

Møte torsdag den 27. november 2008 kl. 10

President: Carl I. Hagen

Dagsorden (nr. 21):

1. Finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2008 i Stortingets møte 7. oktober 2008
2. Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet 2009 og forslaget til statsbudsjett for 2009 (Budsjett-innst. S. I (2008–2009), jf. St.meld. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-5 (2008–2009))
3. Innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak, rammetilskudd til kommunesektoren mv., tilfeldige utgifter og inntekter og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2009 (Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 (2008–2009))
4. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve og Leif Helge Kongshaug om at skipstunneler likebehandles med annen infrastrukturbygging i merverdiavgiftslovgivningen (Innst. S. nr. 48 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:93 (2007–2008))
5. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve, Jan Tore Sanner, Svein Flåtten og Gunnar Gundersen om å styrke SkatteFUNN-ordningen (Innst. S. nr. 45 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:102 (2007–2008))
6. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter og Ketil Solvik-Olsen om gjennomgang av skattemessige avskrivningssatser (Innst. S. nr. 44 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:122 (2007–2008))
7. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter og Bård Hoksrud om bedre og forenklet firmabilbeskatning (Innst. S. nr. 46 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:136 (2007–2008))
8. Referat

Presidenten: Det foreligger tre permisjonssøknader: fra representanten Finn Martin *Vallersnes* om permisjon i tiden fra og med 27. november til og med 2. desember, og fra representantene Per Olaf *Lundteigen* og Ågot *Valle* om permisjon i tiden fra og med 28. november til og med 3. desember – alle for å delta i den norske delegasjonen til den internasjonale konferansen om finansiering for utvikling i Doha, Qatar.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.

2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Buskerud fylke: Hilde *Grønhovd*
For Hordaland fylke: Audun Bjørlo *Lysbakken*
For Rogaland fylke: Siri A. *Meling*
3. Siri A. Meling innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Finn Martin *Vallersnes*.

Presidenten: Siri A. Meling er til stede og vil ta sete. Representanten Svein Flåtten vil fremsette et representantforslag.

Svein Flåtten (H) [10:01:55]: På vegne av representantene Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om å styrke egenkapitalen i maritime bedrifter.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglements-messig måte.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1–7 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

Sak nr. 1 [10:02:28]

Finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2008 i Stortingets møte 7. oktober 2008

Sak nr. 2 [10:02:36]

Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet 2009 og forslaget til statsbudsjett for 2009 (Budsjett-innst. S. I (2008–2009), jf. St.meld. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-5 (2008–2009))

Sak nr. 3 [10:03:00]

Innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak, rammetilskudd til kommunesektoren mv., tilfeldige utgifter og inntekter og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2009 (Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 (2008–2009))

Sak nr. 4 [10:03:32]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve og Leif Helge Kongshaug om at skipstunneler likebehandles med annen infrastrukturbygging i merverdiavgiftslovgivningen (Innst. S. nr. 48 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:93 (2007–2008))

Sak nr. 5 [10:03:53]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve, Jan Tore Sanner, Svein Flåtten og Gunnar Gundersen om å styrke SkatteFUNN-ordningen (Innst. S. nr. 45 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:102 (2007–2008))

Sak nr. 6 [10:04:14]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter og Ketil Solvik-Olsen om gjennomgang av skattemessige avskrivningssatser (Innst. S. nr. 44 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:122 (2007–2008))

Sak nr. 7 [10:04:31]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter og Bård Hoksrud om bedre og forenklet firmabilbeskatning (Innst. S. nr. 46 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:136 (2007–2008))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten føres over én dag, med en samlet taletid på 6 timer og 5 minutter, eksklusive replikker og treminuttersinnlegg. Taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 130 minutter, Fremskrittspartiet 80 minutter, Høyre 50 minutter, Sosialistisk Venstreparti 30 minutter og Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre 25 minutter hver.

Replikkordskiftene foreslås ordnet slik: Det blir adgang til fem replikker med svar etter innlegg av partigruppenes hovedtalere, parlamentariske ledere, statsministeren og finansministeren og tre replikker med svar etter talere med 10 minutters taletid eller mer samt etter øvrige statsråders innlegg innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Reidar Sandal (A) [10:06:09] (leiar i komiteen): Stortinget behandlar i dag eit budsjettforslag med sterk satsing på fellesskapet. Mange viktige område blir styrkte. Spesielt vil eg nemne auka løyvingar til sjukehusa, tiltak for å motverke fattigdom, større satsing på velferd i kommunane og høgare investeringar til veg og jernbane. Dessutan blir det lagt sterk vekt på miljøomsyn og å prioritere utvikling og bistand. På inntektssida i budsjettet gjer vi endringar innanfor eit uendra skattenivå som har svært god fordelingsprofil.

Budsjettforslaget frå Regjeringa er ekspansivt. Det blir lagt opp til å bruke 92 milliardar kr av olje- og gassinntektene, noko som tilsvarer realavkastinga av Statens pen-

sjonsfond – Utland. Bruken av oljepengar er eit resultat av ei avveging mellom omsynet til å stimulere økonomien og omsynet til renta og kronekursen.

Allereie då budsjettet var under utarbeiding, var det klart at bankar og andre finansinstitusjonar i mange land hadde store problem. Vi hadde òg grunn til å tru at uroa i finansmarknadene ville slå inn i realøkonomien. I løpet av det siste året er det blitt stadig tydelegare at den internasjonale veksten ville bli markant lågare enn han har vore dei siste åra. Dei fleste innsåg at det ville ha innverknad på norsk økonomi. Budsjettforslaget frå Regjeringa gjen speglar dette. Derfor er det foreslått sterk satsing på investeringar og bygg, m.a. innanfor grunnskular, vidaregåande skular, universitet og høgskular og samferdsel. Dette vil bidra til å halde aktivitet og sysselsetjing oppe.

Etter at budsjettet blei lagt fram, har den internasjonale likviditetskrisa smitta over til norske bankar. Det har påverka deira evne til å få finansiering. Samtidig er det blitt klart at nedgangen i verdsøkonomien blir kraftigare enn vi tidlegare rekna med. Det betyr at etterspurnaden etter norske varer og tenester blir mindre. Framleis er det usikkert korleis den vidare utviklinga vil bli, både ute og heime. Vi veit ikkje sikkert kor djup og langvarig nedgangskonjunkturen blir. I eit slikt turbulent og usikkert farvatn er det vanskeleg å navigere. Vel vi feil kurs eller feil tempo, risikerer vi å forsterke problema. Samtidig er det viktig at vi er styringsdyktige, og at vi evnar å setje inn riktige tiltak til rett tid.

Etter at budsjettet blei lagt fram 7. oktober, har Regjeringa følgt opp med ei rekkje målretta tiltak. Stortinget har lagt vekt på å agere effektivt, slik at tiltaka kan setjast i verk raskt.

Både fagorganiserte og bedriftsleiarar har peikt på at hovudproblemet er at bankane er for tilbakehaldne med å låne ut pengar. Det er ikkje lønsemda i næringslivet som gjer at aktiviteten stansar opp, og at det blir sendt ut permitteringsvarsel. Bedriftene treng likviditet for å finansiere verksemda si og for å kunne gjere nyinvesteringar. Lågare rente vil auke låneiveren hos bankane. Dessutan vil det føre til auka investeringar. Tiltaka som er sette i verk eller varsla, er retta direkte inn mot denne utfordringa:

- Stortinget har gitt Regjeringa fullmakt til utlån av statspapir med tryggleik i obligasjonar med fortrinnsrett innanfor ei samla ramme på 350 milliardar kr. Den første tildelinga, på 10 milliardar kr, skjedde sist måndag. Formålet med tiltaket er at norske bankar skal få betre tilgang på finansiering i den internasjonale marknaden, slik at dei kan auke utlåna sine i Noreg.
- Regjeringa går inn for å auke eigenkapitalen i Kommunalbanken. Det vil gjere banken i stand til å auke utlåna sine til kommunane med 15–20 milliardar kr. På denne måten blir det langt lettare for kommunane å få til opprusting av skulebygg og kyrkjer og å etablere fleire sjukeheims plassar og omsorgsbustader.
- Stortinget har slutta seg til forslaget frå Regjeringa om at garantiramma under GIEK skal utvidast frå 50 til 60 milliardar kr.
- Regjeringa har varsla at den vil komme med forslag

om å utvide garantiramma under GIEK ytterlegare med inntil 50 milliardar kr. Slike garantiar vil bidra til å gi norske bedrifter meir føreseielege rammevilkår. Det vil definitivt vere viktig for sysselsetjing og verdiskaping i landet vårt. I tillegg foreslår Regjeringa å utvide ordninga med byggelånsgarantiar for skip frå 5 til 8 milliardar kr.

- Regjeringa vil dessutan foreslå å auke låneramma for Innovasjon Norge med 1 milliard kr, til totalt 2,5 milliardar kr.
- Det er funne ei løysing når det gjeld eksportkredittar. Staten vil sikre tilgangen på langsiktig eksportfinansiering.

Eg har registrert at næringslivsleiarar har uttalt seg klart positivt om dei nemnde tiltaka. Dei blir omtalte som målrette og gode. Bergen Group varsla for vel ei veke sidan dramatiske kutt i arbeidsstokken. No seier konsernsjef Pål Engebretsen at tiltaka er veldig gode for hans bransje. Kutta i arbeidsstokken blir lagde på is. Administrerende direktør Kjetil Bollestad ved STX Europe i Florø slår fast at tiltakspakken vil vere med på å redde arbeidsplassar i verftsindustrien. Han understrekar at denne pakken får mykje å seie for alle verft i Noreg. Bodskaopen er positiv og klar frå aktørar som verkeleg har skoen på.

Det er ei kjerneoppgåve å få ned renta. For svært mange av dei som har høg gjeld på bustaden sin, er det faktisk avgjerande. For bedriftene landet over har det svært mykje å seie, for investeringvilje og framtidstru. Budsjettforslaget har vore innretta nettopp for å oppnå denne effekten. Renta er på veg nedover, heldigvis. Ho skal endå lenger ned. Det er vår linje. Sentralbanksjefen har heldigvis signalisert ytterlegare rentenedgang.

Vi som tilhører regjeringspartia, har lenge understreka at vi må vere førebudde på at situasjonen i norsk økonomi kan forverre seg. Då må det følgjeleg setjast inn nye tiltak. Særleg må vi ha blikket festa på utviklinga i arbeidsmarknaden. Det er bakgrunnen for at regjeringspartia uttaler følgjande i finansinnstillinga:

«Fleirtalet vil derfor be Regjeringa om å følgje særst godt med på korleis økonomien generelt og situasjonen på arbeidsmarknaden spesielt utviklar seg framover. I tillegg til ein særleg høg beredskap vil fleirtalet understreke kor viktig det er at det allereie no blir arbeidd med eventuelle nye tiltak, slik at desse kan bli sette i verk raskt om det skulle bli nødvendig.»

Dei aller siste vekene er det blitt klart at vi kanskje står overfor det mest alvorlege økonomiske tilbakeslaget sidan 1930-talet. OECD og Verdsbanken melder ikkje lenger om redusert vekst, men om fall i produksjonen og tilbakegang i økonomien i Europa og USA. Krisa rammar alle delar av verdsøkonomien. Ho rammar også Noreg. For eit par dagar sidan la Statistisk sentralbyrå fram tal som viser at veksten i produksjon og sysselsetjing er på veg nedover. På denne bakgrunnen sende eg brev til finansministeren med spørsmål om hennar syn på om og eventuelt når det vil vere rett å vurdere om dei penge- og kredittpolitiske tiltaka som er gjennomførte eller vedtekne, bør supplerast med finanspolitiske tiltak utover dei som allereie ligg i budsjettet for 2009.

Finansministeren svarte i går at det framleis er stor utryggleik knytt til utviklinga i norsk økonomi. Eit av dei usikre punkta er korleis tiltaka for å betre situasjonen på finansmarknadene vil verke, ute og heime. Verknadene på dette området vil få mykje å seie for korleis finanskrisa skal følgjast opp i tida framover.

Eg er klart tilfreds med at finansministeren varslar at det blir lagt fram forslag til finanspolitiske tiltak i månadsskiftet januar/februar. Tiltaka skal ha særleg fokus på å stimulere sysselsetjinga. Eg er sikker på at det er brei tilslutning i Stortinget til det synet at dei finanspolitiske tiltaka ikkje skal hindre ein vidare nedgang i styringsrenta til Noregs Bank.

Opposisjonspartia har kritisert regjeringspartia for å vere for avventande i forhold til finanskrisa. Det er dessutan hevda at vi er mest opptekne av å drive valkamp. Eg registrerer at desse partia i sine alternative budsjett i liten grad adresserer det som av dei fleste aktørar blir oppfatta som den største utfordringa i dag, nemleg mangelen på likviditet. I staden bruker dei høvet til å fremje gamle, velkjende forslag – no med finanskrisa som grunngeving.

Regjeringspartia har vore opptekne av å setje inn mange ulike tiltak. Alle skal rette seg inn mot å løyse konkrete problem i norsk økonomi. For at tiltaka skal vere målrette og riktig dimensjonerte, er det viktig å ha eit skikkeleg grunnlag for avgjerda. Det har lege til grunn for vår handtering av den internasjonale finanskrisa og følgjene ho har hatt for økonomien her i landet.

Framstegspartiet legg i sitt budsjettforslag opp til å bruke 31 milliardar kr meir enn regjeringspartia. I tillegg blir det foreslått lånefinansiering til ulike prosjekt med 10 milliardar kr og sletting av bompengegjeld med om lag 12 milliardar kr. Ei rekkje inndekningsforslag er lite realistiske. Budsjettunderskotet blir derfor langt større enn 31 milliardar kr. Det er liten tvil om at det er risikabelt å auke bruken av oljepengar med 50–60 milliardar kr. Det er godt grunnlag for å hevde at eit så ekspansivt budsjett som Framstegspartiet legg fram, ikkje vil bidra til rentenedgang og betre lånefinansiering for hushald og bedrifter. Igjen demonstrerer Framstegspartiet at i den økonomiske politikken høyrer dei heime på ein annan planet enn alle dei andre partia i Stortinget.

I sitt alternative budsjett går Høgre inn for å bruke like mykje oljepengar som Regjeringa. Høgre påstår at deira opplegg er godt tilpassa den aktuelle situasjonen. Då er det eit paradoks at svært mange av forslaga frå Høgre er identiske med forslag som partiet la fram i sitt alternative budsjett for inneverande år. Dei blei laga då landet vårt var inne i ein sterk høgkonjunktur.

Det er stort sprik mellom Høgre og Framstegspartiet også i skattepolitikken. Mens Framstegspartiet går inn for å gi 36 milliardar kr i skatte- og avgiftslette – 28 milliardar kr bokført – vil Høgre redusere skattane med om lag 10 milliardar kr – 5 milliardar kr bokført. Begge partia framstiller det som om Regjeringa skjerpar skattane i nedgangtider. Det er ukorrekt. Vi held skattenivået uendra, slik vi lova i regjeringserklæringa. Innanfor dette nivået gjer vi ein del endringar som har ein svært god fordelingsprofil.

Det er eit faktum at endringane i formuesskatten og arveavgifta gir netto skattelette på nesten 200 mill. kr. Dei aller fleste skattytarane vil få lågare formuesskatt på grunn av at botnfrådraget blir auka frå 350 000 til 470 000 kr. Samtidig går vi inn for å fjerne ein spesiell regel som i dag skjermar dei svært velstående med høg formue og låg alminneleg inntekt, den såkalla 80 pst.-regelen.

Likningsverdiane på næringsseigedom blir auka. Dei noverande reglane inneber at næringsseigedom blir verdsett svært lågt. Dermed står personar med høge reelle formuar fram med langt lågare skattemessig formue enn dei egentleg har. Det er ikkje riktig, som enkelte hevdar, at denne endringa vil forsterke nedgangen i byggeaktiviteten. Fordi grensa for verdsetjing av næringsseigedom blir senka frå 80 til 60 pst. av marknadsverdien, vil dette snarare vere med på å dempe nedgangen. Eg minner om at nybygg normalt blir verdsett til rundt 75 pst.

For vel eit år sidan varsla regjeringspartia at det ville kome ei omlegging av arveavgifta. Formålet har vore å gjere ho meir rettferdig. I budsjettet for 2009 blir løftet innfridd. Satsane blir reduserte, og innslagspunkta blir auka. Minst 90 pst. av dei som blir omfatta av ordninga, må betale mindre arveavgift. Det gjeld sjølvstøtt enkeltpersonar. Men ikkje berre dei. Endringane inneber også redusert arveavgift for mange som skal overta små og mellomstore familiebedrifter. Det er eit faktum som mange dessverre har sett vekk frå. Ein del personar vil få auka arveavgift som følgje av endringane. Men den kan på ingen måte seiast å vere dramatisk. Det er omsynet til rettferdig fordeling som har vore den berande ideen under utforminga av det nye arveavgiftssystemet.

Arbeidet med budsjettet for 2009 har vore krevjande. Slik vil det òg bli i tida som kjem. Vi må vere audmjuke overfor den utfordringa som ligg framfor oss. Derfor skal vi vere på leiting etter dei riktige tiltaka, og dei må setjast inn til rett tid. I dette arbeidet må solidaritet og rettferdig fordeling vere rettesnora.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Leirstein (FrP) [10:21:30]: Det er noe underlig å registrere at Arbeiderpartiets talsmann reagerer på den ekspansiviteten som ligger i Fremskrittspartiets budsjett når han samtidig lovpriser at Regjeringen skal komme med en tiltakspakke ut i februar. Betyr det med andre ord at denne regjeringens tiltakspakke ikke skal bety noe mer penger? Da er den i så fall ikke mye verdt.

Men det var ikke det jeg skulle spørre om. Jeg registrerer at komiteens leder i går skrev et brev til finansministeren, og omtrent samtidig som brevet ble sendt, kom det et svar. Hvis dette legger standarden for offentlig saksbehandling i tiden framover, går vi lyse tider i møte i forhold til norsk byråkrati. Jeg registrerer at i spørsmåls form tar Arbeiderpartiets Reidar Sandal opp med finansministeren om det kan være fornuftig å komme med noen finanspolitiske tiltak utover det som allerede ligger i budsjettet for 2009. Er det sånn å forså at regjeringspartiene, som har flertall på Stortinget, ikke har tenkt å fremme forslag eller ta egne ini-

tiativ uten at finansministeren godkjenner slike initiativ?

Reidar Sandal (A) [10:22:39]: Lat meg først seie at når Framstegspartiet sin hovudtalsperson, Ulf Leirstein, gjer eit nummer av at vi går til åtak på Framstegspartiet, må han skjønne at det er eit hav av forskjell mellom den pengebruken som Framstegspartiet legg opp til, og det som er ansvarleg økonomisk politikk. Derfor har eg teke meg den fridomen å polemisere mot den politikken, som vi er fundamentalt ueinige i, og som alle andre parti i Stortinget òg avviser.

Så til brevet mitt til finansministeren. Det er slik at i den finansinnstillinga vi no debatterer, har regjeringspartia, dvs. fleirtalet i finanskomiteen, sagt veldig klart frå at det skal vere høg beredskap på å utarbeide tiltak som kan setjast inn for å motverke arbeidsløyse. Det har vi gitt klar melding om. Det har vi kommunisert til Regjeringa og finansministeren. Derfor er vi klare til å setje tiltak i verk når vi har fått nye anslag og er trygge på at den kursen som skal veljast, er sakleg, korrekt og treffsikker for å motverke arbeidsløyse.

Svein Flåtten (H) [10:23:58]: Først: Høyres alternative budsjett inneholder ikke betydelige skattereduksjoner, men en tilbakeføring av alle de skjerpelsene Regjeringen legger på norske bedrifter og arbeidsplasser.

Så til budsjettets ekspansivitet. I dag morges påstod representanten Sandal i en radiodebatt med Høyres leder, Erna Solberg, at hun snakker usant når hun sier at budsjettet for 2009 ikke er mer ekspansivt enn for 2008. I St.meld. nr. 1 fra Regjeringen står det på side 60 at indikatoren for ekspansivitet er den samme for begge årene, nemlig 0,7, som Sandal henviste til i radiodebatten. Solberg har altså rett. Da har komiteens leder to muligheter. Enten kan han beklage sin uttalelse fra i dag morges her og nå, og jeg overbringer den med glede videre til partilederen, eller han kan fortelle Stortinget når vi vil bli meddelt at budsjettokumentene ikke var riktige.

Reidar Sandal (A) [10:25:00]: Lat meg først seie at Høgre har i sitt alternative budsjett lagt opp til skattelette i eit omfang på 5,5 milliardar kr. Det må Flåtten og Høgre finne seg i at vi minner om. På det punktet er det ein grunnleggjande forskjell mellom vår kurs og Høgre sin.

Så til vekstimpulsane i budsjettet. Det er slik at det budsjettforslaget som Regjeringa har lagt fram, inneber bruk av olje- og gassinntekter på 92 milliardar kr for 2009. Det er ei offensiv satsing for å ta høgde for den situasjonen som var kjend då budsjettokumentet blei lagt fram.

Så har vi i tida etterpå fremja ei rekkje forslag, som er målretta, og som først og fremst har to formål: Det eine er å få pengeflyten i gang, det andre er å få ned renta. Eg meiner at det er ei treffsikker ordning.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:26:19]: Jeg må vel si at den brevvekslingen som har vært mellom komiteens leder, Arbeiderpartiets hovedtalsmann, og finansministeren, er i grunnen det beste uttrykk for at Regjeringen og

regjeringspartiene nå føler at de er på et voldsomt etter-skudd i den aktuelle situasjonen norsk økonomi befinner seg i.

Allerede da vi hadde en høring i finanskomiteen ganske kort tid etter at budsjettet ble framlagt, sa sentralbanksjefften at man for de neste kvartal antakelig måtte regne med nullvekst i norsk økonomi. Regjeringen og regjeringspartiene holdt fast på at tallene i budsjettet med en vekst på 1,9 pst. var midt i blinken. Men nå har altså pipa fått en annen lyd – om enn sent, så får vi være glad for det.

Mitt spørsmål er: Når vi fra Kristelig Folkepartis side nå ber om og foreslår en stimuleringspakke, helt i tråd med det representanten Sandal nå antyder, hva hindrer regjeringspartiene i å være med på å vedta dette i dag i stedet for å vente til over nyttår?

Reidar Sandal (A) [10:27:34]: Det har skjedd veldig mykje sidan budsjettet blei lagt fram, eit budsjett som i utgangspunktet er klart ekspansivt. Det betyr at det blir satsa sterkt på å ruste opp og vedlikehalde skular og universitets- og høgskulebygg, og òg sett inn større aktivitet innanfor samferdselssektoren. Det skal ha det formålet å motverke veksande arbeidsløyse. Så har vi sett inn ei rekkje tiltak etterpå som er svært målretta, først og fremst for å skape pengeflyt mellom bankane og å få ned renta. Det har vore målretta, og det har blitt svært godt motteke ute.

Så varslar vi no at det skal kome finanspolitiske tiltak i månadsskiftet januar/februar. Vi skal ha eit godt fundament for dei avgjerder vi inviterer Stortinget til å gjere, og eg føler meg veldig sikker på at vi skal greie å oppnå formålet, nemleg å setje inn tiltak som først og fremst skal ha som målsetjing å få ned arbeidsløysa. Det er kursen vår framover.

Lars Sponheim (V) [10:28:48]: Komiteens leder har ledet arbeidet med statsbudsjettet i finanskomiteen de siste syv ukene, for øvrig på en glimrende måte, men med prognoser og forutsetninger for budsjettarbeidet som det etter hvert var lett å se var mer og mer i utakt med det de aller fleste utenfor komiteen mente.

Så opplevde vi i går, etter syv ukers arbeid, en litt uvirkelig behandling, at komiteens leder skrev et brev og fikk et svar, som på en måte forløste hele situasjonen. Plutselig har vi en helt annen dagsorden. Det kan være grunn til å tro, når man ser hvilken enorm makt komiteens leder har ved å sende et brev, at dette kunne skapt en helt annen situasjon for noen uker siden. Har komiteens leder overheadet vurdert å sende det brevet han sendte i går, for noen uker siden?

Reidar Sandal (A) [10:29:43]: Eg takkar for så vidt for spørsmålet, og eg registrerer med glede at representanten Sponheim er meir audmjuk i kommentarar og tilnærming i dag enn han var i går. Det registrerer eg som eit gledeleg framsteg.

Lat meg seie det slik: Eg har hatt og har svært god kontakt med både finansministeren og statsministeren om desse hovudspørsmåla, nemleg budsjettarbeidet og korleis det skal utvikle seg. Det som for meg var den utløysande

årsaka til at denne oppmodinga kom i går, var dei siste anslaga og vurderingane frå Statistisk sentralbyrå og dei siste vurderingane frå OECD. Det har eg òg gjort greie for i brevet mitt, og derfor blei dette brevet sendt. Eg er klart tilfreds med at Regjeringa og finansministeren har vist handlekraft og har respondert på ein positiv måte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:30:59]: No har det vore klart lenge at vi står framfor ei utvikling der vi får ein forverra verdsøkonomi, og det vil sjølvsagt òg påverke Noreg. Alt tyder på at det private konsumet har blitt redusert og framleis vil bli redusert i tida framover. Derfor er det brei einigheit om at det er fornuftig i ein slik situasjon å stimulere til at det private konsumet ikkje blir altfor mykje redusert.

Enkelte har derfor teke til orde for skatte- og avgiftslette. Det er ikkje berre Framstegspartiet og Høgre som har gjort det – statsminister Gordon Brown i Storbritannia har òg teke til orde for det. Det ønskjer altså ikkje fleirtalsregjeringa i Noreg å gjere.

Då er mitt spørsmål til representanten Sandal: Kva er det som ligg i denne fleirtalsinnstillinga som representanten Sandal meiner vil stimulere det private konsumet, slik at det ikkje fell faretrugande mykje?

Reidar Sandal (A) [10:32:04]: Regjeringspartia har ikkje skattelette som si leiestjerne i politikken. Vi har gått til val på at vi skal styrkje velferda i landet vårt både i kommunane og på statleg nivå, og i det biletet treng vi sterke bidrag frå fellesskapen.

Vi har registrert at to av dei største opposisjonspartia og NHO har gjort det til eit hovudsynspunkt at ein bør gi skattelette. Eg registrerer òg med glede at LO-leiaren er einig med oss i at det ikkje er ein framtidig kurs.

Dei tiltaka som vil bli sette i verk frå Regjeringa og regjeringspartia si side, får vi kome endeleg tilbake til, men eg antyder at vi må ha meir av den medisinen som vi har lagt opp til. Større aktivitet i kommunane og t.d. tiltak for å styrkje samferdsla vil vere målretta tiltak for å få ned arbeidsløysa.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ulf Leirstein (FrP) [10:33:33]: Det er en noe spesiell situasjon vi befinner oss i nå som vi behandler statsbudsjettet for 2009. Mørke skyer truer i horisonten, vil nok noen hevde, når vi tenker på den økonomiske utviklingen i kommende år.

Daglig blir vi som landets øverste folkevalgte forsamling minnet om alvoret i situasjonen: oppsigelser, permitteringer, nedskrivning av prognoser for vekst, investeringer som utsettes, og omsetningssvikt innenfor detaljhandel og boligmarkedet.

Budsjettdebatten pleier hvert år å handle om forskjellen mellom de ulike partienes budsjettforslag. Men i dagens debatt kan vi ikke komme utenom den økonomiske krisen vi står midt oppe i.

I slike situasjoner burde man kanskje forvente at hele Stortinget hadde tatt alvoret inn over seg. Men la meg

konstatere: Finanskomiteens behandling av statsbudsjettet gjør meg ikke beroliget i forhold til om alle partiene er like opptatt av situasjonen. Til tross for at Regjeringen la fram et statsbudsjett som var ferdig utarbeidet lenge før den siste tids økonomiske utvikling, velger altså flertallet ikke å gjøre endringer i budsjettet. Det må kunne karakteriseres som dramatisk!

Det at Regjeringen og flertallspartiene skriver brev til hverandre dagen før stortinget vedtar budsjettet, vitner også om et lite handlekraftig styringsflertall. Hva med å komme med konkrete tiltak i de ukene vi har sittet og behandlet statsbudsjettet? Alle opposisjonspartiene har klart å legge fram nye forslag som møter krisen, i den perioden vi har hatt budsjettet til behandling i finanskomiteen, mens flertallspartiene har glimret med sitt fravær når det gjelder konstruktive forslag.

Fremskrittspartiet har valgt å ta inn over seg de daglige meldingene vi får fra norsk næringsliv om tilstanden, og vårt budsjettforelegg tar derfor høyde for å løse de utfordringene vi pr. dato ser.

Derfor har også vi i Fremskrittspartiet en noe annen innretning i vårt alternative budsjett enn vi ellers ville ha foreslått i et såkalt normalt år.

Fremskrittspartiets forslag til å møte finanskrisen, møte redusert økonomisk vekst og møte økt ledighet går langs to akser: økte investeringer og skatte- og avgiftskutt. Totalt har vi fremmet forslag i størrelsesorden ca. 17 milliarder kr for å møte disse utfordringene.

Fremskrittspartiet mener altså at vi må gjøre to ting når det gjelder investeringer for å dempe ledighet innenfor bygg- og anleggsbransjen:

- strakstiltak innenfor kommunal sektor, få satt i gang oppussing av kommunal infrastruktur hvor vedlikeholdsetterslepet er stort – dette vil være tiltak som kan settes i gang nesten umiddelbart
- større investeringer innenfor nye anleggsprosjekter innenfor området samferdsel

Når det gjelder skatteuttak, fremmer Fremskrittspartiet forslag om kutt i beskatning av lønnsinntakere og pensjonister i størrelsesorden 5 000–10 000 kr for neste år. Dette gir økt kjøpekraft og kan motvirke omsetningssvikt, bl.a. innenfor detaljhandelen.

Når Stortinget nå behandler statsbudsjettet, skal vi ikke kun fremme forslag som går på å møte finanskrisen. Vi må også diskutere forslag som kan løse våre viktigste utfordringer innenfor området velferd. Fremskrittspartiet fremmer derfor forslag til endringer av Regjeringens budsjettframlegg på en rekke områder.

Norge har med sin oljerikdom muligheter mange andre land kan misunne oss. Allikevel skal dette ikke bli noen sovepute. Men vi skal gjøre gode, fornuftige og nødvendige investeringer nå som vil gi bedre rammebetingelser for dagens innbyggere, og for dem som kommer etter oss. Fremskrittspartiet viser med sitt alternative statsbudsjett muligheter vi har til å foreta slike investeringer.

Norge har en stor offentlig sektor. Det krever etter Fremskrittspartiets oppfatning at vi kritisk gjennomgår den offentlige driften for å sikre at skattebetalernes penger blir brukt mest mulig fornuftig og effektivt. Som folke-

valgte forvalter vi de pengene vi har til rådighet, på vegne av innbyggerne.

La meg komme inn på noen områder vi har valgt å prioritere: Vi blir stadig minnet om situasjonen for pasientene på våre sykehus og innen kommunenes tilbud til eldre, pleietrengende mennesker. Fremskrittspartiet ser med sterk bekymring på utviklingen knyttet til sykehuse-nes økonomi og utfordringene knyttet til ventelister og helsekøer. Ventelistene øker, og vitner om en situasjon som er ute av kontroll. Innenfor eldreomsorgen er det store forskjeller kommunene imellom, og alle burde nå se behovet for et krafttak for en bedre eldreomsorg. Det såkalte eldreforliket som noen inngikk her på huset, har ikke resultert i en bedre omsorgshverdag for dem det gjelder. Fremskrittspartiet mener at skal vi gi et bedre kvalitetsmessig tilbud til disse menneskene, må det bevilges mer midler. Fremskrittspartiet foreslår derfor en klar satsing på pasientbehandling og en styrking av eldreomsorgen. Dette gjør vi ved å foreslå systemendringer, ved å ta i bruk private tilbud som et supplement til det offentlige, øremerke mer penger til sykehuse-nes våre og mer penger til eldreomsorgen i våre kommuner.

Regjeringens fattigdomssatsing har vist seg svært mangelfull, også i forslaget til statsbudsjett for 2009. Regjeringen har ikke tatt i bruk de virkemidler som ville kunne løse problemene for mange fattige i Norge. Fremskrittspartiet legger derfor i sitt alternative budsjett fram flere forslag som vil redusere arbeidsledigheten samt øke produktiviteten og effektiviteten i arbeidslivet.

Skal vi løse utfordringer for dem som har lite å rutte med, handler det om å gi folk mulighet til å klare seg på egen inntekt. Fremskrittspartiet foreslår derfor skatte- og avgiftskutt som vil komme dem med lave og middels inntekter til gode. Fremskrittspartiet foreslår et tydelig løft for alle minstepensjonister, som vil gjøre dem i stand til å få en anstendig inntekt.

Bilister, de som reiser kollektivt og næringslivet som har behov for varetransport, blir hver dag minnet om manglende satsing på investering i infrastruktur. Fremskrittspartiets forslag er derfor en varig storsatsing på veiutbygging, stans i bruken av bompengemidler og etablering av varig og forutsigbar finansiering av utbyggingsprosjektene innenfor samferdselsnett, både når det gjelder vei, jernbane og kollektivtrafikk. Dette gjøres bl.a. ved å foreslå oppbygging av et infrastrukturfond hvor avkastningen øremerkes realinvesteringer i samferdsel.

Min påstand er at Regjeringens budsjettforslag ikke vil bedre tryggheten for folk flest. Situasjonen virker nesten ute av kontroll, og mange føler utrygghet. Vi ser daglig rapporter i media om hvordan tilstanden er blitt, bl.a. i hovedstaden. Norge er i dag i bunnsjiktet når det gjelder politidekning i Norden.

Fremskrittspartiet fremmer gjennom sitt budsjett forslag om en betydelig økning i politiets driftsbudsjett neste år. Det vil sikre at flere politifolk blir ansatt og muliggjør at eldre erfarne politifolk gis tilstrekkelig tilbud om å stå lenger i tjeneste.

Fremskrittspartiet mener videre at Norge bør ha som mål at landets utdanningssystem skal ligge i verdenstop-

pen når det gjelder kvalitet og læringsresultater, og gjenspeile at framtidige arbeidsplasser i stor grad vil være kunnskapsintensive. I budsjettforslaget fra Regjeringen satses det for lite på utdanning og forskning i forhold til de uttalte målsettingene som det har vært tverrpolitisk enighet om. Fremskrittspartiet foreslår derfor sterk satsing på høyere utdanning og forskning, bedre kvalitet i grunnopplæringen, tilpasset undervisning og økt vedlikehold av skolebygg.

Fremskrittspartiet mener det er viktig å øke budsjett-rammene for Forsvaret. Dagens sikkerhetspolitiske situasjon nødvendiggjør sterkere satsing på Forsvaret enn det Regjeringen legger opp til. Man har sågar fra Regjeringens side ikke engang klart å følge opp det forliket og de vedtak man fattet for kort tid tilbake i forhold til Forsvarets rammer for kommende år. Fremskrittspartiet mener Forsvarets bevilgninger i lang tid ikke har stått i forhold til oppdragene Stortinget har pålagt Forsvaret å løse. Fremskrittspartiet foreslår derfor en kraftig styrking av Forsvaret, med 2 milliarder kr. Det ser vi på som starten på en økonomisk opptrappingsplan for Forsvaret.

Fremskrittspartiet ønsker en forsvarspolitik og et forsvar som bygger på de utfordringer vi står overfor i dagens og morgendagens samfunn. Videre må Forsvaret være av en slik karakter at det lett kan tilpasses de ulike trusselfiler. Dette kan best sikres ved å beholde et grunnleggende forsvar med kjerneoppgaver på norsk jord, men med kapasitet til å delta i operasjoner også andre steder i verden.

Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett er fremmet med to siktemål. Det ene er å finne løsninger når det gjelder de grunnleggende utfordringene og de manglene vi ser i velferdssamfunnet på en rekke områder. Vi mener at Regjeringen dessverre gjør for lite. På den andre siden tar Fremskrittspartiet opp i seg de utfordringer vi nå står overfor i en finanskrisen og i en situasjon kommende år, der vi ser økt arbeidsledighet. Derfor fremmer vi tiltak nå. Vi venter ikke til februar, men vi kommer gjerne tilbake til våren og hele neste år med fortløpende tiltak. Men vi må fremme konkrete forslag i dag når Stortinget er samlet og har mulighet til å fatte budsjettvedtak og gjerne gjøre om på Regjeringens budsjettpropplegg.

Avslutningsvis tar jeg opp alle forslag som Fremskrittspartiet alene eller sammen med andre har framsatt gjennom budsjettinnstillingene og i representantforslagene som følger debatten om statsbudsjettet.

Presidenten: Representanten Ulf Leirstein har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A) [10:43:48]: I går kunne vi lese i Kommunal Rapport kva representanten Leirstein meinte om nye prognosar frå Statistisk sentralbyrå og OECD. Han slo då til lyd for meir innsats for byggjeprojekt og vedlikehald i kommunane. Det blei òg lagt vekt på faren for auka arbeidsløyse. Leirstein etterlyste tiltak og påstod at budsjettet var laga på sviktande grunnlag.

Seinare i går klagjorde finansministeren at Regjeringa

ville komme med nye tiltak for å motverke arbeidsløyse. Då hevda representanten Leirstein til VG Nett at «det at krisepakken kommer nå, gjør budsjettbehandlingen til en vits».

Eg konstaterer derfor at representanten Leirstein tydelegvis er mest oppteken av å setje regjeringspartia og Regjeringa i eit negativt lys – for å seie det diplomatisk. Arbeidet med å redusere skadane av finanskrisa og sikre arbeidsplassane til folk tel tydelegvis langt mindre.

Ulf Leirstein (FrP) [10:44:48]: Det å sette seg i et negativt lys synes jeg Regjeringen klarer på en utmerket måte selv. De trenger ikke hjelp fra Fremskrittspartiet.

Hvorfor sier jeg det? Vi er i en situasjon nå hvor vi ser store utfordringer, og vi ser daglig at det kommer oppsigelser på store arbeidsplasser og på små arbeidsplasser. Det burde bekymre stort.

Nå har vi, som lederen av finanskomiteen vet, sittet seks–sju uker i finanskomiteen og jobbet med budsjettet uten at regjeringspartiene, som har flertall, har kommet med et eneste forslag for å møte finanskrisen. Man ønsker å vente til februar. Det gjør på mange måter denne budsjettbehandlingen til en vits.

Også flertallet ser at det er behov for store endringer i det budsjettet man har tenkt å vedta i dag. Man ser at prognosene man har tenkt å legge til grunn, er feil. Likevel skal man nå vente framfor å ha brukt de seks–sju ukene i finanskomiteen til å komme med konstruktive forslag, noe en samlet opposisjon faktisk har gjort.

Magnar Lund Bergo (SV) [10:45:53]: Fremskrittspartiet foreslår i sitt alternative statsbudsjett en rekke skattelettelser til folk med høy inntekt og formue. Formuesskatten på næringseiendom skal reduseres, og de aller rikeste skal betale lavere formuesskatt enn vanlige folk. Skatten på kapitalinntekter skal begrenses, og arveavgiften skal fjernes. Til sammen blir det ca. 3 milliarder kr til de aller rikeste i Norge. Man kan selvsagt mene at dette er riktig bruk av fellesskapets midler, men en kan stille spørsmål om dette er effektive tiltak mot finanskrisen.

Er det slik at Fremskrittspartiet mener at de aller rikeste rammes spesielt hardt av arbeidsledighet og høyere rente som følge av finanskrisen, eller er det bare god, gammel-dags høyrepolitikk for å sikre at de rikeste ikke skal betale skatt? Mener representanten Leirstein at dette er god politikk for folk flest?

Ulf Leirstein (FrP) [10:46:50]: Hvis bildet var så ensidig som representanten Lund Bergo prøver å presentere det, hadde det ikke vært en god politikk for folk flest. Han har tydeligvis ikke lest hele Fremskrittspartiets forslag på området skatte- og avgiftspolitik.

La meg nevne to ting: Vi gir massive skattelettelser nettopp til folk flest ved at vi øker bunnfradrag og minstefradrag som kutter skatten i bønn, og som gjør at de med lave og middels inntekter får mye større økonomisk handlefrihet med Fremskrittspartiets opplegg enn det Regjeringen legger opp til.

Når det gjelder formuesskatten, foreslår Fremskrittspartiet

partiet å øke bunnfradraget helt opp til 750 000 kr, på mange måter milevidt over det regjeringspartiene synes det er naturlig å betale formuesskatt av. Vi er helt overbevist om at hvis man øker bunnfradraget på formuesskatten opp til 750 000 kr, vil vanlige mennesker med ordinære inntekter og ordinær levestandard få et skatteuttak som er meget positivt.

Så har vi noen utfordringer med de skatteskjerpelsene regjeringspartiene legger på næringslivet, som jeg håper de faktisk kommer til å reversere når vi kommer til februar.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:47:58]: Fremskrittspartiet kutter avgifter med 10,3 milliarder kr i sitt alternative budsjett. Som begrunnelse for disse kuttene sier dere at dere ønsker en opprydding i de ulike avgiftene, med sikte på å fjerne dem som er dårlig begrunnet, som har liten økonomisk betydning, som skaper økt byråkrati, og som stort sett bare irriterer folk flest, som dere selv skriver.

Det pekes også på at dere er imot såkalte miljøavgifter som ender rett i statskassen. Dette skulle jo borge for store avgiftslettelser til formål som kan bidra til å redusere klimagassutslippene, som f.eks. til lav- og nullutslippsbiler, flexi fuel-biler, biler som går på bioetanol osv. Slike lettelsener har jeg lett etter, men kan ikke finne noen.

Siden representanten ikke hadde mulighet for å komme inn på Fremskrittspartiets klima- og miljøtiltak i budsjettet, gir jeg nå representanten mulighet til å peke på hvilke avgiftslettelsener dere har gjort som gjør at det blir en grønnrød avgiftspolitik med deres budsjettforslag.

Presidenten: Presidenten minner om at talen rettes til presidenten og ikke til «dere».

Ulf Leirstein (FrP) [10:49:18]: La meg aller først si at halvparten av replikken var en opprømsing av Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, og det slutter jeg meg selvfølgelig fullt ut til. Jeg synes det var veldig godt formulert.

Så til spørsmålet om hva vi faktisk gjør. Vel, i Fremskrittspartiets hode, når vi ser på avgiftspolitikken i Norge, er det ikke noen tvil om at en rekke av de norske avgiftene er fiskale, at de rett og slett bare er en inntekt til statskassa og i liten grad har en annen begrunnelse bak seg, og at de i liten eller null grad faktisk er øremerket.

Mye av det mange av oss i dag tror vi betaler som såkalte miljøavgifter, går altså ikke til miljøet. Det er vi klar over, og da må vi gjøre noe med de avgiftene. Det Fremskrittspartiet bl.a. gjør, er at vi kutter i engangsgavgiften på bil. Vi ønsker å gjøre bilkjøp i Norge rimeligere, og det gjelder alle biler. Men det vi vet, er at nyere biler forurenser mindre enn gamle biler. Hvis vi kunne ha gjort noe med den eldgamle bilparken i Norge, hadde det vært et veldig godt og også miljørettet tiltak. Å sørge for at det ble billigere å kjøpe nye biler, slik at folk flest ble motivert til å kjøpe nye biler, hadde som sagt vært et meget godt klimatiltak. Jeg håper også Kristelig Folkeparti kan se på den muligheten når de legger fram sitt avgiftsopplegg.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:50:24]: I en høring i den amerikanske Kongressen torsdag 23. oktober i år vedrørende den økonomiske nedgangskonjunkturen uttalte USAs tidligere sentralbanksjef Alan Greenspan, som har hatt en nøkkelrolle i den politikken som har lagt grunnlaget for finanskrisa, at han tok feil da han trodde egeninteressene til organisasjoner, spesielt banker, var av en slik art at de var best egnet til å verne om sine egne aksjonærer.

Fremskrittspartiet har i Norge vært en tilhenger av denne ideen, og det er kjernen i Fremskrittspartiets ideologi. Seinest i en innstilling fra kommunalkomiteen som ble behandlet i Stortinget sist fredag, Innst. S. nr. 43 for 2008–2009, sa Fremskrittspartiet:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er tilhengere av selvregulerende markeder.»

Spørsmålet er: Hva tilsier at denne forståelsen av markedets virkemåte er dekkende, når sjøl Greenspan tar sjølkritikk? Når kommer Fremskrittspartiet etter Greenspan?

Ulf Leirstein (FrP) [10:51:37]: Noen kan si at det å komme etter Greenspan er som å hoppe etter Wirkola, men jeg føler det ikke sånn.

La meg først si: Det er nødt til å gå galt når Per Olaf Lundteigen skal prøve å forklare hva som er Fremskrittspartiets ideologi. Det blir feil, for utgangspunktet er feil.

La meg bare presisere noe som jeg har sagt i en masse debatter, og som Fremskrittspartiet har sagt på inn- og utpust i flere uker: Fremskrittspartiet er selvfølgelig for å ha rammeverk også innenfor finansnæringen. Det vet representanten Lundteigen veldig godt. Vi har hatt en rekke saker som går på regulering av finansnæringen, her i dette storting lenge før finanskrisen inntraff. De sakene har passert Stortinget enstemmig, og vi er samlet om et rammeverk. Så, innenfor det rammeverket, har Fremskrittspartiet veldig tro på at vi må la markedet styre, og vi ser absolutt at det på en rekke områder er veldig fornuftig framfor å ha en type politisk innblanding som kan gå riktig galt. I USA har bl.a. renten i stor grad vært politisk styrt, kunstig styrt, framfor overlatt til mer uhildede aktører, og vi ser hvordan det har gått. Vi har sett at politikernes innblanding i boligmarkedet har medført en boligboble.

Marianne Aasen (A) [10:52:52]: Representanten Leirstein har nettopp sagt fra Stortingets talerstol at regjeringspartiene ikke har foretatt seg noen ting siden budsjettet ble lagt fram. Da vil jeg minne om at det ble lagt fram et offensivt budsjett, såpass offensivt at Høyre og Venstre mente at det var for ekspansivt. Det er blitt lagt fram en krisepakke for bankmarkedet på 350 milliarder kr, som ble behandlet i finanskomiteen, som også representanten Leirstein sitter i. Det er foretatt to rentenedsettelsener, vi har gitt økt egenkapital til Kommunalbanken, til GIEK, til Innovasjon Norge og til Eksportfinans, senest i natt. Mitt spørsmål til representanten Leirstein er om han har sovet seg gjennom den siste måneden av behandlingene i Stortinget.

Ulf Leirstein (FrP) [10:53:38]: Nei, det har representanten Leirstein ikke gjort, men det skal bli godt snart å

få muligheten til å sove ut, når vi er ferdige med finansdebatten en eller annen gang i kveld. Men la meg si følgende: Alle de tiltakene som Marianne Aasen refererer til, går i stor grad på penge- og kredittpolitikken, og der har det vært enstemmighet. Det som er min og Fremskrittspartiets kritikk, er at i finanspolitikken, som er statsbudsjettet, hvor vi altså legger føringene for neste år, har regjeringspartiene ikke vært villige til å endre på en tøddel omtrent. De har flyttet på 100 mill. kr av et budsjett som har en utgiftsside på 848 milliarder kr – 100 mill. kr som er tatt fra ymse-posten for å spre litt her og der, sikkert for å godtgjøre noe overfor representanter fra egen fraksjon som sitter i komiteen. Problemet her er at de store grepene ønsker man ikke å gjøre gjennom finanspolitikken, men utsette til februar. Jeg tror det er en farlig kurs for landet at man utsetter å komme med viktige finanspolitiske virkemidler. Nå har vi finansdebatten, vi skal fatte vedtak om budsjettet i dag. Det burde ha kommet noen endringer fra regjeringspartiene fra dette budsjettet ble lagt fram til i dag.

Presidenten: Replikordskiftet er slutt.

Jan Tore Sanner (H) [10:54:57]: Mange mennesker er usikre og bekymret for hva finanskrisen og nedgangen i økonomien vil bety for dem selv, for familien og for arbeidskamerater. Det som begynte som panikk på verdens børser, og som vel de fleste av oss bare så gjennom tv-ruten, har etter hvert blitt virkelighet for mange mennesker, også i Norge. Ingen vet helt hva som skjer, hvor tøft det vil ramme, og hva som egentlig må til for å skape trygghet for hjem og jobb, og for å skape ny optimisme.

Mens vi før sommeren stort sett diskuterte hva vi skulle gjøre for å skaffe landet mer arbeidskraft, får vi nå daglige meldinger om konkurser, permitteringer og nye oppsigelser. Ja, det er nesten vegg-til-vegg i nyhetssendinger og i avisene om mennesker som mister jobben. For to dager siden fikk vi beskjed om at Skanska må si opp 800 personer. I går fikk vi beskjed om at på Hydro på Karmøy mister 450 mennesker jobben. Det står som et monument over en feilslått industripolitikk og rød-grønne løftebrudd. På Hydro på Raufoss mister mange mennesker jobben. Fordi bilindustrien i Asia, bilindustrien i Europa og bilindustrien i USA sliter, mister også mennesker som produserer bildeler på Raufoss, jobben. Vi ser at krisen rammer produksjonsbedrifter og familieeide hoteller i Distrikts-Norge. Ja, når folk slutter å kjøpe sofa, rammer det ullmottaket på Tynset og møbelsnekkeren i Måndalen. Den krisen vi nå går inn i, vil ikke bare ramme noen enkeltpersoner, noen bransjer og noen områder i landet – den kommer til å berøre oss alle.

I dag skal vi behandle et budsjett som var utgått på dato da det ble lagt frem, et budsjett som forverrer krisen i mange bedrifter. Det tok Regjeringen syv uker å erkjenne at det rød-grønne budsjettet ikke er svaret på den nedgangskonjunkturen vi går inn i, og det skal gå ytterligere åtte uker før Regjeringen kommer med nye tiltak. Vi har en regjering som sleper beina etter seg. Så sent som i begynnelsen av oktober mente Regjeringen, i hvert fall

statsministeren, som stod frem i Stavanger Aftenblad, at krisen ikke kom til å ramme Norge. Det tok lang tid før Regjeringen kom med tiltak for å møte bankkrisen, og vi har sett at de andre tiltakene først kommer etter at både opposisjonen og næringslivet har påpekt behovet over lang tid.

Den utrygghet som mange mennesker nå føler, må besvares med samarbeid og politisk lederskap. Det vi stort sett har sett fra regjeringsbygget så langt, er arroganse og handlingslammelse. Man kan stille spørsmålet om det skyldes at Regjeringen sliter med å bli enige om hvilke tiltak man skal fremme.

De siste 30 årene har globaliseringen skutt fart. Økonomien er liberalisert, og flere land deltar i den internasjonale handelen. Det er positivt. Millioner av mennesker er løftet ut av fattigdom. Handel skaper fred, det bidrar til utvikling, og det bidrar til velferd. Samtidig er det åpenbart at finanskrisen har vist at vi også er mer sårbare. Krisen sprer seg, og den rammer etter hvert alle verdenshjørner.

Når økonomien er globalisert, må også politikken følge etter. Det er behov for kjørerregler i økonomien, og det er behov for tilsyn med finansinstitusjonene. Det er behov for gode reguleringer, og det er behov for godt tilsyn. Høyre vil ikke ha noen tøylesløs kapitalisme, men en sosial markedsøkonomi hvor reguleringer sikrer konkurransen, og tilsynet sikrer stabiliteten. Derfor foreslår vi også i vårt alternative budsjett økte bevilgninger både til Kredittilsynet og Konkurransetilsynet. Det er god Høyre-politikk nasjonalt, og det er god Høyre-politikk internasjonalt. Derfor er vi tilhengere av norsk EU-medlemskap, for EU er det eneste internasjonale samarbeidet hvor politikken følger økonomien, hvor man har overnasjonalitet og en mulighet til å sikre felles spilleregler og reguleringer over landegrensene. Jeg mener at det er et stort paradoks at de partiene og de personene som er mest for at politikken må følge økonomien, og som ser behovet for reguleringer av økonomien, er de som også er mest mot norsk EU-medlemskap.

Markedsøkonomien er ikke en del av problemet, markedsøkonomien og handel er en del av løsningen. Det verste som kunne skje i den situasjonen vi nå er i internasjonalt, er mer proteksjonisme og mer alenegang. Derfor er jeg glad for at G20-møtet i Washington for et par uker siden nettopp slo fast at man skulle slå ring om internasjonal handel og markedsøkonomien. Jeg er også glad for at vi har en finansminister fra SV som fremmer forslag som sikrer at markedsøkonomien kan fungere. Det ser på en måte ut som om SV har funnet en form for arbeidsdeling, hvor lederen sikrer markedsøkonomien, mens nestlederen mener at markedsøkonomien er død. Det er en litt interessant form for balanse, men jeg er mer opptatt av at finansministeren fremmer forslag som også ivaretar markedsøkonomiens funksjoner.

Høyre har erfaring med å styre i vanskelige tider. Da vi overtok regjeringsmakten i 2001, var det etter terrorangrepet på USA, og det var samtidig som dot-com-boblen sprakk. Vår politikk bidrog til å snu pessimisme og nedgang til optimisme og fremgang. Gjennom å gjøre det mer lønnsomt å jobbe ved å la folk beholde mer av egen inntekt,

gjennom å gjøre det lønnsomt å investere i arbeidsplasser, kunnskap og samferdsel og gjennom en politikk som bidrog til å få renten ned, bidrog vi til å trygge arbeidsplasser og få norsk økonomi på fote.

Vårt alternative budsjett vil selvsagt ikke løse finanskrisen – selvsagt vil det ikke det – men vi mener at det vil være et første skritt for å dempe virkningen av den nedgangskonjunkturen vi nå går inn i, og vi mener at det vil være et første skritt for å bidra til ny optimisme. Det er viktig at vi ikke bare er opptatt av å sikre arbeidsplasser, vi må også være opptatt av å skape nye, vi må være opptatt av optimisme. Derfor satser vi på skole, forskning og innovasjon. Derfor satser vi én ekstra milliard på veibygging, og derfor øker vi utlånsrammene til kommunene fra 2 til 5 milliarder kr, for at det skal kunne investeres mer i vedlikehold og kommunale bygg. Vi fjerner også Regjeringens skatteskjerpelser for bedrifter og arbeidsplasser.

Jeg er helt overbevist om at vi også i denne debatten kommer til å få høre at Høyre gir mer til dem som har mest fra før. Det blir ikke mer riktig jo flere ganger det gjentas. Sannheten er at vi fjerner Regjeringens skatteskjerpelser på arbeidsplasser, og så senker vi skatten for folk med lave og vanlige inntekter.

De skatteskjerpelsene Regjeringen har lagt frem, dreier seg ikke om de aller rikeste personene fra Oslo, men det dreier seg om produksjonsbedrifter i Distrikts-Norge. Det dreier seg om familieeide hoteller – ja det dreier seg om Sigurd Kvikne, ved Kviknes Hotell i Balestrand, som nettopp har sagt at den skattepakken som Regjeringen nå har fremmet, rammer de familieeide hotellene i Distrikts-Norge, det rammer arbeidsplasser og det rammer verdiskaping.

Jeg skal ikke henge meg opp i denne brevvekslingen, jeg synes ikke det er det mest interessante, men vi fikk i går beskjed om at det ville komme noen nye tiltak eller annen gang på nyåret. Det eneste som ble avklart i denne forundringspakken, var at Regjeringen ikke ville fjerne sine skatteskjerpelser. Det viser at vi har en regjering som setter ideologi foran arbeidsplasser, det viser både dogmatisme og arroganse, at man ikke er villig til å ha dialog også om virkemidler som dreier seg om skattelettelser. Jeg vil sitere en av direktørene i SSB: Når vi har en amerikansk republikansk president som kan nasjonalisere bankene, ja da må jammen en rød-grønn regjering i Norge kunne diskutere skattelettelser.

Folk bør forvente at vi som politikere åpner for samarbeid. Det gjør Høyre. Da vi tok til orde for dette for et par uker siden, møtte vi stort sett hoderisting, med unntak av Arne Strand i Dagsavisen, som var enig med Høyre i at nå trenger vi samarbeid over blokkgrensene. Nå ser jeg at næringslivet også etterlyser samarbeid, og vår dør er åpen for å diskutere tiltak på en pragmatisk måte. Vi fremmer i dag forslag om bedre permitteringsordninger for ansatte, fordi vi mener at det er viktig å skape trygghet for ansatte i den situasjonen som vi nå er i. Vi trenger balanserte tiltak som både stimulerer offentlig sektor, veibygging og vedlikehold, men også skattelettelser som gjør at folk kan føle mer trygghet i familieøkonomien.

Jeg tar opp de forslag som Høyre har fremmet i innstillingen og her i salen.

Presidenten: Representanten Jan Tore Sanner har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Alf E. Jakobsen (A) [11:05:22]: Mange av Høyres forslag kan neppe sies å tilfredsstillende bevilgningsreglementets krav til realistisk budsjettering. Blant annet foreslås det å kutte 1,8 milliarder kr i jordbruksavtalen, en avtale som er inngått for en periode og ikke kan sies opp midt i perioden. Videre budsjetterer Høyre med 450 mill. kr til såkalte dynamiske effekter i forhold til skattelettelser, til tross for at vi vet at det ofte går mange år før vi kan se slike effekter. Andre eksempler er salg av eiendom som ikke er nærmere spesifisert, skattelettelser, hvor forskjellen mellom bokførte og påløpte provenyer er urimelig stor, og reduserte utgifter som følge av Fra trygd til arbeid-pakken.

Ville det ikke være mer ærlig overfor velgerne å budsjettere på en skikkelig og ansvarlig måte og heller innrømme økt oljepengebruk? Er ikke inndekningen mye luftig blåroyk?

Jan Tore Sanner (H) [11:06:33]: Svaret på det er nei. Og jeg er litt overrasket over at Arbeiderpartiet ikke er mer bekymret for den økende arbeidsledigheten og folk som mister jobben, enn for hvorvidt Høyre har realistisk budsjettering i sitt alternative budsjett.

Jeg innestår for de endringene som vi har fremmet i vårt forslag. Når vi også bokfører dynamiske virkninger av vår skattepolitikk, er det fordi vi har tro på at senker man skattene, gjør det mer lønnsomt å jobbe, ja så vil det også føre til at staten får noe av skatteinntektene tilbake. Det er dokumentert gjennom SSB-rapporter at staten får omtrent 50 øre tilbake av hver krone som gis i skattelette.

Når vi bokfører med gevinster av modernisering av offentlig sektor, er det fordi vi er overbevist om at moderniserer vi offentlig sektor, får vi også mer ut av de ressursene som vi setter inn. Når vi strammer inn på asylpolitikken, betyr det også at antall asylanter til Norge reduseres.

Jeg synes heller vi skal diskutere hvordan vi skal skape trygghet for hjem og jobb, enn hva som er realistisk budsjettering.

Presidenten: Presidenten vil minne alle representanter om at det er klokke på talerstolene. Når den røde lampen slukker, bør man lukke munnen, for da er taletiden over.

Magnar Lund Bergo (SV) [11:07:56]: På flere vis går vi kaldere tider i møte. Vinteren er her, snart kommer snøen, og for noen av oss betyr det at det er muligheter for å gå på skiturer. Om en bare smører riktig, kan det være bra. Alle har vel opplevd god glid, men bakglatt når vi skal oppover, eller godt feste oppover, men kladder under skiene slik at en må trække ned de bratteste bakkene.

Det å smøre riktig under krevende forhold er ikke enkelt, og det er ikke så enkelt at en kan legge på Blå Swix under alle typer forhold.

Nå vet ikke jeg hva representanten Sanner smører med, men han og Høyre har muligens en universalsmøring for skigåing, på samme måte som de tilsynelatende har universalmidler for alle økonomiske forhold. Så langt tilbake som jeg kan huske, har Høyre uten unntak foreslått skattelette, eller Blå Swix som riktig smøring. Ja, og i ren høyrestil er det vel slik at best og mest smøring går til dem som har de beste skiene, enten det er silkeføre eller kladdeføre eller is i løypa.

Er det slik at skattelette og Blå Swix er den perfekte smøring, og mener representanten Sanner at skattelette og Blå Swix er den perfekte smøring for alle forhold?

Presidenten: Jan Tore Sanner.

Magnar Lund Bergo (SV) [11:09:07]: Eller er det en mulig situasjon at Høyre (presidenten klubber) mener at skattelette ikke er å foretrekke?

Jan Tore Sanner (H) [11:09:15]: Jeg har tro på både Blå Swix og skattelettelse, men hvis representanten Lund Bergo går inn i Høyres forslag fra i fjor og for i år, vil han se at det er vesensforskjell på det forslaget vi fremmet i fjor, og det forslaget vi fremmer i år.

I fjor var vi opptatt av å dempe presset i økonomien. Derfor brukte vi mindre oljepenger enn det Regjeringen foreslo. I år bruker vi like mye. I fjor foreslo vi mindre skattelettelse. Nå foreslår vi noe mer for å stimulere til verdiskaping, og fordi det er viktig at familiene får beholde mer av sin egen inntekt.

Men det er vel omtrent med Høyre som det det er med SV. Der SV tror på skatteskjerpelse, både i gode tider og i dårlige tider, mener vi at det er viktig at folk får beholde litt mer av sin egen inntekt, at man også motiverer til arbeid. Men jeg vil gjerne understreke at i den situasjonen vi er nå, er det viktig med balanserte tiltak. Jeg mener det er nødvendig både å bygge flere veier og satse mer på vedlikehold i kommunene. Jeg mener at vi bør ha flere målrettede fattigdomstiltak, samtidig som vi stimulerer økonomien gjennom skattelettelse.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:10:45]: Den internasjonale finanskrisen har gitt økt utrygghet, som mange har vært inne på, og vi har sett tegnene i det siste året stadig tydeligere. Regjeringa la fram et mer offensivt budsjett den 7. oktober, og det interessante var at den 5. oktober, to dager før Regjeringas statsbudsjett ble lagt fram, sa representanten Sanner til NTB:

«Og nå krever den økonomiske usikkerheten et stramt budsjett som ikke lar seg forene med milliarder til alle disse løftene».

Disse løftene var Soria Moria-løftene.

Høyres linje er altså fortsatt en strammere finanspolitikk enn Regjeringas linje. Det viktigste kuttet på Høyres utgiftsside er et useriøst kutt på en inngått jordbruksavtale, der en har støtte av Fremskrittspartiet. Men Høyres linje står fast: mindre offentlig innsats og større skatteutt.

Spørsmålet mitt er: Hvorfor endrer en ikke kartet når terrenget er nytt?

Jan Tore Sanner (H) [11:11:52]: Jeg tror nok at man vil finne uttalelser fra de fleste av oss – fra meg, fra representanten Lundteigen, og, som jeg var inne på i mitt hovedinnlegg, også fra Jens Stoltenberg – fra både september, begynnelsen av oktober og kanskje til og med midten av oktober som ikke står seg i forhold til den alvorlige krisen som vi nå ser. Jeg tror på mindre skråsikkerhet og mer ydmykhet i forhold til virkemiddelbruk i den krisen vi nå går inn i.

Så til spørsmålet om det er slik at Høyre går inn for mindre offentlig aktivitet. Nei, vi gjør ikke det. Hvis man ser på oljepengebruken, bruker Regjeringen 14 ekstra oljemilliarder i 2009. Alt bruker man på offentlig sektor. Jeg er enig i det Stoltenberg sa på slutten av 1990-tallet, nemlig at man bør bruke noe til offentlig sektor og noe til å redusere skatter. Vi bruker under halvparten av de 14 milliardene til å redusere skattene, og så bruker vi resten av de milliardene til å stimulere offentlig sektor.

Torgeir Micaelsen (A) [11:13:05]: Sanner har på mange måter en god virkelighetsbeskrivelse av det vi nå opplever nasjonalt og internasjonalt, når vi nå står overfor en gryende finanskrisen som har slått ganske langt inn også i Norge, og dårlige økonomiske utsikter framover. Da må jeg legge til at hvis man holder disse karakteristikkene av regjeringskvartalet unna, tror jeg vi kan være ganske enige om det.

Men slaget i salen i dag står jo ikke om virkelighetsbeskrivelse – dette tror jeg etter hvert har sunket inn hos de aller fleste – men om hvilke blokker i norsk politikk som er best rustet til å møte den uroen som nå vil komme. I mangel på enighet på borgerlig side om veldig mange ting, utover å kritisere Regjeringen for å komme med skatteforslag som går i omfordelende retning og generelt å kritisere Regjeringen, fremmer Høyre forslagene sine på nytt. De samme forslagene i skattepolitikken som ble fremmet i en høykonjunktur i 2008, fremmes altså nå på nytt i en tid med finanskrisen og finansiell uro.

Kan ikke Sanner og Høyre være så ærlige å si at man generelt, uansett økonomiske tider, er imot forslag som går i omfordelende retning (presidenten klubber), istedenfor å skyldte på finanskrisen?

Jan Tore Sanner (H) [11:14:12]: Først: Når det gjelder de borgerlige partiene, mener jeg vi kan slå fast at disse fremstår som mer enige og har flere fellesforslag i dette budsjettet enn det vi har hatt tidligere i perioden.

Selvsagt erkjenner jeg også at det er ulik dosering, men alle de borgerlige partiene fjerner Regjeringens skatteskjerpelse som rammer arbeidsplassene, øker bevilgningene til samferdsel, øker bevilgningene til kunnskap, øker bevilgningene til målrettede fattigdomstiltak, bare for å nevne noe.

Det er helt riktig som Micaelsen sier, at Høyre er tilhenger av at man skal senke skatter – ikke svære skattelettelse, men forsiktige reduksjoner som kommer folk med vanlige lønnsinntekter til gode, som gjør det mer lønnsomt å spare til egen pensjon, og som ikke minst gjør det mer lønnsomt å investere i norske arbeidsplasser.

Jeg har ikke sett en eneste arbeiderpartirepresentant som kan forklare meg hvilke arbeidsplasser man redder gjennom å sende en økt skatteregning til bedriftene. Men jeg er overbevist om at man vil redde mange arbeidsplasser hvis man senker skatten noe for dem som investerer i arbeidsplasser i Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Heikki Holmås (SV) [11:15:49]: Vi lever i en tid med to kriser – klimakrisen som truer med sykdom, vannmangel og skogbranner, og finanskrisen, som er markedsfundamentalismens fallitt, og som truer folks arbeidsplasser.

I går la vi fram arbeidsplanen for hvordan vi skal bekjempe arbeidsløsheten som banker på døren til folk som jobber i bransjer som merker at det er en global nedgangstid, og i dag skal vi behandle det budsjettet som Regjeringen la fram i oktober.

Finanskrisen har gitt troen på at uregulerte markeder er en god løsning, en alvorlig knekk. Det er et system som oppfordrer til grådighet hos eiere og sjefer, som fører til at banker uten stram regulering låner ut for mye penger i gode tider for så å gå over ende i dårlige tider. For å si som Nobelprisvinneren i økonomi, Stiglitz: Grunnen til at den usynlige hånd virker usynlig, er simpelthen at den ikke finnes.

Tøffest har kanskje noen av dem som har befunnet seg nærmest markedsliberalismen i Norge, som f.eks. Fremskrittspartiet og Fremskrittspartiets tidligere leder Carl I. Hagen, hatt det når livsløgnen rakner. I et innlegg i Aftenposten påstår Hagen at det er sosiale krav til amerikanske banker som er finanskrisens årsak. Han pekte på at The Community Reinvestment Act fra 1977 og andre amerikanske tiltak for å stimulere amerikanske banker til å låne ut penger, var det som førte til krisen. Hagens påstand er at det er dette som er bakgrunnen for subprime-krisen. Men det er feil. Hvorfor i all verden skulle en 30 år gammel lov plutselig føre til en eksplosjon i dårlige lån fra 2002 og framover? 75 pst. av alle subprime-lån – lån uten sikkerhet til kunder med dårlig betalingsevne – ble gitt av finansinstitusjoner som ikke var omfattet av den loven. De som tror på markedsfundamentalisme, har trådd feil, trodd feil og prøver å dekke over alle sine dårlige ideer.

Jobben vår i året som kommer og i de neste årene, blir å sørge for å bidra til å løse begge disse to krisene, både skaffe jobber til folk og løse klimaproblemene. Vi har flere grep i det budsjettet som vi la fram den 7. oktober, men det kommer flere grep i den retning i tiden som kommer, i månedsskiftet januar/februar.

Hvis vi går gjennom de tingene som er de viktigste i budsjettet, og som bidrar til nettopp å følge opp det som er lovet i valget – for det er jo det som tross alt er det viktigste, vi møter folk, vi har fått tillit fra folk, vi har fått et mandat for å gjennomføre en rød-grønn politikk – er det to ting som peker seg ut. Det ene er å sørge for at vi følger opp det vi lovte, og det andre er at vi sørger for å møte de utfordringene som skjer underveis, og der er altså både finanskrisen og klimakrisen viktige. Men vi følger opp de tingene vi lovte.

Ta barnehageløftet: Det kommer til å bli full barnehagedekning. Det er helt fantastisk. Da jeg var liten, måtte jeg vente til jeg var seks år gammel før jeg fikk lov til å begynne i en offentlig barnehage. Når vi vet at den beste forutsetningen for å lykkes på skolen, den mest klare sammenheng du kan se, er at du har gått i barnehagen, helst i mange år. Da tenker jeg med gru på hvordan det hadde vært hvis jeg hadde fått lov til å begynne i barnehagen som toåring. Da hadde jeg vel vært helt propell. Vi kommer til å innfri barnehageløftet, og det er jeg utrolig stolt over.

Så løser vi viktige oppgaver når det gjelder klimaet. Vi sørger for å satse mer på jernbanen. Vi bygger jernbane med begge hender, vi bygger jernbane som aldri før. Det må vi, fordi det å reise kollektivt istedenfor å bruke bil, er noe av det aller viktigste folk selv kan velge å gjøre for å skape et bedre klima i nærmiljøet, i hverdagen sin. Og så er det viktig for trafiksikkerheten. Hvert femte menneske som dør i trafikkulykker, omkommer i trafikkulykker knyttet opp mot et vogntog. Da er det avgjørende å få mer av godstrafikken over på skinner, både for klimaet og for folks trygghet.

Vi satser stort på klimaforskning, energisparing og fornybar energi fordi det er helt nødvendig i den tiden vi er inne i. Når vi ser på oversikten som Det internasjonale energibyrået la fram om hva som skal løse framtidens utfordringer, inngår CO₂-rening som en vesentlig sak, så det at vi bruker såpass mye penger på utvikling av CO₂-renseteknologi, er helt avgjørende. Jeg minner om at i løpet av de siste par ukene har sjefen for IEA, Det internasjonale energibyrået, lagt fram World Energy Outlook, som veldig klart slår fast at vi går i retning av et ragnarokk med seks graders temperaturøkning hvis vi fortsetter som vi gjør i dag. Da må jeg si at det er interessant at landets nest største parti ikke nevner klima med et eneste ord i denne debatten, som er altså er landets viktigste debatt når vi skal forme framtiden.

Det jeg tror folk legger mest merke til rundt omkring i verden, er at vi når enprosentmålet, og at vi bruker mye penger på regnskogtiltak, rett og slett fordi det skaper et engasjement og en entusiasme at de rikeste landene er villige til å bidra for å løse klimaproblemene.

For oss er det avgjørende å minske forskjellene. Norge er et land der forskjellene har minsket i løpet av den tiden vi har sittet i regjering. Det er færre som mottar sosialhjelp nå. Og det løftet vi gir når det gjelder bostøtteordningen, der 50 000 nye mennesker skal få bostøtte, kommer til å gjøre at folk som har dårlig råd, får det bedre, særlig hvis en ser det i sammenheng med de trygdeoppkjørene vi har hatt i det siste, der vi har hatt en klar lavtlønnsprofil og sørget for at folk som har de laveste trygdene, løftes opp. Det er viktig for oss, for vi er for rettferdighet. Og da orker ikke jeg høyresiden og Jan Tore Sanner, som inviterer til et kriseforlik og sier at forutsetningen for å inngå et kriseforlik med oss, er at vi skal sørge for ikke å fjerne alle skattelettene for de rikeste. Det er altså det viktigste. Det er ikke bedriftene som rammes av dette, det er først og fremst de menneskene som eier bedriftene som rammes av de tiltakene vi gjør. De mest formuende eier aksjer, og de som arver de største formuene, arver aksjer. Det er

helt åpenbart at hvis man ikke sørger for å ha en rettferdig skattlegging av dette, så vil man ikke rettferdig fordeling. Man må gjerne innrømme fra høyresiden at man ikke ønsker rettferdig fordeling, men da må man ikke kalle det noe annet. Da må man ikke si at dette skyldes at vi fra Regjeringens side ikke er villig til å se hva som er viktig å gjøre.

Vi viser nettopp klart at vi er i stand til å møte de utfordringene som kommer under den finanskrisen vi er inne i, ved at vi ser an situasjonen, forsøker å skaffe oss et overblikk over situasjonen og kommer med de konkrete tiltakene, dosert på den riktige måten når problemene oppstår. For det er det som er viktig hvis vi skal klare å håndtere denne krisen på en ordentlig måte.

Høyresiden har virret rundt fra standpunkt til standpunkt fra budsjettet ble lagt fram. Dagen før budsjettet ble lagt fram, under trontaledebatten, mente Erna Solberg at man burde ha et nøytralt budsjett – det var i hvert fall det jeg hørte. Et nøytralt budsjett ville ha vært et budsjett der vi kuttet 10 milliarder av de pengene som ligger her. Det er ikke det Høyre har lagt fram når de endelig har fått summet seg i løpet av disse syv ukene. Man har lagt fram et budsjett som ligger på det samme nivået som det Regjeringen har lagt fram. Nå mener man altså at vi er tafatte fordi vi ikke legger fram krisepakken nå med en gang.

Vi ønsker å skaffe oss overblikk, og det er viktig i den tiden vi er inne i nå. Man kan gjerne virre fra standpunkt til standpunkt på grunn av at det faktisk er sånn at man ikke er helt sikker på hvordan fremtiden blir. Men da må man ikke være så kanonbombastisk som enkelte av representantene i vårt storting har vært. Da må man heller være litt ydmyk og si at vi står på dette fordi vi tror det er riktig, men det er ikke sikkert at det er det standpunktet som viser seg å være det riktige i fremtiden. Man må være litt mer ydmyk. Jeg hørte at Jan Tore Sanner lovet at han skulle være det. – Eller det var kanskje å ta hardt i, han sa at det var lurt å være ydmyk, men jeg antok at det også gjaldt ham selv. Så skal jeg også bidra på min side.

Det som er viktig i resten av denne stortingsperioden – og nå har vi ett år igjen fram til valget – er hvordan vi klarer å håndtere den situasjonen vi står oppe i i forhold til en klimakrise, en finanskrisen der vi har stigende arbeidsløshet, og hvordan folk oppfatter at vi som rød-grønn regjering har oppfylt de løftene som vi syntes var viktigst. Jeg mener at dette budsjettet som vi har lagt fram, viser veldig klart at vi tar lange skritt i retning av å oppfylle de løftene vi gav før valget. Å stille opp og drive politikken i den retningen vi lovet folk før valget, som førte til at vi fikk det mandatet vi fikk og fikk lov å styre landet nå i fire år, gir oss en god mulighet til å overbevise folk om at vi bør få fornyet tillit ved neste valg.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Presidenten vil for øvrig takke for reklamen for presidentens glitrende Aftenposten-artikkel.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:26:10]: Andre land med ulik politisk valør har lansert tiltakspakker

hvor skattelettelser for personer og bedrifter er sentrale elementer.

I Norge har sentrale aktører innenfor fagbevegelsen, næringslivet og finansmarkedet hevdet at dersom folk med lavere og middels inntekt får beholde mer av sin egen inntekt, vil det være et effektivt virkemiddel for å holde hjulene i gang.

I Soria Moria-erklæringen står det at Regjeringen skal holde det totale skatte- og avgiftstrykket på samme nivå som i 2004. Er representanten Holmås villig til å bryte sitt skatteløfte fra Soria Moria for å bidra til å redde norsk økonomi og norske arbeidsplasser? Er skattelette ett av de grepene som representanten Holmås snakket om i sitt innlegg? Eller med andre ord: Er det klima for skattelettelser i februar, altså for neste år? – Og da er også ordet klima blitt nevnt fra Fremskrittspartiets side.

Heikki Holmås (SV) [11:27:06]: Det var veldig bra, president – jeg hadde tenkt å si Christian Tybring-Gjedde, men da hadde jeg fått kjeft av presidenten!

Spørsmålet er veldig greit å svare på. Det er følgende: Vi må vurdere alle de tiltakene som blir foreslått og alle tiltakene som blir lagt fram. Men det er riktig å si at hvis vi skal velge mellom tiltak som målrettet treffer mot arbeidsløshet, er skattelette – i hvert fall etter all den erfaring og all den kunnskap vi har – ett av de tiltakene som treffer dårligst. Det er mye mer målrettet hvis man skal treffe byggebransjen og de utfordringene som ligger der i tiden som kommer, å sørge for at kommunene får penger til å pusse opp skoler, at vi investerer i jernbanelinjer, at vi investerer i videre satsing på kommunal velferd når folk går uten jobb. Det er mye, mye viktigere og mye mer treffsikkert for enkeltmenneskers økonomi og for samfunnet som helhet.

Gunnar Gundersen (H) [11:28:18]: Jeg tror at mange av oss som hørte SVs finanspolitiske talsmann nå, følte at mye av det som ble beskrevet, var nokså virkelighetsfjernt. Han brukte mye tid på klimakrisen, og beskrivelsen der satte jo finansministerens uttalelser om at man nå skulle ut og shoppe så det svir, i et nokså merkelig lys. Det viser jo i og for seg hvor fort SV forlater sin plattform.

Men det skal mye til om ikke også SV har forstått at næringslivet nå gisper etter luft. I Nationen i dag står det at en bedriftseier ute i Distrikts-Norge nå må trekke penger ut av bedriften for å betale skatt på verdier som er tapt. Med SVs politikk kommer begrepet å stikke av med klærne mens eieren er ute og bader, til å få et nytt innhold. Her stikker man av med egenkapitalen i bedriftene, mens arbeidsplassene går tapt.

Mener SVs finanspolitiske talsmann at budsjettet fortsatt er godt tilpasset situasjonen?

Heikki Holmås (SV) [11:29:21]: Jeg mener at de skatteendringene vi gjør, er riktige. Når vi har lagt fram en arbeidsplan, der vi jobber med nye tiltak og ser an situasjonen for å komme med nye tiltak i månedsskiftet januar/februar, viser det helt klart at vi mener at det godt kan være rom for at budsjettet må justeres før det som var

planen, i mai. Det gir et svar på spørsmålet ditt, om det er tilpasset situasjonen.

Det var et budsjett som fikk kritikk fra Høyre fordi det var for ekspansivt da det ble lagt fram. Nå mener representanten at det ikke er godt tilpasset situasjonen. Vi mener det er nødvendig å gjøre grep, fordi vi ser at finanskrisen slår inn i norske arbeidsplasser. Det viktigste for oss er å sørge for at dette budsjettet nå får tid til å virke, slik at renten går ned, slik at vanlige bedrifter kan få de lånene som de trenger for å gjennomføre de investeringene de må, og at vi får boligmarkedet til å fungere på en ordentlig måte. Så må man hindre at arbeidsløsheten stiger, og det er det vi har jobbet med hele tiden.

Solveig Horne hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Presidenten vil minne representanten Holmås om at all tale skal skje via presidenten.

Jan Sahl (KrF) [11:30:33]: Representanten Heikki Holmås innledet med å si at han gledet seg over meldingen om gårdsdagens tiltakspakke. Det gjør også Kristelig Folkeparti. Men det er en feil med det hele: Den skulle ha kommet for fjorten dager siden. Da hadde vi hatt tiltakspakken til behandling i dag, til glede og til beste for både arbeidsgivere og arbeidstakere. Men la nå det ligge.

I Kristelig Folkepartis tiltakspakke foreslår vi redusert arbeidsgiveravgift for unge arbeidstakere, økt tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger og økte avskrivingssetser på f.eks. maskiner, skip, varebiler og driftsbygninger. Det er gode og målrettede tiltak for unge i et vanskelig arbeidsmarked, og for å stimulere til mer og bedre investering i arbeidsplasser og sysselsetting. Kan SV støtte dette, eller vil SVs ideologiske motstand mot skattelettelse forhindre det?

Heikki Holmås (SV) [11:31:27]: Vi har aldri vært motstandere av å gi skattelette målrettet, og å ta inn penger andre steder for å finansiere dette. Det er det vi driver på med i budsjettet vårt, og vi har gjort det i skatteomleggingene vi har gjort. Vi har f.eks. strammet inn overfor dem som har aller mest penger, og gitt ut dette i skattelette til andre. Det er jo en politikk som er i tråd med vår ideologi, ikke stikk i strid med vår ideologi. Så alle de forslagene som blir spilt inn her, er viktige.

En ting jeg vil nevne som vi har gjort med hensyn til ungdom, er nettopp at vi har fått på plass en ungdomsgaranti, som sikrer at de får en særskilt behandling av arbeidsmarkedsetaten, Nav, for å sørge for at folk kommer tilbake igjen i jobb. Det er ett grep som vi har syntes er viktig å få på plass for ungdom.

Det er klart at i samband med at det blir utfordringer i tiden som kommer, f.eks. med nedgangstider innen byggebransjen, er situasjonen til bl.a. lærlinger en av de tingene vi må se på i forbindelse med den tiltakspakken som kommer til våren.

Lars Sponheim (V) [11:32:33]: Jeg er interessert i å gi representanten Holmås en mulighet til å utdype sitt syn på bedrifter og bedriftseiere. Det er slik at vi har tre fantastiske år bak oss. De fleste bedrifter i Norge har gjort det bra. De har tjent mange penger. Det har også gjort dem i stand til å ekspandere og lage nye arbeidsplasser. Derfor har arbeidsledigheten falt til et nivå som både representanten Holmås og jeg er fornøyd med. Bak hver nye arbeidsplass er det investert masse egenkapital, som de samme bedriftseierne har valgt å la være i bedriften, i stedet for å putte dem i egen lomme og drive et vulgært forbruk.

Så finnes det de som bare driver et vulgært forbruk, og som godt kan karakteriseres som de rike, og de betegnelsene som representanten Holmås bruker. Men han blir unyansert når han gjør det samme med hensyn til sliterne rundt omkring. Disse sliterne lar pengene stå i bedriften for å lage nye jobber, noe som betegner mange av de klassiske bedriftseierne: nøkterne selv – de satser på bedriften. I denne debatten, i innlegget sitt, feier han dem vekk som «de rike» som han så å si bare kan plage og snakke stygt om. Representanten Holmås bør få en sjanse til å rette opp det inntrykket han har skapt.

Heikki Holmås (SV) [11:33:38]: Jeg har aldri gitt et inntrykk av at det å eie en bedrift i seg selv er noe som gjør deg til en rik person. Det vet vi masse om. Brorparten av bedriftene i Norge har såpass få ansatte at vi skjønner at de folkene som leder og eier dem, ikke er rike. Nettopp i en tid da vi har hatt den høyeste høykonjunkturen på flere tiår, regner vi med at folk har lagt seg opp penger og har satt av noe til dårligere tider også. Hvis det er riktig, som representanten Sponheim sier, at dette er nøkterne bedriftseiere, vil nøkterne bedriftseiere nettopp ha gjort den type ting. De har ikke investert med sikte på eller i den tro at det kommer til å være 6 pst. eller 7 pst. vekst i Norge i all evighet. De regner med at etter en høykonjunktur, kommer det en lavkonjunktur, og så har de satt av penger. De endringer vi har gjort i arveavgiften – som ikke umiddelbart rammer en haug med bedrifter, for folk driver heldigvis ikke og dør i tide og utide; planlagt dødsfall som rammer de rikeste, er vel ikke akkurat noe som skjer – mener jeg det er viktig å sørge for ikke rammer bedriftseiere. Det mener vi at vi har fått til et godt opplegg for.

Jørund Rytman (FrP) [11:35:01]: Jeg har den senere tid registrert at Regjeringen nå ønsker å fremme mer handel mellom Norge og Israel. Det skal Regjeringen ha all honnør for. Fremskrittspartiet mener at handel mellom land ikke bare skaper velstand og har fått flere millioner mennesker ut av fattigdom, men også skaper fred og bidrar til utvikling. Mer handel er bra for norsk eksportnæring, men også noe norske forbrukere nyter godt av i og med at vi får tilgang til nye produkter, mer variert kosthold, flere tilbud og ikke minst valgfrihet, noe handelen med en rekke land i Asia er et godt eksempel på.

Imidlertid ønsker vi i Fremskrittspartiet mer handel med andre land – og da spesielt med all verdens u-land. Derfor foreslår vi å fjerne all toll på alle varer fra u-land

som står på OECDs DAC-liste. Det jeg lurer på, er hvorfor representanten Holmås ikke er enig i dette, og da spesielt hvorfor varer fra palestinsk administrerte områder ikke fritas for toll til Norge.

Heikki Holmås (SV) [11:36:00]: Jeg må innrømme at jeg merker en utvikling fra Fremskrittspartiets side i spørsmålet om toll. Tidligere var det slik at Fremskrittspartiet ville ha fritt fram for tollfrihet for absolutt alle. Nå har man begrenset seg til de landene som står på DAC-listen. Likevel er det slik at hvis vi virkelig ønsker å fremme handel med de fattigste landene, er det nødt til å være slik at de fattigste landene har noen fordeler som ikke de nest fattigste eller de tredje fattigste landene har. Det er ingen tvil om at en god del av de økonomiene som nå sliter med nettopp å bygge opp et eget næringsliv, egen industri og egen landbruksproduksjon, glatt ville bli utkonkurrert av kjempeland som Brasil og Argentina i det øyeblikket det ble fritt fram for alle, slik Fremskrittspartiet ønsker. Det ønsker ikke vi. Vi ønsker å gi de aller fattigste landene, og noen av de nest fattigste landene, noen fordeler som ikke resten av landene har. Derfor har vi den politikken på toll som vi har.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:37:21]: Budsjettet som ble framlagt i begynnelsen av oktober, føles på mange måter utdatert. Det har vært mange begivenheter både her hjemme og ute etter at det budsjettet ble framlagt. Det er nok å nevne bankkollaps i mange land, et naboland i dyp krise og pakker gjennom hele eurosone for å bidra til et styrket næringsliv og å hindre kriser i finansvesenet. Det har vært valg i USA, og nye pakker er på vei i det landet for å sikre amerikansk økonomi.

Noen hver har vel hatt behov for å justere virkelighetsoppfatningen ut fra de nye begivenheter vi alle har vært vitne til. Men det er altså noe som har stått som en saltstøtte gjennom alt dette, og det er det norske statsbudsjettet for 2009. Det er upåvirket av alle begivenheter, nesten som om det er universets sentrum og alt annet må forholde seg til det – ikke motsatt.

Det er faktisk slik at vi nå vedtar et budsjett som baserer seg på at ledigheten i 2009 skal øke marginalt, 0,25 pst., og budsjettallene sier fortsatt at veksten i 2009 skal være på nærmere 2 pst. Disse tallene synes å ha vært skrevet i stein. Det har vært mange muligheter til å oppdatere budsjettet i tråd med virkeligheten, men viljen – eventuelt evnen – har vært fraværende. Det har i alle fall ikke manglet på foranledninger. La gå at man ikke låner øre til opposisjonen – det ville i tilfelle ha vært en stor overraskelse – men hva med etablerte økonomiske miljøer? Hva med SSB? Hva med Norges Bank? Hva med OECD? Hva med næringslivet? Hva med fagforeninger? Heller ikke her har Regjeringen sett noe behov for å imøtekomme relevante innspill. Jo, situasjonen følges nøye, vi er klar over utviklingen, og vi er beredt, har svaret vært hver eneste gang.

I Kristelig Folkeparti har vi imidlertid en viss tro på gjentakelsens kunst, og jeg må si at det ser ut til å ha løs-

net de par siste dagene når det gjelder evnen til å lytte. Selv om det er sent, setter vi pris på det. Regjeringspartiene og Regjeringens representanter vil vite at fra Kristelig Folkepartis side bad vi om en tiltakspakke, en stimuleringspakke, i budsjettet allerede da vi i slutten av oktober så at tallene forverret seg betydelig. Da sentralbanksjefen i høringen i finanskomiteen rett ut sa at det ville bli nullvekst i flere kvartaler framover, burde en varselampe ha lyst også hos regjeringspartiene: Man kunne ha bidratt til å få en pakke vedtatt i dag som kunne stimulere næringslivet og sørget for at ledige hender kom i arbeid raskere enn det som det nå legges opp til, ved at man varsler en pakke i februar.

Det mangler jo ikke på ledige hender, dessverre, når vi ser framover. Det mangler heller ikke på oppgaver innenfor vei, jernbane og rehabilitering av offentlige bygg. Man kunne bruke denne krisen til å utnytte de muligheter som ligger der, til å gå løs på fellesoppgaver – fellesoppgaver jeg tror denne regjeringen er opptatt av. Vi kunne løse de oppgavene som vi ser ligger klare for å bli gjort noe med. Derfor har vi i Kristelig Folkeparti foreslått i vår stimuleringspakke å gå direkte inn mot akkurat de fellessektorene vi her snakker om, og vi håper at den pakken Regjeringen etter hvert kommer med, kan nærme seg i innhold.

En periode virket det, ærlig talt, som om føre var-prinsippet – som jeg tror f.eks. utviklingsministeren er veldig opptatt av – var gjort til noe straffbart av denne regjeringen: Man har ventet så altfor lenge med å respondere på den utviklingen som vi har sett rundt oss. Men gjennom brevvekslingen – som det i en historisk kontekst må bli interessant å studere – mellom komitéleder Sandal og finansminister Halvorsen varsles det tiltak, ikke nå, i det budsjettet vi skal vedta for 2009, men en gang utpå nyåret, kanskje i februar. Tiltakene har i sannhet en lang vei å gå fra departementets skuffer til de kan settes ut i livet. Innholdsmessig tegner det imidlertid godt – det ligner til forveksling på den pakken som det er mulig å stemme for i Kristelig Folkepartis alternative budsjett, som ligger til votering her senere i dag.

Men det er ett unntak fra vår pakke i det man antydningssvis kan se i Regjeringens, og det gjelder skatteskjerpelsene. Dem holder man fast ved – de skal bestå alle som en. Det kan nesten synes som om man må ha et slags fiendebilde, og Regjeringen har her funnet sitt. Men dette burde ikke være tiden for å gi negative signaler til norsk næringsliv. Vi trenger et aktivt eierskap. Vi trenger familieeide bedrifter. De bør oppmuntres – de bør ikke straffes. Det burde nå vært anledning for Regjeringen til å gi næringslivet gode incitamentersom økte avskrivningssatser – det var jo en fanesak for SV før sist valg – og en nedskrivning av arveavgift ved generasjonsskifte i familiebedrifter, alt med det for øye å sikre et godt eierskap, som kan bidra til å sikre eksisterende arbeidsplasser og å skape nye.

Uavhengig av tiltakspakken er det absolutt behov for endringer i det framlagte budsjettet. I familiepolitikken tas det rett og slett et skritt tilbake. For de mange tusen foreldrepar der far ikke kan opptjene rett til pappapermisjon, reduseres – jeg gjentar, reduseres – den felles permisjons-

tiden med to uker. Skulle man hatt noen form for troverdighet i familierpolitikken, måtte rekkefølgen ha vært en helt annen. Punkt 1: La alle fedre få egen opptjeningsrett. Punkt 2: Øk pappapermisjonen. Det ville vært en familievennlig politikk. Nå fremmes forslag om det motsatte.

I vårt alternative budsjett har vi en aktiv familierpolitikk også på andre områder. Vi anerkjenner ikke minst foreldres valgfrihet ved å styrke kontaktstøtten og sørge for nok barnehager. Vi ønsker billigere barnehager for dem som har dårligst råd. Utviklingen viser faktisk at de har hatt en økning i sine barnehageutgifter de to–tre siste årene. Vi ønsker økt satsing på kvalitet i barnehagen og en bedring av arbeidsvilkårene for de private barnehagene. Vi ønsker også en kraftig økning i fødselspengene for å utjevne den diskriminering som i dag finner sted.

På skolesektoren foreslår vi en alternativ innretning. Vi ønsker flere lærere, ikke flere timer uten lærere. Vi ønsker en kraftig satsing på ungdomsskolen. Et bidrag overfor næringslivet ville være å redusere arbeidsgiveravgiften for lærlinger.

I vårt budsjett styrker vi også frivilligheten. Vi ønsker en momskompensasjon og styrker frifond, som er en god ordning.

Vi ønsker ikke minst en mer human rusomsorg hvor brukeren – ikke systemet – settes i sentrum. Det anbudsregimet som denne regjeringen nå kjører, sørger dessverre for å velte den ene rusomsorgsinstitusjonen etter den andre.

Så ønsker vi en framtidsrettet avgiftspolitik som bidrar til miljøvennlig og helsefremmende adferd. Det håper vi at budsjettets vedtak senere i dag kan bidra til.

Taletiden tillater ikke å nevne så mye mer. Vi er glad for bistandssatsingen, men skulle ønske at den var mer fattigdomsorientert. Det er et paradoks at man f.eks. kutter i bevilgningene til FNs matvareprogram og FNs høykommissær for flyktninger.

Avslutningsvis: Vi er i Kristelig Folkeparti beredt til å være med når den nye pakken kommer, for å bidra til at ledige hender kommer i arbeid og motvirke den økende arbeidsledigheten som nå avtegner seg.

Med dette tar jeg opp våre forslag.

Presidenten: Representanten Hans Olav Syversen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Marianne Aasen (A) [11:47:52]: Etter å ha hørt innlegget til Kristelig Folkepartis representant Syversen har jeg behov for å minne om at det vi har sett i høst, er en pengepolitisk krise, som er møtt med pengepolitiske virkemidler. Regjeringen har i så måte vist handlekraft, som alle berørte parter er særdeles godt fornøyd med. Nå ser vi konturene av at det slår ut en mer kritisk økonomisk situasjon. Regjeringen har varslet tiltak mot den, og de kommer.

Mitt spørsmål handler først og fremst om at Kristelig Folkeparti har snakket varmt om samarbeid mot den økte ledigheten. Kristelig Folkeparti ligger solid plantet i sentrum av norsk politikk, og høyresiden har en annen

økonomisk politikk enn venstresiden. Det er helt legitimt at det er på den måten. Men det er vanskelig å inngå et bredt forlik. Enda vanskeligere blir det å tenke seg et samarbeid når opposisjonspartiene er så splittet i finanspolitikken som de er. Det er nemlig slik at Fremskrittspartiet bruker 31 milliarder kr mer oljepenger. Venstre og Høyre ligger på samme nivå som oss, og Kristelig Folkeparti bruker 4,8 milliarder kr. Hvordan ser Kristelig Folkeparti for seg et slikt samarbeid?

Hans Olav Syversen (KrF) [11:49:01]: Først må jeg korrigere noe av virkelighetsbeskrivelsen, for vi har faktisk sett overslaget til at realøkonomien svekkes i en del tid. Det har som sådan ikke bare vært en finanskrise. Vi mener faktisk fra Kristelig Folkepartis side at Regjeringen har vært på etterskudd og ikke har bidratt til å motvirke svikten i realøkonomien som har vist seg de siste ukene, som bl.a. vil bidra til økt ledighet og kanskje mer ledighet enn nødvendig hvis man hadde satt inn tiltak i tide.

Når det gjelder spørsmålet om samarbeid, går vi inn i det hvis vi kan bidra konstruktivt i en mulig samarbeidsløsning med Regjeringen som kan sørge for at ledige hender kommer i arbeid. Så får vi se om Regjeringen er villig til å lytte. Det har den ikke vært til nå. Vi er i hvert fall beredt fra vår side til å bidra, slik at landets økonomi blir så sterk som overhodet mulig.

Magnar Lund Bergo (SV) [11:50:13]: Regjeringen har i denne perioden tettet en lang rekke hull i skattesystemet som tidligere har gitt rike mennesker anledning til å slippe å betale skatt. Det er en viktig forutsetning for at folk flest skal synes det er greit å betale skatt.

Et viktig ledd i dette arbeidet er forslaget om å oppheve den såkalte 80-prosentregelen, som gir de aller rikeste lavere formuesskatt enn vanlige folk. De hundre personene som har høyest formue, sparte 400 mill. kr på dette i 2006. En samlet opposisjon går imot dette og synes å mene at nettopp de aller rikeste er den gruppen som må hjelpes mest i forbindelse med finanskrisen. Kristelig Folkeparti vil riktignok vurdere dette på nytt 1. juli. Jeg vil allikevel be representanten Syversen forklare meg hvorfor Kristelig Folkeparti mener at det i dagens alvorlige situasjon, med begynnende arbeidsløshet, høy rente og gjeldsproblemer, er nødvendig å gi de hundre personene som har høyest formue, en skattelette på 400 mill. kr. Er det ikke andre som kunne trenge disse pengene mer?

Hans Olav Syversen (KrF) [11:51:14]: Jeg har lyst til å ta utgangspunkt i en bedrift som jeg tror representanten Lund Bergo kjenner til, nemlig Fjerdingstad Trevarfabrikk AS, som ligger i hans hjemfylke. Den fabrikk har jeg besøkt, og det er en av de fabrikkene som rammes av det opplegget som Regjeringen presenterer.

Man kan selvfølgelig teoretisere med hensyn til hvem som tjener, og hvem som ikke tjener, på Regjeringens forslag. Mitt poeng, og Kristelig Folkepartis poeng, er imidlertid at i den situasjonen vi er i nå, er ikke tiden inne for å gi negative signaler til næringslivet. Nå trenger vi egent-

lig å samarbeide for å skape flere arbeidsplasser og trygge de arbeidsplassene vi har.

Så vil jeg be representanten Lund Bergo legge bort den misunnelsesvurdering som han nå la til grunn i sitt innlegg, og heller være opptatt av at vi sammen kan bidra til å styrke næringslivet og sørge for at det er arbeid til så mange som mulig.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:52:24]: Jeg har stor respekt for representanten Syversen. Han framstår for folk som en mild representant i sin tale, men i dag har han en sterk karakteristikk. Han sier at det er et budsjett som er «utdatert».

Det er opplagt at det er nødvendig å justere virkelighetsoppfatningen om norsk og internasjonal økonomi. Det har skjedd, og det kommer til å skje i enda større grad. Regjeringa kommer med planmessige endringer, og Kristelig Folkeparti har lagt fram en tiltakspakke for å gjøre budsjettet mer ekspansivt. Det er en kurs som jeg tror har bred forståelse i Regjeringa.

Mitt spørsmål er imidlertid: Vil Kristelig Folkeparti nå holde fast ved den kursen, eller vil en falle for fristelsen til å satse på større økt skattelette for privatpersoner?

Hans Olav Syversen (KrF) [11:53:32]: Jeg får ta det som en kompliment at representanten Lundteigen mener jeg er mild. Det betyr vel at hvis man sier noe som vekker litt oppsikt, lyttes det kanskje til i en annen grad enn ellers.

Når jeg mener at det er utdatert, mener jeg også at Regjeringen nå innrømmer det selv. I det brevet som finansministeren har sendt til Stortinget, sier man jo indirekte at det grunnlaget budsjettet ble lagt på, rett og slett ikke holder mål. Det så vi ganske tidlig etter at budsjettet ble framlagt. Og representanten Lundteigen vet like godt som meg at både Norges Bank, OECD og SSB – stort sett et samlet økonomisk miljø – har uttalt at prognosene holder ikke mål.

Når vi nå forhåpentligvis skal arbeide sammen for å styrke norsk økonomi, er vårt mål *det* – å styrke økonomien og sørge for at ledige hender kommer i arbeid. Da skulle det også gi grunnlag for å bli enig.

Rolf Terje Klungland (A) [11:54:48]: I forhold til den kritikken representanten Syversen nå kommer med mot Regjeringen, kunne det vært veldig interessant å høre hva han mener om sin forventede framtidige samarbeidspartner i en eventuell ny regjering, nemlig Høyre, Høyres budsjett. Det vi ser nå, er at opposisjonen spriker mer enn den har gjort noen gang før. Kristelig Folkeparti har enten forlatt Høyres økonomiske politikk eller tilpasset seg Fremskrittspartiets. De har vært ute og sagt hvem de ikke kan gå i regjering med. Det er Fremskrittspartiet, det er partier som vil ha en EU-debatt, og partier som vil kutte i bistandsbudsjettet.

Det kunne også vært interessant å høre hva representanten Syversen egentlig mener Kristelig Folkeparti skal *gjøre*, og hva de *vil* i en ny regjering, istedenfor å si hva de ikke vil gjøre.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:55:46]: Det er veldig enkelt. For det første legger vi fram vårt alternative budsjett som Kristelig Folkepartis alternative budsjett. Vi har i denne situasjonen ikke behov for å skjele til verken høyre eller venstre. Vi har lagt fram et budsjett som vi med all respekt mener svarer bedre på de utfordringene norsk økonomi og landet står overfor, enn det budsjettet som Regjeringen har fremlagt, gjør. Jeg synes kanskje også det er bedre enn de øvrige partienes alternative budsjetter.

Med det som utgangspunkt er vårt første mål nå å bidra til at vi får et budsjett i havn. Og selv om ikke vår tiltakspakke nå blir vedtatt, kommer den kanskje i en annen form i løpet av januar/februar – i alle fall tyder det på det fra Regjeringens side. Jeg tror vi skal arbeide med det nå, og så kan vi heller ta samarbeidskonstellasjoner etter neste valg ved en annen anledning. Jeg tror ikke det er det folk flest er opptatt av akkurat nå.

Rolf Terje Klungland (A) [11:56:54]: Syversen sier også at Regjeringens budsjett har gått ut på dato. I den økonomiske situasjonen vi er i nå, er det jo veldig vanskelig å fange opp hva som faktisk kommer til å skje i morgen eller i neste uke. Når da representanten er så knallhard med hensyn til å kritisere Regjeringen, som faktisk har kommet med flere tiltakspakker, som Kristelig Folkeparti har sluttet seg til etter at Regjeringen har lagt dem fram, og når han nå kritiserer Regjeringen for at en skal vente og se hvilke tiltak som trengs for å få hjulene i gang, blir spørsmålet mitt om Kristelig Folkeparti mener at *deres* budsjett er riktig datert.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:57:45]: For det første må jeg igjen korrigere: Det Regjeringen har lagt fram, har vært pakker. Hvis vi snakker om bankpakken, ble den lagt fram for å sørge for at det ble likvide midler tilgjengelig for bankene. Man hadde ikke en direkte realøkonomisk situasjon i tankene. Det gjorde man for å bidra til at man fikk sving på finanssystemene. Man har ikke kommet med noen realøkonomisk pakke. Det er det jeg oppfatter at man varsler i det brevet som finansministeren kom med til Stortinget i går. I vårt budsjett har vi lagt det inn allerede. Men så spør representanten Klungland om det er nok. Det kan vi ikke vite, for, som representanten Klungland selv sa, her må vi følge utviklingen omtrent fra dag til dag. Og vi er beredt til å bidra til å sørge for at de virkemidler som det er nødvendig å ta i bruk, faktisk tas i bruk. Men det er uforståelig for meg at Regjeringen ventet til i går med å varsle at det var noe som helst som var nødvendig.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:59:09]: Finanskrise viser at verden har tillatt spekulasjonsøkonomien å vokse seg sterk. Ansvarlige ledere glemte at finanssektoren bare skulle utgjøre stillaset og ikke hele byggverket. Nå trenger verden en ny økonomisk orden der avreguleringer erstattes av regulering, frislipp av kontroll og forbruk av langsiktig forvaltning. Thatchers og Reagans markedsliberal-

isme var et eksperiment. Dette økonomiske eksperimentet går nå konkurs verden over.

I USA har samfunnshjulene gått rundt ved at landet, staten og folk har basert forbruket på lånte penger, og ikke på det man har tjent og spart. Systemet har vært smurt av en lovgivning som har tillatt banker og finansinstitusjoner å sette nasjonen, næringslivet og folk i dyp gjeld. Nå har bobla sprukket, og folk mister hjem og jobb verden over. Krisa utvikler seg hver dag, også i Norge. Hvilken lærdom vi tar av det som skjer, er avgjørende for løsningen. Løsningen på krisa i et lengre perspektiv kan ikke være samme medisin som den som sterkt medvirket til krisa, nemlig økt privat konsum.

Eksportfinans' store tap og Terra-saken med avviking av Terra Securities var et kraftig varsel. Farene oppstår når økonomisk vekst ikke er basert på produksjon av faktiske verdier. Bankene og finansinstitusjonene har vært dyktige selgere også i Norge, og kritikerne har enten blitt tiet i hjel eller beskyldt for å ødelegge låne- og kjøpefesten. Den egentlige verdistigning på boligene våre har vært langt mindre enn hva det har kostet å kjøpe dem. Sjøl fornuftige førstegangsetablerere har følt seg tvunget til å gå lenger enn etter eget sunt vett for å komme inn på boligmarkedet.

Statsbudsjettet for 2009 er beskjedent ekspansivt ut ifra sin tids forutsetninger. Nå justerer Regjeringa budsjettet på en planmessig fast måte, som skal gi større trygghet for arbeid og næringsliv. Justeringer som gir en langt mer ekspansiv finanspolitikk, rentenedsettelse og et bankvesen som fungerer mer normalt, er Senterpartiets linje. I dette arbeidet må vi hele tida ha det nødvendige langsiktige omstillingsarbeidet i norsk økonomi i fokus, nemlig fra stimulans av privat konsum til tilrettelegging av moderne produksjonsliv basert på våre komparative fortrinn, naturressursene og en godt skolert befolkning.

Det trengs en kraftsamling som fremmer en samfunnsbyggende og bærekraftig forvaltning, folks arbeidsplasser og en edruelig privatøkonomi. Det får vi ved å satse massivt på utbygging av infrastruktur og vedlikehold av vei, bane og havner og ved å ruste opp offentlige bygninger som skoler, sjukehjem og kirker. Vi må bygge produksjonsarbeidsplasser med lange verdikjeder og foredling av våre enorme naturressurser. Vi må satse på fornybar energi, eksempelvis havvindmøller, jordvarmeteknologi og bygging av kjemifabrikker basert på tømmer, slik at vi kan få biodrivstoff på den måten. Vi må satse på frivillige organisasjoner som knytter sterke fellesskap i lokalsamfunnene, og utdanning i produksjonsyrker med bred kunnskap.

Senterpartiet står som en grunnfestet tilhenger av privat eiendomsrett til bolig og produksjonsmidler. Men denne eiendomsretten er nøye koblet til plikter og fordelt blant folk slik at de mange, og ikke de få, skal eie bolig og produksjonsmidler. Dette er en viktig stolpe i den kursen som nå må stakes ut for å få et næringsliv basert på større egenkapital og sunnere og tryggere regnskapsregler. Næringslivsbeskatningen må også fremme dette.

Personbeskatningen må i enda sterkere grad bygge på skatteevneprinsippet. Det gir rettferdighet og oppslutning blant nesten alle. Samtidig må skattereglene knyttet til

formue og arv detaljutføres slik at produksjonsmidler i næringslivet, som privatpersoner eier helt eller gjennom en aksjepost, beskattes ut fra produksjonsmiddelets evne til å gi arbeidsfri inntekt i en svært turbulent økonomisk situasjon. I dagens situasjon er svært mye endret, derfor må det detaljerte regelverket for beregning av formue og arveavgift ta hensyn til det faktum, slik at soliditeten i næringslivet ivaretas.

Senterpartiet er tilhenger av en markedsøkonomi hvor tilbud og etterspørsel har en sentral rolle. Derfor må vi få en grundig gjennomgang av markedsøkonomiens virkemåte. Uten bedre konkurranseregler vil markedsøkonomien fortsette å avle monopoler og spekulasjon. Spissformulert er sunn konkurranse i vår markedsøkonomi et statsprodukt.

Det er denne nøkterne livsfilosofien, basert på en fellesskapstenkning, som i framtida kan gi trygghet for hjem og arbeid. Regjeringas styrking av Husbanken og bostøtteordninga er et bidrag til dem som nå trenger trygghet for bolig. Familier og enkeltpersoner som nå er urolige, må stole på egen sunn fornuft når de skal foreta valg i privatøkonomien, og folk må sette tæring etter næring. Myn-dighetene skal så sørge for at folk kan gjøre sin plikt og kreve sin rett. Nå trengs en aktiv stat med et politisk lederskap som ser behovet for en ny politisk kurs – bort fra de teoretiske markedseksperimentene og mot en kraftfull satsing på en praktisk blandingsøkonomi.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [12:04:31]: Eg synest det var den gamle Lundteigen som svinga seg frå talarstolen i dag, som vil ha ein slutt på kjøpefesten, og som vil at ein skal setje tæring etter næring. No er det jo det som allereie er i ferd med å skje – det private konsumet går ned. Dei som jobbar innanfor handelsstanden, risikerer å miste jobben, og dei som jobbar på restaurantar og kaféar, risikerer òg å miste jobben. Derfor har finansministeren òg teke til orde for at ein ikkje må slutte å shoppe, ho er òg blitt sitert på at ein må «shoppe så det svir» – ein skal slutte å shoppe før det svir, men ein skal altså halde det oppe slik at ein får sirkulasjon i økonomien.

Då er mitt spørsmål til representanten Lundteigen: Ønskjer Lundteigen å distansere seg litt frå finansministeren si oppfordring om å shoppe – i dagens situasjon?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:05:34]: Finansministeren har på en fullgod måte sagt at utsagnet «shoppe så det svir» ikke er hennes. Sjølsagt: VG måtte ha den tittelen for å få det salget den dagen. Når det er sagt, vil jeg si til dem som mener at det private konsumet som vi har hatt, skal fortsette: Det er både feil og helt urealistisk. Men det er opplagt at fallet i privat konsum, som vi nå opplever, kan gå for djupt. Derfor har jeg tillit til at den økonomiske politikken nå blir ført slik at renta går ned, og ingenting vil da virke bedre i forhold til de nødvendige justeringer på privat konsum, enn en noe lavere rente. Men fortsatt må rentepolitikken føres slik at det skal lønne seg å spare og være en viss kostnad ved å låne.

Michael Momyr (H) [12:06:47]: Representanten Lundteigen og Senterpartiet er kjent for å være opptatt av småbedriftenes ve og vel, vel vitende om at det er der verdier skapes, og det er der folk får arbeid. I budsjettforslaget økes skattebyrden til små og mellomstore bedrifter. Det legges stein i ryggsekken, slik representanten Kongshaug fra Venstre har uttalt. Børen for småbedriftene blir tyngre. I den bebudede tiltakspakken har Regjeringen fastslått én ting, og det er at skattereduksjon iallfall ikke er aktuelt.

Er representanten Lundteigen enig med bl.a. NHO i at skattelette er et fornuftig virkemiddel for å ta vare på arbeidsplassene i en vanskelig tid?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:07:43]: Her må vi skille mellom næringsbeskatningen og personbeskatningen. På næringsbeskatningsområdet innebærer statsbudsjettet en lettelse. For personbeskatningen er det en omfordeling av skatter og avgifter mellom skattyterne. Det er ikke korrekt at bedriftsledere generelt sett vil få økt beskatning.

Når det er sagt, var hovedpoenget i innlegget mitt når det gjelder næringslivsbeskatningen, at de detaljerte regler som skal utformes med tanke på formue og arveavgift, må ta hensyn til den risiko og den situasjon som er nå, noe som bl.a. må innebære at renta som skal brukes ved kapitalisering, settes høyere i dag enn det en ville gjort for noen måneder siden. Dermed blir formuesverdiene lavere.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [12:08:46]: Lundteigen la bl.a. vekt på at det er viktig å utnytte naturressursene våre. Det er Kristeleg Folkeparti heilt enig i. Difor er me òg opptekne av at me skal ha eit aktivt og allsidig landbruk i alle delar av landet.

No har landbruket i dei seinare åra opplevd ein total investeringstørke når det gjeld driftsbygg. Det er fleire grunnar til det. Ein av grunnane er det høge kostnadsnivået, men i og med at presset i bygg og anlegg no er i ferd med å verta erstatta av ei stor arbeidsløyse, vil nok dette endra seg.

I Kristeleg Folkeparti si tiltakspakke har me føreslege å auka avskrivningssatsane på driftsbygg frå 4 pst. til 6 pst. Me har òg føreslege at bøndene skal kunna søkja midlar frå kommunale næringsfond på linje med næringslivet elles. Saman med eit lågare kostnadsnivå vil dette vera ei flott moglegheit for landbruket.

Spørsmålet er: Når Regjeringa dreg til side teppet over eigen tiltakspakke, vil Lundteigen då støtta desse forslaga frå Kristeleg Folkeparti?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:09:49]: For landbrukets vedkommende og når det gjelder bygningsaktiviteten, er det feil at det har vært en investeringstørke. Det som er rett, er at investeringene er konsentrert om noen få enheter som har investert svært mye, slik at man nå har kommet i en svært sårbar situasjon. Det må vi ta lærdom av.

Men til det konkrete poenget, nemlig avskrivningssatsene på bygg: Det som er Regjeringas linje, er at avskrivningssatsene skal være slik at de skattemessige avskrivningene skal være på linje med de verdifall og de faktiske avskrivningene som er i produksjonen. Sett i det lyset er

det riktig å gå i retning av å øke avskrivning på bygg, fordi dagens skattemessige avskrivninger er langt lavere enn det som er det faktiske verdifallet. Den justeringen er det nødvendig å se nærmere på, sammen med andre justeringer. Vi har også en rekke eksempler på at skattemessige avskrivninger er større enn faktisk verdifall.

Lars Sponheim (V) [12:11:06]: Jeg tror Venstre og Senterpartiet er enige om at en balansert blandingsøkonomi og en sterk offentlig sektor er viktig for å møte vanskelige tider – det vil stabilisere og gjøre problemene mindre. Jeg tror også vi er enige om at familieeide bedrifter, et langsiktig privat eierskap til bedriftene slik vi kjenner det i Norge, også virker stabiliserende i møte med en kortsiktig turbokapitalisme. Derfor er det så rart med de to skatteskjerpelsene som Regjeringen har foreslått: økt arbeidsgiveravgift, som rammer familieeide bedrifter når det er generasjonsskifte, og økt formuesskatt, som rammer det private eierskap. I den sammenheng går det ikke an å skille mellom privat skatt og næringskatt, fordi det må betales med uttak fra bedriftene, som gjør at de familieeide bedriftene vil få en kostnad som ikke-familieeide bedrifter ikke vil få, og privat norsk eierskap vil få en formuesskatt som utenlandsk eierskap ikke vil få.

Er disse to forslagene senterpartipolitikk?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:12:09]: Først vil jeg si at skatt-etter-evne-prinsippet nå må forsterkes. Dess større inntekter man får, dess større skatteevne har man. Videre er det helt opplagt at man også må ha skatt på akkumulerte verdier.

Senterpartiets svar på det er formuesskatt, ikke eieendomsskatt. Utformingen av formuesskatten må være slik at det er en ekstraskatt på arbeidsfri inntekt utover en viss størrelse. Den detaljerte utformingen av formuesskatten må jo ta hensyn til formuesobjektene evne til å gi inntekter. I dag ser vi at en rekke formuesobjekter knyttes til produksjonslivet, ikke gir de inntekter som de gjorde for kort tid siden. Det må reflekteres i de detaljerte reglene og dermed tas hensyn til i det overordnede skatteevneprinsippet.

Jeg er trygg på at det blir ivaretatt i den videre prosessen.

Jørund Rytman (FrP) [12:13:21]: I Soria Moria-erklæringen står det at Regjeringen ønsker «stabile og konkurransedyktige skattemessige rammevilkår for næringslivet». Det er bra.

Videre står det presisert, svart på hvitt, i Soria-Moria-erklæringen at Regjeringen vil «endre avgifter som er en ulempe for norske produksjonsarbeidsplasser blant annet i konkurranse mot import.»

Tvert imot, vi ser nå at Regjeringen gjør det motsatte. Da tenker jeg spesielt på Regjeringens forslag om en avgiftsøkning på over 60 pst. for alkoholfrie drikkevarer. Det vil åpenbart bidra til konkurransevridning, øke grensehandelen og sette norske arbeidsplasser i fare, som f.eks. Aass Bryggeri i Buskerud.

Er ikke representanten Lundteigen enig i det?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:14:08]: Nei, det er jeg ikke enig i.

Regjeringa og Senterpartiet er klar over at det er begrensninger når det gjelder hvilken avgiftspolitik vi kan føre her til lands i forhold til det som er avgifter og prisnivå ute. Men det er jo helt opplagt at det nå er rett å øke avgiftene på den type drikkevarer som representanten nevnte, som i stor grad er tilsatt mye sukker. Vi kan altså bruke avgiftene i en helsepolitisk sammenheng. Diabetes og andre sykdommer knyttet til dette er jo en av de største utfordringene våre, og derfor er det på høy tid vi nå får den avgiftsendringen, slik at vi kan få en sunnere drikkevarekultur i Norge, bl.a. basert mer på vann.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Lars Sponheim (V) [12:15:23]: Da finansministeren la fram budsjettet for godt og vel sju uker siden, gav jeg uttrykk for, som en første reaksjon fra denne talerstolen, at under så stor usikkerhet burde ingen være skråsikre på at de hadde de rette tallene eller de rette virkemidlene, for mye ville komme til å skje de nærmeste dagene og ukene under budsjettbehandlingen. Jeg appellerte ikke minst til Regjeringen og flertallet: Legg til side en del kjepphes-ter og kanskje litt stolthet over å ha tenkt de rette tankene den første gangen man satte sammen et budsjett, og vær åpen for en noe annerledes budsjettthøst enn det vi tradisjonelt har. Jeg har lagt merke til at senere har også flere i opposisjonen gitt uttrykk for noe av det samme.

Så har vi fått en annerledes budsjettthøst, men ikke slik jeg hadde tenkt. Det ble faktisk en budsjettthøst hvor flertallet i komiteen under budsjettbehandlingen har tviholdt på sine prognoser for vekst i 2009, prognoser for anslag for arbeidsledighet i 2009, for oljepris, osv., selv om vi har spurt og spurt: Er det ikke slik at det etter hvert må være grunnlag for å legge andre forutsetninger til grunn? Alle synes å mene det – land utenfor oss og ulike miljøer i den norske samfunnsdebatten. Så har altså Regjeringen valgt å holde fast ved å si: Det er slik som vi har sagt at det er. En har på en måte brukt flertallet sitt til å bestemme at feil tall skal være riktig, punktum – jeg hadde nær sagt helt til ballongen sprakk én dag før denne finansdebatten ved at komiteens leder syntes at nå fikk nok være nok. Han sendte et brev, og dermed det forløsende: Her er nok krisen mye større, sykdommen, diagnosen mye mer alvorlig enn det Regjeringen har tviholdt på i alle disse ukene.

Det hadde etter mitt skjønn vært riktig av Regjeringen om man ikke hadde hatt bedre tall, å si ganske tydelig, skriftlig, til Stortinget at det sannsynligvis blir mye verre tall, det blir *helt sikkert* mye verre tall, for vekstanslag og arbeidsledighet – men det er så usikkert og så skiftende tider at det er vanskelig å komme med andre tall som vi kan si er bedre, for sykdommen er mye mer alvorlig. Det hadde skapt en helt annen respekt for det arbeidet som skal gjøres, fra alle, tror jeg. Det burde etter mitt skjønn ikke ha ført til noen utgiftsbonanza, pengebruk eller andre ting i komiteens arbeid. Snarere tvert imot burde det være fullt mulig å fastholde en helt annen realisme i forutsetningene for budsjettet, og samtidig si at jobbene nr. 1, 2 og 3

er fortsatt lavere rente – for det er det min oppfatning at det skal være – og stått på et stramt budsjett. Jeg mener ikke at en konsekvens av andre og mer realistiske tall skulle ha vært at en skulle ha økt utgiftssiden i budsjettet for å sette det rentefallet vi bør forvente, under press. Der er jeg uenig med andre partier i opposisjonen.

Så har det under denne budsjettbehandlingen vært mye snakk om at det skulle være ulike former for forlik, budsjettforlik, kriseforlik, osv. Jeg har ikke vært av dem som har brukt disse ordene. La meg si det slik: Jeg skulle også gjerne hatt flertallsgjennomslag for Venstres politikk, det er ikke det jeg mener, men jeg er ikke så naiv at jeg tror at flertallet i Stortinget ville lagt sitt til side for å vedta det alternative budsjett Venstre har lagt fram. Men jeg tror det hadde vært riktig å ha en dialog om forutsetningene, hvordan det tenkes, kanskje hørt på ulike innspill og innfallsvinkler til hvordan disse utfordringene kan møtes, i en så usikker tid. I det minste er det iallfall litt underlig, i en situasjon hvor veldig mye tyder på at vi kommer til å møte valget til høsten med høyere arbeidsledighet enn noen har forutsett – og med økende arbeidsledighet på det tidspunktet – at ikke Regjeringen og regjeringspartiene, flertallet, har brukt, så å si, invitasjonen fra opposisjonen, mindretallet, til å ta et eierskap for de vanskelige tider. Da kunne de senere gjennom budsjettåret si at dette var de med på – de hadde en mulighet til å påvirke, men de kom ikke med innspill da de hadde en mulighet og dermed kunne satt seg selv i en annen situasjon. Det har de da altså ikke valgt.

Jeg tror det er grunnlag for, på dette tidspunktet og i denne debatten, å minne om den litt stille dramatik som nå foregår ute i norsk økonomi. Da tenker jeg ikke først og fremst på de store avisoppslagene som vi har fått rundt Hydros skrinlagte planer på Karmøy osv., som alltid gir stor oppmerksomhet, men på de stille beslutningene rundt omkring i norske styrerom og blant norske bedriftseiere. Det handler om å trappe ned, flytte ut av landet, permittere – de neste uker og måneder – som ikke gir avisopp- slag, men som kommer til å summere seg opp til ganske katastrofale tilstander, frykter jeg, i norsk økonomi.

Hva gjør en da i disse tider? Norge har kanskje Europas mest åpne økonomi, som er avhengig av ekspansive og kjøpesterke markeder utenfor Norge. Det er lite en kan gjøre i norsk politikk for å holde oppe etterspørselen i markeder langt vekk fra Norge. Det lille man kan gjøre, har etter mitt skjønn Regjeringen gjort gjennom å styrke GIEK og Eksportfinans, som gjør det mulig også å ha konkurransedyktig finansiering av eksport. Jeg frykter at det er et lite bidrag i en stor sammenheng.

Det vi kan gjøre, er å iverksette tiltak når det gjelder innenlands økonomi, for å kompensere noe, ikke alt, av den svekkelsen i etterspørselen mot norsk økonomi utenfra. Dette kan man gjøre gjennom statens utgifter. Det finnes eksempler på noen som gjør det i formidabel grad i sine alternative budsjetter. Jeg mener det er feil ensidig å legge vekt på det. Man kan gjøre det med skattelette, og dermed ensidig stimulere privat økt etterspørsel. Jeg er heller ikke sikker på at det er det mest riktige virkemiddelet akkurat nå. Jeg er helt sikker på at lavere rente de neste månedene er det viktigste virkemiddelet. Jeg mener vi bør ha for-

ventninger om i hvert fall to rentereduksjoner før jul fra Norges Bank, og at vi som har lån, bør få minst ett brev fra banken med beskjed om rentereduksjoner på våre lån før jul. Det virker fordelende og fornuftig for dem som har minst penger, og må låne penger. Fordelen med det er at det virker både i offentlig og i privat sektor. 1 pst. lavere rente er 1 milliard kr mer til kommunene. Da forstår vi betydningen av rentereduksjoner rundt omkring i hele økonomien. Det bør stimulere folk til å ha en normal atferd og gjøre det de har planlagt å gjøre, også i 2009. Finansministeren bør ta seg råd til å kjøpe nye ski, som hun varslet i går at hun trengte. Den som har planer om å pusse opp badet eller kjøkkenet i 2009 og ellers har sine vante inntekter, bør fortsatt gjøre det. Det er viktig, og renten er nok det viktigste bidraget til at man kan gjøre det. Hvis renten ikke virker godt nok i en slik retning, kan – og jeg håper ikke Regjeringen stenger den muligheten helt ute – en fornuftig, forsiktig skattelette, gjerne til de laveste inntekter, være et viktig bidrag for å hjelpe renten til å holde en normal atferd inn i 2009, for å redusere kriseeffekter.

Jeg skulle ha hatt atskillig flere minutter til å gå gjennom og ramse opp hele Venstres alternative budsjett. Det har jeg ikke tid til, men jeg vil likevel legge vekt på noen viktige forhold. Det er kjente størrelser, det er ikke noen veldig nye hopp og spring i ulike retninger. Venstre ønsker å være et forutsigbart parti, vi ønsker å være et parti som satser målrettet på framtiden. Det handler om nyskape miljø- og klimavennlig næringsliv, det handler om miljøvennlig samferdsel, det handler om storsatsing på forskning og målrettet fattigdomsbekjempelse blant barn og unge. Det har vi vært kjent for tidligere, og jeg er helt sikker på at i en oppbruddstid, som en krisetid er, er det å ha framtidssatsing på forskning, miljø- og klimavennlige løsninger og teknologi enda riktigere enn det er i veldig gode tider. Krise er oppbruddstid – krise er en tid for å forlate noe for å ha noe nytt å gå til, og det er det Venstres formidable satsing på ikke minst forskning representerer.

I en usikker tid er det én ting som er bombesikkert, nemlig at det å skaffe oss ny kunnskap gjennom forskning som kan gi grunnlag for nye bedrifter og nye måter å løse utfordringene på, ikke minst innenfor klima- og miljøsektoren, er det sikreste en kan gjøre. Derfor har Venstre det kraftigste budsjettet for satsing på forskning av det som legges fram til behandling i dag.

Til slutt har vi også en del dokumentforslag til behandling, og jeg er saksordfører for ett av dem, om å styrke SkatteFUNN-ordningen. Jeg er glad for at en samlet opposisjon ønsker å styrke SkatteFUNN-ordningen, som nettopp bidrar til å satse på de nye bedriftene, de nye produktene og de nye mulighetene i en tid hvor det trengs, og hvor de gamle produktene mister markeder. Jeg er lei meg for at ikke regjeringspartiene og flertallet har sett en mulighet til å satse enda mer på denne positive ordningen i disse tider.

Til slutt vil jeg ta opp de forslag som Venstre skal ta opp i denne sammenhengen.

Presidenten: Representanten Lars Sponheim har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A) [12:25:30]: Representanten Sponheim snakker om sykdom og diagnoser når han snakker om finanskrisen, og Venstre kaller faktisk sitt alternative budsjett for rett medisin til rett tid. Venstre foreslår der å kutte 1 250 ordinære tiltaksplasser, å fjerne eksportstøtten for ost- og landbruksvarer, å øke renten i Husbanken, å fjerne gratiskvoten på CO₂ for norsk industri og å fjerne nettolønnsordningen som gjør at vi har norske sjøfolk. Venstre foreslår å øke dieslavgiften, å øke fyringsoljeavgiften, å kutte i grunnskolen, å kutte i ordningen med gratis læremidler i videregående skole og å avvikle ordningen med frukt og grønt i skolen.

Mener virkelig Venstre at dette er rett medisin til rett tid?

Lars Sponheim (V) [12:26:24]: Ja, det er rett medisin til rett tid. Venstre er et parti som evner å finansiere det vi mener er rett å gjøre, og vi har finansiert 5 milliarder kr i ny satsing. Forskning er åpenbart det største satsingsområdet, en bedre næringspolitikk på et sett av viktige områder er et annet, over 1 milliard kr mer til samferdsel, ikke minst miljøvennlig samferdsel, er et tredje forhold, og 1 milliard kr til fattigdomsbekjempelse blant barn og barnefamilier er et fjerde eksempel. Det krever penger. Alt dette er framtidsrettet og gir ny aktivitet, ikke minst forskning og næringsssatsing. Da er faktisk Venstre i stand til å velge vekk noen av de gamle strukturer for å satse på de nye.

En kunne ha brukt oljepenger og satset 5 milliarder kr oppå det, og det gjør andre her i salen. Det hadde ikke gitt den lave renten som vi trenger nå. Derfor har vi valgt å finansiere det. Derfor har vi valgt å være ærlige med at dette har noen kostnadssider som vi ser på som nødvendige.

Heikki Holmås (SV) [12:27:34]: Rotfestet i hele vår ideologi er tanken om at vi hele tiden skal fordele for å skape et jevnere samfunn, et jevnere økonomisk samfunn, fordi fordeling av økonomi er fordeling av makt og innflytelse i samfunnet og gir mulighet til å styre over eget liv. Derfor har vi et fordelingspolitisk grep når vi øker skattene for de folkene som arver de største formuene, og øker skattene for dem som eier de største formuene, samtidig som vi bruker pengene på å gi skattelette til de fleste, de som har små formuer, og de som har mindre arv.

Venstre mener, det har jeg fått med meg, at dette er dårlige grep i forhold til bedriftenes situasjon akkurat nå. Men hvis det er slik at man først og fremst er opptatt av å fjerne dette grepet, hvorfor kunne man ikke fra Venstres side foreslå andre fordelingspolitiske grep som er like gode, og som sørger for den samme fordelingen som vi er opptatt av? Jeg kan ikke forstå noe annet enn at Venstre ikke er opptatt av fordelingspolitikk.

Lars Sponheim (V) [12:28:36]: Representanten elsker å bruke uttrykket «de folkene». Ja, det er en del av «de folkene» som eier bedrifter, små bedrifter og større

bedrifter, som har gått veldig bra de siste årene. Alt de har av formue, ligger i bedriftene, alt de tjener av penger, lar de være tilbakeholdt overskudd i bedriftene fordi de ønsker å bygge lokalsamfunn, fordi de ønsker å bygge bedrifter og ønsker å tilsette folk, slik at Holmås kan skryte av veldig lav arbeidsledighet – og det er jeg glad for at han kan gjøre. Det er «de folkene». De er ikke de rikeste blant oss som skal flås, de er nøkterne nok til ikke å ta store utbytter eller leve ekstravagant, men de driver altså bedrifter og velger å la pengene være i bedriftene. Derfor er det Regjeringen gjør, så feil, og det er så feil psykologi nettopp i disse tider ikke å gi disse «folkene» en klapp på skulderen, men gi dem straff.

Ellers er satsing på kunnskap, utdanning til mange, like muligheter til utdanning, den beste fordelingen man kan gjøre.

Ola Borten Moe (Sp) [12:29:49]: Det var en mild, forsonende og nærmest søkende Sponheim som snakket her i dag. Det synes jeg er sympatisk. Mye av det Sponheim sa, er ting som Senterpartiet kan stille seg bak. Jeg håper også at Sponheim merket seg de åpningene vi kom med for utfordringene når det gjelder arveavgift og formuesbeskatning i forhold til den konkrete utformingen av hvordan dette skal fungere.

Jeg la også merke til i en TV-debatt i går at Sponheim inviterte til og nærmest var konstruktiv til en fortsatt skattedebatt for norsk næringsliv. Det er noe jeg håper at vi også kan snakke nærmere om framover.

Det jeg har tenkt å spørre om, var den tunge vektleggningen Venstre påstår de har på klima og miljø. Vi opplever jo i budsjettet at Venstre er den sterkeste motstanderen av Regjeringens skogpolitikk. Den er utformet for å øke uttaket av norske skoger. Løsningen på klimaproblemet ligger i økt uttak av biologisk masse, enten det er til energi eller andre formål. Likevel opplever vi at Venstre kutter 70 mill. kr i det som skal til for å øke uttaket. Hvordan rimer det med en framtidsrettet omstilling i Norge?

Lars Sponheim (V) [12:31:09]: La meg først si at jeg er glad for invitasjonen fra Senterpartiet i regjering om å moderere de verste utslagene. Jeg skjønnte veldig godt det som ble sagt, at en ville se på verdsetting eller grunnlaget for utregning av formuesskatt og arveavgift. Jeg tror de verste utslagene her kan gi ganske dramatiske konsekvenser, som jeg er helt sikker på at Senterpartiet ikke ønsker, for vi deler ønsket om og ser verdien av å ha det stabile, langsiktige, private eierskapet som den type eierskap representerer.

Så vil jeg være helt tydelig på – det er jo hele Venstres offensive klimasatsing med overgang fra rød til grønn beskatning og satsing på ny teknologi osv. – at utfordringene i klimaet er knyttet til at fossile utslipp må ned og erstattes av andre måter for energibærere. Da blir disse regnestykkene om oppbinding i skog eller voksende biomasse et sidespor som gjør at man ellers kan redusere fossile utslipp mindre. Det er kjempebra at det bindes i skog. Det er alltid slik at voksende biomasse binder CO₂, men det løser ikke problemet med at vi må redusere bruk av fossil energi.

Eirin Kristin Sund (A) [12:32:31]: Venstre har ønsket og etterlyst et forlik med regjeringspartiene, men samtidig er Venstre veldig opptatt av ikke å bruke mer oljepenger enn det som Regjeringen bruker. Det understreket også representanten Sponheim i svaret sitt på spørsmål fra representanten Klungland. Så er det slik da at Kristelig Folkeparti plusser på budsjettet med over 4 milliarder kr, og Fremskrittspartiet plusser på med 30 milliarder kr. Dette er da tre veldig ulike innfallsvinkler til den økonomiske politikken.

Da lurer jeg på: Hadde det vært en fordel for et eventuelt forlik med regjeringspartiene at opposisjonen var enig seg imellom om den økonomiske politikken før de kom til oss?

Til slutt: Representanten Sponheim har tidligere etterlyst et krisebudsjett når vi har behandlet budsjettet. Likevel endrer ikke Venstre merkbart på rammene i Regjeringens forslag. Hva mener da egentlig Venstre med et krisebudsjett?

Lars Sponheim (V) [12:33:33]: Jeg har – og som jeg gav uttrykk for i innlegget mitt – ikke på noe tidspunkt ment at Regjeringen skulle legge sitt eget flertall til side bak det budsjettet som skal vedtas i dag, og så å si nulle ut politikk og lage et slags felles minste multiplum av bokholderi. Det har jeg aldri ment. Det handler om politikk. Men jeg tror det er viktig i en tid med krise, hvor det skal kommuniseres krise, at en har en dialog, at en hører på hverandres argumenter, og at en prøver å la alle få et eierskap til de litt vanskelige beslutninger som skal tas framover. Det er den muligheten Regjeringen har hatt, og som jeg mener de kunne ha svart bedre på.

Jeg har tidligere fra denne talerstolen gitt uttrykk for at jobbene nr. 1 og 2 i denne situasjonen er å få ned renten. Der er jeg helt enig med Regjeringen. Så ville jeg, hvis jeg hadde hatt sjansen, argumentere sterkt for at nå er det viktig også av psykologiske grunner å stille pent med bedriftene. Det vil gjøre at de ønsker å bruke litt av sine oppsparte og opptjente midler til å holde på sine ansatte, sette i gang opplæringsprogrammer, og ikke må gjøre det de opplever som straff, å sette folk på gaten.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:34:49]: Representanten Sponheim var sentralt inne på pengepolitikken. Representanten sa at det er nødvendig å føre en pengepolitikk som er tilpasset den økonomiske situasjonen som Norge er i, og at det derved i den nåværende situasjonen må føres en pengepolitikk som gir grunnlag for en lavere rente, noe som Senterpartiet støtter.

På samme tid er norsk økonomi annerledes organisert, med annerledes eksport enn det som er situasjonen for sentrale land i resten av Europa. Betyr representanten Sponheims sterke vektlegging av vår pengepolitikk at det også vil være et sentralt argument for at Venstre fortsatt er tilhenger av et Norge utenfor EU, slik at en unngår en felles pengepolitikk?

Lars Sponheim (V) [12:36:00]: Det var et stort spørsmål på ett minutt. Men la meg starte med å si at Venstre

er tilhenger av en pengepolitikk som gjør at vi kan få lavest mulig rente i den situasjonen vi er i nå, og et budsjettvedtak og en finanspolitikk, bl.a. gjennom vedtak i dag, som underbygger den pengepolitikken. Det opplever jeg er i ferd med å skje, og det er veldig bra.

Så er det slik at vi i Norge nå har høyere rente enn veldig mange av våre konkurrentland. Derfor er det noe rart eller noe utypisk ved at vi har en så svak kronkurs som vi har. Det burde ha vært interessant for mange flere å eie norske kroner og dermed bidra til å holde en sterkere kronkurs enn den vi har nå. Det har nok sammenheng med at i så krevende tider som vi har nå, er det ganske krevende å være en liten valuta i verden. Det er noe urasjonelt det som nå skjer med norske kroner, og som er litt uforklarlig. Så det som skjer akkurat nå, er nok ikke noe argument for ikke å ha sin valuta i en tryggere havn enn det vi har nå. Jeg må si at min motstand mot EU har vært knyttet til helt andre politiske forhold. Jeg skulle gjerne sett en tryggere ramme rundt den norske kronen akkurat i denne situasjonen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:37:39]: Hva slags budsjett er det egentlig Regjeringen har lagt fram for 2009? Det er et budsjett hvor vi bruker mer oljepenger enn vi har gjort på mange år, fordi vi så at veksten kom til å være lavere i 2009 enn den har vært i de årene vi har bak oss. Det er et budsjett som nettopp retter seg inn mot en situasjon med lavere vekst og økende arbeidsløshet. Derfor er ikke det budsjettet som er til behandling i dag, på kollisjonskurs med det som er utfordringene våre framover. Det som er spørsmålet, er: Er medisinen sterk nok i forhold til hvordan finanskrisen kan virke på arbeidsmarkedet først og fremst?

Før budsjettet ble lagt fram, var det veldig mange råd å få. Jeg fikk f.eks. et råd fra den forrige finansministeren, Per-Kristian Foss, i Dagsavisen 16. september. Der ble han spurt: «Bør man ikke bruke mer penger nå for å stimulere til vekst?» Han svarte: «Nei, man har kjørt ekspansivt de to siste årene, så nå må man være forsiktig.»

To dager før budsjettet ble lagt fram, 5. oktober, var både Sponheim og Sanner ute og hadde ønsker for hvordan budsjettet for 2009 skulle se ut. Sponheim sa: «Det nytter ikke å argumentere med økt pengebruk for å komme en eventuell økning i arbeidsløsheten i forkjøpet. Sånn blir det ikke et stramt budsjett av.» Sanner sa: «Og nå krever den økonomiske usikkerheten et stramt budsjett som ikke lar seg forene med milliarder til alle disse løftene.»

Et stramt budsjett hadde vært et budsjett med mer enn 14 milliarder kr mindre på dette budsjettet. Et nøytralt budsjett, som også ble krevd, ville vært i størrelsesorden 12–14 milliarder kr mindre enn det som ligger her. Vi har ikke lagt fram det. Vi har lagt fram et ekspansivt budsjett fordi vi visste at arbeidsløsheten kom til å øke. Vi visste at veksten kom til å bli lavere. Så dette budsjettet går altså i riktig retning i forhold til de utfordringene vi har foran oss. Men det er stor usikkerhet om hvordan finanskrisen kommer til å slå inn i arbeidsmarkedet, og derfor er det

viktig å konsentrere seg om å løse de problemene som er viktigst først. Det er det som har vært vår oppgave i forbindelse med denne krisen.

Jeg kunne også plaget et par professorer, noen leder-skrivere og noen kommentatorer i avisene med hva de sa 15. september, 16. september eller 5. oktober. Men det har vi ikke tid til i disse tider, for vi har nemlig en veldig krevende situasjon foran oss. Det er ingen tvil om at vi nå er vitne til en finanskrisen som som finanskrisen er mer alvorlig enn på 1930-tallet. Men virkningene i forhold til realøkonomien er annerledes enn på 1930-tallet, fordi vi ikke lar markedet herje på uten statlige inngrep, fordi vi har lært mye, og Keynes og motkonjunkturpolitikk har kommet etter hvert, og fordi vi fordeler mer rettferdig.

Det som har vært klart – og det har vært klart i over ett år – er at det var en finanskrisen på gang. Det skyldtes – og jeg trenger ikke bruke mye tid på analysen – at man i USA startet med utlån til folk som alle visste ikke kunne betjene den gjelden de påtok seg, med råtne lån som ble pakka videre, sendt videre. Dermed ble det betydelig grad av usikkerhet og usoliditet i hele finanssystemet.

Det som virkelig akselererte da Lehman Brothers gikk over ende den 15. september, var hvordan finansmarkedene fungerer. Når finansmarkedene stopper opp, og bankene slutter å låne penger til hverandre, og de slutter å låne penger til bedriftene, kommer man i en situasjon hvor normal økonomisk aktivitet er truet. Selv om vi har solide banker, selv om norske finansinstitusjoner var lite eksponert mot disse amerikanske lånene, stoppet finanskrisen også opp pengestrømmene hos oss. Det var problem nr. 1 som måtte løses. Bankene lånte ikke penger til hverandre, de lånte ikke penger til bedriftene. Veldig mange mennesker lærte plutselig hva som var forskjellen mellom en styringsrente og en pengemarkedsrente. Alt dette var uttrykk for finansmarkeder som ikke fungerte. Det er det som har hatt fullt fokus hos oss, fra problemet oppstod og til i dag, og det må det ha også videre framover, for vi kan ikke si at dette markedet nå er i orden. Men det vi kan si, er at hvis ikke vi får det i orden, vil virkningene for realøkonomien, altså arbeidsplasser og bedrifter, være betydelige, og ingen finanspolitiske pakker eller bevilgninger over statsbudsjettet kan oppveie for de store problemene som det kan medføre. Jeg skal komme tilbake til hvordan vi må se finanspolitikken i sammenheng.

Det som nå er situasjonen, er at mange bedrifter, eksportbedrifter, varsler permitteringer. Mange er usikre på hva markedet videre framover vil bringe. Verdensmarkedet etterspør mye mindre enn de har gjort under vår sterke høykonjunktur, og på toppen av dette har man altså slitt med betydelige finansieringsproblemer. Derfor er det det som har hatt fokus, og vårt slagord har vært: Løs problemene etter hvert som de oppstår, det er stor usikkerhet om hvor de kommer neste gang, finn riktig virkemiddel, dimensjoner det riktig og gå i gang på riktig tidspunkt.

Det er derfor vi har fremmet forslaget om en bankpakke for Stortinget, og fått tilslutning – og jeg vil gi honnør til Stortinget som behandlet bankpakken så raskt. Første auksjon var over på mandag – med 10 milliarder kr. Vi ser at det har fungert etter hensikten. Det kommer nye 35 mil-

liarder kr før jul. I tillegg driver Norges Bank med mer langsiktig utlån av fastrentelån. Det ble gjennomført en runde nå i går. Mange småbanker har kunnet benytte seg av det. I tillegg har vi økt utlånsrammene for GIEK og for Innovasjon Norge. Til morgenen i dag var løsningen klar i forhold til eksportfinansiering, og den ble lagt fram av statsministeren og næringsministeren. Så vi har foreslått mange pakker. Vi har tatt mange grep, men vi må belage oss på flere pakker og flere grep, for det er usikre tider.

Så til det som nå er utfordringen videre. Det er å få disse markedene til å fungere og få renten til å gå ned. Vi har lyktes i å få renten nedover, og vi må forvente at den går videre ned. Hvorfor er disse tingene så viktig, i tillegg til at finansmarkedene fungerer? Det er fordi folk og bedrifter må vite hva de skal ha å holde seg til. Nå er det mange som ikke selv direkte kommer til å bli berørt av noen finanskriser eller realøkonomiske virkninger av den, som likevel er forsiktige og ikke opptrer slik som de ellers ville gjort. For å få dem ned fra gjerdet må de vite at det går an å finansiere det de har planer om, og at rentenivået er på et nivå som gjør at de kan betjene lånet framover.

Budsjettet og finanspolitiske tiltak har vi selvfølgelig også hele veien hatt en beredskap for. Det Regjeringen har gjort og gjorde i går, var å varsle Stortinget om hva som er vår tidstabell for å vurdere situasjonen på arbeidsmarkedet, skaffe oss bedre oversikt og analysere det og komme med nye finanspolitiske tiltak.

Budsjettet for 2009 og alle de alternative budsjettene for 2009 begynner å virke 1. januar 2009. Der ligger det mange tiltak nettopp for å benytte den muligheten som lavere aktivitet i byggmarkedet nå gir til å løse oppgaver som vi gjerne vil ha løst, enten det gjelder å ruste opp skolebygg, kirker, veier, bygge studentboliger eller høyskolebygg. Alt dette ligger i pakka. Det er bare å gå i gang! Hele statsbudsjettet er en gigantisk pakke. Spørsmålet er hva vi skal ha i tillegg til det.

Det er også utrolig viktig i krisetider å ha rettferdig fordeling. Det er ingen tvil om at USAs første krisehåndtering ble forsinket av at vanlige folk ikke fant seg i at man skulle redde de store og la de små stå alene. Nettopp i krisetider er rettferdig fordeling og at man betaler skatt etter evne, en del av kriseberedskapen og en del av tilliten til at man håndterer de utfordringene man nå står foran, på en slik måte at vi løfter i flokk.

Det som er helt sikkert, er at i disse tider er det vanskelig å lage sikre prognoser. Det er ikke sikkert vi klarer å lage sikre prognoser i januar heller, når det gjelder styrken i tiltakene vi skal komme med. Vi hører selvfølgelig gjerne på forslag og innspill fra opposisjonen og fra andre, for nå kommer alle analyser til å ligge etter det som er den faktiske utviklingen i bedriftene og i arbeidsmarkedet. Vår politiske kurs ligger fast med de forslagene vi kommer med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Leirstein (FrP) [12:48:12]: Det er mange sider ved denne finanskrisen vi er oppe i, som det er viktig å adressere. På mange måter var innlegget til finansminis-

teren en opprømsing av hva som har skjedd, og hva man vil fokusere på videre. Jeg er ikke beroliget, men det er det heller ikke min oppgave å være. Jeg gleder meg til å se hvilke forslag som faktisk kommer i februar. Jeg er dog skuffet over at man skal vente til da med de viktige finanspolitiske tiltakene.

Jeg har registrert at finansministeren har vært opptatt av detaljhandelen, butikkene våre, at hjulene skal gå rundt. I så henseende er det en god del mennesker som sier at de har ikke råd til å foreta de investeringene, eller handle, slik som finansministeren så sært vil at folk flest skal gjøre. Da er det to muligheter. Det ene er at prisene faller dramatisk. Det ser vi ikke noen tegn til, og det kan i liten grad politikere styre. Det andre er å gi folk flest bedre økonomi. Det kan man bl.a. gjøre gjennom skattelettelser. Ser finansministeren behov for nettopp å gi skattelettelser til vanlige folk for å få hjulene i gang, få omsetningen i gang i detaljhandelen?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:49:19]: Jeg fryder meg over muligheten til å få kommentert, fra Stortingets talerstol, overskriften «Shop så det svir!». Det er ikke mine ord. Jeg mener at verken i høykonjunktur eller lavkonjunktur skal folk shoppe så det svir. Tvert imot mener jeg at man skal innrette seg fornuftig.

For øvrig er det veldig viktig hvordan vi nå skal komme oss ut av den krisen vi står overfor. De som har solid økonomi, og som ikke hadde tenkt å gjøre noe helt vilt, men som kanskje hadde noen planer om å bygge litt på hytta eller gjøre noe annet, bør opptre normalt, for det har betydning for hvor stor arbeidsløsheten kommer til å være.

Når det gjelder fordeling, ligger det mange forslag til rettferdig fordeling i statsbudsjettet. På toppen av det har vi fokusert på rentenedgang fordi vi vet at noen av dem som sleit mest, sleit fordi rentenivået var høyere enn det de hadde håpet på. De burde ha planlagt for det, men de håpet på noe annet. Derfor har vi sørget for at vi skal ha rom for rentenedgang. Den kommer (presidenten klubber). Vi regner med at renten går ytterligere ned, (presidenten klubber igjen) og det er veldig viktig fordelingspolitikk i disse dager.

Presidenten: Presidenten vil minne om at når den røde lampen slutter å lyse, er taletiden over.

Jan Tore Sanner (H) [12:50:42]: Vi har en regjering som setter ideologi foran arbeidsplasser. Vi vet at det nå kommer en forundringspakke om en åtte ukers tid. Det eneste kortet finansministeren har vært villig til å vise frem, er at bedrifter som nå slåss for å redde arbeidsplasser, skal få en høyere skatteregning. Det er utslag av en dogmatisme som ikke redder en eneste arbeidsplass.

Høyre er opptatt av at tiltakene må være balanserte. Det betyr at vi er *for* mer penger til vei, *for* mer penger til vedlikehold av kommunale skolebygg og andre bygninger, og vi fremmer i dag forslag om bedre permitteringsordninger for ansatte, for å skape større trygghet for dem som nå kan miste jobben, men det må også være rom for å senke skatten for dem med vanlige lønnsinntekter.

Jeg har sett at statsministeren har skrevet leserinnlegg i Dagens Næringsliv, hvor han sier at han ikke vil utelukke skattelettelse. Mitt spørsmål er om finansministeren er enig i at vi trenger balanserte tiltak, med satsing på både bygg, vedlikehold og veier, men også reduserte skatter for folk med vanlige lønnsinntekter.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:51:55]: Jeg synes egentlig representanten Sanner var befriende ærlig i et tidligere replikkordskifte i dag. Der innrømte han at i høykonjunktur eller lavkonjunktur, Høyres motstand mot formuesskatt og arveavgift står fast.

Det som er Regjeringens utgangspunkt, er at rettferdig fordeling står fast. De grepene vi har tatt når det gjelder arveavgift og formuesskatt, har kommet vanlige folk i Norge til gode. 400 000 mennesker som betalte formuesskatt for fire år siden, slipper nå helt å betale formuesskatt. 500 000 har fått redusert formuesskatt. Det er fordi vi har omfordelt og tettet de hullene i formuesskattelovgivningen som først og fremst de med mye penger har kunnet benytte seg av. I arveavgiften gjør vi en betydelig omfordeling som gjør at 90–95 pst. får lavere arveavgift, og blant dem er det mange småbedrifter.

Det jeg kan utelukke, er at vi legger fram skatteforslag med en urettferdig og usolidarisk fordelingsprofil. Men i disse tider er det ingen forslag som helt kan utelukkes. Slik det ser ut nå, mener jeg at det mest aktuelle for en tiltakspakke i januar er ytterligere direkte bevilgninger over statsbudsjettet. Men det er usikre tider.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:53:21]: Finansministeren åpnet innlegget med et spørsmål til seg selv: Hva slags budsjett er det Regjeringen egentlig har lagt fram for 2009? Mot slutten kom svaret: Budsjettet er «en gigantisk pakke.»

Mitt spørsmål er rett og slett: Når statsråden fortsatt mener at budsjettet er helt i blink, er det da slik at folk flest som hører på dette, skal tro på Regjeringen når man sier at arbeidsledigheten i 2009 blir 2,75 pst., altså en marginal økning på 0,25 pst., og at veksten, fortsatt etter Regjeringens mening, i 2009 blir på 1,9 pst.?

Står Regjeringen fast på disse prognosene som danner grunnlaget for budsjettet?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:54:24]: Jeg håper at representanten Syversen også la vekt på at jeg svarte på hva budsjettet inneholdt. Det viktigste i forhold til det budsjettet som flertallet i Stortinget slutter seg til i dag, er at det går i riktig retning. Vi visste hva hovedutfordringen kom til å være. Vi visste at veksten kom til å bli lavere – husk den var over 6 pst. i 2007 – i budsjettet for 2009. På det tidspunktet vi lagde prognosene, trodde vi den ble under 2 pst. Det er helt opplagt at veksten neste år kommer til å bli lavere enn 2 pst.

Hvordan den vil slå inn i arbeidsmarkedet, hvilke distrikter som blir mest berørt, hvilke områder av arbeidsmarkedet som får størst problemer, og hvordan vi skal klare å innrette eventuelle tiltak i forbindelse med problemene i privat sektor – mange har nå store problemer med å få

inn ordrer, eller opplever at ordrer de trodde de hadde, blir kansellert – er en stor utfordring. Det kommer til å være krevende å lage gode prognoser. Det er det nå, og det kommer det til å være i januar også, men vi vet retningen.

Lars Sponheim (V) [12:55:43]: Jeg skal følge opp det som min gode kollega Syversen spurte om.

Finansministeren har rett. Det er usikkert og vanskelig å lage prognoser og forutsetninger for budsjettet i disse tider. Det eneste som synes å være sikkert, er at de to forutsetningene som ligger til grunn for dette budsjettet vi behandler i dag, nesten ingen økning i arbeidsledighet, altså 2,75 pst. i gjennomsnitt for 2009, og en BNP-vekst på 1,9 pst., er feil. Det kommer ikke til å gjelde. Jeg vil gjerne ha statsrådets bekreftelse på at vi kan se bort fra at de to forutsetningene skal oppfylles, gjerne med et «dessverre» knyttet til, for det skal jeg også være med på.

Så vil jeg gjerne at finansministeren, om vi hadde visst prognosene nå, kunne si at om det blir en resesjon, og om det blir en arbeidsledighet på 4 pst., som mange spår i dag, så er fortsatt jobb nr. 1 å få ned renten før vi iverksetter andre tiltak. Det vil jeg også gjerne at finansministeren eventuelt måtte bekrefte, og at ikke det skulle ha ført til et økt pengeforbruk pr. i dag.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:56:46]: Jeg la med interesse merke til det innlegget som representanten Sponheim hadde. Jeg synes det var nyansert og balansert i forhold til de utfordringene vi står overfor.

Regjeringen og Venstre er enige om at den utfordringen vi nå har prøvd å håndtere på slutten av dette året, er nettopp å sørge for at vi har rom for den rentenedgangen som kan gi rammebetingelser for enkeltpersoners beslutninger i boligmarkedet, som nå har store utfordringer, eller i forhold til bedriftenes utfordringer. Det er viktig.

Så er det opplagt slik at virkningene av finanskrisen i forhold til arbeidsmarkedet blir sterkere enn det vi trodde. Arbeidsløsheten kommer til å bli høyere enn det som er forutsatt i statsbudsjettet, og veksten kommer til å bli lavere. Men hvor mye høyere og hvor mye lavere og på hvilke områder kommer det fremdeles til å være betydelige spørsmålstejn ved. Det kommer det antakelig til å være i januar også, men da har vi bedre overblikk til å treffe riktig med tiltakene.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:58:00]: I disse dager varsler stadig flere bedrifter i bygg- og anleggssektoren masseoppsigelser. Sist ute var Skanska som på tirsdag varslet at 800 ansatte i Norge vil miste jobben. Nav varsler i dag en sterk økning i ledigheten generelt i november, og vi må over fem år tilbake i tid for å finne en tilsvarende vekst i antall ledige i løpet av én måned. For hver enkelt som rammes, er det en tragedie. Samtidig er kostnadene for staten i form av arbeidsledighetstrygd, tapte skatteinntekter og tapt arbeidsgiveravgift store.

Finansministeren varslet i går at det vil komme en pakke mot arbeidsledighet i januar/februar. Hvorfor velger Regjeringen å se an utviklingen i ytterligere to måneder når tusenvis av arbeidere allerede er blitt permittert,

eller har mistet jobben? Hva er det konkret Regjeringen ønsker å se an? Tror ministeren at disse som nå er permittert, eller som har mistet jobben, får jobben tilbake i løpet av desember og januar?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:58:53]: Grunnen til at vi sier at vi vurderer nye tiltak i slutten av januar og i begynnelsen av februar, er at Stortinget kommer til å vedta et ekspansivt budsjett med mange forslag allerede, særlig rettet mot bygg- og anleggsnæringen, fordi vi vet at de er mest utsatt for konjunktursvingninger. Derfor er kommunene allerede i gang med å planlegge oppussing av skolebygg og opprustning av bassenger, kirker, studentboliger og samferdselsprosjekter. Den jobben er allerede i gang. Hva slags styrke vi skal legge i det, må vi vurdere nærmere.

Men så må jeg bare si én ting: I en høykonjunktur vokser byggenæringen, og den har vokst gjennom de siste fem årene til nye høyder, kanskje 190 000 ansatte er knyttet til denne. Et mer normalt nivå vil være betydelig lavere enn det. Så det som er utfordringen nå, er å klare å få en veldig kraftig vekst ned på et mer normalt nivå, men uten at det blir bråstopp i norsk økonomi.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed slutt.

Olav Akselsen (A) [13:00:17]: For oss i Arbeidarpartiet er det arbeid til alle, rettferdig fordeling og vidareutvikling av velferdssamfunnet som er styrande for politikken. Det gjeld i oppgangstider, og det gjeld i nedgangstider. Disse prioriteringane går som ein raud tråd gjennom den politikken som har vore ført i Noreg sidan regjeringsskiftet. Disse prioriteringane viser me òg i budsjettet for neste år og i dei tiltaka som Regjeringa har sett i verk for å redusera verknaden av den internasjonale finanskrisa.

Me har gjeve Noreg ein ny kurs. Me har fått eit meir rettferdig skattesystem, særleg har tiltak for dei fattige auka, og me har hatt gode trygdeoppgjer. Me har fått ei meir rettferdig fordeling av ressursane i samfunnet vårt.

Internasjonal solidaritet er òg viktig. Løyvingane til internasjonal bistand og utvikling har auka kraftig dei siste åra, og neste år når me målet om at 1 pst. av nasjonalinntekta vår skal gå til dei fattige i verda.

Det har vore satsa stort på å betra dei offentlege tenesene. Kommunane har fått meir pengar dei siste åra, og nærmare 40 000 fleire har blitt tilsette i kommunane. Dei jobbar med pleie og omsorg, i barnehagane og i skulen. Løyvingane til helse har auka, og stadig fleire får behandling ved sjukehusa våre. Samferdsel har fått eit betydeleg lyft etter regjeringsskiftet. Det same har løyvingane til kultur. Løftet frå valkampen om heller å bruka pengane på dei viktige fellesoppgåvene enn på skattelette er halde.

Debatten så langt i dag har naturleg nok vore sterkt prega av den internasjonale finanskrisa. Ingen kan i dag med sikkerheit seia korleis denne krisa vil utvikla seg, og korleis ho vil påverka utviklinga her i landet. Det som er klart, er at situasjonen er alvorleg, og at òg Noreg vil bli ramma.

Det er òg ein del andre ting som er klart. Krisa vil ikkje løysa seg sjølv. Det er behov for politiske tiltak for å sti-

mulera økonomien. Statlege redningspakker blir presenterte, sjølv i dei mest liberalistiske og marknadsorienterte landa. Det blir lenger og lenger mellom politikarar og økonomar som hevdar at marknaden aleine er den einaste frelsa. Den liberalistiske marknadsøkonomien og tilhengarane hans har fått seg alvorlege skot for baugen. Marknaden ordnar ikkje opp likevel. Sjølv dei med den største statskrekken ropar no på meir stat og fleire statlege tiltak. Krisa viser òg at økonomiane i ulike land er samanvovne, og at smitteeffekten frå land til land er stor. Sjølv land som har halde orden i eigen økonomi, blir ramma. Men det er òg klart at land blir ramma ulikt. Ulik næringsstruktur og ikkje minst ulik organisering av samfunn har mykje å seia for korleis ulike land blir påverka av krisa, og korleis denne krisa slår ut for vanlege folk.

Ein stor offentlig sektor dempar verknadene av krisa. Dei offentleg tilsette har tryggare jobbar og er mindre utsette. Men òg offentlege tenester som sjukehus, skule og barnehage er viktige. Måten me har organisert samfunnet på, sikrar folk grunnleggjande velferdstilbod om dei skulle bli direkte ramma av krisa. Eg er glad for at desse ordningane ikkje er ein del av marknadsøkonomien. Eg er òg glad for at me har gode og trygge trygdeordningar og offensive arbeidsmarknadstiltak.

Land som har orden i eigen økonomi, står sterkare rusta til å møte nedgangen i verdsøkonomien. Me veit som sagt i dag ikkje kor alvorleg denne krisa vil ramma Noreg, men me veit at Noreg står sterkare enn dei fleste landa til å takla ho. Me har orden i økonomien. Me har stort overskot på handelsbalansen. Me har stort overskot på statsbudsjettet. Og me har store valutaeservar.

Ein stor offentlig sektor kan brukast aktivt til å dempa nedgangen. Staten er ein sterk eigar og næringsutviklar. Me har eit godt utvikla støtteapparat og gode og utprøvde ordningar som kan setjast inn for å motverka krisa i privat næring, og staten kan stimulera etterspurnaden gjennom satsing på bygg og anlegg.

Budsjettet frå Regjeringa er offensivt. Det tok inn over seg at oppgangstidene var i ferd med å snu. På grunn av press i økonomien har ein i dei siste åra brukt mindre pengar i budsjettet enn det handlingsregelen isolert sett skulle tilseia, slik at ein unngikk overstimulering i økonomien i oppgangstider. I budsjettet for neste år legg Regjeringa opp til rekordhøg bruk av oljepengar, 92 milliardar kr, for å stimulera og auka etterspurnaden i økonomien. Gjennom å auka aktiviteten i offentlig sektor og gjennom ei historisk satsing på veg og jernbane og eit omfattande program for statleg og kommunal byggeaktivitet bidreg budsjettet til å halda hjula i gang. Budsjettet er med andre ord eit godt utgangspunkt for å møte dei utfordringane som norsk økonomi no står overfor. Men som det òg står i budsjettforslaget frå Regjeringa, er det vanskeleg å anslå utviklinga internasjonalt og for norsk økonomi. Me veit alle at den internasjonale økonomien har forverra seg kraftig den siste tida, og at dette påverkar utviklinga òg i vårt land.

Regjeringa har følgd utviklinga nøye og har komme med fleire tiltak sidan budsjettet blei lagt fram, først ei krisepakke for bankane. Sjølv om norske bankar isolert sett er solide, blei dei ramma av den internasjonale finans-

tørken. Bankpakka på 350 milliardar kr har no begynt å verka. Reaksjonane frå banknæringa har vore positive, og i staden for den varsla renteauken har me no fått rentenedgang. Kommunalbanken har fått auka sine utlånsrammer med 15–20 milliardar kr. Dette sikrar gjennomføring av mange lokale og viktige prosjekt. Innovasjon Norge har fått utvida sine rammer, noko som sikrar tilgang til kapital for mange små og mellomstore bedrifter rundt om i landet. GIEK har fått utvida sine rammer med 50 milliardar kr, og ordninga med byggjelånsgaranti for skip er auka. Dette sikrar eit eksportretta næringsliv og verftsindustrien.

Reaksjonane på tiltaka har vore veldig positive, og varsla oppseiingar og permitteringar er trekte tilbake som følge av Regjeringas tiltak på dette området. I dag blei det klart at òg Eksportfinans får kraftig vekst i sine rammer. Nok eit målretta tiltak for å redusera verknadene av den internasjonale krisa, blir fremma.

Dei tiltaka Regjeringa har sett i gang, er målretta, og dei verkar. Det er viktig for å halda oppe sysselsetjinga og hjelpa næringslivet gjennom ein vanskeleg periode. Likevel er det behov for fleire tiltak. Regjeringa har derfor varsla at ho vil følgja utviklinga nøye og komma med endå fleire tiltak dersom det skulle vera nødvendig.

Eg trur me må ta inn over oss at me no er inne i ei heilt ekstraordinær tid, og at det er nødvendig med ekstraordinære tiltak. Derfor må eg seia at det undrar meg veldig at opposisjonen i dag er kritisk til at Regjeringa varslar at ho vil komma tilbake med nye tiltak over nyttår dersom det skulle vera nødvendig.

Opposisjonspartia har i dag vore samstemde i sin kritikk av Regjeringa, men det er òg omtrent det einaste dei har greidd å vera einige om. Når me ser nærmare på opposisjonen sine alternative budsjett, ser me at dei sprikjer i alle retningar. For eksempel legg Framstegspartiet opp til å bruka 30 milliardar kr meir enn det Høgre og Venstre ønskjer å bruka. Og når me går inn og ser på korleis desse ulike partia brukar budsjetta sine, ser me at dei sprikjer betrakteleg.

Det har no komme krav om å få til eit samarbeid med opposisjonen. Ja vel, spør eg då, kva vil det bety? Betyr det at det er Framstegspartiets forslag om 28 milliardar kr i usosiale skattelettar som skal vera utgangspunktet for dette samarbeidet? Eller er det Høgres kutt i bistanden som skal vera utgangspunktet? Eller er det kanskje Kristeleg Folkepartis forslag om å auka bistanden som er utgangspunktet?

Sanninga er at opposisjonen ikkje har noko felles opplegg for budsjettet. Dei har heller ingen felles krav eller forslag til løysingar på denne krisen. Då blir det vanskeleg å få til eit felles opplegg med regjeringspartia.

Eg er ein stor tilhengar av samarbeid og av å få til felles løysingar, men då må ein vera einige om kva ein skal få til løysingar om. Eit første steg for opposisjonen for å få til eit tettare samarbeid må i så tilfelle vera at ein greier å samarbeida seg imellom, noko dei openbert ikkje har greidd til no i prosessen.

Lodve Solholm hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:09:10]: Representanten Akselsen viser til at arbeid for alle er ei viktig sak for Arbeidarpartiet. Det paradoksale er at representanten Akselsen stiller seg bak eit budsjett som ifølgje finansministeren vil auke arbeidsløysa. Det skjer bl.a. innanfor bygg og anlegg, der vi stadig får rapportar om at det blir ledig kapasitet. Det er sjølvsagt leitt. Det er leitt av mange grunnar. Det er leitt for dei som blir ledige, og leitt på grunn av dei ringverknadene det skaper at ein må stramme inn på sitt private konsum, som så går ut over andre yrkesgrupper, som blir ledige. Og det er sjølvsagt leitt fordi ein ikkje får utnytta kapasiteten f.eks. til å byggje vegar.

Spørsmålet mitt er: Er representanten Akselsen fornøgd med statsbudsjettet, eller skulle han sett at det var litt meir pengar sette av til f.eks. vegbygging?

Olav Akselsen (A) [13:10:22]: Eg trur nok representanten Hagesæter må ha misforstått dagens situasjon totalt. Det er ikkje statsbudsjettet eller situasjonen i Noreg som først og fremst gjer at arbeidsløysa rundt om i verda no går opp. Det er fordi det har vore ført ein mislykka politikk rundt om i verda. Ikkje minst er det slik at det er den politiske retninga som Hagesæter står for – total liberalisme, utan politisk innblanding – som først og fremst har spelt fallitt, og som gjer at også Noreg blir ramma av den situasjonen som me er i.

Det som Regjeringa har lagt opp til i sitt budsjett, er å setja i verk konkrete tiltak for å motverka den internasjonale finanskrisen. Det er eg svært glad for. Eg er glad for at me har ei regjering i Noreg som ikkje har motvilje mot å bruka statlege tiltak, dersom det er det som skal til, verken for å stimulera privat næringsliv eller for å få til ein betre offentleg sektor. Det er det budsjettet for neste år legg opp til. Dette budsjettet vil vera med og dempa skadeverknadene av den internasjonale finanskrisen.

Torbjørn Hansen (H) [13:11:25]: Representanten Akselsen skrøt av den nye kursen i næringspolitikken og sa at Arbeiderpartiet var opptatt av arbeidsplasser. Nå er det jo slik at det går ganske hardt for seg i konkurranseutsatt næringsliv, og vi får stadig meldinger om tøffe situasjoner i bl.a. maritim industri og maritimt næringsliv i Akselsens eget hjemfylke. Sånn sett har Regjeringens næringspolitikk vært en katastrofe.

Regjeringen har tatt ut 21 milliarder kr av egenkapitalen i norske maritime bedrifter. Men av de 21 milliardene lovte Regjeringen at sju skulle stå tilbake som bokført egenkapital hvis de var brukt til miljøformål. Det løftet har Regjeringen ikke stått fast på. Disse pengene er tatt ut av egenkapitalen fordi Regjeringen ikke har gjort jobben sin når det gjelder overgangsordningen for rederiskatt. Høyre har derfor fremmet forslag i dag om å be Regjeringen rydde opp og sørge for at disse sju miljømiliardene kan stå igjen som egenkapital. Mitt spørsmål er om Akselsen kan forsikre om at Arbeiderpartiet vil sørge for at det faktisk skjer, i en tid da mange arbeidsplasser står i fare.

Olav Akselsen (A) [13:12:27]: Igjen: Den situasjonen som me no er komne i, er eit resultat av ein internasjonal kollaps i etterspørselen etter varer og tenester som norske bedrifter produserer. Dei tiltaka Regjeringa no har komme med, bl.a. med GIEK og Eksportfinans, skal vera med og motverka dette.

Alle forslag som blir fremma på Stortinget, skal me sjølvsagt vurdera, setja oss inn i og gå nøye igjennom, også dette forslaget. Men utgangspunktet vårt er at me no skal gjera det me kan for å sikra ei god finansieringsordning, slik at aktiviteten bl.a. ved skipsverfta våre og i maritim industri blir oppretthalden. Me har fått usedvanleg positive tilbakemeldingar på dei tiltaka som Regjeringa har fremma i løpet av dei siste 14 dagane.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:13:23]: Regjeringa har lagt til rette for at det skal byggjes 1 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger neste år. Men det reelle behovet er langt utover dette. Bare for demente er behovet 24 000 plasser innen 2020, og innen psykisk helsevern er behovet 2 700 utover det som ligger inne i opptrappingsplanen.

I Kristelig Folkepartis alternative budsjett har vi foreslått å gi stimuleringsstilskudd til bygging eller ombygging av 3 000 plasser. Dette vil gi bedre eldreomsorg, og det vil også være med og sikre mindre arbeidsledighet i en utsatt byggebransje.

Representanten Akselsen snakket om at vi er i en ekstraordinær tid, og at vi må ha ekstraordinære tiltak. Mitt spørsmål er: Er representanten enig i at dette ikke er et ekstraordinært tiltak, men et godt tiltak å ta med i den varslede tiltakspakken fra Regjeringa?

Olav Akselsen (A) [13:14:24]: Sidan me fekk regjeringskifte i Noreg, har eit av dei viktigaste tiltaka til denne regjeringa vore å gje kommunane betre økonomi, slik at dei kan gje betre tilbod til innbyggjarane sine. Ikkje minst har det slått positivt ut for dei eldre – me ser at me no har fått nesten 10 000 fleire hender i arbeid for å yta ein betre service på helse- og omsorgsinstitusjonane våre. Det er òg lagt til rette for å byggja mange nye pleieheimar. Me har hatt òg eit breitt samarbeid på Stortinget for å få til ei eldreopake, og Regjeringa skal sjølvsagt følgje det opp.

Så meiner eg at me, når me er i den situasjonen som me er i no, sjølvsagt må vurdera alle forslag, og dersom det er slik at det blir behov for å bruka meir pengar gjennom offentleg sektor, er det sjølvsagt ingen i Arbeidarpartiet som har noko imot at det òg kjem dei eldre til gode.

Leif Helge Kongshaug (V) [13:15:27]: Arbeidsplasser er avhengige av bedrifter og arbeidsgivere, og da er det viktig å ha en politikk som gjør at bedriftseiere føler at de blir stimulert til å stå på ekstra for ikke å si opp folk som er i arbeid, spesielt nå når de møter problemer og manglende inntjening. De trenger all den oppmuntring de kan få. Men Regjeringa sier: Dere er rike, og derfor skal det bli skatteskjerpelser. Og det gjelder nettopp de bedrifter som vi så sår trenger nå for å sikre velferden i framtiden.

Det kan virke som om Regjeringa har som et selv-

stendig politisk mål å redusere det private eierskapet i norsk næringsliv. LOs leder, Roar Flåthen, tok på gårdsdagens kartellkonferanse på Gol til orde for økt offentlig eierskap og økt statlig oppkjøp i bedrifter hvor staten allerede er eier, som et viktig tiltak for å løse finanskrisen. Er det tiltak som Akselsen og Arbeiderpartiet er enig i?

Olav Akselsen (A) [13:16:33]: Det er ikkje slik at skatt i seg sjølv er ei målsetjing – det er eit verkemiddel for å oppnå andre ting, skaffa inntekter til staten og bidra til ei god fordeling av ressursane i samfunnet og i tillegg påverka oppførselen, noko som ein bl.a. har gjort gjennom miljøavgifter og andre ting. Når det er snakk om verkemiddel, må ein sjølvsagt heile tida vurdera om dei fungerer på den rette måten. Men denne regjeringa har sjølvsagt ikkje eit mål om at større delar av arbeidsstokken vår skal jobba i statlege bedrifter, eller at det skal bli ein større statleg del. Det som likevel er spørsmålet, er om me ikkje, når me har motgangstider, når det blir mangel på privat kapital, når dei private aksjonærane ikkje vil agera, skal bruka den moglegheita staten har til å halda hjula i gang. Det er etter mitt syn igjen snakk om å bruka eit verkemiddel, ikkje for å oppnå ei målsetjing om at staten skal bli større, men for å halda aktiviteten i næringslivet oppe.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Siv Jensen (FrP) [13:18:07]: Jeg har aldri vært med på en så uvirkelig budsjettbehandling som vi har i Stortinget i dag. Flesteparten av innleggene fra denne talerstolen, inkludert finansministerens, dreier seg jo ikke om budsjettet, men de dreier seg om alle tiltakspakkene som vil komme og som har kommet for å justere budsjettet, som på ingen som helst måte kan sies å være tilpasset den svært alvorlige situasjonen Norge står overfor. Da synes jeg at det hadde vært konstruktivt og ærlig om Regjeringa hadde vært villig til å innrømme det – innrømme at prognosene som ligger til grunn for budsjettet, er utdatert, og vært villig til å komme med noen korreksjoner, eller i hvert fall sagt at her er det så mange sviktende forutsetninger at vi må forvente et betydelig antall korreksjoner i tiden som kommer.

Vi har i løpet av svært kort tid fått tre tiltakspakker fra Regjeringa. Det er gode tiltakspakker, pakker som Framskrittspartiet støtter og er glad for at Regjeringa har fremmet. I går fikk vi beskjed om at det skulle komme nok en pakke, men først i månedsskiftet januar/februar. Vi kommer selvsagt til å applaudere nye tiltak fra Regjeringa som vil være med på å avbøte den dramatiske situasjonen som vi er midt oppe i, men det er allikevel underlig at Regjeringa ikke allerede nå kommer med tiltak som kunne forhindre at ledigheten ble større enn nødvendig.

Statsministeren har selvsagt helt rett i at vi må forvente økende ledighet. Men når et parti har «arbeid for alle» som sitt fremste slagord, fremstår det veldig rart at man ikke allerede nå iverksetter tiltak for å hindre at ledigheten eksploderer. Alle varsler er der, alle signaler er kommet, og likevel sier Regjeringa at den vil fortsette å overvåke

denne situasjonen og komme med tiltak først i måneds-skiftet januar/februar. Vi fra Fremskrittspartiets side vil sikkert støtte mange av de tiltakene som kommer da også, men det vi frykter, er at det er for sent. Derfor hadde det vært mye mer konstruktivt om vi i dagens debatt hadde diskutert justerte rammer for statsbudsjettet for neste år, for det hadde bidratt til å gi en helt annen optimisme til et næringsliv som nå synes livet er fryktelig vanskelig. Til mennesker, folk som frykter for å miste jobbene sine, som har fått permitteringsvarsel, hadde man sendt helt andre signaler, og det hadde altså vært mulig for dette storting allerede i dag å vedta endringer som kunne virke fra 1. desember. Det hadde vært mulig for oss, hvis vi hadde ønsket det, eksempelvis å vedta at alle skattytere og pensjonister skulle få null skatt i desember. Det hadde vært mulig, hvis vi hadde ønsket det, å gjøre endringer på momsen, på matmomsen eller på avskrivningssatser, vi kunne gjort noe med arbeidsgiveravgiften, vi kunne gjort noe med dokumentavgiften. Alle disse områdene ville vært med på å justere den utviklingen som veldig mange nå frykter.

I tillegg har KS meldt at det i kommunenes skuffer rundt omkring i landet ligger ferdig prosjekterte tiltak for et sted mellom 20 og 30 milliarder kr, som nærmest kunne iverksettes i morgen hvis det hadde vært finansiering til det. Det burde denne debatten ha dreid seg om. I stedet la jeg merke til at finansministerens innlegg dreide seg mye mer om alt annet enn statsbudsjettets innhold; hun begrenset seg til å si at dette var et veldig ekspansivt budsjett. Det kan jeg ikke forstå at finansministeren faktisk mener. Det er veldig lite ved dagens statsbudsjett som er ekspansivt nok.

Så registrerer jeg at flere talere fra de rød-grønne partiene, Olav Akselsen inkludert, har en virkelighetsbeskrivelse av finanskrisen som avslører en kunnskapsmangel som grenser til det pinlige. Det er pinlig når man står på denne talerstolen og hevder at årsaken til denne finanskrisen er markedsliberalisme i fri dressur. Sannheten er noe ganske annet. Sannheten er at mye av årsaken til denne verdensomspennende finanskrisen ligger i politisk påbud, politisk tvang om å gi lån til mennesker som ikke har betalingsvilje eller -evne – lån som over tid har blitt pakket inn og solgt videre i nye spareprodukter og nye spareformer. Det er en erkjennelse som jeg hadde håpet at også de rød-grønne partiene kunne komme frem til, for da hadde vi også hatt en langt mer realistisk debatt.

Så til Fremskrittspartiets skatteforslag. 82 pst. av skattyterne ville fått betydelige skattereduksjoner hvis våre forslag hadde blitt vedtatt, og derfor hadde det også vært fornuftig om vi nå kunne fattet vedtak om skattelettelse.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A) [13:23:30]: Eg registrerer at Høyre er svært oppteke av å ha ein ansvarleg bruk av oljepengane. Nestleiar Sanner i Høyre har uttalt at partiet hans skal vere garantisten for ein ansvarleg økonomisk politikk i ei eventuell borgarleg regjering der Framstegspartiet vil delta.

Av finansinnstillinga kan vi lese at det er eit svært stort

spenn mellom Framstegspartiets og Høgres syn på denne saka. Avstanden mellom dei to partia er minst 30 milliardar kr i bruk av oljeinntektene.

Spørsmålet mitt til Framstegspartiets leiar blir derfor: Godtek Framstegspartiet forsikringa frå Høyre om ein ansvarleg økonomisk politikk, slik nestleiar Sanner har lagt vekt på? Og i tilfelle svaret er negativt, vil eg gjerne høyre kva slags økonomisk politikk Høyre og Framstegspartiet tek sikte på å bli einige om.

Siv Jensen (FrP) [13:24:30]: Jeg har registrert at talere både fra rød-grønne partier og fra Høyre i løpet av denne debatten har gått tilbake på uttalelser de tidligere har kommet med om behovet for et stramt budsjett for 2009. Nå mener jo ingen det lenger. Det eneste partiet som har holdt fast ved behovet for ekspansivitet i budsjettet, er Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet har sågar også fått honnør fra ledende fagøkonomer for å ha det budsjettet som er best tilpasset den økonomiske situasjonen for 2009. Det er jeg veldig glad for. For vi har i lang tid hevdet at det er ikke det å bruke oljepenger som er problemet, det er måten man bruker dem på.

Det er tre viktige pilarer i Fremskrittspartiets økonomiske politikk: Den ene er skattelettelse til vanlige folk og bedrifter, den andre er å øke investeringene til infrastruktur, som har vært underfinansiert i Norge gjennom mange, mange år, og som gjør at Norge står i en helt absurd situasjon sammenlignet med alle andre land, og den tredje er å øke investeringene til bygg og vedlikehold, som også har vært underfinansiert gjennom mange år.

Inge Ryan (SV) [13:25:40]: Jeg skal starte med å sitere fra Fremskrittspartiets program:

«Fremskrittspartiet mener at penge- og kredittmarkedet skal reguleres av tilbud og etterspørsel i markedet, uten politiske reguleringer eller inngrep.»

I tillegg ser vi i budsjettet som Fremskrittspartiet har lagt fram, at man kutter med 12,4 mill. kr til Kredittilsynet.

Mitt spørsmål til representanten Jensen blir følgende: Er det et klokt standpunkt å redusere bevilgningene med 12,4 mill. kr til Kredittilsynet i den situasjonen som vi nå er i? Og spørsmål nr. 2: Er representanten sikker på at politisk regulering og inngrep er uheldig overfor kredittmarkedet?

Siv Jensen (FrP) [13:26:29]: Fremskrittspartiet er for et effektivt kredittilsyn, men vi er også for en rasjonell bruk av penger. Og vi er altså overbevist om at det er mulig å rasjonalisere driften av samtlige offentlige etater i Norge uten at det går på bekostning av kvaliteten.

Så til pengepolitikken. Fremskrittspartiet har jo i mange år stått i denne salen og ment at renten ikke skal være politisk styrt, men styrt av Norges Bank. I 2001 ble det et skifte i pengepolitikken til mer inflasjonsstyring, hvor vi politikere har veldig liten innflytelse over renten.

Nå har jeg sett at enkelte rød-grønne politikere nesten har tatt æren for den rentenedgangen vi har fått den senere tid, og det er typisk sosialister å ta æren når renten går ned, og fraskrive seg ansvaret når den går opp. Hele poenget er jo at vi politikere ikke skal blande oss inn i rente-

fastsettelsen, men overlate det til et kyndig organ som setter renten ut fra en helhetsvurdering av den økonomiske utviklingen. Vi har tillit til at Norges Bank gjør det.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [13:27:42]: Siv Jensen var på eit stort barnehagemøte for litt sidan i regi av PBL. Der sa ho at partiet ville fortsetje å kjempe for å få på plass full økonomisk likebehandling mellom private og kommunale barnehagar. Det er ei veldig viktig sak. Derfor blir eg så forbausa når eg ser Framstegspartiet sine alternative budsjett, fordi ein ikkje har sett av éi krone meir til å likebehandle kommunale og private barnehagar, verken på budsjettet som blir behandla i år, eller det som blei behandla i fjor. Her verkar det som det er litt sprik mellom det som ein seier utetter, at Framstegspartiet skal stå på – for vi veit at det er viktig å få til likebehandling mellom dei private og kommunale barnehagane – og realiteten i det alternative budsjettet, som verkar annleis.

Det same gjeld kontantstøtta, som Framstegspartiet ikkje har foreslått å auke, verken for neste år eller for inneverande år. Er dette ei viktig familiepolitisk sak når det ikkje viser igjen i budsjettet til Framstegspartiet?

Siv Jensen (FrP) [13:28:44]: I familiepolitikken står Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet svært nær hverandre, og det er jeg veldig glad for, for da har vi et godt utgangspunkt for å kunne samarbeide i neste stortingsperiode.

Men nå er det altså sånn at finansieringen av private barnehager også i veldig stor grad er opp til kommunenes prioriteringer. Fremskrittspartiet har mer enn noe annet parti i denne sal styrket kommunenes økonomi for 2009, bl.a. gjennom øremerking av midler, slik at vi kan styre innsatsen ikke minst mot sykehjem og eldreomsorg. Vi har styrket finansieringen av kommunene på nær sagt alle områder, fordi de er underfinansiert i Regjeringens statsbudsjett, noe som blir enda verre av finanskrisen og de økonomiske nedgangstidene som vi nå opplever.

Hadde kommunene fått en reell finansiering av alt det ansvar og alle de oppgaver de har, hadde det også vært et viktig bidrag til at man i større grad kunne likebehandlet private og offentlige barnehager, som vi er hjertens enige i er avgjørende for at private barnehager skal kunne overleve i tiden fremover.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:29:56]: Fremskrittspartiets formann bruker store og sterke ord, et av dem nå var «pinlig». Det var «pinlig» å høre at finanskrisen var et resultat av markedsøkonomien «i fri dressur». Fremskrittspartiets svar var at USAs påbud om å låne ut penger til folk som ikke kan betale for seg, var årsaken.

Det er for enkelt. Sannheten er sjølsagt mye mer omfattende. Alan Greenspan har tatt sjølkritikk. Fremskrittspartiet tar ingen sjølkritikk på sin såkalte sjølregulerende markedsøkonomi.

Men til spørsmålet. Fremskrittspartiets formann sier det er en uvirkelig budsjettdebatt. Det er utdaterte prognoser. Hvis det er så feil, hvorfor tar ikke Fremskrittspartiets formann konsekvensen av de sterke ordene og sender bud-

sjettet tilbake til Regjeringa for ny behandling? Hvorfor ikke sette makt bak de store, kjekke ordene?

Siv Jensen (FrP) [13:30:56]: Svaret på det er jo veldig enkelt: De rød-grønne partiene har flertall i Stortinget.

Det Fremskrittspartiet har gjort, er å legge fram et alternativt budsjett som vi mener er godt tilpasset situasjonen for 2009, og som jeg registrerer at fagøkonomer er enig i også. Men hvis Lundteigen mener at Regjeringens anslag for arbeidsledigheten neste år, økonomisk vekst neste år og oljeprisen neste år er reelt og virkelig beskrevet i budsjettet, vil jeg gjerne høre det, for det ville i så fall være nok et eksempel på en relativt pinlig virkelighetsbeskrivelse.

Når jeg snakket om «pinlig» i mitt innlegg, var det ikke på grunn av markedsøkonomien, men på grunn av den fantastiske tåkeleggingen som rød-grønne politikere driver med for å forsøke å fremheve sosialismens fortreffligheter. Det er fryktelig lite ved sosialismen som ville vært mer fortrefflig i dagens situasjon. Sannheten er at markedsøkonomien virker, med gode ytre reguleringer, som Fremskrittspartiet er for.

Olav Akselsen (A) [13:32:11]: Tradisjonen tru, krise eller ikkje krise: Framstegspartiet står milevis frå alle andre parti i denne salen i den økonomiske politikken. Framstegspartiet vil m.a. neste år bruka meir enn 30 milliardar kr meir enn Høgre og Venstre, og for så vidt òg regjeringspartia.

No er det vel slik at Framstegspartiet har greidd å bli einig med dei andre opposisjonspartia om å be om eit tettare samarbeid med Regjeringa. Dette høyrer jo tilforlateleg ut. Mitt spørsmål er: Hadde det ikkje eigentleg vore ein fordel om opposisjonen heller kunne samarbeida med seg sjølv og fremja konkrete forslag i fellesskap, som ein då kunne vurdere? Er det ikkje slik at me hadde vore meir tente med at f.eks. Høgre og Framstegspartiet greidde å komma fram til kva slags politikk som skulle vera alternativ til den politikken som blir ført i dag, i staden for å køyra på kvar sin kjepphest?

Siv Jensen (FrP) [13:33:08]: Det er jeg helt sikker på at Høyre og Fremskrittspartiet og andre opposisjonspartier klarer, hvis de bestemmer seg for å danne regjering sammen. Men i dagens situasjon er ikke det tilfellet. I dagens situasjon presenterer alle partier selvstendige alternative statsbudsjetter basert på sitt eget partiprogram. Alt annet ville jo vært merkelig. Det samme gjorde Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet da de satt i opposisjon i forrige periode.

Det dreier seg om et ønske om å fremvise den selvstendige politikken hvert enkelt parti står for. Men så er det jo slik at hvis man først bestemmer seg for å samarbeide, må man legge noen kjepphester til side og bygge broer. Jeg er helt overbevist om at vi skal klare det, hvis det først er grunnlag for det, så den bekymringen kan Olav Akselsen legge til side. Men jeg skjønner at han har en rørende omtanke for oss. Det betyr at han allerede har forberedt seg på å gå inn i en tilværelse i opposisjon. Det kan han like gjerne gjøre, for vi kommer til å vinne valget neste år.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Erna Solberg (H) [13:34:22]: Etter å ha lyttet til det forutgående replikkordskiftet, må jeg si at jeg er litt forbauset over spørsmålene der. Det synes som om regjeringspartiene ikke klarer å oppdage at det har skjedd noe i Norge. Det er den gamle platen – det var ikke en replikk jeg ikke hadde hørt før, kanskje med unntak av Lundteigens kreativitet når det gjaldt å sende budsjettet tilbake. Men det som har skjedd denne høsten, er dramatisk, det er annerledes, og det krever faktisk at norsk politikk på noen områder også oppfører seg annerledes enn å gå inn i det vanlige partipolitiske pingpongspillet.

Det er et betydelig antall mennesker som kommer til å miste jobben neste år, og noen av dem kommer til å miste jobben på grunn av valgkamptaktikken til regjeringspartiene. Det er et betydelig antall mennesker som kommer til å få problemer med å betale regningene til neste år, fordi de har dårligere økonomi, og fordi det er blitt mer utrygghet. Da synes jeg egentlig at vi skulle hatt noen andre svar enn dem som gis i det vanlige politiske pingpongspillet.

Jeg registrerer at da budsjettet ble framlagt, stilte mange seg undrende til at budsjettet ikke hadde mer preg av at vi faktisk kom inn i betydelig vanskeligere situasjoner. Da svarte finansminister Halvorsen: Jeg har en plan – for å sitere Egon Olsen. Den planen er nå sprukket, som enhver Egon Olsen-plan tidligere har gjort. Budsjettet holder ikke for å møte de utfordringer norske familier, norske arbeidsplasser og det norske samfunnet står overfor til neste år.

Noen ganger skulle vi tatt oss sammen og sagt at noe er viktigere enn annet. Jeg er glad for at de fire opposisjonspartiene er enige om noen hovedtrekk som man er nødt til å gjøre mer med. Vi er enige om å reversere skatteskjerpelsene til Regjeringen. Noen ganger mener jeg at det bare er dumt å øke formuesskatten, men noen ganger er det *veldig* dumt å øke formuesskatten. Dette er tilfellet nå, for i et samfunn som bærer preg av mer pessimisme, som bærer preg av mindre investeringsvilje, som bærer preg av at folk blir sagt opp, og hvor det ikke er nok penger til at bedriftene får lånt til investeringsprosjektene sine, er det grunnleggende dumt å fortelle alle små og store næringsdrivende og alle familieeide bedrifter at vi egentlig synes at de skal betale mer, og at istedenfor at det er penger til investeringene deres gjennom egenkapitalen, skal vi hente penger inn til statskassen. Men det gjør altså Regjeringen med dette budsjettet. Det er åpenbart blitt overordnet alt annet, for nå har finansministeren gang på gang sagt at ikke noe skal gjøres. Så skal det gjøres litt, men det skal i alle fall ikke gjøres noe med fordelingsprofilen, les: Det skal ikke gjøres noe med formuesskatten. Dette er dumt. Det er dumt fordi det bidrar til pessimisme. Det bidrar til mer passivitet. Det bidrar til at de som skal skape arbeidsplassene, kommer til å si opp folk i stedet for å ansette flere. Derfor skaper Regjeringen mer arbeidsledighet med det budsjettet som er kommet.

Gårsdagens opplevelse, det at vi etter syv uker med budsjettbehandlinger på Stortinget, får beskjed om at vi skal endre dette budsjettet i januar/februar, så det er ikke så

viktig hva som blir vedtatt i morgen, synes jeg er en ganske sterk provokasjon fra Regjeringen. Vi har hatt innspill om at vi burde diskutere om det var behov for å gjøre endringer. Vi har ønsket en dialog, slik at vi skulle kunne snakke om ikke bare hva slags tiltak, men også om hvilken timing vi ville ha for nye endringer. Men man har altså stått fast på at dette har det ikke vært behov for, vi skal se på, og vi skal følge med. Det kom ikke et konkret tiltak i går, bare en beskjed om at nå kommer det noe nytt, som da setter alt i denne debatten og alt som er beslutningsgrunnlag i dag, til side.

La meg si noe om hva som bør være i den pakken som skal komme, og som bør komme lenge før januar måned. Det er behov for å øke lånerammene til kommunene for å bygge, for hvis man skal gjøre noe med arbeidsledigheten i bygg og anlegg til våren, holder det ikke å gi et signal i februar. De signalene som gis i februar, kommer ikke til å utløse en eneste arbeidsplass før i oktober neste år, med anbudsprosjekter og annet. Det andre vi bør kunne gjøre nå, er å ta det som vi har ligget etter med av idrettsanlegg som venter på å bli bygd fordi tippemidlene ikke har vært store nok til å kunne bidra. Det kan vi ta i et engangsjafs, så kan vi hjelpe til med det.

Så bør Regjeringen ta vekk sin private allergi mot OPS-prosjekter og sørge for at vi massivt setter i gang med veibygging i tiden fremover. Det ville bidratt til at færre ble arbeidsledige.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A) [13:39:50]: Eg forstår det slik at Høgre no ønskjer å samarbeida og ha eit forlik med regjeringspartia. Føresetnaden for dette er rett nok at regjeringspartia, som har fleirtal, legg vekk delar av sin politikk og erstattar han med Høgre sin. Derfor er det slik at sjølv om Erna Solberg ikkje likar desse spørsmåla, må det vera lov å stilla dei: Kva skal me eigentleg samarbeida om? Er det slik at me skal ta utgangspunkt i Høgre sin politikk? Skal me ta utgangspunkt i Framstegspartiet sin politikk? Det er altså slik at dei fire opposisjonspartia på Stortinget ikkje er einige om korleis ein skal løysa denne finanskrisen. Det einaste som dei er einige om, er at dei ønskjer å samarbeida med regjeringspartia. Er det fordi dei har innsett at dei ikkje greier å samarbeida med kvarandre?

Erna Solberg (H) [13:40:37]: Vi har ønsket en dialog med Regjeringen om hvilke tiltak vi kan gjøre for å få på plass en offensiv politikk, en politikk som hadde brakt tilbake litt mer optimisme i Norge, en politikk hvor næringslivet og de som skal satse på arbeidsplasser, fagforeninger og folk som skal betale regningene sine det neste året, hadde opplevd at politikerne stod samlet om en del tiltak.

Jeg har aldri hatt den illusjon at vi kom til å bli enige om alt. Men vi kunne være enige om at dette er oppskriften på å løfte dette landet fremover. Det skjer i mange andre land rundt oss at man samarbeider om typer tiltak, man har en dialog rundt det. Men det at Arbeiderpartiet ikke ønsker å ha det, er etter min mening et eksempel på at enten er

samarbeidet internt så sprukket at de ikke kan gjøre noe, eller så er man opptatt av at dette skal gi egen partipolitisk gevinst. Jeg skjønner ikke hvilken gevinst det ligger i at flere mennesker skal bli arbeidsledige neste år fordi Regjeringen ikke bringer optimismen tilbake til landet.

Heikki Holmås (SV) [13:41:45]: Hvis Erna Solberg først og fremst var opptatt av arbeidsplassene, burde hun ikke være misfornøyd med Regjeringen når vi fra vår side sier at vi skal komme tilbake med en revisjon av budsjettet, med nye tiltak, i januar/februar.

Hvis det er sånn at Erna Solberg først og fremst mener at vi tar feil i den politikken som føres når det gjelder hvordan det budsjettet vi har, er innrettet, burde hun vel hatt et annet nivå på de omprioriteringene som skjer i Høyres alternative budsjett. Men sånn er det ikke.

Hvis Erna Solberg var opptatt av å få til noe, burde det ikke være sånn at hun satte som et ultimativt krav at for å kunne sette oss ned og snakke sammen måtte vi kutte i den viktigste fordelingsprofilen innenfor skatteområdet. Men poenget er at Erna Solberg først og fremst er opptatt av å få gjennomført Høyre-politikk, og det er ikke vi. Vi er opptatt av rettferdig fordeling. Derfor blir det annerledes.

Erna Solberg (H) [13:42:50]: God høyrepolitikk er å holde folk i arbeid, sørge for at folk kan betale regningene sine, sørge for at folk ikke er engstelige i hverdagen når konvoluttene kommer i postkassen. Hvis det er det jeg stiller som et ultimativt krav, så er det helt riktig. Den hverdagen synes vi folk fortjener å få. Vi synes ikke folk skal ha så mye engstelse, og vi synes vi som politikere skal bidra her.

Jeg mener at dagens regjering forsterker problemene ved måten den oppfører seg på, ved ikke å ville snakke med opposisjonen, men også ved innretningen av budsjettet. Vår innretning av budsjettet innebærer at vi har mer aktivitet i bygg og anlegg. Vi sørger for å få flere skoler rehabilitert raskere. Vi sørger for at vi får bygd flere svømmebassenger raskere. Vi ønsker å benytte anledningen til å løse noen oppgaver vi har hatt problemer med å løse de siste årene på grunn av høykonjunkturen.

Jeg har ikke opplevd at dette skulle være så veldig forskjellig, men vi har altså et betydelig høyere nivå enn Regjeringen. Vi har et betydelig høyere nivå på veibygging, vi kunne utløst enda mer til veikapasitet gjennom Offentlige Privat Samarbeid. Og så må vi også ha optimismen tilbake. Da kan man ikke trykke ned dem som skaper arbeidsplasser i dette landet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:44:06]: Det er interessant å høre på Høyres leder. Regjeringa bør finansiere veier ved Offentlige Privat Samarbeid, altså med privat kapital. Alle vet at det er dyrere, fordi privat kapital krever større avkastning på kapitalen. Likedan: Det er jo langt mindre aktuelt i dag. Private har jo mye større trøbbel med å skaffe kapital enn det offentlige.

Men poenget var at Regjeringa og regjeringspartiene er helt ute av kurs. Nøkternt sagt er det som skjer nå, langt kraftigere enn det noen kunne forutse. Det er en krevende

tid. Det kreves samling, det kreves fellesskap for å bære byrdene. Da er det sterkt å høre Høyres sang om skattelettelse, hvor Høyres leder på Stortingets talerstol ennå ikke har tatt begrepet «skatt etter evne» i sin munn.

Erna Solberg (H) [13:45:09]: Da tror jeg representanten tar feil. Jeg tror jeg tidligere har svart på replikker om flat skatt, og jeg har sagt at jeg er uenig, for jeg mener det skal være skatt etter evne. Vi kan sikkert lete i alle de lange referatene om hva som er sagt i denne salen.

Jeg må understreke at jeg er enig med Lundteigen i at det er viktig at vi står sammen, det var jo det som var min invitt for tre uker siden. Min invitt til Regjeringen var å vise at vi har mulighet til å ta en del av disse tingene i fellesskap, i stedet har Regjeringen valgt å gjøre det motsatte. Den har valgt å kjøre voldsomme angrep på at det er de rike som skal betale mer – de legger ned depotene sine for valgkampen.

Jeg tror representanten Lundteigen egentlig er helt enig med meg, siden Senterpartiet er for at det ikke skal betales formuesskatt av arbeidende kapital. Det er lastebilene i transportselskapet, det er foredlingsinstrumentene i fiskeforedlingsbedriften og det er hotellbygningen som er den kapitalen som nå må realiseres for at man kan betale formuesskatt, med denne regjeringen.

Alf E. Jakobsen (A) [13:46:26]: Høyre har i sitt budsjett et skatteopplegg der personer med inntekt mellom 300 000 og 350 000 kr får 900 kr i skattelette. Til sammenligning får personer med over 3 mill. kr i inntekt omkring 100 000 kr i skattelette. Samtidig kutter Høyre mer enn en halv milliard kroner i bistand.

Er Høyre komfortabel med den sosiale profilen i sitt skatteletteforslag? Er Høyres leder komfortabel med å ta en halv milliard kroner fra de fattigste i verden for å gi til dem som har mest? Er dette Høyres solidaritet i praksis?

Erna Solberg (H) [13:47:11]: Høyre bruker betydelig mer penger på fattigdomstiltak her hjemme i det budsjettet vi har lagt frem. Jeg kunne retorisk sagt at når representanten Jakobsen kommer til å stemme imot våre fattigdomstiltak, mener han da at det er rusmiddelmissbrukere og de fattigste som skal betale for de tiltakene som Regjeringen har lagt inn i sitt budsjett?

Når det gjelder bistand, har vi sagt at vi er opptatt av kvaliteten på bistanden. Vi er opptatt av at bistanden fungerer. Og ja, vi har redusert bistanden, særlig bistanden til Latin-Amerika. Vi ønsker en konsentrasjon rundt dette, også bistanden til de palestinske områdene, som er økt betydelig i budsjettet.

Så har jeg lyst til å understreke én ting. Når det ser ut som vi gir veldig mye skattelettelse til dem med høyest lønn, er det feil. Det er skatten til dem som eier bedrifter, det er skatten til de familieeide bedriftene – det er skatten på arbeidsplassene vi ønsker å redusere. Det er skatteskjerpelsen til Regjeringen vi reverserer – som gir disse tallene på de høyeste inntektene. Det er denne regjeringens politikk, det at de øker skatten på denne måten, som bidrar til mer arbeidsledighet.

Olav Akselsen (A) [13:48:29]: Eg kan konkludera med at heller ikkje i den siste finansdebatten i denne stortingsperioden finst det ein reell samla opposisjon til dagens regjering. Det einaste opposisjonspartia greier å samla seg om, er å vera kritiske til Regjeringa og Regjeringa sin politikk, samtidig som ein inviterer Regjeringa til eit tettare samarbeid.

Eg vil igjen prøva å få eit svar på om ikkje Høgres leiar forstår at det er vanskeleg å skjønna kva ein skal samarbeida om, når dei fire partia som inviterer til dette samarbeidet, ikkje er einige seg imellom. Det måtte ha vore ein fordel å ha fått avklara ein tre–fire krav frå opposisjonen som regjeringspartia kunne ha teke stilling til.

No har Regjeringa fått eit brev om at opposisjonen ønskjer samarbeid. Mitt spørsmål til Høgre blir då: Vil det også gå eit slikt brev til dei andre opposisjonspartia, slik at ein kan få eit samarbeid også med dei?

Erna Solberg (H) [13:49:26]: Jeg er helt sikker på at de tre andre partiene på ikke-sosialistisk side vil si at tiltak som bidrar til å øke lånerammene for kommunene slik at de kan sette i gang med flere skolebygg, er viktig. Jeg er helt sikker på at det initiativet vi har tatt i dag, om å få realisert flere idrettsbygg, ville være tiltak som mine kollegaer i de tre andre opposisjonspartiene kunne være enige i.

Så er vi enige om at vi skal reversere skatteskjerpelse som Regjeringen har lagt inn, at vi også bør legge inn noen skattelettelser, og at vi bør gjøre det som bl.a. står i ett av regjeringspartienes program, nemlig å sørge for at vi øker avskrivningssatsene på bedriftenes investeringer i maskiner. Det er mye vi faktisk er enige om.

Hvis representanten Akselsen hadde gidde å lese det som står, ville han ha sett at når det gjelder mange næringsrettede tiltak og mange sysselsettingsrettede tiltak, er disse partiene enige. Det vi er uenige om, er hvor mye oljepenger vi skal bruke. Den debatten har vi hatt mange ganger. Men jeg har lyst til å minne om at ett år før valget hadde også de tre rød-grønne partiene tre alternative budsjetter. Det er ikke noe forskjell på det og det som i dag skjer på opposisjonens side.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Inge Ryan (SV) [13:50:48]: SV er svært godt fornøyd med årets statsbudsjett som er lagt fram. Vi har vært fornøyd med tidligere budsjetter også, men dette er nok det aller beste – det beste av de mange gode som er lagt fram.

Vi syns også at man har vært forutseende da man så for seg at det kom en lavkonjunktur, og man har lagt inn en rekke tiltak som vil virke fra 1. januar når statsbudsjettet endelig er vedtatt.

Vi fortsetter i samme retning, men enda sterkere. Vi får fram det beste i de tre partiene, bruker jeg å si – det beste i både Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ligger i dette budsjettet, og da blir totalpakken veldig bra. Det det hele handler om, er at vi satser på fellesskapsløsninger og sørger for at vi bygger landet slik at alle sammen får ta del i det vi bygger. Det er

jo det det handler om. Så har vi mange ingredienser her.

Så har mange så langt i debatten sagt at dette er en annerledes debatt. Det er det nok, fordi vi har fått den såkalte finanskrisa inn over oss. Jeg har flere refleksjoner rundt det. Det første er jo skriket etter politisk styring som har kommet fra alle land – ikke bare fra SV og den rød-grønne regjeringa, nå skrives det overalt etter politisk styring. Det er jo nettopp det vi har. Vi har politisk styring i dette landet. Vi har, siden man begynte å få problemer, dokumentert at man leverer i sak etter sak. Det startet med bankene, og senest i dag fikk eksportørene sin løsning – og vi vil nok få nye løsninger etter hvert. Så det som det skrives om, det gjør vi noe med. Vi leverer hele tida. Vi tenker oss godt om og leverer der det er behov. Som finansministeren var inne på, jobber man hele tiden, konstant, med denne problematikken og vil levere på nye områder etter hvert – ikke minst vil det bli levert en større tiltakspakke i månedsskiftet januar/februar.

Jeg var på mandag oppe i Nord-Trøndelag – jeg bruker å reise dit av og til – og snakket med næringslivet. Der sa de: Vi har tillit til dere, Inge. Det er det dette handler om. Har det norske folk tillit til at vi har ei regjering som ordner opp i en vanskelig situasjon? Den tilliten tror jeg denne regjeringa har. Men folk syns det er vanskelig. Jeg møtte en bedrift, en såkalt gasselbedrift, som hadde måttet permittere 30 pst., og som var nervøs for utviklinga, og som skjønnte at dette er noe som er krevende. For vi må innse at den situasjonen vi er i, er krevende for næringslivet og andre. Men det handler om at folk har tillit til at Regjeringa ordner opp. Derfor venter man for å se hvordan man skal komme seg ut av en slik krevende situasjon – for krevende blir det. Da er det godt at vi har ei regjering som vil ha politisk styring, og som faktisk styrer og leverer pakke etter pakke etter pakke.

Et av de områdene jeg har lyst til å dvele litt ved, er den såkalte Nav-etaten. Vi har tidligere sett, når det har vært bølgedaler, at arbeidsmarkedssetaten har vært veldig god i Norge. Man har fort snudd seg på hælen og gjort grep for å hjelpe bedrifter og folk som blir arbeidsledige, til å komme i aktivitet så fort som mulig. Nå har vi fått en ny type arbeidsmarkedsetat, som kalles Nav, som er en annen type kultur, med sammensmelting av både trygdekompentanse, kompetanse på sosialtjenester og arbeidsmarkedskompetanse. Jeg tror at det framover blir viktig at Nav får tilført både ressurser og kompetanse som gjør dem beredt til å møte bedriftene, dem som må gå ut i ledighet, slik at vi faktisk fører arbeidslinja videre i praksis, at folk som blir ledige, ikke skal gå rundt og kikke på været og sparke småstein, men komme i aktivitet så fort som mulig. Det er utrolig viktig. Derfor tror jeg at i det arbeidet som finansministeren og Regjeringa gjør med ei tiltakspakke, må Nav være ett av de områdene man ser spesielt på. Sjøl om vi ikke kommer ut for stor ledighet, vil det være behov for at noen går inn i bedriftene, f.eks. i form av bedriftsintern opplæring, og sørger for at vi bruker tida som nå kommer, når det blir færre oppdrag, til kompetanseheving som man senere vil få nytte av, når man skal videreutvikle nye arbeidsplasser.

Helt til slutt: Jeg er glad for det budsjettet som er lagt fram. Jeg synes det er veldig mye spennende der. Mange av de grepene som ligger der, vil være med på å hjelpe til med å få hjulene i gang på de områdene der man er redd for at man skal få nedgangstid og lavkonjunktur. Men det er helt innlysende, som finansministeren sier, at det blir behov for ytterligere satsinger, og vi ser fram til de tiltakene som man kommer med i månedsskiftet januar/februar.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jørund Rytman (FrP) [13:55:57]: Jeg vil gjerne gjenta deler av replikken jeg hadde på Inge Ryans partikollega, representanten Heikki Holmås, om frihandel og tollettelser, ettersom jeg ikke fikk noe godt svar.

Mener representanten Inge Ryan og hans parti og regjering at fattige i u-land som f.eks. Nigeria, India, Pakistan og palestinskadministrerte områder er mindre verdt enn fattige i andre u-land? Det er jo det man sier når man ikke åpner for tollettelser for disse u-landene. Så konkret: Hvorfor vil ikke SV fjerne toll på varer fra f.eks. palestinskadministrerte områder, slik at vi får til mer handel mellom Norge, Israel og palestinskadministrerte områder?

Inge Ryan (SV) [13:56:39]: Det er et komplisert spørsmål som stilles. Jeg skal prøve å svare på ett minutt.

For det første er vi opptatt av at vi skal ha matproduksjon i Norge. Det er derfor dette med tollvern er utrolig viktig. Hvis vi skal ha matproduksjon i hele landet, er ett av de viktigste grepene vi har, et tollvern som gjør at det går an å produsere mat i Nord-Norge, på Vestlandet og andre steder.

Så er det ikke slik at vi ikke importerer mat fra andre land. Vi driver hele tida med forhandlinger der vi åpner for det. Vi har i mange år bl.a. hatt avtaler med en del MUL-land som gjør at vi åpner for import av mat fra fattige land. Dette er veldig komplisert – hva vi skal ta inn og hva vi ikke skal ta inn. Jeg tror at de folkene vi har i regjering, gjør en god jobb på det området. De sørger på den ene siden for at vi har et importvern og en toll som gjør at vi kan ha en sjølstendig matproduksjon, og på den andre siden sørger de for at vi hjelper til slik at en del av de fattigste landene også får mulighet til å selge varene sine her.

Per-Kristian Foss (H) [13:57:45]: Representanten Ryan er fornøyd med Regjeringen. Det er jeg på en måte ikke overrasket over. Men han skrøt spesielt av at vi nå har en regjering som er tilhenger av politisk styring av finansmarkedsområdet. Jeg har sittet i ulike posisjoner på Stortinget siden 1981. Jeg har aldri opplevd noen regjering som ikke har vært dette. Jeg lurer på hvorfor hr. Ryan er spesielt glad for dette nå.

Mitt andre spørsmål: Har representanten Ryan i sin kontakt med næringslivet i Nord-Trøndelag opplevd eiere som sier at de neste år beskattes så hardt, som følge av bl.a. økning i formuesskatten, at de er nødt til å ta ut deler av sin egenkapital i bedriften for å betale skatt? Har Ryan

inntrykk av at det har bidratt til å styrke disse bedriftene foran neste år?

Inge Ryan (SV) [13:58:35]: Jeg får svare på det andre spørsmålet først. De bedriftene som jeg har møtt – ikke bare nå, men også tidligere – er opptatt av tre-fire ting som de ønsker seg av Regjeringa og Stortinget. De er ikke opptatt av skattelette. De er opptatt av følgende: De er opptatt av at vi sørger for forskning, og at vi har arbeidskraft tilgjengelig til enhver tid. De er opptatt av samferdsel. Det siste de er opptatt av, er forutsigbarhet. Det er de fire områdene jeg oftest hører om når jeg møter næringslivet. Det hørte jeg også nå. Men det er klart at denne gangen var man spesielt opptatt av den spesielle situasjonen vi er inne i. Det er ingen – nesten ingen, iallfall – som roper etter skattelette. Man synes at skattenivået i Norge er akseptabelt.

Så til det første spørsmålet: Jeg er klar over at vi har hatt regjeringer, også med Per-Kristian Foss som finansminister, som naturligvis drev med politisk styring. Det er jeg helt enig i. Men jeg legger merke til at nå ønsker man enda sterkere politisk styring. Man ønsker nå at politikerne kommer enda sterkere på banen enn tidligere og tar grep. Tidligere hadde man den holdninga at politikerne måtte holde seg litt på avstand, slik at markedet fikk ordne opp sjøl. Nå er det sterkere rop om at politikerne må ta grep.

Dagrun Eriksen (KrF) [13:59:48]: Halvparten av skolebyggene våre er ikke i tilfredsstillende stand. I tillegg ser vi nå, når budsjettene skal gå i hop, at vi har en del kirkebygg der det er krevende utfordringer når det gjelder vedlikehold – en flott nasjonal kulturarv som vi burde tatt bedre vare på. Vi ser nå en økt arbeidsledighet, og så melder byggenæringen at de har prosjekter på tilnærmet 30 milliarder kr liggende i skuffen som de bare kan ta opp og begynne å jobbe med. Da tenker jeg at her har vi en perfekt match. Så mitt spørsmål til SVs parlamentariske leder er: Vil man nå gi kommunene et direkte øremerket tilskudd, slik at man kan ta opp disse prosjektene fra skuffen, sette i gang og få gode skolebygg for våre barn, og få tatt vare på den nasjonale kulturarven i landet vårt som kirkebyggene er?

Inge Ryan (SV) [14:00:45]: Allerede i det statsbudsjettet som vi skal vedta her før jul, ligger det rentekom-pensasjonsordninger både for skole og for kirkebygg, forslag som sannsynligvis blir vedtatt her i Stortinget. Det er fordi behovet, som Dagrun Eriksen sier, er stort. Det er vi klar over. Men kapasiteten i anleggsbransjen, i byggebransjen, har vært liten på grunn av den enorme høykonjunkturren som har vært. I en lavkonjunktur er det større mulighet for at man faktisk kan gjøre en innsats når det gjelder både kirkebygg og skolebygg. Derfor ligger det i statsbudsjettet forslag om det. Så må Regjeringa vurdere om man skal gå videre med det – det får vi komme tilbake til når man vurderer en såkalt tiltakspakke som finansministeren har kommet med. Men allerede nå ligger det i statsbudsjettet en satsing på opprusting av skoler og kirkebygg.

Anne Margrethe Larsen (V) [14:01:48]: I tillegg til finanskrisen har det de siste ukene prisverdig nok vært fokusert på forholdene for de virkelige sliterne i samfunnet, på helsetilstanden til mange tunge rusmisbrukere. Det er en gruppe som Venstre lenge har vært opptatt av å hjelpe. Nå virker det heldigvis som om flere har fått øynene opp for dette. Problemet er bare at Regjeringen og regjeringspartiene svarer det samme til rusmisbrukerne som de gjør på alle kritiske spørsmål: Det har aldri vært satset mer enn nå på alle områder. Nei, selvfølgelig har det ikke det, med den vekst vi har i økonomien, og med bruk av 14 ekstra oljemilliarder i det budsjettet vi behandler i dag. Det hjelper allikevel ikke dem som sliter.

Venstre har derfor foreslått en målrettet satsing på økt rusomsorg og rehabilitering for rusmisbrukere, med en samlet styrking på om lag 0,5 milliarder kr i vårt alternative budsjett. Mitt spørsmål til Ryan er: Er det med hodet høyt hevet SV i dag stemmer mot Venstres forslag om en påplussing på 0,5 milliarder kr for å bedre forholdene for rusmisbrukerne?

Inge Ryan (SV) [14:02:53]: Vi er helt enig i at vi må gjøre en innsats for denne gruppa. Det er jo en av de svake gruppene i samfunnet, og mitt parti er veldig opptatt av at vi skal prøve å gjøre mest mulig for de aller svakeste i samfunnet. Det blir også gjort. Blant annet gjelder det de konkrete tiltakene for rusmisbrukere.

Men det viktigste, syns jeg, er at vi lager gode fellesskapsløsninger for folk i Norge, slik at man inkluderer flest mulig i en god skole, et godt kulturtilbud, et godt helsevesen osv. Det er den arenaen som er den viktige. Hvis vi klarer å få til gode fellesskapsløsninger, vil også de som sliter i samfunnet, inklusiv rusmisbrukere, få ta del i det. Så har vi noen som har spesielle problemer. Det er også vi, i likhet med Venstre, opptatt av, og vi skal fortsatt fokusere på det framover. Det er en gruppe som vi er opptatt av skal få det bra.

Dagrun Eriksen (KrF) [14:03:54]: Jeg vil litt tilbake til byggene. Vi er veldig fornøyd med at Regjeringen tok et skritt på veien for å gjeninnføre rentekompensasjonsordningen. Det synes vi er bra. Vi synes ikke den ordningen man har foreslått når det gjelder Kommunalbanken, er så god. Den vil det være krevende for kommunene å klare å gjøre seg nytte av. Det jeg tror virkelig hadde nyttet, var rett og slett å få et direkte øremerket tilskudd som gjorde at man fikk disse prosjektene i gang. Første del av spørsmålet er om man i hvert fall vil vurdere det som et virkemiddel, og ikke bare utvide ordningene.

Andre del av spørsmålet mitt går litt på det vi har sett de siste dagene, der pressekonferanser med Regjeringen om tiltak som skal løse denne finanskrisen, har foregått både ute i vandrehallen her og oppe i regjeringsbygget. Hadde det ikke vært en fordel for forholdet mellom Stortinget og Regjeringen at disse tiltakene hadde blitt presentert her, og ikke i alle andre fora?

Inge Ryan (SV) [14:04:52]: Til det første spørsmålet, om hvilken type tiltak som kan komme når det gjelder sko-

lebygg og kirkebygg: Som jeg sa i mitt første svar, er det allerede tiltak på gang. Så må vi se på hvordan de virker. Så vet jeg at finansministeren og Regjeringa for øvrig fokuserer på at i en lavkonjunktur har vi større muligheter til å satse på offentlige investeringer i bygg og anlegg. Jeg vet at det er et tema. Jeg kan ikke komme med noe løfte her om hva som kommer, men jeg vet at det er noe som man diskuterer.

Når det gjelder presentasjonen av de ulike tiltakene: Det er slik at det ropes, med rette, etter tiltak relativt raskt. Så må man tenke seg om. Man må sørge for at man får tiltak rettet mot dem som er berørt av det. Hvis vi treffer riktig med hensyn til f.eks. Eksportfinans, må man gjøre en jobb. Og så må man finne tidspunktet for å sette det i verk så fort som mulig etter at man har gjort jobben. Man kan godt si at kanskje skulle det vært lagt fram her i salen. Jeg syns ikke det er klanderverdig at Regjeringa velger å presentere det slik. De har flertall for forslagene. Dermed er det ikke unaturlig at man velger å presentere det stykkevis og delt, og ikke som en samlet pakke.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:06:08]: For å begynne der representanten Ryan slapp: Regjeringen har flertall, og det er ikke unaturlig at den opptrer som den gjør. Men Regjeringens budskap er at det er ekstraordinære tider, og at ekstraordinære tider krever ekstraordinære tiltak. Jeg vil føye til: Ekstraordinære tider krever også ekstraordinært lederskap og ekstraordinært samarbeid.

Denne høsten har mer enn noen annen periode siden forrige stortingsvalg vært en test på hvor raskt en flertallsregjering kan reagere når forutsetningene for politikken endrer seg slik som de har gjort i høst. Debatten så langt har vært preget av at regjeringspartiene ikke helt har bestemt seg for hvilket bein de skal stå på.

Helt til i går hevdet Regjeringen at de hadde lagt fram et statsbudsjett som var godt tilpasset den økonomiske situasjonen, og hvor en hadde tatt full høyde for finanskrisens innvirkning på norsk økonomi. Men bare timer etter at trykksverten hadde tørket på statsministerens kronikk i VG, hvor dette budskapet ble gjentatt, varslet finansministeren at Regjeringen nå var kommet på bedre tanker. Nå var det åpenbart behov for nye finanspolitiske tiltak, som kunne iverksettes tidlig i 2009. Finansministerens snuooperasjon setter hele finansdebatten i et uvirkelighetens skjær. Man kan jo stille seg spørsmålet: Hvorfor kom man til denne erkjennelsen så sent som 26. november, dagen før Stortinget skulle behandle statsbudsjettet, og etter at man hardnakket hadde avvist oppfordringer fra både opposisjonspartier, fagbevegelse og næringsliv om å legge fram en slik tiltakspakke?

En årsak kan selvfølgelig være at Regjeringen har hatt andre ting å tenke på enn jobb nummer én. Det ble dissens i spørsmålet om tiltak for å begrense asyltilstrømmingen. Det er varslet dissens i spørsmålet om å benytte reservasjonsretten i EØS-avtalen til å si nei til tjenestedirektivet. Og senest i forrige uke karakteriserte finansministeren Regjeringens egen beslutning om innkjøp av amerikanske ja-

gerfly som «det glade vanvidd». Jeg forstår at dette tar på, men la gå. Alt dette er historie nå. Det viktigste er at det er varslet en tiltakspakke.

Jeg synes mye tyder på at Regjeringen nå angrer, og at de har problemer med å forklare hvorfor man ikke har vært villig til å gjøre dette før. La meg derfor framsette et politisk tilbud: Regjeringspartiene kan, om de vil, stemme for å innpasse denne tiltakspakken i budsjettet her i dag, for forslagene som Regjeringen sannsynligvis vil komme med i januar/februar, ligger allerede på Stortingets bord som et voteringsalternativ. De aktuelle tiltakene som antydes i brevet fra finansministeren til finanskomiteens leder, ligger inne i den ekstraordinære tiltakspakken mot økt ledighet som Kristelig Folkeparti foreslår.

Det er mulig byggenæringen tar sterkt i når den varsler 60 000 ledige i løpet av kommende år, men det er hevet over enhver tvil at det nå er betydelige ledige ressurser som kan benyttes til å ta igjen etterslepet på vedlikehold på veier og på jernbanenettet. Som representanten Dagrun Eriksen nevnte, sier KS at vedlikeholdsprosjekter for 30 milliarder kr ligger klare i norske kommuner og kan realiseres i 2009, bare de økonomiske forutsetningene kommer på plass i tide, slik at man får tatt de nødvendige beslutningene. Det tar tid. Derfor hadde det vært veldig bra om det hadde vært gitt grunnlag for de beslutningene her i dag.

Heller ikke dette året har Kristelig Folkeparti tenkt å melde seg på i noe norgesmesterskap i skattelette. Det har vært et gjennomgangstema i debatten. Men vi tror – i likhet med f.eks. Fellesforbundet – at målrettede skatteletter for å stimulere investeringer i næringslivet er et virkemiddel som må brukes i akkurat den økonomiske situasjonen vi har nå. Derfor foreslår vi økte skattemessige avskrivningssatser som en del av vår tiltakspakke. Jeg har vanskelig for å tro at finansministeren på ramme alvor kan hevde at redusert arbeidsgiveravgift for lærlinger er skattelette til dem som har mest fra før. Det er fullt mulig å kombinere ønsket om rask effekt av tiltak, fornuftig bruk av midlene og en god fordelingsprofil med moderate og fornuftige innslag av skattelette.

Regjeringen har varslet at den vil offentliggjøre innholdet i tiltakspakken i månedsskiftet januar/februar. Regjeringen har selv sagt rett til å la være å drøfte innholdet i denne pakken med noen som helst, men jeg tror ikke det vil være spesielt klokt. Alle prognoser tyder på at arbeidsmarkedet vil utvikle seg negativt gjennom de kommende to-tre årene. Målrettede tiltak mot ledighet vil dessverre kunne være en høyst aktuell utfordring også etter kommende stortingsvalg. Uavhengig av hvem som regjerer, synes jeg at kampen mot ledighet fortjener politisk samling. Landet fortjener en regjering som er modig nok til å lede, men også stor nok til å lytte.

Jeg anbefaler Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett i sin helhet, både tiltakspakken og resten av budsjettforslaget. Jeg anbefaler Regjeringen å søke samarbeid om det videre arbeidet mot ledighet – ikke for Kristelig Folkepartis skyld eller for opposisjonens skyld, ikke for næringslivets skyld heller, men først og fremst av hensyn til arbeidstakerne og familiene i dette landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirin Kristin Sund (A) [14:11:28]: Det er nå under et år til valget, og Kristelig Folkeparti har gjort det klart at de eneste partiene de ønsker å gå inn i et eventuelt regjerings samarbeid med, er Høyre og Venstre. Likevel fører Kristelig Folkeparti en ganske avvikende finanspolitikk i forhold til det Høyre og Venstre mener er ansvarlig, som også representanten Sponheim har sagt noe om på talerstolen før i dag. Blant annet bruker Kristelig Folkeparti 4 milliarder kr mer enn det som Høyre og Venstre gjør. Betyr det at Kristelig Folkeparti utelukker et eventuelt framtidig samarbeid med sine gamle regjeringspartnere?

Mens Høyre kutter også i bistand, øker Kristelig Folkeparti bevilgningene til bistand til mer enn 1 pst. av BNI. Det er et område der jeg vet at Kristelig Folkeparti har et oppriktig og ekte engasjement for å få en mer rettferdig verden. Er det ikke da et problem å gå i samarbeid med et parti som kutter i bevilgningene til verdens fattigste for å gi skattelette til Norges rikeste?

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:12:35]: La meg svare på det første spørsmålet først. Jeg tror at når vi kommer til januar/februar, vil et samlet stortings definisjon av hva som er ansvarlig finanspolitikk, ligge ganske nær det som Kristelig Folkeparti har stått for siden vi la fram vårt alternative budsjett, nemlig at vi er nødt til å dosere noe mer for å stimulere til aktivitet i privat sektor, og ikke minst bruke denne anledningen til å gjøre forsømte jobber i offentlig sektor.

Når det gjelder spørsmålet om samarbeid, tror jeg de forskjellene vi her snakker om, er overvinnelige. Jeg liker veldig dårlig de som finansierer sine skatteletter med å ta fra verdens aller fattigste. Det har jeg gitt uttrykk for fra Stortingets talerstol tidligere. Men jeg får si som Jan P. Syse: Vår erfaring er at Høyre viser sine beste sider i samarbeid med Kristelig Folkeparti.

Magnar Lund Bergo (SV) [14:13:35]: Representanten Høybråten inviterer nå til at vi skal stemme for Kristelig Folkepartis budsjett, for der ligger allerede de tiltakene som Regjeringen skal innføre i januar/februar. Det er mulig at representanten Høybråten er spåmann, men jeg ser i hvert fall ingen sort hatt i salen – spiss sådan!

Fram til nå har arveavgiften vært en svært urettferdig skatt. Mens vanlige folk har betalt 20–30 pst. av vesentlige deler av arven som de har mottatt, har de rikeste utnyttet smutthull i stor stil. De har i liten grad betalt arveavgift. Regjeringen foreslår nå en stor omlegging av arveavgiften. Det betyr redusert arveavgift for vanlige folk, mens folk med store formuer som har tilpasset seg smutthull, får en betydelig skjerpelse. Vi vet at Kristelig Folkeparti ikke vil gå inn for dette. Det kunne vært interessant å høre representanten Høybråten begrunne den manglende støtten til helheten i en mer rettferdig arveavgift.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:14:31]: La meg først si at man trenger ikke å være spåmann, verken med sort eller hvit hatt, for å kunne fastslå at Regjeringen er på

sporet av de samme tiltakene som Kristelig Folkeparti har foreslått i sin tiltakspakke. Hvis man leser finansministerens brev av i går til finanskomiteen, vil man se at det er i den retning man tenker – å bruke ledig kapasitet til å sette inn støtet når det gjelder uløste offentlige oppgaver. Man har også åpnet for at man vil se på skatt, men ikke den delen av skatteforslaget som representanten Lund Bergo nå nevner.

Kristelig Folkeparti er ikke prinsipielt imot en slik omlegging som Regjeringen har foreslått, men vi mener at timingen er helt feil. Vi mener at det Regjeringen burde gjort, var å gi lettelser i arveavgiften med hensyn til familiebedrifter som står overfor et generasjonsskifte f.eks.

Det er i hvert fall mer og mer åpenbart for de fleste at et slikt forslag ikke burde vært fremmet nå.

Rune J. Skjælaen (Sp) [14:15:43]: Kristelig Folkeparti har signalisert at de ønsker et regjeringssamarbeid med sentrum-høyre. Senterpartiet har valgt en annen modell, nemlig sentrum-venstre, der vi mener at vi får igjen mest mulig av vår politikk og det Senterpartiet står for.

Høyres alternative budsjett for 2009 inneholder betydelig skattelette, på om lag 5 milliarder kr. Det inneholder kutt i landbruksstøtten på 1,8 milliarder kr, og de kutter også i bistand, særlig til Asia og til Sør-Amerika.

Bekymrer det Kristelig Folkeparti at Høyre – som framtidig samarbeidspartner – legger fram et alternativt budsjett som er så annerledes, og som har en helt annen innretning enn det som er i sjelen til Kristelig Folkeparti?

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:16:51]: La meg først si at Kristelig Folkeparti ønsker seg aller helst et samarbeid i sentrum, uansett med tyngdepunktet i sentrum. Det inkluderer også Senterpartiet, men dessverre har Senterpartiet nå for enda en periode lenket seg til et samarbeid med SV i absolutt alle saker. Vi er tilhengere av tidligere senterpartileder Anne Enger Lahnsteins doktrine om at et sentrumsparti bør kunne samarbeide til begge sider.

Det som er viktig med Kristelig Folkepartis forslag i denne finansdebatten og i dette statsbudsjettet, er at vi ønsker å vise hva som er *vår* politikk. Vi ønsker å presentere en politikk som tar hensyn til utviklingen i norsk økonomi, som tar hensyn til trusselen mot norske arbeidsplasser, som tar hensyn til at familiene ønsker større valgfrihet, osv.

Jeg registrerer at Senterpartiet, når de skal gå til angrep på Kristelig Folkeparti i dette replikkordskiftet, må ty til Høyres budsjett for å finne noe sprengstoff. Jeg står ikke her for å forsvare Høyres budsjett.

Rolf Terje Klungland (A) [14:18:01]: Det har vært en styrke i norsk økonomisk politikk at det har vært en veldig stor politisk bredde når det gjelder bruken av oljepenger. Nå har plutselig Kristelig Folkeparti kommet på at de ikke skal være med i den brede politiske alliansen, og har brutt ut ett år før et stortingsvalg.

Ser representanten Høybråten problematikken rundt at

han nå løsner på den – nesten – politiske konsensus som har vært med hensyn til økonomisk politikk, og samtidig er garantisten for en mindretallsregjering dersom det blir regjeringsskifte neste høst? Eller ser han, som antakelig det norske folk kommer til å se, at det mest fornuftige er å ha en flertallsregjering i den situasjonen vi er i nå?

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:18:57]: Jeg tror stadig færre i det norske folk ser foretrefeligheten av en flertallsregjering, særlig når flertallsregjeringen så til de grader holder seg med sin egen opposisjon internt.

Når det gjelder økonomisk ansvarlighet, vil jeg si at det er helt feil det som representanten Klungland nå hevder, at vi har forlatt handlingsregelen. Tvert imot: Vi står på handlingsregelen, og vi står på den forståelse av handlingsregelen som skiftende regjeringer har holdt seg til, nemlig at den skal brukes tilpasset konjunktursituasjonen. Det er det vi gjør.

Jeg tror representanten Klungland kan skrive seg bak øret at når vi kommer til januar/februar, vil det store flertall – kanskje og forhåpentligvis et enda større flertall en det rød-grønne – vedta endringer i budsjettet som er i tråd med en noe mer ekspansiv linje, men innenfor handlingsregelen, slik Kristelig Folkeparti har foreslått.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Odd Einar Dørum (V) [14:20:07]: I sitt alternative statsbudsjett har Venstre sagt at noe av det viktigste vi gjør, uansett, i et samfunn, er å sørge for at samfunnet bygger kunnskap, at samfunnet styrker forskningsinnsatsen – både den grunnleggende og den næringsrettede forskningsinnsatsen. Vi har sagt at dette er grunnlaget for verdiskaping for å gi rom for velferd, for å bygge demokrati og for å styrke menneskelig allmenndannelse. Og jeg vil gjerne tilføye at nettopp forskningen og innsatsen på høyere utdanning er noe som går på tvers av alle samfunnsmessige trender, alle store trender som en vil se rundt seg.

Når vi nå er i en situasjon hvor det synes å være bred aksept for at det er behov for å fremme tiltak som går på tvers av negative konjunkturer, er forskningsinnsats motkonjunkturpolitikk. Det er det på forskjellige måter. Det holder oppe den langsiktige tenkningen som har med samfunnets utvikling å gjøre, fordi ingenting er mer samfunnsøkonomisk lønnsomt enn forskning i alle dens utgaver, og fordi det også er slik at får vi først negative økonomiske tider, er det en betydelig risiko for at bedrifter – som har vært gjennomgangstemaet her i dag – vil satse mindre på forskning og utvikling. Desto viktigere er det at samfunnets bidrag for å styrke forskning og utvikling og samfunnets eget bidrag for å legge grunnen gjennom grunnforskning styrkes og sikres.

Med dette som utgangspunkt har Venstre innenfor de rammene som gjelder for dagens budsjettbehandling, de samme rammene som regjeringspartiene har, valgt å omprioritere 2,1 milliarder kr til fordel for kunnskap og forskning, hvorav nesten 1,6 milliarder kr går til forskning – både grunnforskning og næringsrettet forskning. Jeg vil

understreke hvor viktig det er å ha et slikt perspektiv, og for Venstre er dette – for å si det på den måten – framtidens såkorn. Det er det som holder dette samfunnet i gang, det er det som gjør at samfunnet vårt fornyer seg, det er det som sikrer det ufødte næringsliv. Som et av våre meget sentrale tiltak har vi lagt inn penger for å styrke forskningsfondet, fordi et forskningsfond brukt slik som det opprinnelig har vært ment, og slik Venstre har lagt opp til i alle sine alternative budsjetter, skal sikre langsiktighet både i forskningsinnsatsen, i rekrutteringen av stipendiater og i det å anskaffe nødvendig vitenskapelig utstyr. Fondet er en måte å ha langsiktighet på. Det er ganske forunderlig at vi ikke kommer lenger med langsiktigheten i vårt land. Vi har et naboland, Sverige, hvor man f.eks. med regelmessige mellomrom vedtar det man kaller for forskningsproposisjoner, hvor man binder opp noen forpliktelser, ikke formelt for flere år, men reelt, fordi det går på kjerneaktiviteter i forskningen. Venstre har gjennom sitt alternative budsjett, hvor vi gjennom omprioriteringer bruker mer enn 2 milliarder kr mer på forskning og kunnskap enn det regjeringspartiene gjør, valgt å legge grunnlag for en slik langsiktighet.

Denne høsten har vi også hatt ulike debatter om de berømte hvileskjærene. Først påførte regjeringspartiene høyere utdanning og universiteter et hvileskjær, så gav man det tilbake, og så hadde vi et statsbudsjett hvor det kom. Så begynte alle å regne, og så fant man ut at man nesten var påført ett til ett og et halvt nytt hvileskjær. I dag har statsråden lykkeligvis funnet 160 mill. kr før vi nærmer oss jul, for å sørge for at høyskoler og universiteter skal bli mindre rammet. Til dette er å si følgende: Det er hyggelig at det kommer, det kommer sent, men det er ikke godt nok, fordi det fortsatt mangler mellom 250 og 300 mill. kr – altså det hvileskjæret man hadde før. Med mindre dette blir rettet opp fullt ut, vil man innenfor universiteter og høyskoler stå overfor en situasjon hvor man kan risikere at stillinger blir holdt ledige, og hvor undervisningstilbud rammes. Regjeringens positive melding i dag på NRK-nyhetene, som statsråden sikkert vil ta senere her i dag, er helt ok, men den er ok i den forstand at den må ses som et første skritt. Venstre vil for sin del jobbe sammen med alle andre som har vært imot disse nye hvileskjærene. Vi vil holde på helt til vi får forpliktende tilsagn om at pengene vil komme på plass. Hvileskjærene nulles ut, og da er det slik: Noe er gjort, mye gjenstår.

Det er i denne sammenheng, og i forbindelse med budsjettet, nødvendig å se på den næringsrettede delen av forskningen. Her legger Venstre inn til sammen 400 mill. kr, fordi vi oppfatter det som nødvendig for å styrke brukerstyrt innovasjonsarena, forsknings- og utviklingskontrakter, hele den næringsrettede forskningen. Vi tar også et krafttak ved gjennom det påløpte beløp å gjeninnføre gamle beløpsgrenser på SkatteFUNN, og å innføre en ordning som vi tidligere hadde på ulønnet innsats i forbindelse med SkatteFUNN – en satsing på nesten en halv milliard kroner. Summen av dette gir et kraftig bilde av Venstres prioriteringer.

Kunnskap er forutsetningen for å bygge et samfunn, kunnskap er forutsetningen for å bygge næringsliv. Forsk-

ning er de linjene som trekker den veien vi skal gå fra der vi er, fra der vi kom fra, og dit vi skal gå framover. Ved denne kraftige prioriteringen innenfor de samme realistiske økonomiske rammene som regjeringspartiene har lagt fram i salen i dag, har vi vist at dette er helt avgjørende. Like lite som en bonde i det gamle bondesamfunnet kunne droppe å ha såkorn for å sikre framtidens avling, like lite kan man nå satse svakt på forskning. Prioriteringen på forskningen er helt nødvendig for å vise at man vil noe. Å prioritere i politikk betyr at man setter noe først, og Venstres budsjett har markert dette svært kraftig.

En del av innsatsen fra Venstre er at vi erkjenner at vi er nødt til å rekruttere folk både i universiteter og høyskoler så vel som i skoler. Men innenfor universiteter og høyskoler følger vi de tilrådingene som fagorganene har gitt, om at vi bør ha 520 stipendiatstillinger hvert år. Vi mener at vi bør ha 100 post doc.-stillinger, og vi mener at vi bør ha flere nærings-ph.D.-er. På disse områdene øker vi stipendiatinnsatsen med 369 utover Regjeringens forslag, post doc.-stillinger med 65 og nærings-ph.D.-ene med 50. Det er en formidabel satsing for å si ifra til dem som jobber, at her er det et framtidsperspektiv for dere. Budskapet fra Venstre til dem som vil gå inn i forskerkarrierer, er at vi skjønner at karrieren henger sammen fra stipendiat til post doc., og vi skjønner at institusjonene må ha en grunnleggende basisfinansiering som sikrer dem. Samtidig sier vi til næringslivet at selv om det er vanskelige tider, skal i hvert fall staten og det offentlige gjøre sitt gjennom å satse på grunnforskningen innenfor universiteter, høyskoler og instituttsektoren, og samtidig sørge for at det næringslivet vi har – når det er hardt presset – ser at her er det stilt midler til rådighet. Det er den motkonjunkturpolitikken som ikke bare er kortsiktig på ukebasis, men den er helt nødvendig for å opprettholde en grunnleggende optimisme om at vi ikke er i blinde krefters vold, men at vi selv kan velge å forme vår egen samfunnsutvikling.

I denne sammenheng har vi når det gjelder skolen, valgt å prioritere, innenfor de rammer som er, å styrke rekruttering av lærere og å bygge kompetansen videre gjennom systematisk videreutdanning for lærere. Regjeringen har begynt med noen skritt. Vi synes at skrittene er for svake, vi synes de må forsterkes. Derfor har vi omdisponert 550 mill. kr, slik at vi til sammen har en milliard kroner sammen med det Regjeringen har lagt inn, for å rekruttere lærere og bygge systematisk kompetanse for de lærerne som skal stå løpet ut i skolen.

Vi holder til i Oslo. Oslo er meg bekjent den første kommunen i Norge som har vedtatt å gjennomføre et lærerløft, en systematisk videreutdanning for alle lærere. Det ble innført etter et forlik mellom Venstre, Kristelig Folkeparti og byrådspartiene i budsjettet for inneværende år, og det er bekreftet for neste år. Det kom før Regjeringen kom med sitt tillegg. Her har man skjont at i et skolesystem hvor man har fått gode resultater ved å satse på skoleledelse, gode lærere og godt læringsmål, er det nødvendig å bygge dette videre ut.

Når det så gjelder dagens situasjon og budsjettssituasjonen, må jeg si at det er noe som aldri slutter å forundre meg ved en regjering som styrer Norge på et tidspunkt

da det er 10–15 år siden tallet på akademikere var større enn tallet på industriarbeidere. Jeg har skjønnet hvorfor man forstår hvor viktige de er som arbeider med hendene og på andre måter. Men jeg har aldri skjønnet hvorfor Regjeringen ikke i samme grad har forstått hvorfor det er nødvendig å satse på den intellektuelle kapitalen, den intellektuelle arbeidskraften – altså alle dem som har vokst fram i et samfunn hvor mer enn halvparten av ungdomskullene tar høyere utdanning og grunntutdanning. Jeg har aldri forstått dette, og aldri forstått hvorfor det kommer så svakt ut i budsjettprioriteringene. Når jeg sier dette, får jeg alltid det svaret at det kommer mer penger enn før. Ja, det skulle nå bare mangle at det ikke kom mer penger enn før, når det generelt er mer penger enn før. Men i politikk er det prioriteringer som teller. Det betyr at man setter noe først. Hvis Venstre bestemmer seg for at vi vil rekruttere lærere og slåss for det, bygge kompetanse for lærere, setter vi det først. Da setter vi ikke en timeutvidelse i skolen først. Når vi velger å sette forskning først, betyr det at vi innenfor hele budsjetttrammen vår prioriterer disse pengene, for det er vi nødt til å gjøre. Da gir vi også et kraftig signal om hva vi vil for å bygge styrken i det vi står for. Uten denne formidable forskningsinnsatsen klarer vi heller ikke å skape det nødvendige utgangspunktet vi skal ha for å møte den klimakrisen som ligger i bakgrunnen av den finanskrisen som preger denne finansdebatten.

Representanten Sponheim har tidligere i dag kort vist til våre forslag. Han har først og fremst snakket om hvordan vi skal opptre nå, men mitt bidrag akkurat nå blir å si følgende: Det å satse på forskning er offensiv motkonjunkturpolitikk.

A n d e r s A n u n d s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torgeir Micaelsen (A) [14:30:25]: Odd Einar Dørum redegjorde for Venstres utdanningspolitiske løp i høst på en nøktern og god måte. Det synes jeg var all right. Avslutningsvis utfordret han oss til å bruke vår intellektuelle tankekraft.

Siden Odd Einar Dørum er en erfaren, mangeårig stortingspolitiker, har jeg også lyst til å utfordre ham til en intellektuell øvelse. I går, da vi la fram Regjeringens arbeidsplan for hvordan vi skal møte den finanspolitiske uroen vi nå opplever, var lederen i Venstre rasende, i den forstand at han til VG-nett uttalte at budsjettbehandlingen er «et krevende rød-grønt seminar, men vi trenger en ordentlig politisk ledelse i disse tider». Han uttalte også at vi hadde for dårlige klær når ruskeværet satte inn. Samtidig opplever vi fra regjeringspartiene at opposisjonen samlet sett inviterer til det de kaller en dugnad for å møte de vanskelige tidene.

Hva slags intellektuelle tanker gjør representanten Dørum seg når vi får to så motsetningsfylte budskap fra Venstre?

Odd Einar Dørum (V) [14:31:31]: Det er overhodet ikke motsetningsfylt. Representanten Sponheim lever ut

sin avdøde partifelle Lars Ramdal, den selvlærte, dyktige bonden fra Ryfylke, som sa at uten kraftig retorikk lever ikke folkestyret.

Retorikken er jo det som lager agitasjonens kraft for å få til endring. Representanten Sponheim hadde to anliggender. Det ene anliggende var at det er all right at Regjeringen snakker med partiene på Stortinget før vi leser om det i media. Det synes jeg han har fått fram på en overbevisende måte. Det andre er at det er ganske viktig når vi skal lage løsninger framover, at vi har det å få ned renten som oppgave 1, 2 og 3. Det antar jeg at vi som nå har replikk til hverandre gjennom presidenten, er enige om.

Og så har han videre sagt: Det ville ikke være dumt hvis man skal gjøre noe med kjøpekraften, å tenke på dem som har de svakeste inntektene – være åpne for å se på det. Videre har han tilføyd at det er helt nødvendig å ikke glemme bedriftene og næringslivet, og så har han overlatt til meg å si at uten forskning går det ikke bra. Uten å ha det grunnelementet går det ikke bra. Jeg kjenner meg derfor godt igjen i representanten Sponheims agitatoriske evner. Tanke og hjerte går i samme retning, og det setter trøkk på politikken.

Lena Jensen (SV) [14:32:43]: Å satse på barn og unge, på barnehager, på skole, på høyere utdanning og forskning er den aller viktigste investeringen vi kan gjøre når vi skal satse på framtiden.

I Venstres alternative budsjett har man en del påplussinger på utdanning og forskning, men det Venstre gjør, er å foreta kutt på de områdene. Det gjelder barn mellom 0 og 18 år, som er nødt til å betale prisen. Venstre tar med den ene hånden og gir med den andre.

Venstre velger å kutte på barnehagene og øker prisen, selv om vi vet at billige barnehager med høy kvalitet utjevner sosiale forskjeller og er ekstremt viktige for språkutvikling. I Venstres program står det at man er for et skolemåltid, men i budsjettet velger Venstre å fjerne frukten i skolen.

Er Venstre for et måltid i skolen bare det ikke er frukt? Frukt er godt for kvaliteten i skolen. I Venstre kutter man også gratis læremidler i videregående skole og timetallet i skolen. Hvorfor er det slik at Venstre lar barna betale prisen for sine økninger når det gjelder utdanning? Hvorfor gjør de ikke som regjeringspartiene og plusser på forskning?

Odd Einar Dørum (V) [14:33:47]: Det vi har her, er to forskjellige måter å prioritere på. Venstre prioriterer rett og slett annerledes enn SV. Vi mener at man tåler en noe høyere barnehagepris uten at det rammer barna, som representanten sier. Vi mener at vi istedenfor å lovfeste å gå inn for en frukt-og-grønt-ordning kan gjøre det vi har gjort, nemlig å ha en lav momssats på frukt og grønt og ha en høy sats på sukker for å gjøre et bedre kosthold mulig. Men det aller viktigste av det vi gjør, er at vi tar de pengene som regjeringspartiene deler ut til mange utmerkede velferdsformål, og konsentrerer dem på to tiltak: flere lærere og gode lærere. Det er simpelthen ikke mulig å lage en god offentlig fellesskole, som jeg antar at representanten Lena Jensen og jeg er helt enige om, uten at man har

nok lærere og gode lærere. Da må lærerne forstå at det er de som er prioritert.

Jeg har tidligere sagt fra denne talerstol, og jeg gjentar det gjerne: Olof Palme sa i sin tid at politikk er å ville. Jeg vil som Venstre-representant si at det er også å velge. Å velge vil si å sette noe først. Det er forskjellen på Venstre og SV. Vi prioriterer rett og slett rekruttering av lærere og kompetanse for lærerne først.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:34:59]: Det er et viktig tema representanten Dørum tar opp – forskning og utdanning.

Den delen av Norge hvor dette, etter mitt skjønn, fungerer aller best, er på Møre, hvor en greier å kombinere forskning og utdanning med et aktivt næringsliv – korte veier fra de nye ting til den praktiske produksjonen. Det er ikke teori. Det er praktisk, nevenyttig arbeid som blir satt i sving.

Det er nå en sentral del å poengtere dette mer som en del av en helhetlig næringspolitikk, hvor eierskap, konsepsjonslover og skatteregler er en helhet, og hvor vi da kan utnytte våre komparative fortrinn, våre naturressurser, med en godt skolert befolkning, både i praktiske og teoretiske fag.

Jeg er glad for at representanten Dørum tar fram de teoretiske fag. Men jeg etterlyser noe vektlegging av de praktiske ferdigheter, de mange praktikere som har en stolthet gjennom sin dugande innsats, hvor en også kombinerer praksis og teori på en forbilledlig måte.

Odd Einar Dørum (V) [14:36:03]: Det har jeg faktisk emosjonelt et sterkt forhold til som barnebarn av en jernarbeider som omskolerte seg til å bli gullsmed etter å ha tatt en tur til Amerika, som kom tilbake igjen og brakte med seg penger, og som bokstavelig talt skapte ting gjennom arbeid med hendene og med hodet. Jeg skal velge å ta representanten i den aller beste mening og si at det handler om å ha en skikkelig gjennomgang av alle de yrkesfaglige utdanningsmulighetene vi nå har i den norske grunnskolen, og sørge for at vi får gnistrende gode lærere.

Når det gjelder den lille gruppen som sliter, får vi heller sørge for at man f.eks. heller får bli flislegger hvis man ikke kan bli murer, men man skal vite at man mestrer noe. Det å sørge for at disse håndverksfagene skal styrkes, har Venstre tatt opp i sitt budsjett når det gjelder f.eks. verneverdige håndverksfag. Det er vi opptatt av. Vi er opptatt av noe av den samme praksisen som representanten tar opp – gjerne med Møre og Romsdal som eksempel. Når det f.eks. gjelder å satse på SkatteFUNN, brukerstyrte innovasjonsarenaer og forsknings- og utviklingskontrakter, får praktikerne på gølv et si det, som mannen på Sandøy på Sunnmøre: Her er det en kombinasjon av gammeldags håndverk og intelligensindustri. Jeg foretrekker å se til Rio de Janeiro og ikke til Drammensveien. Det er spenst i det!

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Rolf Terje Klungland (A) [14:37:28]: Alan Greenspan, tidligere sentralbanksjef i USA, var tidligere i høst

ute og sa at han beklaget at han tok feil. Han trodde ikke at den liberale politikken han førte på finansmarkedet, ville føre til at banker og finansinstitusjoner ble så dumme at de ikke skjønnte sine egne begrensninger. Jeg registrerer at formannen i Fremskrittspartiet er pinlig berørt av det.

Samtidig ser vi altså at vår modell, den norske modellen, virker. En sterk offentlig sektor er en viktig buffer i økonomiske svingninger. Egentlig burde tidligere finansminister Karl Eirik Schjøtt-Pedersen hatt en byste av gull på grunn av handlingsregelen. Dersom Stortinget hadde valgt å følge Fremskrittspartiets økonomiske politikk i tidligere år, hadde vi altså vært i en helt annen situasjon i Norge i dag enn det vi faktisk er. Jeg vil ikke si at vi hadde vært på nivå med Island, men vi hadde i alle fall vært i en mye verre økonomisk situasjon og hatt mye mindre handlingsfrihet enn det vi har. Derfor skal vi være stolt av den økonomiske politikken og den sikkerheten som er lagt i bunnen i forvaltningen av våre rikdommer.

Så er det også slik at det i den norske modellen er utviklet et trepartssamarbeid, der næringslivet, arbeidstakere og politiske myndigheter jobber sammen for det som er best for nasjonen. Derfor har vi også et velordnet arbeidsliv. I disse tider, med permitteringer, oppsigelser og innskrenkninger, er det ikke noen tvil om at den arbeidsmiljøloven som er lagt til grunn i det norske arbeidslivet, vil være en styrke og en sikkerhet for dem som eventuelt vil bli rammet av den situasjonen vi er inne i.

Så har vi et fantastisk bra samarbeid mellom stat og marked, noe Regjeringen har vist til de grader i forhold til de pakkene som den nå har kommet med. 350 milliarder kr til bankene kom altså for å få bankene til å fungere slik de egentlig skal, for at de fortsatt skal kunne låne ut penger, og for å få ned renten. Ja, dette viser at vi har lyktes. Rentene har gått ned to ganger, ett prosentpoeng, og pengene har begynt å komme i sirkulasjon. Det samme viste også Regjeringen da eksportindustrien fikk problemer med å finansiere sine prosjekter. Da gikk en altså raskt inn, kom raskt til Stortinget, og Stortinget fattet raskt vedtak om 10 milliarder kr til GIEK, som gjorde at en fikk løst noe. Regjeringen så at det ikke var nok, i samarbeid med markedet, og kom altså tilbake nå med en pakke som gjør at vi sikrer eksportindustrien konkurransedyktighet og mulighet til å skape arbeidsplasser og sysselsetting her i landet.

Vi har også et godt sikkerhetsnett gjennom de trygdeordningene, omskoleringstilbudene og arbeidsmarkedstiltakene vi har i Norge. Jeg synes nok kanskje at det er litt rart når det er slik at de setter ned momsen i Storbritannia, mens de har en arbeidsledighetstrygd som jeg mener det er umulig å leve av. Jeg tror det er en økonomisk bommert med hensyn til å få opp kjøpekraften. Det er akkurat det som er viktig, og som er forskjellen mellom regjeringspartiene og opposisjonen. Vi vil bruke målrettede tiltak som gir effekt, mens opposisjonen vil gi skattelette til de rikeste i samfunnet.

Vi har en offentlig skole, et offentlig helsevesen, omsorg og barnehager, som gir trygghet for familiene. Det gir trygghet ikke minst når vi kommer opp i situasjoner der vi får trangere tider, og der det er noen som blir rammet på grunn av at de mister jobben sin. Det er den nors-

ke modellen, og den bør vi være stolt av og videreutvikle.

Statsminister Jens Stoltenberg [14:42:56]: Dette har vært en helt spesiell høst. For første gang siden 1945 anslås det at den samlede produksjonen, den samlede verdiskapingen, i verdens industriland vil gå ned. Dette vil, slik jeg bl.a. understreket i trontaledebatten, også ramme Norge.

Dette er en situasjon som krever klar tanke og riktig handling. Det er en situasjon som krever at vi setter inn de tiltakene som trengs, der de trengs, og når de trengs. Det er en situasjon som krever ekstraordinære virkemidler og en ekstraordinær vilje og evne til å finne gode løsninger. Derfor har Regjeringen lagt fram vidtgående forslag. Derfor har Regjeringen lagt stor vekt på å lytte til de råd som vi har fått om hvordan krisen best kan håndteres. Vi har ikke minst lagt vekt på de råd vi har fått fra dem som har skoen på, og som dermed vet hvor den trykker. Vi har møtt ledere for store og små bedrifter, store og små banker. Vi har møtt arbeidstakere og deres organisasjoner. Vi har invitert representanter for et samlet norsk næringsliv til å komme med sine innspill. Vi har lyttet til de rådene vi har fått.

Verden har ikke stått overfor en større finanskrise siden 1930-tallet. Som den gang har krisen sitt utspring i USA, og ble innledet med børsfall og bankkonkurser. Den gang, som nå, var krisen et resultat av grådighet og en naiv tro på at markedet kan styre seg selv uten reguleringer og offentlig styring. Som den gang vil problemene i finansnæringen nå spre seg til andre deler av økonomien og samfunnet. Og som den gang vil rystelsene ute nå også merkes her hjemme. Det blir mindre etterspørsel etter norske varer og tjenester, redusert økonomisk vekst, bedrifter må permittere eller si opp ansatte, og gode prosjekter får ikke finansiering.

De siste tre årene er arbeidsledigheten i Norge halvert. Men i dag fikk vi nye tall som viser at arbeidsløsheten øker. Det viser at det internasjonale økonomiske tilbakeslaget også rammer Norge. Regjeringens oppgave er både å sikre eksisterende arbeidsplasser og å legge til rette for nye for dem som blir arbeidsledige. Med det kraftige økonomiske tilbakeslaget som verden opplever, er det ikke mulig å unngå at noen bedrifter nedbemanner eller legges ned. Vår utfordring er å gi dem som bli arbeidsledige, nye oppgaver i nye virksomheter. Vi må sørge for at færrest mulig mister jobben, og at de som mister jobben, får en ny jobb så raskt som mulig.

Regjeringen har gjennom hele høsten fremmet ulike tiltak for å sikre arbeidsplasser. I statsbudsjettet som ble lagt fram 7. oktober, varslet vi et tilbakeslag for norsk økonomi og internasjonal økonomi. Derfor inneholder budsjettet som Stortinget behandler i dag, omfattende tiltak for å stimulere økonomien: flere ekstra milliarder til vei og jernbane, omfattende statlig byggevirksomhet og flere tiltak for økt byggeaktivitet i kommunene, bl.a. en egen ordning for oppussing og nybygging av skoler og svømmebasseng. Denne satsingen vil gi oss en dobbel gevinst. Vi får nye skolebygg, bedre veier og flere sykehjem.

Samtidig sikrer vi arbeid til mange som ellers ville gått arbeidsledige.

Budsjettet som behandles i dag, er i seg selv en tiltakspakke mot arbeidsledighet. Økonomien stimuleres med 14 milliarder kr. Uten dette ville Norge blitt mye hardere rammet av den internasjonale finanskrisen.

Budsjettet er viktig. Det begynner å virke fra årsskiftet. Men vi måtte handle før det. Lavere rente og god tilgang på kapital virker med en gang. I møtene med representanter for nærings- og arbeidsliv har vi fått ett entydig råd: Det viktigste nå er å få bankene til å fungere, å sikre næringslivet tilgang på lån og å få rentene ned.

Renten er satt ned to ganger, og Norges Bank har varslet ytterligere rentenedgang. Staten har gjennom statsbanker, garantiordninger og andre virkemidler sikret bedriftene og husholdningene tilgang på lån. Det viktigste enkelttiltaket overfor finansnæringen er den omfattende krisepakken for bankene på 350 milliarder kr. Bankene måtte begynne å fungere igjen, etter at de nærmest hadde sluttet å gi lån. Rentene i pengemarkedet måtte også ned. Nå begynner denne krisepakken å virke. Rentene er på vei ned, og bankene fungerer mer normalt. Men det er langt igjen før det norske bankvesenet fungerer slik det skal.

I tillegg til å få det private bankmarkedet til å fungere bruker vi statsbankene aktivt. Sist fredag fremmet vi forslag som gjør det mulig for Kommunalbanken å øke utlånene med 15–20 milliarder kr. Det gjorde vi fordi mange kommuner meldte at de hadde problemer med å få finansiert viktige prosjekter rundt omkring i landet. Når vi nå utvider Kommunalbankens rammer, betyr det at det er mulig å skaffe penger til oppussing av skoler og basseng, bygging av omsorgsboliger og sykehjem og mange andre viktige tiltak rundt omkring i landets kommuner.

Søndag la vi fram nye tiltak rettet både mot den eksportrettede delen av næringslivet og mot de små- og mellomstore bedriftene. Vi øker rammene for GIEK med 50 milliarder kr, nær en fordobling. Videre foreslår Regjeringen å utvide ordningen med byggelånsgaranti for skip. I natt inngikk staten og Eksportfinans en avtale som sikrer finansieringen til Eksportfinans. Gjennom å sørge for god tilgang på subsidierte lån trygger vi arbeidsplasser i viktige norske eksportbedrifter. Dette er helt avgjørende for dem som lever av å selge sine produkter til utlandet. I tillegg vil Regjeringen øke Innovasjon Norges låneramme med 1 milliard kr. Felles for alle disse tiltakene og for lavere rente er at de begynner å virke allerede i høst, før budsjettet begynner å virke neste år.

Regjeringen varslet i går at vi tidlig på nyåret vil legge fram nye tiltak over statsbudsjettet for å sikre norske arbeidsplasser. Tiltakene vil innebære en enda sterkere opptrapping av bevilgningene til offentlige bygg og anlegg og til vedlikeholdsprosjekter. Det viktigste for oss er å få på plass tiltak som holder arbeidsledigheten nede. Da trenger vi virkemidler som kan iverksettes raskt, og som virker raskt.

Jeg er glad for at opposisjonspartiene er positive til Regjeringens nye initiativ. Ingen sitter med ferdige svar på hvordan disse utfordringene kan møtes. Regjeringen vil lytte til forslag og synspunkter også fra opposisjonen.

Det var bakgrunnen for at jeg i et brev til Kristelig Folkepartis leder, Dagfinn Høybråten, i går inviterte til dialog med opposisjonen. Jeg gjentar denne invitasjonen i dag. Vi hadde slik dialog også under arbeidet med banktiltakene. Vi vil invitere opposisjonspartiene til samtaler om de nye tiltakene før de legges fram.

Regjeringens miljø- og fordelingsprofil vil ligge til grunn ved utformingen av de nye budsjettendringene. Forslaget om sosialt rettfærdig omlegging av formuesskatten og arveavgiften står fast.

Den økonomiske krisen i mellomkrigstiden fikk store, negative sosiale og politiske konsekvenser og varte i mange år. Men krisen på 1930-tallet gav oss også viktig lærdom og erfaringer som vi nå drar nytte av. Den gangen prøvde konservative krefter i den amerikanske kongressen å stoppe president Roosevelts New Deal-politikk ut fra den liberalistiske teorien om at markedet selv vil ordne opp på lang sikt. Roosevelts økonomiske rådgiver kommenterte dette med de velkjente ord: Folk spiser ikke på lang sikt, de spiser hver dag.

Det vi lærte i mellomkrigstiden, er at markedet ikke kan overlates til seg selv, at finansmarkedene må reguleres, at markedet må være et redskap for menneskene og ikke omvendt, at vi må ha økonomisk planlegging og en politikk som har full sysselsetting som sin viktigste målsetting, at omfattende offentlige velferdsordninger og små inntektsforskjeller ikke bare er viktige i seg selv, men bidrar til å dempe virkningene og lengden av økonomiske tilbakeslag – kort sagt, at det vi kaller den norske modellen, ikke bare er best egnet til å dele goder, men også er best egnet til å skape verdier og sikre arbeidsplasser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siv Jensen (FrP) [14:52:32]: Jeg synes det er veldig bra at statsministeren er så tydelig på ønsket om dialog med opposisjonen for å kunne få på plass nye og riktige tiltak også i tiden fremover. Jeg synes også at statsministeren gir en rimelig realistisk virkelighetsbeskrivelse av en veldig alvorlig situasjon for Norge. Nå har jeg også samtidig lyst til å omskrive det ene sitatet han selv brukte, nemlig at folk mister jobbene sine nå, ikke på lang sikt. Nettopp derfor hadde det vært viktig at Regjeringen allerede nå gjorde grep som de har varslet at de vi komme med i januar/februar, når vi har muligheten på kort sikt til å fatte vedtak som ville skapt en helt annen optimisme.

Da har jeg lyst til å spørre statsministeren om han synes det er greit at Stortinget i dag er invitert til å fatte budsjettvedtak som allerede er gått ut på dato. Vi har altså et statsbudsjett som er basert på vekstprognoser, ledighetsprognoser og mange andre viktige indikatorer som overhodet ikke harmonerer med alle andre ferske prognoser. Burde ikke da Regjeringen ha endret på dem for å få et realistisk budsjett?

Statsminister Jens Stoltenberg [14:53:42]: Det er helt nødvendig med tiltak som virker før budsjettet for 2009 begynner å ha virkning for norsk økonomi. Det er grunnen til at det er iverksatt tiltak som har virkning alle-

rede nå i høst. Det er grunnen til at Norges Bank har satt ned rentene. Det har virkning umiddelbart. Og vi vet at pengepolitikken virker raskere enn budsjettpolitikken når vi skal motvirke økonomiske nedgangstider. Lavere rente er viktig for bedriftene. Det fremmer investeringer. Lavere rente er viktig for husholdningene og alle dem med boliggjeld.

I tillegg inneholder budsjettet en kraftig økning i tiltak innen bygg- og anleggsvirksomheten og i andre tiltak som sikrer arbeidsplassene. Det vi nå trenger, er å øke kapasiteten til å planlegge, prosjektere, nye tiltak. Så kommer det mye penger 1. januar når budsjettet vedtas, og så er det varslet enda flere penger litt lenger utpå året. Så her vil det komme en betydelig innsats i tillegg til den innsatsen som allerede har kommet. Men det er ikke slik at ett tiltak løser problemet, vi trenger mange tiltak og mange pakker utover året.

Erna Solberg (H) [14:54:56]: Vi er enige i at det er viktig å få pengepolitikken, kapitaltilgangen, til å fungere i det norske samfunnet. Vi er enige i at vi må iverksette tiltak som virker raskt, men vi må også sørge for at de tiltakene vi kanskje skal iverksette mer av fremover, kommer i gang på det tidspunktet.

Jeg er enig i at vi skal sørge for at renten går ned, men jeg mener også at vi trenger å ha skattelettelser som kan bidra til mer optimisme i det norske samfunnet. Det er også tiltak som raskt springer ut til folk, og som bidrar til at man kan bruke mer, som jeg skjønner Regjeringen i de siste dagene har ivret for at man skal gjøre.

Men så kommer mitt tankekors. Mange av de andre tiltakene som er målrettet f.eks. for å løfte aktiviteten innen bygg og anlegg, kommer ikke – hvis de blir vedtatt i februar – til å ha virkning før langt utpå høsten neste år. Ser Regjeringen at den egentlig burde hatt et helt annet tempo med hensyn til å legge inn sterkere stimulanser f.eks. for bygg og anlegg?

Statsminister Jens Stoltenberg [14:56:01]: Det Høyre har tatt til orde for, er for det første at de advarte mot at vi skulle bruke for mye oljepenger da Regjeringen la fram sitt budsjett.

Erna Solberg (H) [14:56:10]: Nei, det gjorde vi ikke.

Statsminister Jens Stoltenberg [14:56:11]: For det andre har Høyre lagt fram et budsjett som reelt sett virker innstrammende. For når Høyre kutter i offentlige utgifter og bruker det til å finansiere skattelettelser, så er nettoeffekten av det innstrammende. Fordi en bruker penger over offentlige budsjetter, går alt sammen til å stimulere innenlandsk etterspørsel, innenlandsk aktivitet. Bruker vi de samme pengene på skattelette, går mye til import og ikke til innenlandsk aktivitet. Så nettoeffekten av Høyres budsjett er mer arbeidsløshet og en mindre ekspansiv politikk. Også av den grunn er vi imot Høyres usosiale skattelettelser.

Erna Solberg (H) [14:56:43]: President! Til en åpenbar misforståelse. Statsministeren ... (Presidenten klubber.) President!

Presidenten: Nei, presidenten har gitt statsministeren ordet, og med mindre statsministeren er ferdig, så fullfører statsministeren.

Statsminister Jens Stoltenberg [14:56:54]: Statsministeren har sagt det som var poenget, nemlig at når Høyre kutter i offentlige utgifter for å finansiere skattelettelse, er nettoeffekten av det innstrammende på økonomien, fordi privat konsum går mye mot utland og import, mens offentlige utgifter går mot innlandet og bidrar mer til aktivitetsfremmende tiltak.

Presidenten: Presidenten vil også presisere at det er én taler som taler om gangen i stortingssalen.

Erna Solberg (H) [14:57:20]: Etter regelverket har vi rett til å be om ordet for å oppklare en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Ikke under replikkordskiftet. Det må en ta senere.

Dagfinn Høybråten er neste replikant.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:57:30]: Jeg vil si meg tilfreds med at statsministeren i dag – og gjennom det som ble sagt av finansministeren i går – varsler en økt stimulering av norsk økonomi for å møte de varslede økningene i arbeidsledigheten. Det er noe annet enn det han sa til meg for en uke siden, da han indirekte karakteriserte Kristelig Folkepartis stimuleringspakke som uansvarlig. Men det skal jeg la ligge nå.

Jeg fikk et brev i går, som statsministeren også refererer til, fra statsministeren. Det er riktignok undertegnet av Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, men i motsetning til andre notater fra statsministerens kontor er det ikke unntatt offentlighet. (Munterhet i salen) Der sier statsministeren at han vil være åpen for forslag og synspunkter fra opposisjonen. Jeg ber statsministeren nå bekrefte at det han inviterer til, er en reell dialog, hvor opposisjonens forslag vil bli diskutert og avveid, og at det ikke bare er en ren orienteringsrunde før Regjeringen legger fram sine forslag.

Statsminister Jens Stoltenberg [14:58:31]: Det er riktig at Karl Eirik Schjøtt-Pedersen har vide fullmakter. Han har også fullmakt til å undertegne brev på vegne av meg, som det da står i dette brevet. Han er på kontoret. Jeg reiser rundt om i landet og snakker ikke minst med bedriftsledere.

Det som ligger i det brevet, som jeg også har bekreftet, er at Regjeringen vil invitere opposisjonen til dialog. Vi vil finne egnede måter å gjøre det på, og den dialogen innebærer at vi ønsker å lytte til synspunkter, vurderinger og forslag fra opposisjonens side. Det er en dialog jeg tror vi skal ha fordi det er viktig ikke å være skråsik-

ker på hva som nå er de rette tiltakene, men også fordi det er viktig å søke og se om det er mulig å komme fram til noen samlende løsninger. Vi greide det i forbindelse med tiltakspakken overfor bankene, og så får vi se hvor langt man kan komme når det nå gjelder en ny finanspakke. Det avgjørende for oss er at vi sikrer fordelingsprofilen, og at vi sikrer tiltak som bidrar til å sikre arbeidsplassene.

Lars Sponheim (V) [14:59:35]: Jeg vil gjerne benytte anledningen til å følge opp der hvor statsministeren slapp, for jeg mener også at det er veldig bra at Regjeringen nå velger å ha en reell dialog og samtale med opposisjonen om innretningen på en slik tiltakspakke. I motsetning til andre i opposisjonen er jeg også fornøyd med at en slik tiltakspakke ikke vedtas i dag, for jeg tror det er helt nødvendig at vi sikrer oss at renten går ned før jul, før vi går i gang med å bruke et nytt budsjett og forsterke virkningene av et nytt budsjett. Jeg forstår også at en slik dialog ikke bør utfordre oss på de mest politisk følsomme tingene, men vi må kanskje være villige til å sette noen kjepphester på stallen for å finne noen samlende løsninger. Det kan bety at de mest politisk betente skattetingene ikke bør være det viktigste å diskutere, men kanskje andre sider ved skattespørsmål som kan være nødvendig på det tidspunktet.

Kan statsministeren bekrefte det som er sagt utenfor denne sal, at det også kan være aktuelt å diskutere visse skatteletter, f.eks. for bedriftene, hvis det er rett medisin på det tidspunktet?

Statsminister Jens Stoltenberg [15:00:39]: Det overordnede, som jeg tror vi alle er enige om, er å finne de tiltakene som bidrar best til å sikre norske arbeidsplasser – sikre eksisterende, og ikke minst skape nye, for vi skal gjennom store omstillinger i norsk økonomi. Når en del eksportrettet virksomhet i bygg og anlegg skal nedbemanne, er det en stor omstilling som skal til for å skape de nye virksomhetene der de ledige kan få jobb, og det gjelder at de raskest mulig kommer i nye jobber.

Da vil jeg ikke utelukke noen tiltak. Vi har lagt mest vekt på de tiltakene vi vet har rask virkning: bygg og anlegg og offentlige utgifter. Det retter seg også mot privat sektor gjennom private bygg- og anleggoppdrag. Det vi har sagt nei til, er å gjøre noe som er usosialt ved å reversere den sosiale omleggingen av arveavgiften, der over 90 pst. får lettelse og et mindretall får skjerping. Vi mener at det som er gjort på formuesskatt, også er sosialt. For øvrige utelukker vi ikke å drøfte andre tiltak, inklusiv tiltak på skattesiden, men vi kommer til å velge de tiltakene som virker best for sysselsettingen.

Siv Jensen (FrP) [15:01:42]: Jeg vil gjerne gjenta spørsmålet mitt fra i stad, om statsministeren synes det er greit at Stortinget i dag er invitert til å fatte vedtak om et statsbudsjett for neste år som er basert på helt gale prognoser i forhold til oppdaterte prognoser som er kommet fra alle andre organer enn Regjeringen.

Det er litt alvorlig når vi står her og har en finansdebatt, en debatt om statsbudsjettet for neste år, og debat-

ten – statsministerens innlegg, finansministerens innlegg – dreier seg om alt annet enn budsjettet. Det betyr at mange av virkemidlene i budsjettet ikke vil ha den kraften som Regjeringen trodde da den la fram budsjettet i oktober. Og når Stortinget har fått prognoser for arbeidsledighet, økonomisk vekst og en rekke andre ting som opplagt må være gale, hadde en ikke vist litt større respekt for Stortinget ved i det minste å gidde å oppdatere de prognosene – eller i hvert fall erkjenne at de er gale? Jeg opplever ikke vilje til noen av delene fra Regjeringens side, og det opplever jeg som en smule arrogant.

Statsminister Jens Stoltenberg [15:02:50]: Prognoser er alltid usikre, og det er alltid slik at Regjeringen legger fram nye prognoser for Stortinget litt ute i budsjettåret. Normalt legger vi fram nye prognoser, justerte prognoser som avviker fra dem man la fram høsten i forveien, om våren, i revidert nasjonalbudsjett, noen måneder ut i budsjettåret. Det vi nå gjør, er at vi varsler at vi vil revidere prognosene tidligere. I stedet for å vente til våren med nye prognoser vil det komme nye prognoser og nye tiltak til vinteren. Det er større usikkerhet om prognosene nå enn tidligere. Derfor varsler vi altså nye prognoser raskere.

Men det viktigste er at det ikke er riktig når representanten Jensen sier at f.eks. jeg ikke snakket om statsbudsjettet. Jeg viste jo til at statsbudsjettet er en omfattende tiltakspakke mot arbeidsløshet. Statsbudsjettet har en omfattende beskrivelse av finanskrisen. Det beskrives i detalj hvordan finanskrisen vil påvirke Norge og norsk økonomi på mange ulike måter, og vi begrunner et ekspansivt budsjett nettopp med finanskrisen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Gjermund Hagesæter (FrP) [15:04:24]: Som flere har vore inne på, har vi no ein ekstraordinær økonomisk situasjon som krev ekstraordinære tiltak. Framstegspartiet har tilpassa sitt alternative statsbudsjett til den situasjonen som vi står overfor.

No er den økonomiske situasjonen alvorleg på mange måtar. Den er alvorleg på grunn av at det er usikkert korleis ting vil utvikle seg vidare. Den er sjølvsagt alvorleg på grunn av at vi allereie no ser at det private konsumet blir redusert, og det har fleire grunnar. Den eine grunnen er at nokon mistar jobben – og då er det naturleg å redusere det private konsumet – andre er redde for å miste jobben og reduserer også det private konsumet, og andre igjen reduserer det private konsumet fordi ein er usikker på framtida.

Då er det sjølvsagt viktig at ein prøver å snu den utviklinga. Då kan ein sjølvsagt gjere slik som finansministeren har gjort, oppfordre folk til å shoppe, ikkje stoppe å shoppe, slik at ein på den måten kan halde hjula i gang i samfunnsmaskineriet. Eller ein kan gjere slik som Framstegspartiet gjer, leggje fram eit statsbudsjett, eit alternativt statsbudsjett, med ekstraordinære skatte- og avgiftsletter som stimulerer folk til å handle meir og på den måten halde oppe det private forbruket, slik at ein ikkje får ein stor nedgang på grunn av usikkerheita som er skapt.

Vi har sosiale skattelett. Det er altså ikkje slik som Olav Akselsen hevda, at dei ca. 30 milliardar kr i skatte- og avgiftskutt er usosiale skattelett. Det er sosiale skattelett, og den største delen av desse skatteletta er altså til folk med vanlege inntekter. Det er slik at dei med lågast inntekt får ei større prosentvis skattelette enn dei med høge inntekter. For eksempel vil ein som tener 50 000 kr, få 2 600 kr i skattelette, ein som tener 450 000 kr, vil få 9 000 kr i skattelette, og ein som tener 1 mill. kr, vil få vel 14 000 kr i skattelette. Sjølvsagt er summen av skattelette i kroner høgast for dei med høge inntekter, men prosentvis er altså skatteletta størst for dei med låge inntekter. Det meiner vi er riktig og fornuftig, både fordi dei som har låge inntekter, fortener skatteletta meir, og fordi det faktisk også er riktig i den situasjonen vi er inne i, å gi skattelette til dei med lågare og vanlege inntekter. Det også vil medføre raskare omløp i økonomien. Om ein gir skattelette til dei med veldig høge inntekter, vil det føre til at ein stor del går til sparing. Om ein gir skattelette til dei med lågare og vanlege inntekter, vil størstedelen av dei skattelettene kome i omløp i økonomien. Det er veldig bra i den situasjonen vi er i no.

I tillegg til det foreslår vi å fjerne arveavgifta fullstendig. Det trur vi er eit godt tiltak. Vi vil også redusere bilrelaterte avgifter med totalt 5 milliardar kr. Vi vil redusere elavgifta. Det er også eit sosialt tiltak. For dei som har låge inntekter, vil dette bety langt meir enn for dei med veldig høge inntekter.

I tillegg har vi ein reduksjon av dokumentavgifta, som i dag er på 2,5 pst. Den reduserer vi til 2 pst. Tidlegare har det vore motstand mot å redusere dokumentavgifta på grunn av at det vil presse prisane på bustader og eigedommar oppover. Det er ikkje vi så redde for, iallfall ikkje i denne situasjonen med fallande bustadprisar.

Derfor har vi, i motsetning til regjeringspartia, eit alternativt statsbudsjett som er tilpassa den situasjonen vi går inn i. Vi er også glade for at vårt alternative statsbudsjett vil medføre lågare arbeidsløyse enn det statsbudsjettet som regjeringspartia foreslår, og som blir vedteke.

Det som er trist, er altså at Framstegspartiet ikkje får gjennomslag for sine tiltak og forslag.

Statsråd Liv Signe Navarsete [15:09:47]: Finansdebatten er sannsynlegvis viktigare i år enn han har vore på fleire år. Sjeldan har verda opplevd meir usikre økonomiske tider, og behovet for ei styringsdyktig regjering i Noreg er stort. Regjeringa følgjer den økonomiske situasjonen frå dag til dag, og har fremja fleire tiltakspakker for å normalisere situasjonen. Som Regjeringa alt har varsla, vil det kome ei realøkonomisk pakke på nyåret.

Me tek grep for å byggje landet i budsjettet for neste år. Me satsar på moderne infrastruktur: jernbane, veg og breiband. Me styrkjer vedlikehaldet av skular, kyrkjer og symjehallar. Me styrkjer fellesskapsinstitusjonane og lokal velferd: eldreomsorg, skule og barnehagar. Alle oppgåver er ikkje løyste, men me er på rett veg. Me brukar dei store pengane på å byggje fellesskapen og på å byggje landet.

Kommuneøkonomi og samferdsle er døme på særleg viktige område i den tida me no er inne i. Desse områda

har vorte prioriterte i dei årlege budsjetta etter regjerings-skiftet. I statsbudsjettet for 2009 er samferdslesektoren ein av dei klaraste vinnarane. Ut frå situasjonen i bygg- og anleggsmarknaden er samferdslesektoren òg blant dei områda som er særleg aktuelle for nye tiltak frå Regjeringa i 2009.

Regjeringa har gjort framlegg om eit samferdslebudsjett for 2009 som er blant dei beste i historia. Inkludert budsjettframlegget for 2009 har Regjeringa over fire år løyvd om lag 10,7 milliardar 2009-kroner meir til veg og bane enn nivået i det siste budsjettframlegget frå regjeringa Bondevik II. Som fyrste regjering har me til og med overoppfylt dei økonomiske rammene for fireårsperioden i Nasjonal transportplan. Kven ville ha vedda ein hundrelapp på det då me starta i denne regjeringa? Svært få, vil eg tru, på grunnlag av den sveltefôringa samferdslesektoren har vore utsett for tidlegare.

Me har òg teke tak i det akselererande vedlikehaldsetterslepet. Samla er løyvingane til drift og vedlikehald av veg og bane 1,9 milliardar kr høgare enn dei økonomiske rammene i Nasjonal transportplan 2006–2009. Når det gjeld veg, er det lagt vekt på auka dekkelegging/asfalt, medan det for jernbane er lagt vekt på auka vedlikehald i Oslo-området og i Oslotunnelen, som har enormt mykje å seie for trafikken på heile jernbanenettet.

Framstegspartiet opererer i sitt alternative statsbudsjett som vanleg i ei anna økonomisk verd enn dei andre partia på Stortinget. Høgres vektlegging av å føre ein ansvarleg økonomisk politikk, i kombinasjon med Venstres og Kristeleg Folkepartis kontante avvisning av å samarbeide med Framstegspartiet, gjer det vanskeleg å sjå eit truverdig regjeringsalternativ blant partia i opposisjonen. På samferdsleområdet driv Framstegspartiet det ein må kunne kalle kreativ bokføring med ordinære løyvingar, fondsløysingar, statlege lån og utanlandsbudsjett som ein del av ingrediensane.

Landbruk og bistand er blant dei budsjettområda som Framstegspartiet ynskjer å kutte til beinet. Det ligg ikkje mykje invitt til samarbeid med nokon som helst i Framstegspartiets ytterleggåande linje. Kanskje kan ein seie at Framstegspartiet først og fremst står fram som eit protestparti.

Finanskrisa må vere ein vekkjar for alle høgreperti som har teke til orde for meir fridom for pengekreftene og mindre styring frå folkevalde. I land etter land er det no styresmaktene som må ta grep for å redde finanssektoren. Folk flest ser at høgreperti sin bodskap om mindre folkevald styring er feil veg å gå.

Ingen kan ha full oversikt over kva som vil skje internasjonalt i dagane, vekene og månadene framover. I regjeringspartia følgjer vi sjølvsagt denne utviklinga med stort alvor. Eg trur ikkje opposisjonspartia veit meir enn Regjeringa om kva som vil skje. Ingen har i dag nokon fasit. Difor tykkjer eg at me alle i det politiske miljøet skal vere litt audmjuke i denne situasjonen. Samstundes skal folk vite at me i Regjeringa tek grep for å sikre folk arbeid og inntekt, slik at dei har tryggleik for hus og heim.

Eg er glad for at Senterpartiet er ein del av ei styringsdyktig regjering som tek ansvar, som kan vise

til gode resultat, og som framleis har store ambisjonar.

Det vert i debatten i dag vist til at budsjettet ikkje tek høgd for den situasjonen me er inne i. Eg vil seie at for samferdslesida ligg det store moglegheiter i neste års budsjett til auka aktivitet, til å gi arbeid til mange tilsette i private store og små bedrifter landet rundt. Det er viktig for dei det angår, dei som i dag er usikre på framtida, å ha ei regjering som har varsla at ein vil kome med ytterlegare tiltak for å sikre folk arbeid og tryggleik for hus og heim.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [15:14:58]: Først vil jeg få lov til å si at jeg er stolt av å tilhøre et protestparti som ivaretar de områdene som Senterpartiet har sviktet gjennom mange år, og som har et etterslep på flere hundre milliarder kroner når det gjelder norsk infrastruktur.

Jeg er også veldig fornøyd med at vi tilhører en annen verden. Jeg registrerer i dag at enkelte, meget framtrødende, økonomer i Norge påstår at historien vil vise at Framskrittspartiets alternative statsbudsjett er akkurat den riktige medisinen for den situasjonen vi står overfor. Det er jeg altså fornøyd med.

I spørretimen for en uke siden uttalte statsministeren at han hadde registrert at det ville bli stor ledighet i anleggsbransjen, noe han aksepterte. Det var noe vi måtte forvente, og disse anleggsarbeiderne måtte finne seg noe annet å gjøre.

Mitt spørsmål er: Deler statsråden statsministerens uttalelser i den nevnte spørretimen?

Statsråd Liv Signe Navarsete [15:15:56]: Eg har registrert at statsministeren i går – og i dag – varsla at Regjeringa vil kome med tiltak som vil bety ytterlegare sysselsetjing både for bygg og anlegg og for andre viktige sektorar i næringslivet i Noreg.

Eg festar stor lit til statsministeren sine utsegner i denne salen, og eg vil saman med statsministeren arbeide aktivt for at færrest mogleg, òg innanfor anleggsbransjen, skal måtte gå ut i arbeidsløyse – med den betydinga det har for den enkelte, for familiar og for heile bedrifter. Difor er eg budd på i min portefølje å sjå på kva me kan framskande, kva som kan setjast i gang, og kva som kan skape aktivitet rundt om i heile landet.

Øyvind Halleraker (H) [15:17:59]: Jeg står her med en liste over prosjekter som ikke har fått plass i handlingsprogrammet til Statens vegvesen for den fireårsperioden vi går ut av. Det er 29 prosjekter – totalt 2,3 milliarder kr. Er det overoppfyllelse? Nei, det er manglende oppfyllelse. Retorikkmantraet er likevel: Budsjettet gir større satsing på veger. Det sier både Stoltenberg og Navarsete. Nei, det gjør ikke det, simpelthen fordi kostnadsøkningen er langt større enn bevilgningsrammen. Derfor er dette en feil påstand.

Jeg har tidligere konfrontert statsråden med at det bygges færre kilometer veg og asfalteres mindre enn tidligere år. Da kalte statsråden det for en tåpelig sammen-

likning. Men jeg tar sjansen igjen og spør statsråden: Har Regjeringen planer for å øke utbyggingskapasiteten i vegsektoren?

Statsråd Liv Signe Navarsete [15:18:05]: Den statistikken som Høyre har utarbeidd, og som bygger på talet på opne vegmeter, seier ingen ting om aktiviteten. Den vegen som Kongen opna for nokre dagar sidan i Østfold, vart jo vedteken bygd for fleire år sidan. Så vart han prosjektert, så vart han ute på anbod, og så vart han bygd, og så vart han då tilfeldigvis opna i 2009 – eller, ikkje tilfeldig, det var faktisk planlagt, og veldig godt jobba – men det kunne vorte neste år, og då hadde vi altså hatt x meter mindre veg. Derfor står eg ved at det er en ein – eg skal ikkje bruke ordet «tåpeleg» – elendig målestokk. Kanskje ikkje det er riktig ordbruk heller, men iallfall var det ein dårleg målestokk.

Me satsar på samferdsle, me satsar på auka aktivitet – og ja, prisveksten var stor frå 2007 til 2008, men verken Høyre eller Regjeringa kan seie at me skal ha ein tilsvarande kostnadsvekst i 2009. Alt tyder på at den kostnadsveksten òg fell som ein stein.

Jan Sahl (KrF) [15:19:20]: Vi har en offensiv samferdselsminister som har vært ute og lovet tidenes satsing på vei, og det var like etter at statsministeren var ute og lovet tidenes satsing på bane. Da var det med tanke på Nasjonal transportplan.

Når man er så offensiv, og når man planlegger å bruke så mye penger, forbauser det Kristelig Folkeparti at man er så treg med å komme i gang – når vi nå er i en situasjon der man virkelig har mulighet til å kunne bruke midler. Vi har flere ganger etterlyst hvorfor ikke noen av disse midlene kom, slik at vi kunne ha tatt dem inn i budsjettet nå. Men la det ligge.

Jeg regner med at vi får en skikkelig satsing på samferdsel i den pakken som skal komme i løpet av februar måned. Jeg vil utfordre ministeren på rassikring og på gang- og sykkelveger.

Statsråd Liv Signe Navarsete [15:20:24]: Kristelig Folkeparti og Regjeringa er einige om at vi må satse meir på samferdsle. Det er veldig godt å ha ein opposisjon som er utolmodig og pustar samferdsleministeren i ryggen. Det er nødvendig.

Både rassikring og gang- og sykkelvegar vil heilt klart vere tiltak som saman med resten av samferdslesektoren vert vurderte i samband med ei tilleggsøyving, og som òg skapar arbeidsplassar og aktivitet. Det er ingen tvil om at mindre prosjekt – trafikktryggleiksprosjekt, mindre utbetringar av vegnettet og av jernbanenettet, og gang- og sykkelvegar – har stor samfunnsøkonomisk lønsemd og betyr mykje for folk i tillegg til at dei kan sysselsetje mange menneske. Det vil heilt klart vere tiltak som vil verte vurderte.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Per-Kristian Foss (H) [15:21:35]: Det må være tillatt å si ved nær avslutningen av formiddagens møte at det er

noe spesielt surrealistisk over denne debatten. Vi diskuterer altså et budsjett som knapt nok blir iverksatt. Alle snakker om behovet for endringer av budsjettet, men ingen endringer blir vedtatt.

Senest nå i replikkordskiftet sa samferdselsminister og Senterparti-leder Navarsete at hun setter sine forhåpninger til de budsjettendringer som kommer. På spørsmål om det foreslåtte budsjettet er nok til å holde sysselsettingen oppe på anleggssektoren, svarer hun at det kommer mer penger. Det er altså en spesiell debatt.

Når det gjelder Regjeringens håndtering av den økonomiske krisen, fra fremleggelsen av statsbudsjettet den 7. oktober til nå, må jeg – etter et par-tre tiår i Stortinget og etter å ha sett noen regjeringer komme og gå, og kriser komme og bli løst – si at maken til fomlete og klønete måte å møte økonomikrisen på, skal man lete lenge etter i Europa. Det har i de senere dagene vist seg at det har vært lettere å samle enighet blant 27 EU-land om krisetiltak i størrelsesordenen 1 800 milliarder norske kroner over egne budsjetter og i Den europeiske investeringsbanken enn det har vært for den norske regjeringen å samle seg om tiltak.

Vi har hørt at flertallsregjeringen i lang tid har sagt at budsjettet er vel tilpasset den økonomiske situasjonen – men det varte jo bare fra 7. oktober til i går, 26. november. Nå er det altså ikke det lenger. Vi vet ikke hva som skal til. Det har ikke Regjeringen tenkt å røpe for oss. I denne situasjon har så godt som alle land rundt oss lagt frem endringer i sitt eget budsjett – f.eks. den finske regjering, selv om krisen kanskje slår litt mindre inn i Finland enn i en del andre nordiske land.

Flertallsstyret som vi nå ser, og som skulle løse det meste, synes nå i sitt siste år å bære mer og mer preg av handlingslammelse. Jeg synes det er direkte pinlig, iallfall på vegne av Finansdepartementets embetsverk, om jeg må få tillate meg å si det, at vi har en finansminister som går rundt og sier – jeg viser til gårsdagens TV-debatt i NRK – at man ikke har grunnlag for nye prognoser nå. Selvfølgelig har man det. Det foreligger prognoser fra alle de institusjoner som Finansdepartementet ellers bruker til å lage egne prognoser: Norges Bank, Statistisk sentralbyrå, OECD, IMF og flere banker. Dette er grunnlaget for Finansdepartementets eget skjønn, og det skjønn har den samme kompetanse i dag som i fjor, i forfjor og årene før. Det er rett og slett spørsmål om politisk vilje til å legge noe frem. Jeg skjønner etter hvert som jeg ser sprikende uttalelser i media, at det er en indre uenighet i Regjeringen som er grunnen til at man må drive dette spillet, og late som man har et budsjett som er vel tilpasset.

Alle vet i dag at vi vedtar et budsjett der ingen prognoser stemmer – ingen av dem stemmer. Man kan si at prognoser vanligvis ikke stemmer helt eksakt. Men for å si det slik: Det er nå så stor avstand mellom det prognosemakere i den senere tid har lagt frem i sine prognoser, og det Regjeringen står for, at den blir enorm.

Jeg er enig med Regjeringen i at det er viktig at virkemiddel nr. 1 er å få satt ned renten. Høyres alternative budsjett bruker mer oljepenger i forhold til Regjeringen, i forhold til budsjettet for inneværende år og i forhold til

2009-forslaget vårt. Det er ut fra den usikkerhet som ligger i om mer ekspansivitet vil utsette eller redusere en rennedgang. Den usikkerheten deler vi, og vi legger oss på Regjeringens linje på dette området. Jeg registrerer at man i debatten allerede nå forutsetter at budsjettendringer i vesentlig grad vil sprengte handlingsregelen. Det har skjedd før, og det har gitt gode økonomiske resultater for å møte nedgangstider.

Når man sier at budsjettet er vel tilpasset, forsøker man å tale seg bort fra at ekspansiviteten målt som oljekorrigert underskudd i prosentandel av Fastlands-Norges BNP er uendret i forhold til inneværende år og neste år. Det er ikke mulig å snakke seg bort fra at det selvfølgelig er en sammenligning som ikke holder, i den forstand at skal man møte nye tider med helt dramatiske nedgangsprognoser, må man være villig til å se på ekspansiviteten i budsjettet. Og det vil bli gjort.

Jeg har en viss erfaring fra tidligere med å snu nedgang til oppgang i økonomien. Jeg synes det er viktig å hitsette et par gode erfaringer. Den ene er å stimulere husholdningens etterspørsel. Det virker raskt. Husholdningene står i forhold til BNP for en etterspørselvirkning på vel 60–70 pst. Uten å stimulere husholdningene – det kan skje både gjennom direkte og indirekte skattelettelser – får man ikke tidlig oppgang. Å stimulere næringslivet på lang sikt er viktig, for når oppgangen virkelig blir manifestert igjen, er det viktig at næringslivet har evne og kapasitet til å investere og ikke er rammet av en pessimisme, som ofte er et resultat av skatte- og avgiftsøkninger rettet inn mot bedriftene eller mot bedriftenes eiere.

Det er også viktig at det er balanse i tiltakene, både mellom de kortsiktige og de langsiktige, mellom offentlig og privat sektor, og at man ikke faller for den fristelse ensidig å stimulere offentlig sektor gjennom f.eks. arbeidsmarkedstiltak, som har en tendens til å passivisere mer enn aktivisere. Det viser erfaringene fra tidligere perioder med høy arbeidsledighet.

Når det gjelder det å stimulere næringslivet, vil jeg peke på tre viktige ting. Jeg kan starte med en uttalelse av finansministeren, nemlig at det å øke avskrivningssatsene for industrien er et velegnet tiltak i økonomiske nedgangsperioder. Denne uttalelsen kom finansministeren med for å begrunne hvorfor man gikk mot et slikt tiltak høsten 2005 – fordi man da var i en oppgangsperiode. Hennes uttalelse bør nå være en stimulans til å foreslå det i den pakken som kommer i februar–mars. Å stimulere til økt satsing på forskning og utdanning, iallfall legge tilbake de pengene som er tatt fra universitets- og høyskolesektoren, er ganske viktig. Vi vet at med økende arbeidsledighet kommer søkningen til universitet- og høyskolesektoren til å øke. Da er det et dårlig signal at universitetene for annet halvår neste år kutter studentopptaket.

Når finanskrisen er der, strammer bankene inn på kredittgivingen. Da er det fornuftig, slik det ligger i Høyres forslag, å se på nye statlige såkornfond, rettet inn mot den fasen der bedrifter virkelig har finansieringsproblemer. Fra idé til virkelig suksess på børsen tar det litt tid. Der er det ikke så mange som står i kø for å gi deg lån.

Til slutt: SV har gjort det til en spesialitet i denne de-

batten å fortelle oss at skattene for bedriftene ikke øker – man legger bare skattene på bedriftenes eiere. Men det må jo være grenser for naivitet! Tror man virkelig at bedriftseiere som får økt beskatning på grunn av arveskifte, eller kanskje mer aktuelt på grunn av økt formuesskatt, ikke lar det gå ut over den egenkapitalen som står i bedriftene? Denne sammenhengen er åpenbar. Den har den virkningen at i gode tider blir bedriftseierne rikere når bedriftene blir rikere, men da er også deres evne til å investere desto større. Så denne sammenhengen, nemlig at økt beskatning av eiere også fører til redusert egenkapital – altså egenkapitaluttak for å betale den økte skatten – er åpenbar.

Jeg sier dette med adresse til SV, for jeg har merket meg at de endringene av formuesskattereglene og arveavgiftsreglene, som innebærer en økt beskatning, ikke er forslag som Arbeiderpartiet tidligere har fremmet. 80 prosentregelen har f.eks. Arbeiderpartiet levd med i mange år, både da de var i posisjon, og da de var i opposisjon. I budsjettforlik med Bondevik II-regjeringen, f.eks., var det aldri noe krav om at dette måtte gjøres. Dette er vel et tiltak velegnet for SVs landsstyre og nominasjonsprosess. Det har i alle fall ingenting med timingen i forhold til den økonomiske situasjonen å gjøre.

Presidenten: Presidenten vil peke på at ord som «fomlete» og «klønete» neppe er egnet som parlamentariske uttrykk.

Det blir replikkordskifte.

Alf E. Jakobsen (A) [15:31:12]: Høyre er veldig opp-tatt av en forsvarlig oljepengebruk, og det er bra. I sitt alternative budsjett skryter de av at de har brukt mindre oljepenger enn Regjeringen de tre siste årene. Likevel ønsker Høyre å gå i regjering med Fremskrittspartiet, et parti som bruker mer enn 30 milliarder kr av oljepengene.

Da er mitt spørsmål til representanten Per-Kristian Foss: Kan han garantere at Høyre ikke kommer til å følge Fremskrittspartiets økonomiske politikk, selv om man skulle komme i en sånn situasjon at Fremskrittspartiet var større enn Høyre i et eventuelt regjeringssamarbeid? Er regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet viktigere enn ansvarlig politikk?

Per-Kristian Foss (H) [15:32:11]: Svaret er nei. Jeg kan gjerne utdype det litt ved å si at økt oljepengebruk utover handlingsregelen i en gitt situasjon kan være fornuftig for å stimulere i en nedgangsperiode. Det har vi gjort med hell. Men da må stimulansen være riktig innrettet, slik at man kommer tilbake på fornuftig oljepengebruk når man er i balanse igjen – så å si når nedgangstider er snudd til oppgangstider. Så må det være en oljepengebruk som er rettet inn med sikte på økt sysselsetting, både i offentlig og privat sektor. Det er Høyres økonomiske politikk.

Jeg registrerer at stadig flere spørsmål i replikkordskiftene forutsetter at valget i grunnen er tapt neste år for regjeringspartiene. Det er bare en liten interessant observasjon.

Heikki Holmås (SV) [15:33:00]: Jeg synes kanskje at representanten Per-Kristian Foss beveget seg ned på et politisk lavmål da han omtalte politikken som både fomlete, klønete og direkte pinlig. Jeg tenkte som så at når en stiller det opp mot det representanten selv sa om usikkerheten som ligger i framtiden, som begrunnelsen for hvorfor Høyre selv innretter sitt budsjett med samme oljepengebruk som det Regjeringen gjør, så er vel de karakteristikene like rammende for hans eget parti – spesielt når man ser på hvordan Høyre har opptrådt her på Stortinget under alle de debattene vi har hatt om de forskjellige krisetiltakene. Når vi har lagt fram forskjellige forslag, har Høyre veldig klart sagt: Kom med sakene på denne måten, vi er fornøyd, informer oss, involver oss, ta oss med, vi er villige til å dra disse sakene fort igjennom.

Når vi da gjør klar arbeidsplanen vår for hvordan dette skal gjøres framover, og inviterer opposisjonen til å være med, synes jeg det hadde vært atskillig mer tiltalende med en anstendig Høyre-mann, som Per-Kristian Foss – hvis han var det.

Presidenten: Presidenten er i tvil om den typen karakteristikk hører hjemme i stortingsalen.

Per-Kristian Foss (H) [15:34:27]: Jo takk, jeg synes i grunnen det, president.

Det hadde vært mulig å forandre det fremlagte budsjettet ved en tilleggsproposisjon uten økt oljepengebruk – såkalt omprioritering. Det er krevende i en koalisjonsregjering – jeg vet en del om det – men det er mulig.

Til de krisetiltak som representanten ellers henviste til: Vel, når vi stilte opp og i grunnen etterlyste krisetiltak for å møte bankenes likvidetsproblemer, var det ikke stor fantasi som skulle til for å se at det måtte være F-lån, statsgarantier, statssertifikater o.l. Vi synes Regjeringen kom vel sent, men den kom godt, og vi stilte opp. Vi laget ikke politisk bråk ut av det, men stilte opp og støttet opp om Regjeringen. I en slik situasjon tror jeg det er ganske viktig at partier viser evne til å stå sammen uten for mye polemikk eller «fuss», eller bråk. På tilsvarende måte har vi stilt opp nå, når Regjeringen har kommet med tiltak overfor statsbankene, GIEK osv. for å sikre at deres virksomhet ikke stopper helt opp.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:35:27]: Det var en bitter kritikk fra Høyres tidligere finansminister om hvordan det blir styrt i dag. Så langt jeg vet, er det ingen som har sagt annet enn at de prognoser som er lagt, må endres. Det er ingen som ikke ser hva som skjer ute i nærings- og arbeidslivet, og det må betydelige endringer til.

Hvis den bitte kritikken fra Høyre skulle vært fulgt opp i praksis, burde det ført til en mer ekspansiv finanspolitikk. Hvis ikke tidene nå er inne til å føre en mer ekspansiv finanspolitikk, blir det jo svært vanskelig.

Til det Høyre her kaller omprioriteringer: Den viktigste omprioriteringa, som går på jordbruksavtalen, er helt useriøs. Den er ikke mulig å gjennomføre.

Det som overrasker meg, er at Høyres tidligere finansminister ikke staker ut en kurs for framtidig produksjonsliv

i Norge, sånn at vi nå ikke skal falle tilbake på at omstillinga går inn på veier som ikke er bærekraftige på lengre sikt.

Per-Kristian Foss (H) [15:36:44]: Hvis jeg har gitt inntrykk av å være bitter, er det helt feil. Men jeg er kritisk til det Regjeringen unnlater å gjøre, og lite grann til det Regjeringen gjør. Unnlattelsessyndene er de verste.

Vi har pekt ut en kurs med sikte på å fremme et aktivt, levedyktig produksjonsliv i Norge i årene fremover, ved satsing på samferdsel – vei og bane – ved satsing på utdanning, forskning og utvikling og ved satsing på skattestimuleringstiltak som bl.a. også er hentet fra Senterpartiets program.

Jeg undrer meg over et parti som mener at det ikke skal legges formuesskatt på arbeidende kapital, og som så gjør det motsatte i en koalisjon med sosialistiske partier.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [15:37:53]: Iraks tidligere diktator, Saddam Hussein, hadde en pressetalsmann som fikk tilnavnet «Komiske Ali». Tilnavnet fikk han fordi han på direkte sendt tv erklærte at det ikke fantes en eneste amerikansk soldat i Bagdad – det til tross for at tv-seerne kunne observere amerikanske stridsvogner som kjørte forbi i bakgrunnen.

Regjeringens budsjett for 2009 baserer seg på følgende økonomiske prognoser, som er nevnt mange ganger i dag:

- vekst i innenlandsøkonomien på 2 pst.
- vekst i husholdningenes forbruk på 2,5 pst.
- lønnsvekst på 5 pst.
- vekst i arbeidsledigheten på 1/4 pst.
- vekst i sysselsettingen på 10 000 personer
- realvekst i kommunenes inntekter på 3 pst.

Det er ingen stridsvogner her!

Til tross for Regjeringens iherdige forsøk på å tilpasse terrenget etter kartet viste det seg at Regjeringen gikk seg stadig mer vill. Da Statistisk sentralbyrå, Norges Bank, Nav, fagbevegelsen og NHO fortalte at den økonomiske veksten avtar dramatisk, arbeidsledigheten stiger betraktelig, og at investeringer stanser opp, var det ikke lenger mulig for Regjeringen å stå på sitt. Og når eksportrettet virksomhet melder om redusert etterspørsel, samtidig som handelsstanden opplever gryende svikt i varehandelen, kan man faktisk ikke lenger påstå at amerikanske soldater befinner seg på den andre siden av Tigris.

Alle faresignaler om at Norge kan være på vei inn i resesjon, er til stede. Allikevel tviholdt finansministeren og statsministeren på illusjonen om at budsjettet er godt tilpasset den økonomiske situasjonen – helt til i går.

Denne høsten har finansministeren gjort sitt beste for å undergrave det økonomiske systemet som vår velferd er basert på, nemlig markedsøkonomien. Det var en svært ivrig finansminister som dukket opp i Dagsrevyen 10. oktober for å meddele det norske folk at markedsøkonomien hadde spilt fallitt. Med ett så det nemlig ut til at finansministeren skulle klare å innfri et av kjernepunktene i SVs partiprogram.

Det finansministeren glemte, er at hver eneste krone hun bevilger til velferd, er direkte eller indirekte en konsekvens av handel med andre land. Vår velferd er helt avhengig av at vi klarer å skape og produsere varer som andre land er villige til å kjøpe. Uten markedsøkonomi stopper Norge, og uten internasjonal handel blir det ingen velferdskroner å fordele.

Vi er inne i ekstraordinære tider. Ekstraordinære tider krever ekstraordinære løsninger. Regjeringen har selv innrømmet at budsjettet ikke tar høyde for dette.

I hele høst har Regjeringen blitt drevet fra skanse til skanse. Opposisjonen har oppfordret og utfordret Regjeringen til å fremme en tilleggsproposisjon i forbindelse med budsjettet. Dette har Regjeringen avvist. Samtidig som statsministeren har fortalt det norske folk at Regjeringen avventer situasjonen, har tusenvis av arbeidstagere blitt skjøvet ut i arbeidsledighet.

Ikke alle disse arbeidsplassene verken kan eller bør redde av offentlige tiltakspakker. I en dynamisk markedsøkonomi vil omstilling på sikt trekke arbeidskraften til de områdene som trenger den mest. Det vi imidlertid opplever i dag, er at likviditet, kreditt og ikke minst tillit i markedet er borte, og da er det mulig for offentlig sektor å benytte seg av arbeidskraften som privat sektor ikke ønsker å sysselsette.

Vi står foran følgende scenario:

- bygg- og anleggsbransjen varsler om en investeringsreduksjon på 40 milliarder kr, noe som kan føre til at inntil 60 000 mister jobben i bransjen og relaterte næringer
- Norge er i en unik finansiell situasjon
- kommunalinfrastrukturharetvedlikeholdsetterslepp på 142 milliarder kr

Med andre ord: mye ugjort arbeid, ledige hender og nok med kapital. Da er det ingen grunn til å la hundrevis av bygg- og anleggsarbeidere gå inn i høytiden uten å ha en arbeidsplass å gå tilbake til.

Folk er bekymret for egen økonomi, og stadig flere velger å begrense sitt eget forbruk. Dette er også noe som er i tråd med SVs partiprogram, men et punkt som finansministeren har tatt dissens på.

Regjeringen bør derfor stimulere privatøkonomien ved å la folk med lavere og middels inntekter få beholde mer av egen inntekt. Dette vil gi folk økonomisk trygghet og samtidig gjøre fremtidsutsiktene for handelsnæringen bedre. Skattelettelse for lavere og middels inntekter vil være et målrettet tiltak som virker hurtig, og som samtidig vil kunne skape ny optimisme hos hver enkelt og i næringslivet.

Fremskrittspartiet inviterer herved finansministeren til å pakke opp den varslede tiltakspakken lenge før julaften og bli med oss på et krafttak for vedlikehold av kommunal infrastruktur kombinert med solide skatte- og avgiftslettelse for dem som har minst fra før.

Statsråd Helga Pedersen [15:42:20]: Befolkningen langs kysten er vant til oppturer og nedturen i tilværelsen. Opp gjennom tidene har vær og vind og gode og dårlige år i fiskeriene vært avgjørende for hvordan folk har hatt

det. Mange lokalsamfunn og bedrifter langs kysten er fortsatt helt avhengige av at fisket slår til. Men like viktig for kysten er politiske rammebetingelser, tilgang på kapital og utviklingen i de landene som kjøper fisk fra Norge.

Kysten og fiskerinæringen har nå hatt flere gode år. Det er satt eksportrekorder, lønnsomheten i de fleste delene av fiskeri- og havbruksnæringen har vært god, og flere av fiskebestandene våre er på et historisk høyt nivå. Kampen mot overfiske er i ferd med å vinnes, og dermed tilbakeføres milliardverdier til fellesskapet i form av kroner og økte kvoter. Dette har kommet hele kysten til gode, men det er spesielt viktig for Nord-Norge, der mange av våre mest fiskeriavhengige samfunn befinner seg. Selv om det fortsatt er mange utfordringer å ta tak i i nord, er situasjonen en helt annen nå enn det den var for fire–fem år siden, da kysten lå nede på grunn av konkursbølgen i fiskeindustrien. Derfor er det hyggelig at man nå kan lese overskrifter som «Alle tjener penger» – en artikkel om Berlevåg, der bygda syder av liv, og «Bifangstordningen – en suksess» – om Kjøllefjord, der det meldes om at det er 1970-tallet om igjen, bare i litt høyere tempo. Og ikke minst er det tilfredsstillende at det nå er varslet oppstart av nye fiskeindustriarbeidsplasser i Vardø.

Bedrifter som ønsker å satse, og enkeltmennesker som står på, er helt nødvendig for å få til en positiv utvikling i nord. Men det er ikke likegyldig hvilken politikk som blir ført. Markedet alene vil aldri kunne bidra til vekst og utvikling langs hele kysten. Politisk engasjement og vilje til å satse er helt avgjørende.

Det handler om å se politikk i en sammenheng. Det handler om å føre en ansvarlig økonomisk politikk, som ikke setter eksportnæringene i fare. Det handler om å ha en fiskeripolitikk som skal bidra til aktivitet i hele landet, en synlig nordområdepolitikk, god kommuneøkonomi, sikre markedsadgang for fisk og å føre en aktiv næringspolitikk. Så handler det om de helt konkrete prosjektene, som utbygging av bredbåndnett, oppretting av skjevfordeling mellom helseforetakene, utbygging av havner som Gryllefjord og Stamsund og satsing på marin bioprospektering – som alle er eksempler på tiltak som bidrar til utvikling, og som ikke hadde kommet uten at de ble prioritert politisk.

Finanskrisen fører med seg usikkerhet, også for Nord-Norge, for kysten og for fiskerinæringen. Regjeringen er grunnleggende opptatt av å sikre folks arbeidsplasser. For fiskeri- og havbruksnæringen er den største utfordringen nå tilgang på kapital og kreditter. Derfor var den tiltakspakken som ble presentert sist søndag, svært viktig. Marin sektor er den største brukeren av lavrisikolåneordningen i Innovasjon Norge, som nå er styrket med 1 milliard kr. Styrkingen av GIEKs rammer på 50 milliarder kr er også viktig for store deler av fiskerinæringen fordi GIEK forsikrer store mengder fisk som eksporteres.

De siste dagene har opposisjonen ropt på statlige tiltakspakker. Det er veldig interessant å merke seg den tonen, som er veldig annerledes nå enn for fire–fem år siden da store deler av kysten lå brakk. For ganske nøyaktig fire år siden deltok jeg på et møte som ble arrangert mellom Landsdelsutvalget for Nord-Norge og den davæ-

rende Bondevik II-regjeringen, der man fra den nordnorske landsdelen nettopp tok opp situasjonen på kysten og etterlyste tiltak fra Regjeringen. Svaret vi da fikk fra Bondevik-regjeringen, var enkelt og greit: Finn på noe annet enn fisk. Man fikk også beskjed om at man ikke skulle rope på staten.

Det vil aldri bli denne regjeringens svar. Vi skal sette i verk de tiltakene som trengs, der de trengs, og når de trengs.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [15:46:41]: Finanskrisen har også rammet fiskerinæringen. Den 3. november sendte jeg et skriftlig spørsmål til fiskeriministeren om hva fiskeriministeren ville gjøre for å hjelpe fiskerinæringen. Svaret jeg fikk fra statsråden den gangen, var at Regjeringen ikke ville gjøre noe som helst. Etter press fra Fremskrittspartiet har Regjeringen motvillig og nølende fremmet flere pakker, og det er bra.

Problemet for fiskerinæringen er innenfor kreditt og likviditet. Da er spørsmålet mitt til statsråden: Vil fiskerinæringen, i likhet med andre eksportnæringer, kunne dra full nytte av disse pakkene som Regjeringen endelig har kommet med, eller vil det være begrensninger i så måte? Mener statsråden at det er behov for nye tiltak til neste år?

Statsråd Helga Pedersen [15:47:41]: Jeg og mitt departement har en veldig tett dialog med fiskeri- og havbruksnæringen. De har vært opptatt av én ting, og det er at bankvesenet må fungere, at renten må ned, og at de trenger tilgang på kapital og kreditter. Både den bankpakken som Regjeringen la fram tidligere i høst, og den pakken som ble presentert på søndag, ivaretar de behovene.

Vi skal selvfølgelig ha en tett dialog med fiskeri- og havbruksnæringen og marin sektor og vil også i tiden som kommer, følge med på situasjonen og sette i verk ytterligere tiltak dersom det skulle bli nødvendig, på lik linje med andre næringer. Jeg opplever også at fiskeri- og havbruksnæringen er fornøyd med innsatsen fra Regjeringen så langt.

Jan Tore Sanner (H) [15:48:31]: Statsråden må ha problemer med sin hukommelse hvis hun ikke husker at sentrum–Høyre-regjeringen stilte opp for kysten og for Finnmark. Dernest er det helt riktig at finanskrisen og nedgangskonjunkturen også kommer til å ramme Kyst-Norge.

En av konsekvensene ser ut til å være at Island søker om EU-medlemskap. Det vil kunne bli en særlig utfordring for fiskerisektoren. Mitt spørsmål til fiskeriministeren er hvordan hun vurderer konsekvensene av et islandsk EU-medlemskap. Det vil nemlig bety at Norge da ikke lenger bare vil forhandle med Island, men vil måtte forhandle med et Island som har EU i ryggen.

Statsråd Helga Pedersen [15:49:19]: For det første må jeg nok korrigere representanten Sanners beskrivelse av den forrige regjeringens innsats for Finnmark. Høyreleder Erna Solberg deltok på det møtet som jeg snakket

om i mitt innlegg, og hun sa til media etter det møtet at Finnmark fylkeskommune får brette opp ermene og skaffe vardøvreringene noe annet å gjøre framfor å rope på staten og vente på nye fiskeindustriarbeidsplasser. Bondevik II-regjeringen ble så presset til å bevilge hele 75 mill. kr til Finnmark etter at dagens rød-grønne regjeringspartier hadde lagt fram forslag om langt høyere beløp.

Når det gjelder spørsmålet om et eventuelt islandsk EU-medlemskap og konsekvenser for fiskerinæringen, får vi innrette oss etter det og sette i verk tiltak i forhold til det hvis den situasjonen oppstår. Nå handler det om å sikre kreditt og kapitaltilgang til norsk fiskerinæring.

Vera Lysklætt (V) [15:50:31]: Det landet nå trenger, er en målrettet satsing på framtiden, på det nyskapende, miljø- og klimavennlige næringslivet og ikke minst en stor satsing på kunnskap og forskning. Det har også vært konklusjonen etter en industrikonferanse i Hammerfest denne uken.

Selv med en internasjonal finanskrise er Norges muligheter til å investere i framtiden fortsatt svært stor. Det gjør man ved å satse på kunnskap og nye ideer, gjennom robuste bevilgninger og langsiktig satsing på utdanning, forskning og næringsliv. Ikke minst gjelder dette på det området som statsråden daglig forvalter, nemlig utvikling av ny kunnskap og nye produkter innen fiskerierne og maritim sektor.

Dessverre har Regjeringen valgt en heller defensiv og lite framtidsrettet politikk, og konsekvensen kan bl.a. bli mindre nyskaping og mindre evne til å finansiere framtidig velferd. For Venstre er det derfor uforklarlig at Regjeringen fortsetter å strupe forskningen og universitetene, selv med dagens forsøk på å kompensere litt av de økte kostnadene neste år. Kan statsråden forklare hvorfor det legges opp til å møte framtiden med stadig nye kutt og hvileeskjær innen forsknings- og universitetssektoren?

Statsråd Helga Pedersen [15:51:38]: Jeg må få lov til å minne representanten Lysklætt om at det i budsjettet for neste år ligger en betydelig styrking av forskningssektoren som sådan, og det gjelder også den delen av forskningen som handler om marin sektor. Det ligger inne en styrking av Mariano-programmet og en styrking av marin bioprospektering. Det ligger videre inne prosjektering av et isgående forskningsfartøy i nord, og vi viderefører det marine verdiskapingsprogrammet som ikke minst er viktig i disse tider. I tillegg ligger det også inne annen viktig nordområde relevant forskning som jeg antar representanten Lysklætt er opptatt av. Det etableres et nytt issenter i Tromsø, og man styrker bevilgningene til Energi Campus i Hammerfest.

Jeg er veldig godt fornøyd med Regjeringens forskningsinnsats både på det generelle, allmenne og det som går på den marine forskningen og nordområdeforskning.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Svein Flåtten (H) [15:52:53]: Statsministeren har for kort tid siden fortalt Stortinget at han reiser rundt, er høyt

og lavt og snakker med små og store bedrifter. De meldingene han får, er at det budsjettet som ble fremlagt i begynnelsen av oktober, som ble planlagt på ettersommeren, er meget godt tilpasset. Bedriftene forteller ham også, etter hva jeg kan forstå, at de er særs fornøyd med de skatteøkningene som ligger for 2009.

Et slikt utsagn, i tillegg til den underlige finansdebatten vi har her i dag, kan få noen hver til å stusse. Vi skal debattere et budsjett hvor posisjonens standpunkter i innstillingen skal vedtas om noen timer, men i går regisserte de en øvelse hvor de sa at nei, budsjettet er nok ikke så godt tilpasset allikevel, vi er allikevel bekymret, og vi må sende en melding til Regjeringen – som straks returnerer dette og sier at de er også bekymret.

Dette er tankevekkende, og særlig når posisjonen flytter på 100 mill. kr i sin innstilling etter, hva jeg forstod, tautrekking i kanskje flere dager, med lette snøfugg av småbeløp til en rekke gode formål, mens de ikke har vært i stand til før i går å formulere den bekymring som komiteens leder da bibrakte statsråden.

Så hører vi også her i dag at det er kommet en pakke. Jeg hører Arbeiderpartiets parlamentariske leder si at nå er det kommet en tiltakspakke. Men det er det jo slett ikke gjort. Det er kommet en pressemelding som sier at det skal komme en tiltakspakke utpå vinteren en gang. Dette er viktig, for er det noe som ligger under denne krisen, er det usikkerhet – usikkerhet rundt kreditter, finanser og hva som blir forutsetningene. Denne pressemeldingen sprer jo bare mer usikkerhet. Bedriftene vet jo ikke hva de skal forholde seg til i løpet av vinteren. De vet bare én ting, og det er at de skal få skatteskjerpinger. For øvrig går de inn i det nye året med sine nye budsjetter, helt uten anelse om hva som skal skje. Vi har jo hørt tendenser til fra statsråder her i dag at her skal det bli kamp om hvilke statsråder som skal få hvilke penger.

Høyre har tilbudt seg å bidra til et felles forlik her, men har vært arrogant avvist av posisjonen. Jeg hører nå litt andre signaler fra statsministeren, og jeg synes det kanskje er en vei videre.

Høyres alternative budsjett er heller ikke løsningen på alle de problemene vi står overfor, men vi har i hvert fall forsøkt å peke ut en annen retning i vårt alternativ, ved å prioritere kunnskap, veinbygging og ikke minst lavere budsjetter. Vi vet at uten trygge bedrifter og trygge arbeidsplasser blir det heller ikke noe trygghet for velferden. Store skatteøkninger samtidig som vi går inn i en nedgangsperiode, er feil medisin. Det er ikke økte kostnader for bedriftene vi nå trenger. Det er tiltak som reduserer kostnadene, stimulerer etterspørselen og gjør at bedrifter kan overleve og arbeidsplasser sikres.

Når man ser gjennom den budsjettinnstillingen som foreligger, springer det en straks i øynene at opposisjonspartiene i mange viktige saker er enige både i skattepolitikken og ellers. Man er enig ikke i stort og smått, men om en alternativ retning. Dette synes jeg lover godt for et fremtidig samarbeid, og både de merknader som ligger, og de forslag som ligger, viser at man er enig om å finne praktiske løsninger, og synes at det er viktigere enn ideologi og retoriske kjepphester, som synes å være posisjo-

nens ideal. Jeg mener det er et godt utgangspunkt for et politisk samarbeid som vi kanskje kan se senere.

Regjeringen vil bli nødt til å finne tiltak for å redde arbeidsplasser. Men det er vanskelig å finne tiltak for å stimulere og redde arbeidsplasser hvis man samtidig har den innstillingen at kapitaleierne ikke skal tjene penger og helst skal øke sine kostnader. Hvis man finner den øvelsen så vanskelig at – la meg si – den blir for vanskelig, anbefaler jeg de tiltakene som Høyre har i sitt alternative budsjett. Der har vi gode tiltak, tilpasset den situasjonen som kommer. Jeg tilstår at de dreier seg om å gi bedriftene bedre betingelser via å ta vekk de skatteskjerpinger som er kommet. Men vi bidrar gjerne.

Presidenten: Den reglementsmessige tiden for formiddagsmøtet nærmer seg slutten. Presidenten vil likevel foreslå at vi går utover den reglementsmessige tiden, slik at vi kan få med oss ordskiftet med utenriksministeren. – Det anses vedtatt.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [15:58:23]: Jeg takker for det.

Jeg vil fra denne talerstol på en dag som denne først få lov til å uttrykke medfølelse med dem som har vært rammet av terror i Mumbai i dag. Det er nok et eksempel på viktigheten av å bekjempe internasjonal terrorisme. Vår medfølelse går til de berørte – alle de pårørende og den indiske befolkningen som igjen opplever terror og frykten terror skaper.

Så vil jeg åpne med å kommentere representanten Foss, som kom med flere forslag til hvordan et budsjett burde se ut, men han sa bl.a. at dette budsjettet nærmest var totalt ubrukelig i lys av at det skulle komme tiltak senere. Jeg synes det er underlig at en tidligere finansminister, som også sendte hilsener til embetsverket i Finansdepartementet, sier det, for det er et bredt og omfattende budsjettmateriale som nå skal tre i kraft 1. januar 2009.

Et av de områdene hvor dette budsjettet kommer til å videreføre en veldig viktig utvikling, er nordområdene. Jeg er glad for at et samlet storting nå er enig om satsingen på nordområdene, ser viktigheten av å sette hele bredden av nordområdespørsmål på dagsordenen, både nasjonalt og overfor våre samarbeidspartnere og viktige samarbeidsland.

Jeg vil da trekke fram at i forrige uke la EU-kommisjonen fram sin kommunikasjon om Arktis. Vi kjenner igjen mye norsk politikk og norske posisjoner i den kommunikasjonen. Jeg mener vi har lyktes, det gjelder også parlamentarikerne, med å påvirke europeisk holdning til betydningen av Arktis. Det er fordi de ser mot Norge, som både med aktivitet, kunnskap og nærvær er med på å sette denne viktige dagsordenen.

I dette budsjettet styrker vi satsingen på de strategiske nordområdene, oppfølgingen av de 22 punktene i den strategien vi la fram 1. januar 2006, med 514 mill. kr fordelt på flere departementer. Aldri før er det blitt satset så mye på nordområdene.

Det har vært mye snakk om behovet for en nordområdemilliard. Jeg har for min del sagt at vi ikke må se oss

blinde på slike symbolbeløp, men vi kan konstatere at vi over tre budsjetter har nådd en milliard, og dermed har vi også vist over en bred front at vi er i gang med en målrettet satsing.

Jeg var for to dager siden i Tromsø, hvor man hadde Nasjonalt Europaforum, en spennende diskusjon om EU og nordområdene og Arktis som reflekterte noe av det første jeg sa. Jeg var i går i Kirkenes, der jeg bl.a. var vitne til noen av de tiltakene som nå kommer. La meg kort nevne som et eksempel: I Kirkenes var det enighet mellom Utenriksdepartementet og rederinæringen om å opprette et spleiselag rundt et professorat om maritim logistikk. Det er et eksempel på å møte med kunnskap den utfordringen som kommer med økt transport langs vår kyst, kanskje også som følge av klimaendringene og nye åpne skipsleder. Det er et Offentlig Privat Samarbeid, det involverer Høgskolen i Bodø, Bedriftsøkonomisk Institutt, læresteder i Russland, altså også et potensielt norsk-russisk prosjekt. Det er et eksempel på hva Barents 2020 kan gjøre, som har noen millioner hvert år, og som har bygd opp en slags finansiell ressurs til å støtte forsknings- og kunnskapsprosjekter som tetter forskningshull. Det er en spennende og ny type samarbeidsform som vil bidra til å gi riktig kunnskapsløft på et område av stor betydning for nordområdene. Så kommer Nasjonal transportplan. I tillegg ser vi på de bredere strategiske utfordringene til infrastruktur som det kan bli behov for om det kommer økt aktivitet til havs, både gjennom transport og gjennom energi.

Så deltok jeg også på den konferansen som Norges forskningsråd i går og i dag har arrangert i Kirkenes om forskning og nordområdene. Også her ser vi nå gradvis resultater av økte bevilgninger, økt satsing på strategisk forskning på dette området, hvor Norge har som ambisjon – jeg vil nesten si som mandat – å ligge i front.

Mot slutten av året er Det internasjonale polaråret, som har gått over to år, slutt. Det er en historisk stor satsing på polarforskning, og det vil være Regjeringens ambisjon at når vi avleverer vårt formannskap i Arktisk Råd til våren, i april, skal vi også få til en kraftfull avslutning av Det internasjonale polaråret som gjør at det ikke blir en engangsforeteelse, men at de viktige forskningsprosjektene også kan føres videre.

Jeg er glad for at det er bred enighet om å satse på nordområdene, og at det er bevilgninger til kunnskap og til aktivitet. Dette er ting som settes i kraft fra 1. januar 2009 og derfor et uttrykk for at dette budsjettet, som er et ekspansivt budsjett, også får effekt på denne viktige strategiske satsingen for Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [16:03:13]: Fremskrittspartiet er glad for den oppmerksomhet som utenriksministeren og Regjeringen vier nordområdene.

Jeg vil ta opp et annet spørsmål. I dag ble det kjent at FN har bedt om norske soldater til Kongo. Jeg registrerer at politikere fra både Senterpartiet og SV forventer og krever at Norge sender soldater. Imidlertid sier forsvarsministeren at det ikke er soldater å sende – Norge har ikke

stående styrker, sier hun til NRK i dag. Jeg skal ikke blande meg inn i hvordan de forskjellige rød-grønne politikerne ser på det, det får de finne ut av selv. Men jeg vil utfordre utenriksministeren på den nedtrapping jeg vil si vi har hatt i Forsvaret i de senere år, som har gjort at vi har havnet i en veldig vanskelig situasjon der vi knapt har en eneste norsk soldat å avse, uansett hvilken internasjonal krise som måtte oppstå utenfor landets grenser. Er det ikke nå nødvendig å få på plass et mer robust forsvar, inkludert flere soldater til Hæren, enn det denne Regjeringen legger opp til?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [16:04:17]: Først vil jeg si at denne regjeringen legger opp til en utvidelse av Hæren. Vi har styrket ressursene til Forsvaret for første gang på lang tid, og det er klokke politikk.

Det forsvarsministeren gjorde oppmerksom på, var at Norge ikke hadde stående styrker, dvs. ikke kampstyrker som uten videre, fra en dag til en annen, kan reise til et konfliktområde de aldri har vært i. Men henvendelsen fra FN skal vurderes meget seriøst. Vi kommer til å gå gjennom det vi har av muligheter for å hjelpe FN. Det gjelder jo ikke bare Kongo. Vi har også hatt dialog om Tsjad. Det er ingen hemmelighet at denne regjeringen i Soria Moria-erklæringen har som ambisjon å kunne øke støtten til FNs operasjoner, som nå er veldig lav i forhold til hvordan den har vært historisk.

Jeg vil si at det som skiller seg fra 1990-årene i dag, er at vi har et tungt og krevende engasjement i Afghanistan som engasjerer mye av de operative styrkene Norge har til utenlandsoppdrag. Det er på mange måter en jobb vi er nødt til å stå ved, men som sagt, vi kommer til å gå grundig inn i den henvendelsen FN har kommet med, og gi et svar gjennom dialog til FN.

Erna Solberg (H) [16:05:24]: Jeg vil gjerne følge opp det forrige spørsmålet. Det er flere utfordringer i forbindelse med situasjonen i Kongo og en eventuell militær deltakelse. Det grunnleggende er selvfølgelig at vi mangler styrker, at vi ikke har kapasitet som er god nok, og at vi allerede er bundet opp et annet sted. Men det er også et spørsmål om hva slags type oppdrag dette vil være. Det snakkes ofte som om dette vil være et fredsbevarende oppdrag, men sånn som situasjonen på bakken i Kongo er for øyeblikket, vil det være et oppdrag hvor man må drive med direkte krigføring. Ser utenriksministeren det som formålstjenlig at norske soldater skal inn i den typen oppdrag i Kongo, eller vil det være en forutsetning å vente til det er noe å bevare, en fred å bevare, hvis det i det hele tatt skal være snakk om deltakelse?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [16:06:24]: Representanten Solbergs spørsmål er interessant, og hun har helt rett i at dette handler delvis om fredsopprettende virksomhet, og det har FN ikke lyktes med til nå. Det er, tror jeg, delvis fordi FN-styrkene er spredt veldig bredt over et landområde på størrelse med Vest-Europa, mens vi nå har tragedien som utspiller seg i én del av Kongo.

Jeg kan se betydelige dilemmaer ved å skulle gå inn

i det området og opprette fred, men samtidig er det FNs dilemma som man står overfor, og som Sikkerhetsrådet må vurdere, for her er det åpenbart trussel mot regional fred og sikkerhet og mot menneskers liv. Vi har vedtakelsen av prinsippet ansvar for å beskytte, så det å si at det burde andre gjøre, men i alle fall ikke nordmenn, står ikke jeg inne for. Vi må her støtte de politiske tiltakene som kan skaffe en fred det er mulig å bevare – den var der for et par år siden, nå er den røket igjen. Nå har FN bedt den tidligere nigerianske presidenten forhandle fram en slik fred. Det må vi i alle fall støtte, samtidig som vi vurderer de forespørsler som er kommet på militærsiden.

Jan Sahl (KrF) [16:07:35]: Det er helt korrekt at det er bred enighet i Stortinget om at vi skal ha en satsing på nordområdene. Regjeringen har sendt ut det heftet jeg holder her, nytrykket i oktober. Etter å ha studert nordområdesatsingen over tid vil jeg si at når det gjelder økonomi, er den like tynn som dette heftet. Det man har gjort nå, er å samle sammen de beløpene som ellers ville ha ligget i budsjettet for Nord-Norge, til en nordområdesatsing. Jeg kan for eksempel vise til årets budsjett: seismikkskyting utenfor Lofoten og Vesterålen: nordområdesatsing. Eller utskifting av strømaggregat i Ny-Ålesund, et strømaggregat man måtte ha skiftet ut uansett: nordområdesatsing.

Mitt spørsmål til utenriksministeren, som for så vidt har gjort en veldig god jobb på det utenrikspolitiske plan, men som ikke har fått med seg de øvrige ministrene, er helt konkret knyttet til ett prosjekt som denne regjeringen la dødt, nemlig NEW Corridor. Når vi nå skal få en hand-

lingspakke, er det ikke da tid for å legge inn noen midler for å få utviklet det prosjektet?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [16:08:42]: Jeg er uenig i premissene til representanten Sahl. Jeg mener at alle postene her er valgt framfor noe annet – det er prioriteringens utfordring.

Seismikk er valgt fordi det er viktig, det har med verdiskapningen i nord å gjøre. Jeg kan love representanten Sahl at det var også viktig å argumentere for et nytt aggregat i Ny-Ålesund, det samme med en kraftig opprustning av bygningsmassen på Jan Mayen. Det koster penger, og det brukes der i stedet for et annet sted. Barents 2020 er friske midler som kunne vært brukt et annet sted – det er brukt her. Så satsingen er altså oppe i 1 milliard kr.

Northern East West Freight Corridor engasjerer meg, og det vet representanten Sahl. Jeg arbeider for det i diplomatiske kanaler. Men det grunnleggende tema er fortsatt: Vi må ha visshet for at det er brukere, og at det er mulig å få til den transporten, ikke bare gjennom Norge, men også gjennom de andre landene. Nå skal vi innenfor den nordlige dimensjonen samarbeide – EU, Island, Russland og Norge – og få logistikk og transport som et nytt satsingsområde. Her har jeg allerede meldt inn at Northern East West Freight Corridor må bli et område vi vier oppmerksomhet, i tillegg til andre veier ute i havet. Så saken vil bli fulgt opp.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Stortinget tar nå pause fram til kl. 18.

Første taler på kveldsmøtet er representanten Jørund Rytman.

Møtet hevet kl. 16.10.

Møte torsdag den 27. november 2008 kl. 18

President: Carl I. Hagen

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 21)

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 1

Finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2008 i Stortingets møte 7. oktober 2008

sak nr. 2

Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet 2009 og forslaget til statsbudsjett for 2009 (Budsjett-innst. S. I (2008–2009), jf. St.meld. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-5 (2008–2009))

sak nr. 3

Innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak, rammetilskudd til kommunesektoren mv., tilfeldige utgifter og inntekter og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2009 (Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 (2008–2009))

sak nr. 4

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve og Leif Helge Kongshaug om at skipstunneler likebehandles med annen infrastrukturbygging i merverdiavgiftslovgivningen (Innst. S. nr. 48 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:93 (2007–2008))

sak nr. 5

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve, Jan Tore Sanner, Svein Flåtten og Gunnar Gundersen om å styrke SkatteFUNN-ordningen (Innst. S. nr. 45 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:102 (2007–2008))

sak nr. 6

*Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund**Hagesæter og Ketil Solvik-Olsen om gjennomgang av skattemessige avskrivningssatser (Innst. S. nr. 44 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:122 (2007–2008))*

sak nr. 7

*Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter og Bård Hoksrud om bedre og forenklet firmabilbeskatning (Innst. S. nr. 46 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:136 (2007–2008))***Jørund Rytman (FrP) [18:01:14]:** Vi er her i dag for å debattere og vedta statsbudsjettet for 2009 samt en rekke representantforslag. Det interessante er at utgangspunktet for debatten har endret seg enormt de siste månedene, til og med ganske mye de siste ukene også.

Finanskrisen, som oppstod i USA bl.a. på grunn av noen politikeres evige trang til å blande seg inn i markedet, har kommet til Norge, noe som har gjort at statsbudsjettet var utdatert allerede da Regjeringen la fram budsjettet.

Det er derfor for meg ganske underlig at til tross for alt det som har skjedd siden Regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett, er det ikke noe stortingsflertall for straks-tiltak i budsjettet for å møte finanskrisen. Derimot vil stortingsflertallet gjøre det vanskeligere for næringslivet med enda høyere beskatning, spesielt for familiebedrifter. Regjeringens skatte- og avgiftsopplegg gjør det langt vanskeligere å gjennomføre generasjonsskifte og sikre eierne investeringskapital. Og hva er det hele næringslivet og gründere nå skriker etter? Jo, det er investeringskapital.

Regjeringen fjerner heller ikke formuesavgiften eller arveavgiften. Næringslivet og folk flest bør tilføres, ikke fratras kapital.

Regjeringen gjør det også enda mer vanskelig for norsk bryggerinæring, ved å foreslå over 60 pst. økning av avgiften på alkoholfrie drikkevarer, til tross for at Regjeringen har lovet, til og med skriftlig i Soria Moria-erklæringen, at man vil «endre avgifter som er en ulempe for norske produksjonsarbeidsplasser blant annet i konkurranse mot import». Men nei da, her gjør man faktisk motsatt. Man endrer avgiftene slik at det blir enda verre.

Jeg registrerte at finansministeren nå ønsker at folk flest skal bruke mer penger. Det er interessant at dette kommer fra en finansminister fra Sosialistisk Venstreparti. Men har ikke finansministeren skjont at folk flest omtrent blir skattet i hjel av finansministeren, at store deler av inntekten folk flest får, går til å betale skatter og avgifter til finansministeren og verdens rikeste stat? Og det lille man har igjen, stort sett, går til nødvendige utgifter som også blir hardt skattet, som f.eks. strøm, mat, bensin osv. – og ikke minst renter på boliglånet. Men finansministeren velger altså å gamble mer med skattepengene til folk flest på aksjespekulasjoner i utlandet, i stedet for å la folk flest beholde mer av sine penger, og i stedet for å bruke litt mer av statsoverskuddet til investeringer i Norge.

Imens gjør alle andre land rundt om i verden det motsatte. De gir nå enorme skatte- og avgiftslettelser til næ-

ringsliv og folk flest. Det synes jeg Regjeringen også burde gjøre.

Avslutningsvis vil jeg si noen ord om representantforslaget fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve og Leif Helge Kongshaug om at skipstunneler likebehandles med annen infrastrukturbygging i merverdiavgiftslovgivningen, ettersom jeg i finanskomiteen har vært ordfører for denne saken.

Som forslagsstillerne viser til, er skipstunneler ikke omfattet av merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 13, noe som kommer av at det pr. i dag ikke er anlagt noen skipstunneler i Norge. Nå foreligger det imidlertid planer om å bygge en skipstunnel, såkalt Stad skipstunnel, som lenge har vært til utredning. I en sluttrapport fra Kystverket konkluderes det med at tunnelen vil gi en positiv samfunnsøkonomisk nytte. Det er dermed viktig at det legges til rette for at prosjektet blir behandlet på lik linje med andre infrastrukturtiltak på land. Dermed er fritaket viktig å få på plass, dvs. fritak for merverdiavgift i siste omsetningsledd for tjenester med planlegging, prosjektering, anlegg, reparasjon og vedlikehold av offentlig vei.

Uenigheten i finanskomiteen går på at flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at spørsmålet om et eventuelt moms-fritak må vurderes nærmere hvis vedtak om bygging av Stad skipstunnel foreligger, og rår derfor Stortinget til at representantforslaget vedlegges protokollen. Mindretallet i komiteen, bestående av Fremskrittpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, støtter forslagsstillerne og fremmer forslag om at Stortinget ber Regjeringen endre merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 13.

Michael Momyr (H) [18:06:09]: Denne høsten har jeg hatt gleden av å møte som vararepresentant. Jeg lærte straks at Stortinget denne perioden er noe annet enn det jeg opplevde i forrige periode. Da møtte jeg fast, og det er ikke det som er forskjellen.

Forskjellen ligger i at vi har en flertallsregjering, og at mye av det politiske arbeidet som før foregikk her i Stortinget, og beslutningsprosessene nå er flyttet ut av Stortinget og over i regjeringsapparatet. Jeg legger merke til at det er mange som er innstilt på å diskutere det spørsmålet. Det har jeg ikke tenkt å gjøre i dag. Jeg vil likevel ta utgangspunkt i denne situasjonsbeskrivelsen når jeg i dag hevder at vi ser en regjering som faktisk viser beslutningsvegning.

Debatten i dag ville vært en gyllen anledning til å vise omgivelsene at Regjeringen tar situasjonen på alvor. Den kunne gjennom dialog med Stortinget i dag ha vist at den ønsker å finne gode løsninger på de problemene og utfordringene som vi ser. Det eneste konkrete som jeg ser har kommet ut av debatten i dag, er at Regjeringen sier et bombastisk og klart nei til å trekke tilbake de skatteskjerpelsene som er foreslått. Det er etter mitt syn et dårlig signal. Godt lederskap er å ta inn over seg at rammebetingelsene endrer seg.

I disse dager er det ikke bare på Stortinget det arbeides med budsjett. Det skjer også rundt om i norske kommuner. Det er viktig at kommunene settes i stand til å gjennomføre de investeringene som er planlagt. Jeg er derfor for-

nøyd med tiltak som er gjort overfor Kommunalbanken, og jeg håper at det som er iverksatt når det gjelder Eksporthfinans, vil gi positive effekter for Kommunekreditt, slik at vi får en reell konkurranse i kapitalmarkedet for norske kommuner. Krisen har mye med psykologi å gjøre. Derfor er det min oppfatning at det er viktig at kommunene i Norge bevarer optimismen.

Solveig Horne hadde her overtatt presidentplansen.

Statsråd Tora Aasland [18:09:05]: Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2009 innebærer en markant satsing på forskning og høyere utdanning. Regjeringen har i budsjettet foreslått en økning i bevilgningene til universiteter og høyskoler. Dette er bl.a. knyttet til en videreføring i 2009 av økt basisbevilgning, vedtatt i revidert budsjett, med nesten 300 mill. kr. Videre foreslås midler til over 200 rekrutteringsstillinger med høyere sats fra høsten 2009 og 100 mill. kr for å styrke lærerutdanningen i 2009. Og det foreslås startbevilgninger til nye kunnskapsbygg flere steder i landet.

Regjeringen har i budsjettet også foreslått en betydelig satsing på forskning. Dette gjelder bl.a. opprettelse av regionale forskningsfond på 6 milliarder kr, økt kapital i Fondet for forskning og nyskaping med 6 milliarder kr, forskningsinnsats i nordområdene og på flere fagdepartementers budsjetter samt en ny satsing gjennom avkastningen av forskningsfondet på utstyr og infrastruktur. Den totale økningen i forskningsbevilgningene foreslås til 1,6 milliarder kr.

Etter at statsbudsjettet for 2009 ble lagt fram i oktober, har det vært en del oppmerksomhet knyttet til at lønnskostnadsveksten i 2008 har blitt høyere enn anslaget som lå inne i 2008-budsjettet for universiteter og høyskoler. I tillegg øker pensjonspremien for 2009. Disse forhold må ses i sammenheng med budsjetteringsprinsippene som ligger til grunn for universitets- og høyskolesektoren. Det er derfor ikke riktig som hevdet tidligere i debatten i dag, at disse ekstra kostnadene er kutt fra Regjeringens side. Det er de selvsagt ikke.

I motsetning til de fleste forvaltningsorganer er institusjonene i universitets- og høyskolesektoren nettobudsjetterte. Dette innebærer at institusjonene har større budsjettmessig fleksibilitet sammenlignet med bruttobudsjetterte enheter. Blant annet kan de benytte eksterne egeninntekter fritt og har adgang til å overføre alle ubrukte midler til etterfølgende budsjettår. Dermed forutsettes det at nettobudsjetterte virksomheter tilpasser seg endrede rammebetingelser, som at pris- og lønnsveksten i ettertid kan vise seg å bli lavere enn benyttet prisomregning. Dette er også i tråd med de løsningene regjeringen Bondevik II la til grunn for de nettobudsjetterte virksomhetene.

Da universitetene og senere høyskolene gikk over fra å være bruttobudsjetterte til å bli nettobudsjetterte, var det en formalisering av deres selvstendige status: De fikk frihet med ansvar. Blant annet skulle de med virkning fra 2003 selv betale arbeidsgivers andel av pensjonspremien til Statens Pensjonskasse. Rammen som ble overført til in-

stisusjonene, har de siste tre årene vært høyere enn den reelle satsen, uten at det har ført til reduksjon i bevilgningen. For 2009 har Statens Pensjonskasse varslet om en økning av satsen på pensjonspremien til om lag det nivået som rammen opprinnelig lå på ved overgangen til nettobudsjettering.

Når det gjelder virkninger av lønnsoppgjør, blir ikke bevilgningene til de nettobudsjetterte institusjonene korrigert etterskuddsvis i forhold til faktisk resultat av lønnsoppgjøret, slik tilfellet er for bruttobudsjetterte institusjoner. Den faktiske lønnsveksten for universitetene og høyskolene kan derfor ligge både over og under den anslåtte lønnsveksten i budsjettet. Utfordringene nå, ved avslutningen av høstsemesteret 2008 og begynnelsen av vårsemesteret 2009, ble at summen av et godt statlig lønnsoppgjør og varsel om økte pensjonspremier til Statens Pensjonskasse til sammen ble en uventet stor kostnadsøkning.

Ordningen med nettobudsjettering har over tid fungert godt for universitets- og høyskolesektoren. I lys av de erfaringene vi nå har i 2008, vil imidlertid Regjeringen vurdere om det er behov for å se nærmere på budsjetteringsprinsippene for denne sektoren, og komme tilbake med en slik vurdering i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2009, slik flertallet i finanskomiteen også sier i sin merknad.

Regjeringen er opptatt av at universitetene og høyskolene skal være i stand til å gjennomføre sine viktige samfunnsoppdrag, og levere undervisning og forskning med høy kvalitet. Dette er grunnlaget for den kunnskap som skal formidles, og den nye kunnskap som samfunnet trenger. Derfor er jeg glad for å kunne informere Stortinget om at Regjeringen i forbindelse med salderingen av 2008-budsjettet øker basisbevilgningen til universiteter og høyskoler med 160 mill. kr. Dette sikrer et høyt aktivitetsnivå og styrker Regjeringens langsiktige satsing på kunnskap. Denne styrkingen av basisbevilgningen vil bli fordelt på alle landets universiteter og høyskoler, og den bør, etter min mening, brukes til å tilby topp undervisning.

Denne tilleggsøkningen av basisbevilgningen for inneværende år gir et godt utgangspunkt for hele sektoren, når vi snart går inn i et nytt år, med nye kunnskapsutfordringer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [18:14:12]: Før Stoltenberg-regjeringen tiltrådte, ble det skissert et behov i universitets- og høyskolesektoren på 400 mill. kr. Regjeringen svarte da med dette hvileskjæret, som Djupedal senere har omtalt som en tabbe. Så har man tilbakeført dette hvileskjæret over to år. Da resten kom på plass nå, ble det en jubel i sektoren, som igjen ble snudd til fortvilelse da man oppdaget at det manglet 440 mill.– 600 mill. kr, som det ble sagt, til lønns- og pensjonsutgifter.

I dag får vi en julegave fra Regjeringen på 160 mill. kr. Den dekker ikke engang lønns- og prisveksten, og det mangler fortsatt dekning av de økte pensjonsutgiftene. Mener statsråden at SV i Kunnskapsdepartementet har innfridd de forventningene som ble skapt i denne sektoren, gjennom bl.a. Soria Moria-erklæringen, eller deler hun det

synet at tabber, manglende fokusering og feilprioriteringer har ført til at høyere utdanning har måttet blø og har blitt skadelidende på grunn av manglende forutsigbarhet?

Statsråd Tora Aasland [18:15:02]: Jeg mener selvfølgelig at denne regjeringen har satset på universitetene og høyskolene på en god måte, og jeg er veldig glad for at vi fikk rettet opp det kuttet som var i basisbevilgningene allerede fra revidert budsjett i år.

Den bevilgningen, de 160 mill. kr, som Regjeringen har kunngjort i dag, gjelder 2008-budsjettet, og den er ikke ment som noen kompensasjon for noe som helst. Jeg redegjorde nettopp fra talerstolen om at dette i bunn og grunn er institusjonenes eget ansvar. Men det ble en stor utfordring for institusjonene å ha en god mulighet til å gjøre sin viktige oppgave både i år og i året som kommer. Derfor er jeg veldig glad for å kunne meddele at disse 160 millionene nå er kommet inn i årets budsjett. Så får vi fortsette kampen i 2009.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [18:16:00]: Vi har i dag blitt presentert for en pressemelding der det står at Regjeringa bevilger 160 mill. kr ekstra til basisbevilgningen til universiteter og høyskoler. Det skjer etter at Regjeringa først prøvde å unngå å bevilge disse pengene. Så sier man ikke noe når budsjettet framlegges, om den lønns- og pensjonsbomben som i realiteten ligger i budsjettet, og så er det slik at opposisjonen og sektoren sammen graver fram de tallene som nå viser seg å være rundt 400 mill. kr. Regjeringa presses, prøver å ri av stormen – det fungerer ikke – og vi får altså i dag, på dagen for finansdebatten, en tilleggsbevilgning på 2008-budsjettet på 160 mill. kr.

Vi fikk for 13 dager siden til Stortinget en salderingsproposisjon for 2008. Der stod det ingenting om dette, og Regjeringa har nå åpenbart innsett at budsjettet ikke holder mål.

Når dette kommer, er det jo ikke i nærheten av nok til å dekke de utfordringene sektoren har, forbundet med lønns- og pensjonsvekst. Spørsmålet er: Hvordan skal sektoren i 2009 kunne klare å tilby god undervisning og god forskning, når de også da må kutte i budsjettene sine?

Statsråd Tora Aasland [18:17:09]: Jeg håper at representanten Eriksen Søreide sammen med meg gleder seg over at vi har klart å finne 160 mill. kr til sektoren i 2008. Dette er, som jeg nevnte i mitt innlegg, selvfølgelig overførbart til 2009, og det er ikke ment som en kompensasjon verken for prisjusteringer eller for pensjonspremier. Dette forventes institusjonene å klare selv, jf. min utredning om nettobudsjettering for institusjonene. Vi jobber heldigvis med den saken, for det er en del strukturelle problemer som ble oppdaget gjennom nettopp denne påpekningen fra institusjonenes side, da de fikk sine brev fra Statens Pensjonskasse og oppdaget at her var det en stor utgift som de ikke hadde regnet med.

Så dette jobber vi med for å få en bedre struktur på alle prosesser som har med ikke minst lønnskompensasjon å gjøre, og jeg er veldig glad for at vi har fått på plass de 160 millionene i årets budsjett, som da vil hjelpe universi-

tetene og høyskolene til å gjøre sine viktige oppgaver, ikke minst innenfor utdanning, både i år og i neste semester.

Odd Einar Dørum (V) [18:18:19]: Heretter har vi fått innført «thanksgiving» med norsk definisjon i budsjettprosessen i Stortinget. Men «thanksgiving» er ikke julegave, «thanksgiving» er ikke årsbudsjett, og selv om statsråden på oppløssiden, antakelig, kom hit i dag og skulle levere penger som ikke er en kompensasjon, men som skal være en god trøst for å stå på, blir kjernespoørsmålet: Når skal sektoren få de pengene som mangler – i underkant av et gammeldags hvileskjær – slik at drift og virksomhet i 2009 blir forutsigbart og ikke preget av uro, eventuelt ledige stillinger og dårlig undervisningstilbud? Når kommer de pengene?

Statsråd Tora Aasland [18:19:04]: Jeg vil presisere at det mangler ikke penger, og Regjeringen har ikke kuttet, som jeg hørte representanten Dørum sa tidligere i dag. Det er helt feil at Regjeringen har utført noe kutt på dette budsjettet. Tvert imot: Vi har økt budsjettet både i revidert nasjonalbudsjett og nå i salderingen av 2008-budsjettet. Og vi har lagt inn full effekt av basisbevilgningsgjenopprettelsen av kuttet i 2009-budsjettet. Så jeg ser optimistisk fram mot 2009.

Når Dørum nå snakker om både lønnsjustering og pensjonspremieutfordring som er kommet, gjelder det dels utgifter som påløper i 2008, og dels utgifter som påløper i 2009. Jeg velger da å ta utfordringen om å tenke gjennom hva slags struktur vi har på den måten vi dekker opp for eventuelle endringer i lønnsoppgjør på med hensyn til det som er lagt inn i budsjettet. Det blir en viktig oppgave for arbeidet som Regjeringen skal gjøre framover i 2009, og enn så lenge er jeg svært glad for at vi har fått de 160 millionene til sektoren i år.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Dagrun Eriksen (KrF) [18:20:33]: Jeg synes det er en litt underlig debatt vi har her i Stortinget i dag. Vi har jo i de siste dagene vært vitne til at Regjeringen stadig vekker har kommet med nye tilsagn om hvordan en skal løse finanskrisen, og det kan til tider høres ut som om opposisjonen er litt snurt for det. Men jeg tror at noe av grunnen til at man reagerer som man gjør, er at man hadde ganske steile holdninger fra Regjeringens side da budsjettet ble lagt fram. Blant annet kunne vi lese at statsminister Jens Stoltenberg sa:

«Vårt forslag til statsbudsjett vil bli vedtatt i Stortinget, så å si uforandret. Statsbudsjettet møter finanskrisen på en god måte og legger til rette for lavere rente.»

Jeg tror kanskje det hadde lønt seg å ha en litt mer ydmyk holdning i starten. Da tror jeg også denne debatten hadde hatt et annet preg.

Denne finansdebatten handler jo ikke bare om tiltak for å løse finanskrisen. Den handler om at vi skal lage et budsjett som også skal ivareta andre deler. I tillegg til å ta høyde for økt sysselsetting, har det vært viktig for Kriste-

lig Folkeparti også å ha en profil hvor vi tar vare på barn og gir dem trygge oppvekstvilkår.

Kristelig Folkeparti har laget et alternativt budsjett, hvor vi ønsker å styrke barns livskvalitet og oppvekstvilkår ved bl.a. å satse på familien, på barnehage, på skole og på barnevern. Familien må styrkes som barnets grunnleggende og viktigste fellesskap. Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene og utruste dem for livet. En av de beste investeringene vi som samfunn kan gjøre, er å investere i barns kunnskap. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon. Da må vi ut av hvileskjæret, og ut av byggestoppen som Regjeringen har innført i de tre årene den har styrt i utdanningspolitikken. Vi har forutsetningene, men da må det satses både på skole, på høyere utdanning og på forskning.

Jeg ser at budsjettet blir kalt tullebudsjett i VG. Hadde det enda vært så vel at det hadde vært utdatert i forhold til finanskrisen, kanskje ja, men dessverre vil en god del av de vedtakene som gjøres, være gjeldende, f.eks. på småskoletrinnet. Denne gangen skal Regjeringen utvide time-tallet med to uketimer uten pedagogiske midler, som skal komme i tillegg til de fem uketimene som ble innført høsten 2008. Kristelig Folkeparti mener det er mye viktigere at ressursene brukes til å sikre at allerede eksisterende timer gir bedre læring og til å øke antall lærere i skolen. Derfor foreslår vi å omprioritere disse midlene.

Vi tror også at man har store utfordringer på ungdomsskolenivået. Vi trenger å få flere yrkesgrupper inn på det trinnet, derfor ønsker vi å bruke 200 mill. kr til å få andre yrkesgrupper inn nettopp her – helsesøstre, rådgivere, miljøterapeuter, som kan være med på å gjøre hverdagen levelig for elever og lærere. Vi mener at det ikke hjelper bare å ha tidlig innsats, hvis en glemmer ungdomsskolen. For å få ungdomsskolen til å bli en mestringsarena for alle elever, både de som er teoristerke og de som er praktisk sterke, må man tilby en mye mer praktisk hverdag. Det er grunnen til at vi foreslår å bevilge 70 mill. kr til kvalitetsutvikling nettopp på ungdomsskoletrinnet.

Antallet elever som ikke fullfører videregående skole, er bekymringsfullt. Samfunnet har sviktet i oppdraget med å gi alle muligheter til utdanning og arbeid. Jeg tror det finnes mange gode lokale tiltak som tar nettopp dette problemet inn over seg. Derfor har Kristelig Folkeparti foreslått at det opprettes en tiltakspost hvor man kan søke støtte til gode lokale tiltak for å gi unge mennesker en mulighet til å fullføre skoleløpet.

Det er i de yrkesfaglige studieretningene vi ser at vi har de største utfordringene. Lærlingtilskuddet i vårt samfunn har stått bom stille i mange år. Jeg tror at når vi ser finanskrisen, vil det å øke lærlingtilskuddet være viktig for at flere får en mulighet til arbeid.

Vi har laget et budsjett som ivaretar trygg oppvekst, som ivaretar en spennende og ny type skole, og som i tillegg klarer å møte finanskrisens utfordringer.

Alf E. Jakobsen (A) [18:25:52]: Årets budsjett behandles i en tid med finansuro internasjonalt, som også gir store og mange utfordringer i Norge, ikke minst for enkeltpersoner, næringsliv og sysselsetting.

Stortinget har for kort tid siden på rekordtid behandlet en tiltakspakke på 350 milliarder kr for bankene. Hovedhensikten er å få ned renten og dermed få bankvesenet til å fungere igjen. Tiltakene settes nå gradvis i verk, og vi ser at virkningene begynner å komme både for personkunder og næringsliv. Etter hvert som styringsrenten settes ned og pengemarkedsrenten følger etter, ser vi at bankene prisverdige nok har tatt signalene, enten ved at utlånsrenten settes ned, eller at man kansellerer varslede renteøkninger.

Det er fra enkelte hold også i dag blitt framholdt at boliglån gitt til lavinntektsgrupper i USA er hovedårsaken til finanskrisen. Det er etter min mening en total forvrengning av den faktiske situasjonen. På slutten av 2007 utgjorde disse boliglånene kun 14 pst. av de totale utlåne-ene i USA, og ser en andelen av disse boliglånene som ble misligholdt, i sammenheng med alle boliglånene i USA, utgjør de 1,5 pst. Det er så lavt at det ikke er i nærheten av å skape noe vi kan kalle finanskrise i USA og langt mindre skape en verdensomfattende finanskrise.

Situasjonen på finansmarkedet internasjonalt er alvorlig og selvsagt også utfordrende for Norge. Vi er imidlertid langt bedre rustet enn veldig mange andre land, ikke minst har vi et godt lov- og regelverk som Kredittilsynet håndterer på en veldig ryddig måte. Den største utfordringen for framtiden er etter min mening at vi må få et tilsynsregime som kan virke globalt, og dermed hindre at råtene lån eller låneprodukter i framtiden spres ukontrollert verden rundt, slik dagens situasjon startet med utspring i USA.

Det er noe forunderlig at Fremskrittspartiet i inneværende års budsjett ville kutte 20 mill. kr på budsjettet til Kredittilsynet. I sitt alternative budsjett for 2009, som ble laget etter at finansuroen var et faktum, foreslår de å kutte 12,4 mill. kr, til tross for at utfordringene vokser. Det blir litt smått når en på denne måten markerer markedskreftenes frie stilling.

Vi har økt utlånsrammene til GIEK. Regjeringen har fremmet forslag om å øke egenkapitalen i Kommunalbanken, som resulterer i at Kommunalbanken kan gi kommunene lån på omkring 15–20 milliarder kr i tiden som kommer. Regjeringen foreslår også å utvide ordningen for byggelånsgaranti for skip og lånerammen for Innovasjon Norge.

Regjeringen har arbeidet intenst med å finne snarlige løsninger for Eksportfinans. I natt ble det enighet om et opplegg som i korte trekk går ut på at Eksportfinans slipper å finansiere denne typen lån i markedet, men kan få låne av statskassen i to år framover, der innlånsvolumet kan bli omkring 50 milliarder kr. Regjeringen har vist stor handlekraft ved å sette inn veldig målrettede tiltak raskt etter hvert som situasjonen krever. For å bruke et uttrykk fra helsevesenet: Vi medisinerer pasientene etter hvert som helsetilstanden eventuelt endrer seg, og bygger ikke medisineringen på antakelser.

Det er grunn til å minne om at de tiltakene som er lagt inn i budsjettet, faktisk gjelder fra neste år, og ikke begynner å virke før ved årsskiftet.

Så varsler vi at vi har en arbeidsplan som tar sikte på å utarbeide nye prognoser for utviklingen i norsk økono-

mi, og kommer tilbake til Stortinget med ytterligere tiltak i månedsskiftet januar/februar. Vi får da med oss mer av virkningene av rentetiltakene og ikke minst sysselsettingstillene for siste del av inneværende år. Åpenhet rundt den arbeidsplanen vi har, har laget et forferdelig oppstyr i opposisjonen. Det forstår jeg lite av.

Jeg må medgi at den ensidige bruken av krisebegrepet, både fra det enkelte opposisjonsparti og media, er etter min mening med på å hausse opp situasjonen. Folk skremmes fra å opprettholde et normalt forbruk, som veldig mange av oss også har økonomi til i framtiden.

På min hjemlige arena har kona mi, som jeg bruker å kalle byggmesteren, alltid et oppussingsprosjekt på gang. Nå lurer hun på om hun skal stoppe oppussingsprosjektene på grunn av finanskrisen. Tvert imot, nå er det slike som henne som skal holde aktiviteten oppe. En kjøkkenbenk her og et badekar der – det blir det fort arbeid av.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:31:17]: Jeg sa i trontaledebatten at det var naivt å tro at ikke også vi i vårt land ville bli hardt rammet av den globale finanskrisen gjennom mindre etterspørsel etter varer og tjenester. Vi ser flere eksempler på at bedrifter og ansatte må omstille, ordretilgangen stopper opp, og tidligere avtaler kanselleres.

Et svært høyt privat forbruk de siste fem–seks årene og mangel på arbeidskraft har paradoksalt nok vært et hinder for å gjennomføre viktige offentlige oppgaver. Statsbudsjettet har tatt høyde for at det private forbruket går noe ned, og har dermed gitt rom for økt innsats på viktige områder som infrastruktur, vei og jernbane og på vedlikehold og investeringer i kommunene. Dette er områder som Senterpartiet har prioritert i flere år, også i statsbudsjettet for 2009. Men alle vet at statsbudsjettet ikke er dimensjonert for en forsterket negativ utvikling i norsk økonomi, som vi nå ser konturene av. Derfor varsler Regjeringen tiltakspakker for å møte en framtidig negativ utvikling med tiltak som skal motvirke bl.a. økt ledighet.

Krisetid bærer også muligheter i seg. Et svært høyt privat forbruk er ikke bærekraftig på lang sikt. Når arbeidsplasser skal erstattes, må bærekraftig utvikling stå sentralt. Å forvalte framfor å forbruke er god tradisjon i Senterpartiets politikk. I en omstillingstid må vi tenke langsiktig og bærekraftig. Viktige målsettinger for politikktutformingen skal bl.a. være å minske energiforbruket og produsere mer ren energi, erstatte fossil energi med fornybar energi og bruke energien mer effektivt enn i dag. Teknologitilviklingen i skjæringspunktet mellom miljø og energi bør gjøres til et av Norges fortrinn. På området fornybar energi er regjeringserklæringen tydelig og offensiv, men vi er ikke kommet langt nok. Lave energipriser stimulerer ikke aktørene i tilstrekkelig grad til å satse på alternative energikilder. Jeg mener Regjeringen i større grad bør vurdere ytterligere og sterkere virkemidler for å løfte fram fornybar energi som bioenergi og vind-, sol-, bølge- og tidevannskraft.

Nettopp nå, når vi står framfor krevende tider, bør tiltak på disse områdene løftes fram som satsingsområder. Dermed kan det komme noe positivt ut av de mange omstillinger som denne finanskrisen skaper. Langsiktig for-

valtning av naturressurser og tilhørende arbeidsplasser må stimuleres framfor et galopperende økt privat konsum. Vi er privilegerte som har muligheten til å ta slike viktige grep.

Det er interessant å se på Høyres kuttliste i budsjettet. Ett område skiller seg ut. Heikki Holmås nevnte tidligere i dag finanskrisen og miljøkrise, men vi har også en matvarekrise i verden. Og når jeg nevner Høyres budsjett, foreslår de en reduksjon i jordbruksavtalen på nær 2 milliarder kr. I en tid med fallende matvarepriser og dertil mye lavere matproduksjon på verdensbasis velger Høyre å redusere norsk matproduksjon – i en tid da opp mot 900 millioner mennesker ikke har mat på bordet. Finanskrisen rammer også matproduksjonen i verden. FNs matvareorganisasjon, FAO, anslår at matproduksjonen må øke med om lag 50 pst. innen 2030 for at verdens befolkning skal ha tilstrekkelig tilgang på mat. Skulle ikke vi, som et rikt land, i det minste sørge for å produsere store deler av vår egen mat sjøl?

Det aller viktigste i en svært urolig og usikker tid er at folk er i arbeid. Folks tilbakeholdenhet når det gjelder å gjøre de investeringene de har planlagt, bunner i en usikkerhet med tanke på både jobb og rente. Derfor må de virkemidler som settes inn, ha som siktemål å skape trygghet, bidra til å skape gode vilkår for næringslivet og samtidig en lav rente. Garantiordninger og tiltak som er gjort for å få pengestrømmen til å flyte bankene imellom, er viktige virkemidler for å sikre industrien. Regjeringen har tatt viktige grep og vil fortsatt ta viktige grep når tiden krever det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oddvar Hallset Reiakvam (FrP) [18:36:35]: Regjeringspartiene går i statsbudsjettet inn for å øke avgiftene på alkoholfrie drikkevarer med over 60 pst. I Norge har sukkerforbruket gått drastisk ned siden årtusenskiftet uten aktiv bruk av avgifter. Avgiftsøkningen ser derfor ut til å bli innført utelukkende for å øke statens inntekter. Men det kan få store negative konsekvenser for viktige distriktsarbeidsplasser som allerede i dag opplever å få forringet sine rammevilkår på grunn av de internasjonale konjunktorene.

Mitt spørsmål til representanten Skjælaaen blir derfor: Hvorfor ønsker Senterpartiet ytterligere å forverre rammevilkårene for viktige distriktsarbeidsplasser ved å øke avgiftsnivået?

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:37:19]: Senterpartiet ønsker ikke å gjøre situasjonen vanskelig for industrien eller for bedrifter rundt omkring i landet.

Når vi har valgt å øke sukkeravgiften, er det fordi vi har et alvorlig helseproblem og økende fedmeproblemer i landet vårt. Folk inntar for mye usunn mat, også sukker. Diabetes er en kjempestor utfordring for den voksne befolkningen. Så når vi velger å sette opp sukkeravgiften, er det for å ramme de produktene som er særs usunne å ta inn. Dette er en del av et viktig forebyggende arbeid som denne regjeringen velger å satse på.

Peter Skovholt Gitmark (H) [18:38:18]: Representanten Skjælaaen sa i sitt innlegg:

«Statsbudsjettet har tatt høyde for at det private forbruket går noe ned.»

Det har jo representanten fullstendig rett i. Det eneste problemet er at dette budsjettet ble lagt fram før finanskrisen. Med andre ord kommer man til å se, for enkelte, en dramatisk nedgang i det private forbruket. Og dette gjør Regjeringen med vitende og vilje.

Vi hadde forut for finanskrisen knapphet på arbeidskraft. Det er nå snudd til stigende arbeidsledighet, og vi ser av prognosene at den kommer til å øke også i tiden framover. Regjeringen leverer svar på dette som er myntet på situasjonen vi så i forkant av sommeren. Regjeringens svar er således økt skatt for dem som skaper arbeidsplasser. Det er økte avgifter innenfor en rekke næringer, som truer norske arbeidsplasser. Vi ser at Regjeringen leverer økte matvarepriser. Og vi ser at NHO sier at Regjeringen er villig til å ofre arbeidsplasser.

Spørsmålet er: Betyr det ikke noe for representanten Skjælaaen at vi har norske arbeidsplasser på norske hender?

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:39:29]: Næringslivet er selve navet i norsk økonomi. Derfor har denne regjeringen gjort mye allerede etter at statsbudsjettet ble lagt fram, for å sikre bedriftene penger gjennom lån og garantiordninger, en kjempapakke som skal sikre pengestrømmen bankene imellom. Regjeringen har ikke sittet på gjerdet. Regjeringen har vært aktiv for å sikre at bedrifter kan få garantiordninger som gjør at avtaler kan inngås, osv. Det trodde jeg faktisk representanten Skovholt Gitmark kjente til.

Björg Tørresdal (KrF) [18:40:26]: Det var mange som var glade da det endelig ble gjeninnført en rentekompensasjonsordning for vedlikehold eller oppussing av skoler og kirkebygg. Kristelig Folkeparti var glad, men ikke minst var en glad ute i norske kommuner, og en hilste dette velkommen. Men vi forundrer oss noe over at en ikke åpner for at denne rentekompensasjonsordningen, som er så populær, og som ble brukt veldig aktivt under Bondevik II-regjeringen og tok slutt i denne perioden, også kan brukes til å bygge nye kirker, slik en gjorde under Bondevik II-regjeringen.

Dersom det er et problem at ordningen ikke er god nok, er det lurt å fylle på med penger, for dette er rettet mot velferdstiltak i kommunene og mot arbeidsplasser i bygg- og anleggsektoren.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:41:16]: Rentekompensasjonsordningen er en veldig god ordning for kommunene, og den har bidratt til at kirker og skoler er blitt pusset opp rundt omkring i hele landet. Rentekompensasjonsordningen innføres igjen, og det er vi veldig glad for, fordi vi mener den er et godt virkemiddel.

Representanten spør om dette også skal gjelde nye kirkebygg. Regjeringen vil følge utviklingen nøye framover når det gjelder å komme med nye tiltak. Jeg er ikke fremmed for å tenke at en slik ordning også kan gjelde ny-

bygg. Men Regjeringen vil komme tilbake med ytterligere en pakke i slutten av januar, der en vurderer størrelsen og også innretningen på den ordningen som vi forhåpentligvis vedtar i dag.

Leif Helge Kongshaug (V) [18:42:28]: Senterpartiet har tradisjonelt stått sammen med Venstre i synet på hva som er bra for landet, nemlig å ha et spredt privat eierskap i bedrifter og næringsliv. I mange kommuner, ikke minst distriktskommuner, er private småbedrifter helt avgjørende for bosetting og aktivitet.

Etter tre år i rødt selskap, har Senterpartiet hver dag tatt nye skritt bort fra slik tankegang og inn i en grå-rød tåke med fokus på mest mulig offentlig eierskap. Senterpartiet vil senere i kveld votere for et budsjett som har målrettede angrep på dem som ønsker å investere og eie norske arbeidsplasser. I tillegg stemmer Senterpartiet mot en rekke forslag som Venstre i dag fremmer til bedring for småbedriftenes situasjon og som en stimulans til sliterne som skaper arbeidsplasser.

Gruer Senterpartiet seg til voteringen i kveld, der de vil stemme mot forslag som de tidligere har vært enig i, og som er så viktige for arbeidsplassene i distriktene?

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:43:32]: Senterpartiet står bak det budsjettet som i dag legges fram, også det som handler om formuesskatt og arveavgift. Både formuesskatten og arveavgiften har en viktig omfordelingsprofil i seg. Det er viktig, ut fra hele skattesystemet vårt, at de som har mye skal betale forholdsvis mer enn dem som har lite. Både formuesskatten og arveavgiften innebærer at taket på hva man skal betale, heves. I forbindelse med arveavgift vil faktisk 90 pst. av dem som arver, få en gunstigere skatteordning enn den som er i dag.

Peter Skovholt Gitmark (H) [18:44:38]: Jeg deler representanten Skjælaaens ønske om å få inn mer fornybar energi i det norske markedet. Dette tidspunktet er et godt tidspunkt å gjøre det på, og også å legge til rette for bl.a. mer småkraft. Da er det uforståelig at Regjeringen har gjort så lite for å få til mer småkraftverkutbygging i Norge. Vi har en grunnrentebeskatning som slår inn med 5,5 MW for hele kraftverket, ikke bare for det i overkant. Vi ser at det er blitt vanskeligere å få konsesjon, fylkesmannen blander seg inn i stadig flere saker og NVE har en saksbehandlingstid som stadig øker.

Derfor er spørsmålet til representanten Skjælaaen: Hvorfor gjør ikke Senterpartiet det lettere å få til næringsutvikling i distriktene bl.a. gjennom å gjøre det lettere å bygge småkraftverk?

Rune J. Skjælaaen (Sp) [18:45:36]: Når det gjelder behandlingstiden i bl.a. NVE, vet jeg at Regjeringen har satt inn mye krefter på å få den ned. Det som er positivt, er at det under denne regjeringen faktisk er svært mange som har søkt om å få bygge småkraftverk rundt omkring i landet. Når svært mange har søkt, betyr det at myndighetene på en brukbar måte har greid å legge til rette for dette, og at det å bygge ut småkraftverk er attraktivt. Det er

lang ventetid, lang behandlingstid nå, men Regjeringen har satt inn tiltak for å styrke behandlingsskapiteten. Men det at mange søker, er nettopp et uttrykk for at Regjeringens politikk på dette området har vært veldig bra.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Leif Helge Kongshaug (V) [18:46:59]: Dagens debatt har så langt vært like mye preget av det som ikke er en del av statsbudsjettet vi i dag behandler og vedtar, som det faktiske innholdet i budsjettet og de ulike partienes alternativer. Finanskrisens alvor ligger tungt over oss, og det er grunn til å spørre seg om det statsbudsjettet som i dag får flertall, har den profil og den innretning som skal til for å løse de utfordringene vi nå står overfor. Mitt svar er et betinget nei. Etter å ha hørt debatten så langt i dag, synes det som om det også er svaret langt inn i Regjeringens kretser.

Venstre er enig med Regjeringen i at jobb nr. 1 og jobb nr. 2 er å ha en finanspolitikk som underbygger pengepolitikken, som gjør at renten kan bli lavest mulig. Derfor legger Venstre i sitt alternative statsbudsjett opp til samme oljepengebruk som Regjeringen, og advarer mot å bruke mer i den usikre situasjonen som vi nå er inne i.

Deretter skiller imidlertid Venstre og Regjeringen lag, fordi jobb nr. 3 og jobb nr. 4 etter Venstres syn er å stille pent med bedriftene og bedriftenes eiere slik at de i vanskelige tider blir stimulert til å gjøre maksimalt for å ta vare på arbeidsplassene i Norge og til å omstille virksomheten i miljøvennlig og framtidsrettet retning. For vi trenger nå en målrettet satsing på framtiden, et gjennomgripende skatteskifte i miljøvennlig retning, satsing på forskning innenfor miljø, klima og næringsutvikling og en konsentrert satsing på vekst i klima- og miljøarbeidsplasser. Venstre har som målsetting å utvikle en like god leverandørindustri innenfor klima og fornybar energi som vi har for olje- og gass-sektoren. Dessverre er vi alene om det.

En god illustrasjon på dette var da representanten Heikki Holmås tidligere i dag kritiserte Fremskrittspartiet for ikke å ha adresse mot klimautfordringene i sitt hovedinnlegg i finansdebatten, men helt glemte å høre etter da Arbeiderpartiets Reidar Sandal hadde sitt innlegg. Her var klimautfordringene akkurat like fraværende. Det er derfor grunn til å etterlyse en reell vilje til omstilling til en grønnere økonomi hos Regjeringen.

Venstres viktigste enkelttiltak i sitt alternative statsbudsjett er å bedre rammebetingelsene for norsk næringsliv og småbedrifter. Effekten av Venstres politikk er nesten 4,5 milliarder kr i målrettede tiltak for næringsliv, gründere og småbedrifter. Venstre vil satse spesielt på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet kombinert med en gjennomgripende satsing på utdanning og forskning.

Venstre fremmer i sitt alternative budsjett en rekke tiltak for å sikre eksisterende arbeidsplasser og legge til rette for å skape nye. Venstre foreslår mange tiltak for å bedre rammebetingelsene for næringsliv og småbedrifter, bl.a. skattelettelser for næringslivet, KapitalFUNN-ordning, økte satser i SkatteFUNN, økte avskrivningssatser, eget minstefradrag for selvstendig næringsdrivende, lave-

re arbeidsgiveravgift for lærlinger samt reversering av alle næringsfiendtlige skatteskjerpene forslag fra Regjeringen med en samlet ramme på nesten 4 milliarder kr. Videre foreslår Venstre en gjeninnføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i SkatteFUNN-ordningen, økt næringsrettet forskning med 350 mill. kr utover Regjeringens forslag, styrking av de sosiale rettighetene for selvstendig næringsdrivende, økt satsing på reiselivstiltak og reduksjon i gebyrer fra Brønnøysundregistrene. I tillegg foreslår Venstre en rekke tiltak som stimulerer til arbeidsinnsats gjennom endringer i skatte- og trygdesystemet.

Etter mitt og Venstres syn vil disse tiltakene i sum være langt mer målrettet for å opprettholde en høy sysselsetting og legge til rette for at flere nye bedrifter kan startes, enn Regjeringens målrettede symbolpolitikk om å «ta de rike». Resultatet av Regjeringens politikk er færre bedrifter, færre arbeidsplasser og økt ledighet.

Til slutt ønsker jeg å kommentere representantforslaget om momsfritak for Stad skipstunnel på linje med infrastruktur på land. Det er gledelig at en samlet opposisjon ser urimeligheten i denne forskjellsbehandlingen, men desto mer skuffende at flertallet, regjeringspartiene, ikke har politisk ryggrad til å gjøre det som de må skjønne er riktig. Det må vi bare ta til etterretning i den situasjonen vi er i.

Presidenten: Statsråd Dag Terje Andersen har en tale-tid på inntil 5 minutter.

Statsråd Dag Terje Andersen: 10 minutter, president.

Presidenten: Et lite øyeblikk.

Statsråd Dag Terje Andersen: Jeg tror misforståelsen består i man har endret på rekkefølgen på talerlisten. – Nå er jeg kommet opp i 6 minutter.

Presidenten: Ok, vi får gjøre det slik at statsråd Dag Terje Andersen får en taletid på inntil 10 minutter.

Statsråd Dag Terje Andersen [18:53:02]: Jeg setter umåtelig pris på at vi på denne måten klarte å få synliggjort Regjeringens forhandlingsvilje, og jeg er særdeles fornøyd med forhandlingsresultatet.

Jeg synes at dette har vært en interessant debatt så langt, en debatt som i stor grad har handlet om den alvorlige situasjonen på arbeidsmarkedet. Dagens tall fra Nav bekrefter alvoret i situasjonen på arbeidsmarkedet, ved at det er en økning i antall registrerte arbeidsledige den siste måneden på 3 400, til i overkant av 45 000, en ledighet på 1,8 pst. Mange vil si at det er lave tall, men det er en sterk økning i løpet av en måned. Spesielt er vi oppmerksomme på det, for både vi i Arbeiderpartiet og alle regjeringspartiene er spesielt opptatt av at jobb nr. 1 er arbeid til alle.

Det var bakgrunnen for at da statsministeren holdt sitt innlegg i forbindelse med frontaledebatten, brukte han en stor del av sin tid til å forklare og fortelle om sin vurdering av utfordringene på arbeidsmarkedet utover høsten. Og da finansministeren holdt sin finanstale, var også hennes ho-

vedfokus på de utfordringene den internasjonale finans-krisen kom til å gi oss utover høsten. De var tydelige på de store utfordringene som den internasjonale krisen også ville påvirke oss med – krisen som har sitt utgangspunkt i bankkrisen i USA.

Det samme var utgangspunktet for det statsbudsjettet som ble lagt fram, der det ble uttrykt at et av hovedmålene var å legge til rette for at vi kunne få en reduksjon i renten. For det er det aller, aller viktigste tiltaket for de fleste av de deler av arbeidsmarkedet som nå har utfordringer.

I tillegg la vi altså fram et statsbudsjett som setter inn 14 milliarder kr mer på å etterspørre den aktiviteten som vi kan få fra byggesektoren, fra anleggssektoren og fra andre deler av samfunnslivet, i stor grad fra privat sektor. Det er bl.a. derfor vi nå øker innsatsen for å bygge flere studentboliger, det er derfor vi nå øker innsatsen for nødvendig vedlikehold på skoler, det er derfor vi nå setter i gang enda flere statlige bygg, det er derfor vi nå øker bevilgningene til vei og bane utover nivået på Nasjonal transportplan – en historisk sterk satsing på vei og bane. Det er formål som i seg selv er fornuftige, men som nå i tillegg er veldig viktige for å bidra til å redusere arbeidsledigheten.

I tillegg til det har Regjeringen – som et resultat av utviklingen av finanskrisen og dens virkning på Norge – lagt fram en bankpakke på 350 milliarder kr i form av statsobligasjoner som er nyttige for bankenes tilgang på finansiering av sine utlån. Det ble den dagen den ble framlagt, omtalt av Høyre som at det var for lite og for sent. Det ble omtalt av banknæringen og av NHO som at det var passe tid og passe tiltak.

Så på søndag kom det en ny pakke som inneholdt 50 milliarder kr til Garanti-Instituttet for Eksportkreditt, til styrket satsing på Innovasjon Norge, til byggelånsordninger for skip, for å møte utfordringer som industrien var i ferd med å møte – industri som har oppdrag klare til å bli utført, men som manglet finansiering. Nok en gang positivt mottatt av dem som blir berørt av tiltakene.

Så kom det i natt en løsning for Eksportfinans, som er en helt nødvendig institusjon for å sørge for at den eksportrettede industrien i Norge kan bidra til å få gjennomført sine oppdrag. Nok en gang et kraftfullt tiltak som har blitt positivt mottatt av de næringene som selv trengte tiltaket.

Så har flere tiltak blitt varslet av finansministeren. I januar og februar vil vi komme tilbake med ytterligere tiltak, ikke for å endre på statsbudsjettet, men for å gå videre i den retningen statsbudsjettet trekker opp, for å trygge finansnæringene og for å øke aktiviteten på de områdene hvor vi ser at det blir ledighet.

I mitt departement jobber vi nå med å planlegge i forhold til de utfordringene som vi ser, og som i dag har blitt bekreftet. Vi forbereder oss på å analysere arbeidsmarkedet på en helt annen måte enn det vi gjør i en vanlig situasjon. Vi har tett kontakt med forskjellige bransjeorganisasjoner for på den måten å følge utviklingen før den synes i statistikken. Det er bakgrunnen for de planer vi nå legger for den framtidige aktiviteten. For min del må jeg si at det aller viktigste er at vi klarer å sette inn tiltak for bygg- og anleggssektoren, for industrien og for de delene av handelssektoren som nå har betydelig nedgang, og

som begynner å få økning i ledigheten. For å få til det er det aller viktigste å få ned renten. Det vet vi i forhold til boligbygging. Vi vet det i forhold til den personlige økonomien og muligheten for å holde handelen og aktiviteten oppe. Det er viktig med finanspolitikk, og det er viktig med gode ordninger for den eksportrettede industrien.

Ja, det er slik for min del at jeg er mest opptatt av de tiltakene som ikke ligger i mitt budsjett. Jeg ser det faktisk slik nå – med ansvaret for arbeidsmarkedsdelen av Nav – at vi bør ha minst mulig kunder. Nettopp derfor er jeg opptatt av at vi får til aktivitet som gjør at færrest mulig blir arbeidsledige. Men så skal vi selvfølgelig ha tilbud for dem som blir arbeidsledige framover. Derfor diskuterer vi nå antall arbeidsmarkedstiltak, vi diskuterer innretning på arbeidsmarkedstiltak, slik at vi f.eks. kan bruke den ordningen som finnes til bedriftsintern opplæring, på en aktiv måte framover. Vi diskuterer selvfølgelig permitteringsreglene. I det hele tatt tilpasser vi regelverket og virkemiddelapparatet til den situasjonen som vi er i. Og ikke minst: I en situasjon der ledigheten er økende – og vi er heldigvis veldig opptatt av det – må vi huske på å ha fokus på den delen av arbeidsmarkedspolitikken som tar sikte på å hjelpe de aller svakeste på arbeidsmarkedet. For er det noe vi har klart å få til i løpet av disse årene, er det nettopp å få mange som har vært ute av arbeidsmarkedet, inn i jobb, og vi må holde på innsatsen for å ivareta også dem i den situasjonen som vi nå går inn i.

Etter å ha sett de alternative budsjettforslagene og hørt diskusjonen om dem her i dag må jeg si at det er mange gamle forslag som nå blir lagt fram i ny innpakning. Det er litt spesielt i en situasjon der vi har en internasjonal krise som kommer til å få virkninger for Norge, for utgangspunktet for krisen er jo USA. Vi vet at mye av årsaken til krisen har vært at det i bankvesenet har blitt tatt for stor risiko. En viktig stimulans til å ta stor risiko har vært lederlønninger som har premiert høy risiko, men for de samme lederne har det ikke vært noen risiko ved dårlige resultater. Vi vet at det har vært for dårlig regulering. Vi vet at det har vært lite politisk styring. Vi vet at USA har en liten offentlig sektor. Vi vet at markedskreftene har hatt for fritt spillerom i USA.

I forhold til den delen av den internasjonale krisen som vi kommer til å merke, er vi tross alt bedre rustet enn de fleste land. Vi er bedre rustet fordi vi har et høyt sysselsettingsnivå. Det er faktisk slik at ifølge de siste tallene fra september er det 68 000 flere sysselsatte enn i september for ett år siden. Vi har et godt utgangspunkt fordi vi har en solid økonomi, og vi har et godt utgangspunkt ikke minst på bakgrunn av den norske modellen, der vi har en sterk offentlig sektor som i dag ikke i samme grad er truet av den samme ledigheten. Vi har et statlig eierskap som det har vært politisk strid om, men som til de grader nå balanserer ut ustabiliteten på børsen, fordi det ikke er et utålmodig eierskap som selger seg ut med én gang børskursene går ned, eller for den saks skyld når børskursene går opp igjen. Vi har fjernet den næringsnøytrale politikken og sørget for en målrettet næringspolitikk, og ikke minst har vi tatt kraftfulle tak for å begrense lederlønningene, samtidig som vi har satt inn tiltak mot sosial dum-

ping, slik at vi fra begge fronter forsvarer angrepene på den solidariske lønnspolitikken i Norge.

Regjeringen er, som det har blitt sagt av flere, innstilt på å diskutere løsninger i forhold til de tiltak som skal legges framover, men det må være løsninger som ikke undergraver den norske modellen. Det må være løsninger som bevarer den norske modellen. Vi kan ikke løse den internasjonale krisens virkning på Norge ved å kopiere årsaken til krisen i de landene der den oppstod.

Lodve Solholm hadde her overteke presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Robert Eriksson (FrP) [19:03:23]: Det var interessant å høre statsråden og hans retorikk, for den retorikken statsråden legger seg på, er slik at en skulle tro at han var opposisjonspolitiker.

Ifølge tall fra KS, Unio, YS og byggenæringen vet vi at de tiltakene som ligger inne i statsbudsjettet, ikke er tilstrekkelige. Statsråden refererte selv til de 14 milliardene som er lagt opp. Næringene selv sier at vi iallfall bør ha 30 milliarder kr for å unngå en stor ledighet. Vi så at byggenæringen for noen dager siden antok at ledigheten ville øke med 60 000. Da blir mitt spørsmål til statsråden: Hvorfor velger man da en sånn defensiv rolle og venter til folk blir arbeidsledige før man setter i verk tiltak? Hvorfor er man ikke i forkant og setter i verk tiltakene før folk blir arbeidsledige?

Statsråd Dag Terje Andersen [19:04:27]: Nå har jeg akkurat redegjort for at denne regjeringen etter å ha varslet og grundig informert om situasjonen både i trontalen og i forbindelse med finansdebatten, i løpet av oktober har satt inn tiltak for milliarder av kroner overfor banknæringen, som er utrolig viktige også for byggenæringen og for eksportorientert industri. Vi har senest sist søndag satt inn spesielle tiltak som har eksportindustrien som målgruppe. Jeg kan gi et godt eksempel på virkningene av det. Ved Fosen-verftet stod man i fare for å miste fire kontrakter som de var i ferd med å starte opp. De datt på plass på grunn av Regjeringens vedtak på søndag. Så har vi altså i natt ordnet opp i situasjonen i Eksportfinans. I tillegg har vi et ekspansivt budsjett, og så har vi varslet at vi kommer med enda flere tiltak i januar/februar.

Er det noe denne regjeringen ikke er preget av, må det være handlingslammelse. Vi har gjort mer enn de fleste land har klart i løpet av denne perioden for å prøve å motvirke virkningene av en krise som er internasjonal, og som kommer til å påvirke Norge, men vi skal gjøre virkningene så små som mulig.

Inge Lønning (H) [19:05:42]: Denne regjeringen konkurrerer i verdenstoppen når det gjelder selvtilfredshet. Jeg vil gjerne konfrontere statsråden med en annen side av den oppskrytte norske modellen. Den ligger svært høyt når det gjelder sykefravær, og sykefraværet stiger. Etter Navs tall var økningen fra annet kvartal i fjor til

annet kvartal i år på 4,6 pst. Rehabiliteringstilbudet som Regjeringen har lovet å styrke, har man ikke sett noe til. Alle pasientorganisasjonene anklager Regjeringen for løftebrudd på dette området. Sykdommer i muskel og skjelett er den vanligste årsaken. Mer enn én av tre sykmeldte har denne diagnosen. På dette området må de fleste institusjonene med rehabiliteringstilbud ifølge Nav bygge ned fordi det er overkapasitet på rehabiliteringstilbud til denne gruppen.

Er det statsrådenes politiske vurdering at det er overkapasitet i rehabiliteringstilbudet til sykmeldte? Og hvis så ikke er tilfellet, hva er det som er årsaken til at sykefraværet øker så dramatisk?

Statsråd Dag Terje Andersen [19:06:53]: Det er slik at vi etter inngåelsen av IA-avtalen har hatt en nedgang i sykefraværet. Så er det også slik at i den siste perioden har økningen i sysselsettingen vært veldig stor – som jeg sa: bare i løpet av det siste året 68 000. Det gjør at mange som tidligere har vært utenfor arbeidsmarkedet, har kommet inn i arbeidsmarkedet. I den grad – og det er ikke usannsynlig – det har hatt en påvirkning på sykefraværsviklingen, er jeg av dem som mener at det er bedre at folk er i arbeidslivet med noe sykefravær, enn at de er utenfor arbeidslivet av hensyn til sykefraværstatistikken. Vår politikk går ut på å inkludere alle som har arbeidsevne og restarbeidsevne, i arbeidsmarkedet. I den grad de skulle ha noe mer behov for sykefravær enn representanten Lønning og meg, mener jeg likevel at det er en riktig utvikling.

Så skal vi selvfølgelig, når vi nå går gjennom IA-avtalen, sette inn enda nye tiltak for å få sykefraværet ned framover.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [19:08:08]: Dagens budsjett varsler ganske klart at en ikke når IA-avtalens målsetting i løpet av neste år. Det som er ekstra leit, er at det også viser at et hovedvirkemiddel for å få ned sykefraværet, nemlig dialogmøtene etter tolv uker og etter seks måneder, på langt nær blir brukt slik som de bør. Hele Nav-systemet er satt under press, og ett område der presset gir utslag, er oppfølging av dialogmøtene og oppfølging av sykmeldte.

Så mitt spørsmål til statsråden blir: Hva kan gjøres, og hva bør gjøres for å intensivere arbeidet med oppfølging av sykmeldte i 2009, slik at disse også kan få en mulighet i arbeidsmarkedet?

Statsråd Dag Terje Andersen [19:09:02]: Det er riktig som representanten Woie Duesund sier, at dette er en av de største utfordringene innenfor Nav-systemet. Da tror jeg representanten Woie Duesund og jeg kan være enige om at det første vi bør gjøre, er å unngå budsjettforslagene til de partiene – det gjelder da ikke Kristelig Folkeparti – som foreslår dramatiske endringer i Nav. Det er punkt 1. Det er slik at de skal gjennomføre denne oppgaven samtidig som de har store omstillinger og reformer på gang.

Så vil jeg gjennom den evalueringen som nå skjer med IA-avtalen, og i tett samarbeid med partene, sørge for at

vi har sterkere fokus på alle delmålene. Det ene er sykefravær. Det andre, som vi har dårlige resultater på, er uføres inntreden i arbeidslivet. Det tredje punktet, der vi har positive resultater, er avgangsalder. Vi skal gå grundigere inn i dette ved evalueringen av hele IA-avtalen, og som sagt sammen med partene finne fram til hvilke tiltak som er nødvendige både for å øke oppfølgingene konkret og for å få bedre resultater totalt sett.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [19:10:24]: Det kunne vært fristende å starte med å si at etter å ha hørt på statsråd Andersen, kan vi alle gå hjem og sove søtt, for krisen er avlyst.

En annen ting som fascinerte meg i statsrådets beskrivelse av virkeligheten, var den fantastiske tiltroen til sysselsettingen. Det er mulig at statsråden ikke har fått med seg det fokuset som har vært på Nav i det siste. Det har ikke nødvendigvis vært bare positivt når det gjelder Navs evne til å hjelpe folk tilbake.

Uansett: Virkelighetsbeskrivelsen når det gjelder finanskrisen i dag, har til de grader vist forskjellige syn på saken. Det blir hevdet fra posisjonen at opposisjonen er på ville veier, bl.a. når det gjelder skattelette og de grepe man tar her. Etter mitt skjønn er det slik at dette kan umulig løses bare politisk. Hvis man skal få til en endring og komme ut av dette, er man helt nødt til å spille på lag med befolkningen. Det er befolkningen som faktisk genererer både verdiene og det andre som skapes her i landet. Det gjøres ikke nødvendigvis i denne salen.

En annen hovedutfordring blir: Hvor lang tid skal man vente før man tar tak? Hvor lenge skal man se? Hvor lenge skal man vurdere? Kan det være fordi man mangler erfaring i denne typen kriser at man skal skynde seg sakte, eller er det andre ting som gjør at man venter? Jeg tror i alle fall det bør være slik at når ting er ille, som de er nå, så haster det å gjøre ting. Det hadde vært fristende å si om Regjeringens satsing: Det er nesten slik at man puffer folk utfor kaia, og så redder man dem etterpå for å vise handlekraft. I utgangspunktet hadde man kunnet spare seg hele øvelsen hvis man hadde vært inne og forebygd i forkant. Det gjør man ikke, men man ønsker å vise handlekraft.

Den rød-grønne regjeringen har skrytt av sine evner til å ta vare på befolkningen, og ikke minst satse på at renten skal ned. Ja, det er vel langt på vei en selvfølge at man må prøve å få det til, for så langt har den vært omtrent norgesmester i å få renten opp! Jeg registrerer også at finansministeren har en annen retorikk enn hun hadde før, som opposisjonspolitiker. Da var det slik at foregående regjeringer hadde ansvaret når renten gikk opp, i dag er det markedet. Det har kanskje å gjøre med hva slags posisjon man bekler i den politiske situasjonen.

En annen ting som kanskje blir liten i forhold til finanskrisen, er at vi faktisk har en annen krise i en av demokratiets bærebjelker, nemlig hos norsk politi. Jeg skal være forsiktig med å skyld på Regjeringen i denne saken, men det som i alle fall er sikkert, er at Regjeringen sitter på nøkkelen til å finne en løsning. Da er det slik, etter

mitt skjønn, at det handler ikke om å prate, det handler om å finne en løsning. Det handler om å finne modeller som gjør at man får norsk politi, bokstavelig talt, tilbake på veien. Nå står de godt parkert i grøfta, og der ser det ut til at de blir stående. Jeg tror, med respekt å melde, at det ikke holder at justisminister Storberget går tur rundt Sognsvann. Det blir ikke særlig mer politifolk av det. Her må det helt andre ting til for å komme seg videre.

Det kan jo være at det også er betimelig å la det være rimelig dårlig en stund, for så etter hvert å komme med ulike tiltak for å vise at man har handlekraft. Det man da gjør, er å skyve befolkningen framfor seg som et gissel, siden befolkningen er avhengig av de politiske vedtak som fattes her og konsekvensene av dem – det være seg finanskrisen eller andre saker. Så hvorfor må man vente? Det synes jeg er overraskende, og jeg synes det er defensivt.

Noen har angrepet Fremskrittspartiet for vårt budsjettforslag, ikke minst for de skattekuttene som er der. Men det er vel slik at de midlene som befolkningen bruker, stort sett kommer fra egen lomme. Jo mer de har å rutte med, dess mer kan de være med og bidra til å skape en aktivitet ute, som vil være positiv for alle.

Det er slik at hvis du tar vekk en lenke i et kjede, så har du ikke noe kjede lenger. Da har du en løs lenke, men den har ingen helhetsfunksjon. Det er det som er i ferd med å skje nå etter mitt skjønn.

Så tillater jeg meg å gi honnør til representanten Alf E. Jakobsen for hans innlegg. Jeg registrerte at hjemme hos ham var det kona som var den store byggmesteren. Jeg forstod også på ham at det var viktig at hver enkelt av oss satset noe og tok et tak hjemme. Min honnør går til hr. Jakobsen og hans kone: Måtte mange ha samme idé som dem, så kanskje vi kan få gjort noe.

Helt til slutt registrerer jeg at de som angriper kapitalismen aller mest, er SV. Samtidig er det vel ingen som er mer opptatt av å bruke de verdiene som kapitalismen skaper gjennom bl.a. aksjeinvesteringer. Nå for tiden forstår jeg at man investerer alt man makter, fordi man er langt nede, og man forventer å være med på oppturen. Det er mulig at det er moralsk ut fra et SV-standpunkt. Jeg vil jo si at det langt på vei minner mer om dobbeltmoral enn om moral.

Marianne Aasen (A) [19:15:31]: Det er ingen tvil om at den økonomiske situasjonen er alvorlig. Hele det politiske miljøet tar den på alvor, og Regjeringen har siden budsjettforslaget ble lagt fram, tatt nye initiativ for å møte de utfordringer økonomien står ovenfor. Det siste døgnet har to nye tiltak blitt varslet – verdt å nevne siden forrige taler åpenbart ikke fikk med seg det nye tiltaket heller.

Opposisjonen ønsker seg et bredt politisk forlik i finanspolitikken, samtidig som de fire opposisjonspartiene i dag går for fire ulike budsjettopplegg. De klarer ikke selv å samle seg, selv om de ønsker å framstå som et alternativ til Regjeringen. Selv ikke i en så alvorlig økonomisk situasjon som vi ser nå, har de en felles økonomisk politikk.

Mange påstander framsettes, bl.a. at regjeringspartiene øker skattene. Nei, vi gjør ikke det. Skattenivået er uendret

og gir samlet sett ingen innstrammingsvirkning på norsk økonomi. Vi fordeler skattebyrden mer rettferdig. Skjerpelsene for de rikeste eierne i næringslivet motsvares av lettelser for det store flertall.

Så hva gjøres med skatt og avgift i dette budsjettet?

Vi har innrettet skatteinnstrammingen slik at den først og fremst treffer de mest velstående og verdifulle ikke-børsnoterte aksjene. En interessant opplysning er at de 10 pst. rikeste i Norge eier 90 pst. av de ikke-børsnoterte aksjene.

Vi foreslår lavere skattlegging av moderate bankinnskudd gjennom økt bunnfradrag i formuesskatten. Vi utvider BSU-ordningen, noe som stimulerer til økt sparing i bank, og som også gir bankene bedre innskuddsdekning, som er viktig i disse tider.

Vi senker maksimalgrensen for verdsetting av næringseiendom fra 80 pst. til 60 pst. av markedsverdi. Det gir lavere formuesskatt for nybygg. Det vil i seg selv være et bidrag til å dempe nedgangen i byggeaktiviteten.

Det er riktig at vi øker ligningsverdien på eksisterende næringsbygg fra et snitt på 25 pst. til 40 pst. av markedsverdi. Det er en skjerpelse av skatten for eiere av slike bygg. Men fortsatt vil verdsettelsen som grunnlag for formuesskatt være langt lavere enn faktisk verdi.

De senere år har det vært en overinvestering i næringsbygg, og det er bl.a. et resultat av spesielt gunstige skatteregler. Ved å endre disse reglene vil vi dempe for store konjunktursvingninger i framtiden.

Hører man på opposisjonen, virker det som om skatten ikke endres i opp- og nedgangstider. Selvfølgelig er det ikke slik. Blir inntektene lavere, betaler man mindre i skatt. Når både aksjeformuer og næringsbyggformuer minker fordi markedsutviklingen er nedadgående, blir også formuesskatten tilsvarende lavere.

Egenkapitalsituasjonen i norsk næringsliv er kraftig forbedret de siste årene. Det er mer målrettet at myndighetene går inn med økt aktivitet på de sektorene som rammes av aktivitetsnedgang, f.eks. innen bygg og anlegg, framfor å opprettholde spesielt gunstige skattevilkår for de rikeste eierne.

Endringene av arveavgiften er også trukket fram som dramatisk. Men vårt opplegg innebærer lettelser for 90–95 pst. av de avgiftspliktige. Blant disse er det mange småbedrifter som også får lettelser sammenlignet med dagens regler.

Vi har opprettholdt en rabattordning i arveavgiften for slike aksjer inntil et tak på 10 mill. kr. pr. arvemottaker. Vi halverer de høyeste avgiftssatsene, reduserer de laveste satsene og øker fribeløpet vesentlig.

I tillegg har vi utvidet ordningen med rentefrie avdrag ved generasjonsskifter i familiebedrifter. Ordningen utvides til å gjelde alle bedrifter, ikke bare de minste, samtidig som den utvides fra sju år til tolv år. Restgjeld på arveavgift gir formuesfradrag som reduserer formuesskatten.

På et seminar i regi av Handelshøyskolen stilte økonomene følgende spørsmål: Snakker vi om en dramatisk skjerpning av arveavgiften ved generasjonsskifte i familiebedrifter?

Nei, det gjør vi ikke, ifølge Norges Handelshøysko-

le, nettopp på grunn av de regelendringene jeg nettopp refererte til – eller for å sitere professor Terje Hansens konklusjon på sitt foredrag helt korrekt:

«Krisebeskrivelsen som er gitt av næringslivet med hensyn til konsekvensene av det nye arvesystemet, er følgelig bare tull.»

Øyvind Vaksdal (FrP) [19:19:53]: Bistand blir uten sammenligning den store vinneren i Regjeringens forslag til budsjett for 2009.

Regjeringen og regjeringspartiene er tydelig stolte av at det nå skal brukes 1 pst. av bruttonasjonalinntekt for å bidra til utvikling i fattige land, som det heter, og man mener dette er historisk.

Fra vår side er vi også opptatt av å få mennesker ut av fattigdommen, men vi vil advare mot den ensidige fokuseringen på bistandens størrelse i kroner, eller i prosent av bruttonasjonalinntekt. Vi vil i stedet fokusere på bistandens kvalitet, om den kommer fram til dem som trenger den, om den virker etter hensikten, og om den i praksis fører mennesker ut av fattigdommen.

I Klassekampen 24. november stod det en interessant kronikk skrevet av Eirik Jarl Trondsen, daglig leder av Energy Africa Ltd i Kenya, med tittelen «Bistandens fallitt».

Han skriver bl.a. at sett fra Afrika er bistanden en besynderlig sak. Her kommer folk fra nord med flotte biler og gode lønninger som skal hjelpe oss i sør med å hjelpe oss selv. Etter erfaring fra ti års bistandsarbeid er hans konklusjon at vi gjør Afrika en bjørnetjeneste, og at vi kan ikke hjelpe et kontinent – det må hjelpe seg selv.

Trondsen hevder at offerrollen vi pålegger Afrika, er med på å skape en forestilling om et håpløst kontinent. Han viser i kronikken til selvopplevde eksempler på feilslåtte hjelpeprosjekter og konkluderer med for det første at bistand i dagens form er fallitt. Først når Afrika og ikke minst afrikanske ledere tar ansvar for egen utvikling, kan Afrika klare å stå på egne ben. Han hevder at løsningen ikke er nye bistandsmetoder eller mer bistand som holder liv i tvilsomme ledere, men at vi er villige til å ta Afrika på alvor. I praksis vil det si å investere tid og penger og slutte med å gi offergaver til «stakkars Afrika».

Langsiktige investeringer som tar vare på de ansatte, lokalsamfunnet og miljøet samt bygger en bærekraftig industri, må til, og han viser til en rekke prosjekter det vil være fordelaktig å investere i.

Fremskrittspartiet er hjertens enig med Trondsen i dette. Vi har gjennom lang tid tatt konsekvensen av dette, og i vårt alternative statsbudsjett tar vi også til orde for opprettelsen av et fond for investeringer i næringslivet i utviklingsland.

Flere og flere ser nå heldigvis at investeringer og næringsutvikling er en mye bedre og mer effektiv måte å bekjempe fattigdommen på, i motsetning til passiv penge støtte uten krav eller kontroll.

Fjerning av tollbarrierer og andre proteksjonistiske tiltak er også avgjørende dersom man skal kunne løfte mennesker ut av fattigdommen. Vi foreslår derfor i vårt budsjettalternativ å fjerne toll på varer fra alle utviklingsland

på OECD-listen. Fjerning av tollbarrierer fra industrilandene er imidlertid ikke nok alene. Like viktig er det at man bygger ned toll- og handelsbarrierer regionalt mellom utviklingslandene.

Finanskrisen som nå herjer verden, kan få svært alvorlige og omfattende konsekvenser for mange utviklingsland. Ferske analyser fra Verdensbanken viser at det på kort sikt er de land som har stor utenlandsgjeld og som er mest integrert i verdensøkonomien, som får svi. For de aller fattigste landene er det imidlertid de langsiktige konsekvensene som blir mest dramatiske. Mange frykter nå kollaps, og enkelte hevder sågar at konsekvensene i verste fall kan medføre regelrette statsammenbrudd for noen av de aller fattigste landene i Afrika. Mange av disse landene har veldig svak økonomi og har gjennom flere tiår vært passive bistandsmottakere, dessverre uten at dette har bidratt positivt på noen måte. Man har i svært liten grad hatt investeringer og næringsutvikling i mange av de fattigste landene. Man står derfor i dag veldig dårlig rustet mot konsekvensene av finanskrisen.

Fra Fremskrittspartiets side er det avgjørende at det norske utviklingspolitiske engasjementet må støtte opp om en politikk som demper de negative konsekvensene av finanskrisen i u-landene, spesielt knyttet til gjeldssituasjon, investeringsbehov og handelsbetingelser. Det bør derfor fra norsk side nå vurderes strakstiltak for å dempe de alvorlige effektene av finanskrisen. Fra vår side foreslår vi i tillegg til fjerning av toll på varer fra u-land og et investeringsfond en økning av posten til gjeldslette utover Regjeringens forslag. Målet for norsk utviklings- og bistandspolitikk må være å bringe mennesker ut av fattigdom og gjøre fattige land i stand til å stå på egne ben. Skal vi oppnå dette, må vi bruke de metoder som vi vet virker.

Trond Helleland (H) [19:25:17]: Neste års statsbudsjett, eller kanskje vi skal si neste års midlertidige statsbudsjett, viser med all tydelighet denne regjeringens hovedproblem på samferdselsområdet: total mangel på fantasi hva gjelder nye, utradisjonelle virkemidler for å finansiere veier og jernbane. I tillegg lider Regjeringen av angst for konkurranse og omstilling. Med tanke på den finanskrisen vi nå er midt oppe i, er dette dårlige nyheter for næringsliv, passasjerer og bilister. En rød-grønn regjering er en garantist mot modernisering og fornying.

Høyre ønsker å tenke nytt. Tiden er inne for å sikre viktige nasjonale infrastrukturinvesteringer langsiktig finansiering. Tiden er inne for et krafttak for samferdsel. Vi oppfyller rammene i Nasjonal transportplan, skryter Regjeringen. Tallenes tale er klar: Det mangler 623 mill. kr for å oppfylle posten på riksveinvesteringer, og det mangler 438 mill. kr på investeringer i jernbanelinjen. Når regjeringen sier at de oppfyller Nasjonal transportplan, er det på grunn av økt oljepris, som har gitt dyrere drivstoff for ferjene. I tillegg har transportkomiteen fått svar fra departementet på hvilke veiprojekter som skulle ha vært igangsatt i denne perioden i henhold til Nasjonal transportplanvedtaket i forrige periode, men som ikke har kommet i gang, eller som har fått lavere bevilgninger enn det som var forutsatt. Det er en lang og trist liste. 29 veiprojekter

har fått betydelig lavere bevilgninger enn forutsatt, og over 30 prosjekter er skutt ut i det uvisse.

Forbedret infrastruktur og mer moderne samferdselsløsninger øker mobiliteten og bidrar til å tilfredsstille de transportbehov som finnes i samfunnet. Dette kan gi vekst og utvikling i hele landet. En godt utbygd og vedlikeholdt infrastruktur gir enkeltmennesker frihet til å kunne forflytte seg på en effektiv og sikker måte innenlands og til utlandet. Infrastrukturen er samtidig viktig for at bedrifter i hele landet skal være konkurransedyktige.

Veibyggning er både god distriktpolitikk og god næringspolitikk. Bedre veier er også avgjørende for å komme videre mot visjonen om null drepte og varig skadde i trafikken. Høyre mener at man i økonomiske nedgangstider må bidra til å redusere arbeidsledigheten bl.a. i bygg- og anleggssektoren gjennom økt satsing på veibyggning.

Den statlige andelen av veiinvesteringene må økes. Manglende investeringer til veier i forhold til målsettingene i Nasjonal transportplan må bevilges på budsjettet for 2009. Vi vil derfor øke bevilgningene til veiinvesteringer med 1 milliard kr i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

I tillegg vil Høyre etablere et vedlikeholdsfond til samferdselsformål på 40 milliarder kr. Dette vil gi en årlig avkastning på 2 milliarder kr, som vi vil bruke for å møte noen av de utfordringene vi har med det store etterslepet på vedlikehold av vei- og jernbanenettet. Samtidig er vi opptatt av å finne nye løsninger som kan gi raskere og mer rasjonell utbygging, drift og vedlikehold av veianlegg. Regjeringens varslede modell for bygging av infrastruktur, prosjektfinansiering, er skrinlagt. Det gjør det enda viktigere å jobbe videre med bygging av veier gjennom Offentlig Privat Samarbeid, såkalt OPS. Erfaringene fra de første OPS-prosjektene som er fullførte, er så gode, bl.a. med halvert byggetid og bedre kostnadskontroll, at vi mener modellen må videreføres på egnede strekninger. For neste år vil Høyre foreslå å starte opp fire nye OPS-prosjekter: E6 vest for Alta med 100 pst. statlig finansiering, E39 Os–Bergen, rv. 7 Sokna–Ørgenvika og E18 gjennom Indre Østfold.

Konkurranse i jernbanesektoren er viktig for å sikre et best mulig tilbud til brukerne med de ressursene som er tilgjengelige. For eksempel har økt konkurranse innen persontransport på Gjøvikbanen vært en stor suksess. Gjøvikbanen har etter konkurranseutsettingen fått et tilbud med mye bedre kvalitet – 40 pst. flere avganger og universell utforming – slik at den nå er tilgjengelig også for funksjonshemmede. Mer bruk av anbud med kontraktsvilkår og sanksjoner kan vise seg å være et mer egnet og effektivt verktøy for å sikre den offentlige tjenestekvaliteten. Høyre vil foreslå konkurranseutsetting av persontransport på jernbane på flere strekninger som i dag drives av NSB, f. eks. på Kongsvingerbanen.

Vi har fremmet et eget tidligere forslag om en handlingsplan for flere krysningsspor på jernbanen. Med flere krysningsspor kan man øke kapasiteten i jernbanenettet og få mer av trailertrafikken over på jernbane, og dermed redusere godstrafikken på veiene.

Under forrige regjeringssperiode ble det gjennomført

en rekke tiltak som medførte en økning i godstransporten med 80 pst. på jernbane i løpet av fire år.

Om et par måneder får vi Nasjonal transportplan til Stortinget, men den gjelder fra 2010. I den varslede nyttårspakken fra Regjeringen bør det være en betydelig satsing på veier og jernbane. Det må i hvert fall være et minstekrav at ferdig planlagte prosjekter nå settes i gang.

Torgeir Micaelsen (A) [19:30:36]: Det hadde vært fristende å kommentere innlegget til min gode kollega fra Buskerud om samferdsel med å peke på hvordan det må føles å være Høyre-mann og se at en rød-grønn regjering som la fram sitt forslag til Nasjonal transportplan i 2004 med å plusse på 1 milliard kr på vei og 1 milliard kr på bane, noe som ble omtalt som «luftpenger», har gjennomført dette til punkt og prikke og ligger milevis foran de ambisjonene Høyre-representantens egen regjering var med på å legge til rette for i forrige periode. Men det skal jeg la ligge.

Utsagnet fra Siv Jensen tidligere i debatten i dag om at hun aldri har vært med på en så underlig finansdebatt, beskriver kanskje situasjonen vi nå er inne i. Ja, den er underlig, den situasjonen vi nå er oppe i. Det er fordi vi må langt tilbake i tid for å finne en situasjon hvor usikkerheten knyttet til de økonomiske utsiktene var så stor som den er nå. I en slik situasjon prøver opposisjonen å score politisk mynt på at Regjeringen etter deres mening ikke er rask nok på avtrekkeren når det gjelder å sette i verk de tiltakene som kan bli nødvendige. Det er en urimelig kritikk. La meg gi noen eksempler på dette.

Budsjettet for neste år er ekspansivt fordi vi tidlig så at de gode økonomiske tidene vi nå har bak oss, ikke kunne fortsette. Budsjettet i seg selv gir viktige bidrag til å holde folk i jobb gjennom kraftig satsing på kommuner, på bygg, på samferdsel, for å nevne noe. Krisepakken for bankene ble etablert i rekordfart. Sammen med budsjettet gav dette rom for to rentenedsettelse. Man trenger ikke være økonomieksperter for å skjønne at flere vil komme. Arbeidsplasser innenfor eksportindustrien er foreløpig sikret gjennom tiltakene vi har satt i gang overfor GIEK og Eksportfinans, for å nevne noe. Men i løpet av ukene vi har bak oss, har vi sett at dette mest sannsynlig ikke vil være nok. Derfor varslet Regjeringen i går at vi om nødvendig vil komme med ytterligere tiltak i månedsskiftet januar/februar.

Så hører jeg at flere sier at dette er å reagere for sent og for lite. Da vil jeg si at den som i dag mener at man med sikkerhet kan gi svar på hvordan økonomien vil utvikle seg i månedene, ukene og årene som kommer, snarest må melde seg til tjeneste. Fra regjeringspartiene er vi opptatt av å adressere problemene med de riktige tiltakene til den rette tiden. For å gjøre dette er vi avhengige av å få på plass nye prognoser og tall. Vi har allerede mange indikatorer som viser at det går dårligere enn det vi har trodd, men vi må ha nye prognoser og tall før vi skriver ut medisiner med bredspektret nedslagsfelt.

Jeg synes man skal være meget forsiktig på borgerlig side med å si at man ikke har et enhetlig forsvar fra Regjeringens side mot den finanskrisen vi nå står overfor. På borgerlig side foreslår Fremskrittspartiet i kjent stil milli-

ardbeløp i påplussinger i statsbudsjettet. Dette gjør de om arbeidsmarkedet er godt eller dårlig, finanskrise eller ikke, så her er det ikke mye nytt.

Når det gjelder Høyre, har Høyre vært spesielt høye og mørke de siste dagene. Da er det grunn til å minne om at overfor NTB den 23. september, altså to uker før budsjettet ble lagt fram i høst, slo nestleder Jan Tore Sanner med bred penn fast at han fryktet at de rød-grønne partiene ville tenke for mye på valgkampen og ikke ta tilstrekkelig hensyn til norsk økonomi. Videre bad han finansministeren begrense pengebruken i budsjettet. Da budsjettet ble framlagt, mente han fortsatt at det ikke var stramt nok. Nå mener han altså at ting bare er helt håpløse.

Jeg skal ikke lage billige poeng av at det er flere som har vært ute på sykkeltur og vært rådvill om hva som nå er i ferd med å skje, hva som skjer nå i høst. Men da mener jeg vi også må kunne forlange en viss moderasjon fra opposisjonen i retur. Vi har sagt klart fra at vi er rede til å sette i verk de riktige tiltakene til riktig tid, men nå må vi først vedta et ekspansivt budsjett senere i kveld og få rentene ned. Så skal vi rett over nyttår, gjerne sammen med opposisjonen, diskutere hva slags ytterligere finanspolitiske tiltak det vil bli nødvendig å igangsette.

Norge er jo fantastisk privilegert, i den forstand at vi er meget godt rustet til å møte den økonomiske uroen som nå går over hele verden. Vi er privilegerte fordi vi har satset på den nordiske velferdsmodellen, som kombinerer en stor fellesskapssektor med et konkurransedyktig næringsliv, og vi har meget gode statsfinanser. Da må vi ikke skule bort mulighetene til å ruste oss for det økonomiske uværet som nå er i ferd med å sette inn, med nærmest å leve etter mottoet «jo mer, jo bedre, det spiller ikke noen rolle om det er de riktige tiltakene til den rette tiden». Det blir uansvarlig i mine øyne.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [19:35:28]: Mange bruker med rette denne finansdebatten til å snakke om å sikre arbeidsplasser og stimulere til nye, men i for stor grad snakker vi kun om krisepakker, hvor nye bevilgninger skal komme støttende til, istedenfor samtidig å se på rammebetingelser der endringer i lovverk og regler og konkurransedyktigheten i forhold til utlandet kan være vel så viktig for å stimulere industrien og økonomien vår.

Jeg har vært på mange industribesøk de siste ukene. Det er to ting som går igjen hos industribedriftene vi snakker med. Det er behovet for et industrikraftregime, og det er behovet for en CO₂-kvotelov som er konkurransedyktig i forhold til EU. På begge områder registrerer industrien at Regjeringen beveger seg i feil retning. Man strammer til der andre land løser opp. Der EU nå går i retning av å bevilge 100 pst. gratis kvoter til industrien, jobber Regjeringen for å bevilge null. Det gir en ekstraregning til industrien som blir en byrde de ikke kan leve med.

Den økonomiske risikoen øker i Norge, mens den reduseres i våre konkurrentland. Bedriftene blir i beste fall sittende på gjerdet, mens de har planlagt investeringer. Kanskje sitter de der til 2013, når CO₂-kvoteregimet blir avklart, kanskje detter de ned på feil side. Det må vi ikke ta sjansen på. Fremskrittspartiet bruker derfor denne bud-

sjetinnstillingen til å utvikle Norge som energistormakt. Det er viktig verdiskaping vi snakker om, og det sikrer arbeidsplasser i nedgangstider. En sterk olje- og energisektor vil skape grobunn for teknologiutvikling, høy verdiskaping og god levestandard. Dette bør komme landets innbyggere og næringsliv til gode gjennom sikker tilgang til energi til en fornuftig pris. Fremskrittspartiet vil derfor legge til rette for å foredle mer av våre energiresurser i Norge. Derfor er det viktig å få etablert et industrikraftregime etter fransk modell, som gir industrien mulighet til å investere i kraftproduksjon og ta ut kraft til selvkost. Dette sikrer arbeidsplasser, og det sikrer nye investeringer i Norge. Eksempel på det motsatte, når Regjeringen får styre, fikk vi på Karmøy i går, dessverre.

I dette budsjettet legger Fremskrittspartiet vekt på å stimulere til økt kraftproduksjon. Norge er en energinasjon. Vi har stort uutnyttet potensial, vi har en kapitalsterk bransje med mange prosjekter, men lite realiseres. Selskaper investerer i utlandet framfor i Norge, ja til og med statens eget selskap Statkraft investerer fortrinnsvis i utlandet i dag. Det viser at dårlige rammevilkår i Norge fører kapitalen ut av landet. Gode rammevilkår kan snu denne investeringsstrømmen. Derfor er det behov for en helhetlig energimelding som gir bransjen troen tilbake på norsk energipolitikk, og den politikken som ble skissert i statsbudsjettet for fornybar energi, er for dårlig. Der foreslår Fremskrittspartiet mange alternativer.

Men ser en på kraftsituasjonen i Midt-Norge, illustrerer den at energipolitikken har spilt fallitt i landet. Derfor foreslår også Fremskrittspartiet at det bør iverksettes konkrete tiltak i den regionen for å rette opp kraftbalansen. Det må vurderes en negativ anbudsordning for å gi ekstra stimulans til kraftutbygging i Midt-Norge, og vi håper på støtte til forslaget i dag.

Fremskrittspartiet vil også ha en sterk satsing på fornybar energi. Vi vil åpne for større miljøtilpassede vannkraftprosjekter. I tillegg vil vi forenkle konsesjonsprosessen for små kraftprosjekter og overføre en del av de søknadene til lokale myndigheter, slik at køen i dag kan reduseres. Det er ikke holdbart med fem-åtte års saksbehandlingstid for et småkraftverk. Sammen med innføring av et teknologinøytralt grønt sertifikat-system for fornybar energi kan en rekke lønnsomme, gode prosjekter realiseres og være med og bidra til å få økonomien i gang.

Vi vil også utvikle ny energiteknologi over et bredt spekter, og det er viktig å legge til rette for at den teknologiutviklingen kan skje i Norge, framfor at den nå flagges ut til våre naboland. Vi vil satse på styrking av energiefektivisering. Vi har foreslått å etablere et lavenergiutvalg som kan kartlegge potensialet for mer effektiv energibruk, og håper på støtte for det når det votes over i Stortinget den 2. desember.

Vi legger også opp til at vi skal ta i bruk gassressurserne våre, slik at industrien, gassbasert industri, kan våge å satse igjen i Norge. Staten må ha et overordnet myndighetsansvar for infrastruktur for gass, tilsvarende det staten har for strøm, og deriblant må staten ta et større ansvar for realisering av gassrør til Grenland. Det er oppsiktsvek-

kende at det eneste denne regjeringen har fått til i forhold til gassrør til Grenland, er å utsette prosjektet med opptil flere år.

Vi vil ha en robust og offensiv petroleumpolitikk. Oljeindustrien er sannsynligvis det som gjør at Norge ikke får den dype nedturen som mange andre land får, og da må vi stimulere den bransjen til å ha tro på Norge og komme med nye prosjekter selv i nedgangstider, framfor at de nå stadig kikker på andre steder. Når norske regjeringspolitikere sier at de vil stoppe rekruttering til petroleumsindustrien, er det et helt feil signal i en tid der petroleumsindustriens kapital er viktig for økonomien i Norge.

Ola Borten Moe (Sp) [19:41:11]: Det som har preget debatten i dag, er selvsagt den situasjonen som verdensøkonomien befinner seg i, og selvsagt også den situasjonen som er i ferd med å slå innover Norge, der finanskrisen er i ferd med å bli en krise i realøkonomien, der folk mister jobbene sine, der vi i det hele tatt er i en situasjon som det er lenge siden vi har vært i, som det er vanskelig å overskue konsekvensene av, og som understreker en del poenger i forhold til nasjonal økonomisk politikk, men som ikke minst minner oss om at vi er en del av en verdensøkonomi, og at det som skjer rundt omkring i Europa, i USA og globalt, i aller høyeste grad slår inn i den nasjonale økonomiske politikken og situasjonen.

Jeg har lyst til å slå fast at sett fra vårt ståsted har Regjeringen håndtert situasjonen godt inntil i dag. Man reagerte raskt og resolutt på den finansieringskrisen som bankene var i, og presenterte en kraftfull pakke der. Man har foretatt disposisjoner senest i dag der man har garantert og sikret likviditeten i eksportnæringene våre, og derigjennom sikret mange viktige arbeidsplasser rundt omkring i hele landet. Man har også, på tross av at dette budsjettet er ekspansivt, varslet nye tiltak som man vil komme tilbake til Stortinget med i løpet av januar måned.

Jeg tror også denne situasjonen understreker betydningen av at markedet alene ikke er i stand til å håndtere en stabil økonomisk utvikling til fordel for alle, og at markedet er avhengig av kontroll, at markedet er avhengig av mekanismer som gjør at det både fungerer og ikke minst fordeler, og at det fungerer på det viset som det skal. Jeg tror det vil vise seg at den norske blandingsmodellen er svært robust. Jeg tror denne krisen kommer til å vise at vi i Norden, og kanskje spesielt i Norge med det utgangspunktet vi har, er klare til å komme gjennom dette på en bedre måte enn det man er i stand til veldig mange andre steder. Jeg tror ikke minst at den norske modellen kommer til å vise seg mer omstillingsvillig, omstillingsdyktig, fordi vi har lange tradisjoner for å trekke i lag, fordi offentlig og privat sektor vet å samarbeide, og ikke minst fordi vi har en offentlig finansiell situasjon som gjør at vi er i stand til å handle på en annen måte enn mange andre er.

Det har vært mye prat om motkonjunkturpolitikk, eller i hvert fall om kraftfulle tiltak innenfor finanspolitikken for å motvirke konjunktorene. For min egen del har jeg lyst til å understreke at pengepolitikken sett fra vårt ståsted er det langt viktigste. Det er nå overordnet viktig at vi får ned renten. Det at vi i den situasjonen vi er i, har en nasjo-

nal pengepolitikk, har mulighet gjennom Norges Bank til å styre egen rente og har en økonomi som, hvis vi hadde villet, kunne ha stabilisert kronen ytterligere, er et godt argument for å holde oss utenfor EU og holde oss utenfor den monetære union. Det ville ha fratatt oss et av de aller viktigste virkemidlene for å motvirke den situasjonen som vi nå er i.

Så er vi fra Senterpartiets side opptatt av at eventuelle tiltak er nødt til å komme på investeringsiden. Nå har vi en mulighet til å ta igjen mye tapt på investeringer, enten det gjelder vei og samferdsel eller skolebygg, sykehjem og sykehus. Vår innretning framover når det gjelder penger som skal brukes, er at vi kommer til å vektlegge investeringsperspektivet.

Det er også mange her i dag som har understreket næringslivets betydning og næringslivets behov. Det er vi selvsagt også svært opptatt av i Senterpartiet. Vi har allerede sagt at vi ønsker å se nøye på de reglene som nå skal utformes i praksis for å vurdere formuesverdiene, men vi kommer også til å ha et generelt fokus på skatt og avgift, for å se på mulighetene for gjennom det å lette situasjonen for næringslivet, lette situasjonen for bedriftene, ikke minst når det gjelder egenkapitalsituasjonen. For det er sånn i dag at verdiene er nødt til å skapes før de kan fordeles, og sånn vil det også være i framtiden.

Jan Sahl (KrF) [19:46:34]: I TV 2-nyhetene i går kveld ble det konkludert med at Regjeringen nå legger handlingsregelen på hylla. Ja, det skulle bare mangle. Den konklusjonen skulle vært trukket langt tidligere. Da ville vi hatt en skikkelig handlingspakke på bordet i dag. Er det en tid Norge virkelig trenger å bruke mer oljepenger, så er det nå.

Finanskrisen har endret grunnlaget for Regjeringens budsjett dramatisk. Først i går varslet Regjeringen at den vil komme med en tiltakspakke i februar. Det er bra, men det kommer sent, noe også Byggenæringens Landsforening gav uttrykk for i går. Jeg håper Regjeringen nå søker et bredest mulig flertall for tiltakspakken.

Økte bevilgninger til raskt realiserbare samferdselsprosjekter vil være et effektivt tiltak i dagens situasjon. Vi trenger bedre veier. Vi trenger bedre jernbane. Og i den situasjonen vi er i nå, må vi gjøre alt vi kan for å motvirke økt arbeidsledighet. Hva er vel bedre i en sånn situasjon, enn å satse på samferdsel? Prosjektene ligger klare. Behovet er stort. Det er ingen grunn til å vente. Men Regjeringens motvilje mot å komme opposisjonen i møte gjør at vi nå mister verdifull tid. Det tar tid å få prosjekter i gang, selv om de ligger klare i skuffen.

Kristelig Folkeparti har en stimuleringspakke på bordet i dag hvor vi bl.a. øker rammen for Statens vegvesen og Jernbaneverket med 1 milliard kr. Vi støtter gjerne større beløp i den varslede handlingspakken fra Regjeringen.

Finansministeren mener Regjeringen vil ha bedre oversikt i februar. På samferdselssektoren har vi mange ferdig planlagte prosjekter som på grunn av manglende finansiering står i kø. Her er det ikke oversikten som mangler, men viljen til å ta fatt.

Kristelig Folkeparti øker bevilgningene til vedlikehold

og investeringer på både vei og bane. Det skal satses på flere, bedre og sikrere veier, og jernbanen skal få et historisk løft. I tillegg foreslår vi strukturelle tiltak som sikrer en mer rasjonell og sammenhengende utbygging.

Et viktig grep vil være å gi transportetatene større handlefrihet. Derfor bør samferdselsetatene omorganiseres til statsforetak. Kombinert med det må det etableres en ordning der staten stiller lånemidler til disposisjon for samferdselsprosjekter.

Skal vi nå målet om et nasjonalt infrastrukturloft, må vi tenke nytt i Norge. Prosjektfinansiering kan sikre at gjennomføringen av vedtatte prosjekter skjer mest mulig kostnadseffektivt, og uten unødige avbrudd. Lånefinansiering bidrar til langsiktighet og forutsigbarhet. Tilbakebetaling baseres på en kombinasjon av statlige tilskudd og brukerfinansiering.

Vedlikeholdsetterslepet er stort. Utbedring av ulykkespunkter og oppføring av midtdele på stamveinettet må prioriteres spesielt. Dessuten er det nødvendig å sikre rasutsatte strekninger i langt større grad enn i dag. Det trengs flere gang- og sykkelveier, særlig i byer og tettsteder, og Kristelig Folkeparti foreslår at det opprettes en belønningsordning som stimulerer til økt bygging av gang- og sykkelveier.

Jernbanen er nøkkelen i et bærekraftig transportsystem. Persontransport i tett befolkede områder må prioriteres, og det må bygges flere kryssningsspor for å legge til rette for mer gods over på bane. Nå er tiden inne for å satse på samferdsel.

Vi har fått et hefte som oppsummerer Regjeringens nordområdesatsing. Satsingen er etter mitt skjønn like tynn som selve heftet. Det er med respekt å melde lite oppmuntrende lesning. Regjeringen har i løpet av perioden rasket sammen likt og ulikt av slikt som i alle tilfeller ville stått på departementenes budsjetter, enten vi hadde hatt en nordområdesatsing eller ikke. På Samferdselsdepartementets område er det etter mitt skjønn helsvart, på tross av at bedre infrastruktur er et satsingsområde i nordområdestrategien.

Nå har Regjeringen muligheten: E6 gjennom hele landsdelen i nord trenger opprustning, og tre jernbansprosjekter er sterkt ønsket realisert: Tromsbanen Narvik–Tromsø, banestrekningen Kirkenes–Nikkel og NEW Corridor Kina/USA med Narvik som knutepunkthavn. Nordområdesatsingen krever i seg selv en handlingspakke, og mer til samferdsel hilses velkommen i Nord-Norge.

Til slutt: Satsing på infrastruktur er investering i framtidig livskvalitet, utvikling og verdiskaping. Kristelig Folkeparti ber om støtte for sin handlingspakke i dag.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [19:52:59]: Me er midt oppe i ei vanskeleg tid med oppseiingar og permitteringar i arbeidslivet. Regjeringa tek ansvar og etablerer fleire gode tiltak for å tryggje norske arbeidsplassar. Det gjer ho for det første med å leggje fram eit statsbudsjett der den ansvarlege økonomiske politikken blir vidareført, noko som er svært viktig, spesielt for næringslivet. Samtidig vil budsjettet bidra til auka aktivitet t.d. innanfor bygg og anlegg.

Så kom ei gigantpakke til bank- og kredittmarknaden

på 350 milliardar kr, vidare ei styrking av eigenkapitalen i Kommunalbanken. Sist søndag varsla Regjeringa at det vil kome eit forslag på å auke ramma for Garantiinstituttet for Eksportkreditt, GIEK, og for Innovasjon Noreg. Dette er tiltak som er svært positivt mottekne i næringslivet, og som utan tvil vil tryggje bedriftene, halde oppe aktiviteten og medverke til auke i investeringane. Det er viktig at Regjeringa på denne måten bidreg til at både eksportbedrifter og små og mellomstore bedrifter får tilgang på lån i ei vanskeleg tid. I dag har me fått melding om at Regjeringa også løyer utfordringar for norske eksportbedrifter gjennom statlege lån til Eksportfinans. Dette tryggjer norske bedrifters tilgang på langsiktig eksportfinansiering.

Hovudansvaret for å utvikle eit godt næringsliv ligg i all hovudsak hos næringslivet sjølv. Myndigheitenes rolle er sjølv sagt å gje næringslivet gode, generelle rammevilkår som gjer at dei kan konkurrere på like vilkår.

Me treng eit næringsliv som evnar både å omstille seg og fornye seg for å kunne halde oppe si konkurransekraft. Dette vil det bli sett fokus på i den varsla innovasjonsmeldinga som Regjeringa vil leggje fram i løpet av svært kort tid.

Regjeringa fører ein næringspolitikk for verdiskaping, noko som i neste omgang er sjølv grunnlaget for gode velferdstilbod til alle. Ikkje minst vil det stå sentralt i debatten om fattigdomstiltak, der arbeid er sjølv fundamentet for at folk skal ha det bra.

Ein ansvarleg økonomisk politikk er alfa og omega for næringslivet. Sjølv om Regjeringa brukar rekordstore 92 milliardar kr av oljeinntektene, er det likevel ein ansvarleg politikk for å halde renta nede, motverke stor arbeidsløyse og halde oppe høg sysselsetjing.

Den overordna strategien må vere at verkemidla som no er sette inn, må få anledning til å verke ei stund. Er det behov for fleire nye tiltak, er eg overtydd om at det vil kome. Dette er motkonjunkturpolitikk, men hovudfilosofien i Regjeringa sin næringspolitikk er at tiltak skal medverke til å utvikle nye, varige og lønsame arbeidsplassar. Samstundes må me ha fokus på dei områda som er baserte på dei føresetnadene som dette landet har. Det er den raude tråden i Regjeringa sin aktive næringspolitikk.

I desse vanskelege tider er det viktig å ta vare på bedrifter som har livets rett. Opposisjonen brukar sterke ord i debatten omkring forslag til endra arveavgift og formuesskatt. Ja, det er sjølv sagt opposisjonens rett. Men sanninga er at forslaget til Regjeringa tek vare på norsk næringsliv på ein god og rettferdig måte.

Når det gjeld formuesskatten, blir det no innført ei meir rettferdig verdifastsetjing av næringsseigedom, og botnfrådraget blir auka til 470 000 kr. Det er ei tredobling i løpet av tre–fire år.

Når det gjeld endringa i arveavgifta, gjer Regjeringa framlegg om å tette dei skattehola i arveavgifta som særleg dei rikaste har nytta seg av. Dei samla verknadene av omlegginga i arveavgifta inneber at mellom 90 og 95 pst. av alle avgiftspliktige får lågare arveavgift enn med dagens reglar. Mellom desse er det også mange småbedrifter som får lette samanlikna med dagens reglar.

For fire år sidan hadde me ei regjering med tom verk-

tøykasse og ein politikk for eit marknadsliberalt næringsliv. I dag har me ei regjering som har fylt opp verktøykassa med mange gode verkemiddel og ein solid blandingsøkonomi som gjev oss moglegheiter til å styre marknaden når det trengst.

Arne Sortevik (FrP) [19:57:03]: For nøyaktig et år siden var det også finansdebatt i Stortinget. Da seilte norsk økonomi i et farvann som var oversiktlig, og skuta holdt stø kurs fremover. Det var mye sol og godt vær i norsk økonomi.

Nå henger uværet over skuta, og stormvarslene står i kø. Farvannet foran er uoversiktlig og med en rekke skjulte farer. Det burde være full alarm på broen.

Med noen unntak virker det imidlertid som om skipperen på skuta nekter å ta los om bord – seiler videre på samme kurs og med samme fart. Det er ikke godt sjømannskap, heller ikke godt statsmannskap. Det er uklare tanker, og det mangler handling.

Om vi forlater seilingsbildet og går i land, synes Regjeringens resept på medisin til en sykmeldt økonomi å være en dose kredittmarkedstiltak til bankene og en dose lån/garantitiltak til kredittinstitusjoner som gir lån til eksportnæring og til norske kommuner.

Begge reseptene er skrevet ut på overtid – på søndagstid – etter at statsministeren lenge hadde forsikret om at pasienten ikke var syk. Regjeringens resept synes for øvrig å være «å følge situasjonen nøye», med en tilleggsoppfordring fra finansministeren fra SV om å shoppe så det svir.

Jeg har merket meg at finansministeren la et nytt verktøy i sin verktøykasse i går. En ny pakke vil komme i januar/februar. Norsk økonomi trenger pakker nå. Det er sterke grunner til at slike pakker bør både leveres og åpnes før jul.

Regjeringens budsjettforslag er et budsjettforslag som *ikke* passer til dagens virkelighet, heller ikke til det vi må være forberedt på kan bli virkeligheten i tiden fremover. Regjeringens budsjett er *ikke* tilpasset virkeligheten for kommunene i Norge, som leverer skoletilbud og eldreomsorg til alle landets innbyggere. Uten mer penger blir det kutt – med hilsen fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Fremskrittspartiets budsjett, derimot, har en egen kommunepakke på 5 milliarder kr.

Regjeringens budsjett er *ikke* tilpasset behovet for generell stimulans i økonomien – behovet for skatte- og avgiftslette for næringsliv og for folk flest. Fremskrittspartiets budsjett inneholder en pakke med skattelette på 30 milliarder kr – en pakke med kraft tilpasset et ekstraordinært behov for å stimulere etterspørsel.

Vil finansministeren ha mer shopping, bør hun satse mer på skattelette, slik de fleste land i Europa nå ser ut til å gjøre, uansett hvilken politisk farge som styrer. Regjeringens budsjett er heller ikke tilpasset mulighetene for å modernisere norsk infrastruktur.

Økonomisk tilbakeslag gir nå ekstra rom for kraftig investering innenfor samferdsel og innenfor offentlige bygg av alle slag. Det er nødvendig for å modernisere infrastrukturen og nødvendig for å ta vare på arbeidsplasser i anleggsnæringen.

På disse to sektorene har forfall og etterslep økt i mange år. Argumentene fra både sittende regjering og tidligere regjeringer mot økte investeringer har vært den egendefinerte budsjettbalansen og handlingsregelen, som først og fremst er antatt å holde orden på årlige utgifter og ikke på investeringer som varer i 50 år.

Dagens økonomiske situasjon bør få både nåværende og tidligere regjeringspartier til å skjønne at en annen og ny virkelighet også krever annet og nytt verktøy. Det verktøyet er ikke nytt for Fremskrittspartiet. Verktøyet er jo FrP-verktøy. Økte rammer til kommunene med øremerking er FrP-verktøy. Skatte- og avgiftslette er FrP-verktøy. Avklart, forutsigbar og langsiktig finansiering av investering i veier og jernbane basert på fondsavkastning og statlige lån til veivesen og jernbaneverk er FrP-verktøy. Det bør brukes nå. Landet trenger det.

Jeg merket meg at samferdselsministeren i sitt innlegg tidligere i dag var like mye leder av Senterpartiet som fagstatsråd. Hun sa at Fremskrittspartiet er i en annen økonomisk verden. Folk flest er nå i en annen økonomisk verden enn den verden Regjeringen med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har laget budsjett for.

Sjefsøkonomen i en av landets største banker sa i morges at Fremskrittspartiets budsjett var det som best var tilpasset den økonomiske situasjonen. Det er synd at Regjeringen seiler skuta videre basert på utgåtte kart!

A n d e r s A n u n d s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Anna Ljunggren (A) [20:02:19]: Det er ingen tvil om at situasjonen på verdens finansmarked for tiden er urolig og ustabil. Vi har store utfordringer framover, selv om Norge står bedre rustet til å møte finansuroen enn mange andre land. Det er derfor betryggende å høre i dag at statsministeren er grunnleggende opptatt av å sikre og trygge norsk næringsliv og norske arbeidsplasser. Bedrifter og ansatte er nå inne i en omstillingsprosess, en omstillingsprosess som for mange vil føles hardt på kroppen. Arbeiderpartiet har alltid hatt arbeid til alle som en av sine viktigste hjertesaker. Når vi nå ser at bedrifter varsler permitteringer, er det grunn til bekymring. I likhet med mange andre er jeg bekymret for arbeidsplasser i distriktene, spesielt i industribedriftene. Jeg er godt fornøyd med de tiltakene som er kommet så langt fra Regjeringens side, og stoler på at de blir fulgt opp av nye tiltak om det blir nødvendig.

Norge har en stor offentlig sektor. Dette er en viktig buffer når økonomien svinger. Budsjettet for neste år er et godt budsjett for å styrke fellesskapet. Det er vesentlig for alle familier og enkeltpersoner når økonomien svinger eller blir strammere. Foreldre skal føle seg trygge på at de har et godt barnehagetilbud og et godt skoletilbud uansett. Dette viser at den norske modellen med de sikkerhetsnettene vi har bygd opp, fungerer som den skal.

Også neste års budsjett for utdanningssektoren har et sterkt fokus på kvalitet i den norske skolen. Fellesskolen, som skal gi alle barn uansett sosial bakgrunn en likeverdig skolegang, er viktigere enn noen gang. Vi lever i et

kunnskapssamfunn, og vi må ha en skole som ruster barna våre for framtiden. Utdanningsbudsjettet fokuserer på tidlig innsats i grunnopplæringen. Dette skal sikre barna flere lærere de første fire årene i skolen. Vi får nå et varig etter- og videreutdanningstilbud for lærere og rektorer. Vi sørger for tettere oppfølging av nyutdannede lærere, og vi øker kvaliteten i lærerutdanningen. Alt dette skal sørge for at den norske fellesskolen blir enda bedre enn den er i dag. Dette vil være med på å sikre velferdsutviklingen i landet på lang sikt og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. En god skole er viktigere enn noen gang, med tanke på den usikkerheten mange nå føler. Det er de unge ufaglærte som først må gå når krisene i bedriftene oppstår.

Neste års budsjett inneholder en rentekompensasjonsordning for skolebygg i kommuner og fylkeskommuner. Vi vet at mange har utfordringer knyttet til nedslitte skolebygg og dårlig inneklima. Tiltaket er spesielt gledelig sett ut fra dagens situasjon med økende arbeidsløshet i byggenæringen på grunn av mindre byggeaktivitet. I finansinnstillingen prioriterer vi tiltak for å hindre og minske det store frafallet i den videregående opplæringen. Vi har mange tiltak for å forebygge frafall, og et av dem er styrking av rådgivingstjenesten. Det er derfor gledelig at det i dag i innstillingen ligger 17 mill. kr til karrieresentre rundt omkring i alle fylker. Disse sentrene er ressursentre for rådgivingstjenesten i grunnskolen og den videregående skolen. Yrkesveiledning i ungdomsskolen er helt avgjørende for at ungdom skal velge riktig studieretning i den videregående opplæringen. I et stadig mer krevende arbeidsmarked må alle ungdommer ha kompetanse på ett eller flere områder. Vi må gjøre det vi kan for å bidra til dette.

Om vi opplever usikkerhet omkring den ustabile verdensøkonomien, er det andre som har det mye verre enn oss. Mange kommer hit som flyktninger og asylsøkere. I år har det kommet mange, og flere er mindreårige. Mange kommuner har tatt på seg det store ansvaret å ta imot mindreårige asylsøkere i ulike omsorgssentre. Dette er barn som trenger spesiell oppfølging, ikke minst i skolesammenheng. Det er derfor gledelig at det rød-grønne flertallet i finanskomiteen har fulgt opp ved å bevilge 15 mill. kr ekstra for å støtte grunnskoleopplæringen for disse barna. Med tanke på barnas framtid er dette et av de viktigste tiltakene vi kan gjøre. Skolegang er helt avgjørende for barnas mulighet til samfunnsdeltakelse.

Budsjettet som er lagt fram, har en offensiv satsing med en foreslått økning i bevilgningene til universitets- og høyskolesektoren på 1,6 milliarder kr i 2009. Det er en vesentlig satsing med tanke på framtiden, der kunnskap og kompetanse vil være bærebjelkene i utviklingen av både næringsliv og offentlig sektor. Det er derfor gledelig at det i dag ble kjent at Regjeringen vil bruke ytterligere 160 mill. kr av inneværende års budsjett for å trygge undervisningen og forskningsaktiviteten ved våre universiteter og høyskoler. Det blir også oppstart av viktige bygg i denne sektoren, med nytt odontologibygg ved Universitetet i Bergen og nye lokaler for sykepleierutdanning ved Høgskolen i Oslo.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [20:07:37]: Politikk er å prioritere. Politikk er å sette viktig foran mindre viktig. Jeg skulle ønske at Regjeringa hadde vist gjennom sine budsjetter de siste årene at det var nettopp det den gjorde. Men dessverre har den misbrukt de historiske sjansene den har hatt gjennom enormt gode økonomiske tider de siste årene. Den har ikke investert for framtida, og det får vi merke nå.

Det er positivt at Regjeringa i dag delvis innser at det budsjettet den har lagt fram, ikke holder mål, og at den gjennom dagens ekstrabevilgning til universiteter og høyskoler setter et lite plaster på det store såret den har skapt i universitets- og høyskolesektoren over mange år. Men både Regjeringa og sektoren vet at dette ikke er nok. Dette er egentlig bare det minste som kunne forventes.

Forskerforbundet sier i en pressemelding i dag at dette ikke løser situasjonen for 2009, og Regjeringa har sjøl erkjent at det er behov for å styrke basisbevilgningen til universiteter og høyskoler med over 400 mill. kr.

Statsråd Tora Aasland sa tidligere i debatten i dag at det var en uventet og stor kostnadsøkning i forbindelse med lønns- og pensjonsutgifter. Jeg kan ikke forstå annet enn at den kostnadsøkningen ikke kan ha vært særlig uventet. Allerede 7. juli gikk det brev fra Fornying- og administrasjonsdepartementet til universiteter og høyskoler om rammene for det lokale lønnsoppgjøret. Man trenger ikke å følge spesielt godt med for å skjønne at årets lønnsoppgjør ble dyrt. Det burde også Regjeringa ha tatt høyde for.

Det nytter ikke for Regjeringa å bruke enhver anledning til å snakke om at den bevilger mer i antall kroner og øre på sektoren enn tidligere regjeringer – det gjør alle regjeringer. Alle budsjetter vokser fra år til år. Men det sektoren opplever, er en realnedgang i sine budsjetter. Det betyr at kvalitetsreformen ikke lenger er fullfinansiert, og det har gått hardt ut over motivasjon, studiekvalitet, utdannings- og forskningskvalitet ved institusjonene.

Dagens regjering har, til tross for det lille plasteret den vifter med i dagens debatt, brutt sine løfter innenfor forskning og høyere utdanning.

Det er en meget tankevekkende og interessant prosess vi har vært igjennom. Først forsøker statsråden å skjule – eller iallfall ikke si noe om – den store pensjons- og lønnsbomben som ligger under universiteter og høyskoler, og det blir ikke nevnt i budsjettframleggelsen. Så begynner både opposisjonen og interesseorganisasjoner å interessere seg for tallene – de begynner å grave, og det kommer fram mer og mer. Gradvis kommer det innrømmelser fra Regjeringa at budsjettet ikke er så bra som den først sa. Likevel forsvarer statsråden og Regjeringa budsjettet og mener det gir gode muligheter for bra forskning og god høyere utdanning for 2009. Så, samme dag som finansdebatten, kommer det plutselig 160 mill. kr ekstra – den endelige innrømmelsen på at budsjettet ikke holder mål.

Jeg er litt overrasket over statsråd Tora Aasland, som i mediene uttalte da man så den økonomiske helheten for sektoren, altså det store lønns- og pensjonsgapet for universitet og høyskoler, at det var nødvendig å gjøre noe, mens hun i debatten her gang på gang presiserer at dette ikke er kompensasjon for lønns- og pensjonsutgifter. Da er

spørsmålet: Hva er det da? Jo, det er sannsynligvis det siste og største beviset på at Regjeringa innser at budsjettet den har lagt fram, ikke holder mål.

Det er interessant å registrere at den samme statsråd, Tora Aasland, i sitt innlegg sier at hun er glad for at basiskuttet er rettet opp. Det er jo interessant at en statsråd fra SV er glad for at kuttet SV påførte sektoren, nå er rettet opp.

Basiskuttet til universitets- og høyskolesektoren som kom i budsjettet for 2007, er interessant på mange måter. Det virker som om Regjeringa har lagt seg til en arbeidsmåte der man tar store kutt, for så gradvis å legge pengene tilbake til sektoren igjen – og så forvente jubel. På samme måte fjernet Regjeringa rentekompensasjonsordningen for skolebygg, for så å legge den tilbake igjen – og forvente jubel. Det er ikke den måten vi driver på.

Det viktigste vi kan gjøre for framtida i Norge, er å investere i kunnskap og forskning. Det gjør Høyre i sitt alternative budsjett. Vi legger inn ekstra penger til lærerrekuttering, til seniortiltak, vi legger inn ekstra penger til Forskningsfondet og oppretter et eget fond for vitenskapelig utstyr. Vi utvider timetallet, og vi satser på grunnleggende ferdigheter. Der Regjeringa ikke evner å prioritere det viktigste først, tar opposisjonen mer enn gjerne jobben – og Høyre går i fremste rekke.

Magnar Lund Bergo (SV) [20:12:51]: Deler av debatten i dag fortøner seg som et norgesmesterskap i omsorg for mulige arbeidsledige. Det er grunn til bekymring, og det er ingen dårlig disiplin å konkurrere i. Det som er bra ved inngangen til den konjunkturen vi møter nå, er at vi har historisk lav ledighet takket være gode konjunkturer, men også en bevisst politikk. For eksempel er det i kommunene nå ansatt 37 000 flere enn det var da vi overtok regjeringmakten.

Når det gjelder denne rørende omsorgen for arbeidsledige, uttrykte Robert Eriksson fra Fremskrittspartiet i replikk til statsråd Andersen i dag bekymring for at vi ikke var raskt nok på banen og ikke hadde ressurser til å møte arbeidsledigheten. Da er det verdt å merke seg at Fremskrittspartiet – med alle sine millioner – i sitt budsjettforslag for inneværende periode fant å kutte 180 mill. kr i den etaten som er førstelinje i forhold til arbeidsledighet.

Dagens debatt handler i hovedsak om ett tema, og det er finanskrisen. Det er et speilbilde av den alvorlige situasjonen landet vårt befinner seg i. Vi rammes også av krisen som ble skapt av grådige amerikanske banksjefer, en uansvarlig amerikansk sentralbank og en amerikansk president som la seg flat for bankenes ønske om slappere regulering.

Jeg er glad for at Regjeringen håndterer denne krisen på en skikkelig måte – med grundige analyser og treffsikre tiltak der behovet er – uten å la seg friste til å kaste seg på ethvert forslag som fremmes, for å vise handlekraft. Det gjelder i forhold til bankenes likviditetssituasjon, i forhold til situasjonen for finansiering av eksport og ikke minst i forhold til budsjettet for neste år, inkludert de finanspolitiske tiltak som er varslet tidlig neste år.

Jeg og andre har i denne debatten bedt representan-

ter fra ulike opposisjonspartier forklare hvordan skattelettelser for de aller rikeste kan sies å være målrettet for å møte problemene finanskrisen skaper. Jeg har spurt om det er slik at de rikeste generelt er særlig hardt rammet av finanskrisen, eller om de som arver aksjer i ikke-børsnoterte aksjeselskaper, er de samme som nå mister jobben som følge av lavere etterspørsel i verdensøkonomien. Jeg har også spurt om det å gi de hundre personer med høyest formue en målrettet lettelse i formuesskatten er et spesielt effektivt virkemiddel for å få folk å jobb.

Opposisjonspartiene er kun enige om to ting i denne debatten. Det ene er at Regjeringens budsjett, med forsiktig språkbruk, ikke er perfekt. Det er vi også enig i. Det er sjelden budsjett er perfekte. Det andre er at de går mot Regjeringens tetting av skattehull som til nå har medført at rike mennesker i Norge har sluppet å betale skatt. Det begrunnes altså med at det er tiltak mot finanskrisen.

3 milliarder kr er mange penger. Jeg aksepterer at andre kan mene at det er både riktig og viktig å gi disse pengene til de aller rikeste i landet, men da er det vel rimelig å forvente at de gir en begrunnelse for hvorfor det bør være slik.

La meg være helt tydelig. For det første: De som har høy inntekt og høy formue, er sannsynligvis de som har best forutsetninger for å håndtere utfordringene finanskrisen skaper. Finanskrisen gir ingen grunn til å kaste penger etter denne gruppen. For det andre: Å gi penger til de rikeste i dette samfunnet vil ikke gi flere arbeidsplasser eller lavere rente for dem som nå sliter med å håndtere boliglånet. Skattelettelser til de rikeste er ikke og kommer ikke til å bli et riktig tiltak for å løse problemene finanskrisen gir i norsk økonomi.

Tore Hagebakken (A) [20:16:56]: Jeg vil vie mitt innlegg først og fremst til Regjeringas kommuneopplegg, og jeg skal innledningsvis kortfattet beskrive Regjeringas budsjettforslag overfor kommunesektoren. Jeg vil si det slik: Det blir mer av mye, og mer skal det bli.

Det blir mer penger – 4,7 milliarder kr i frie inntekter og 8,4 milliarder kr i samlet realvekst. I tillegg legges det til grunn at kommunesektoren får ca. 13 milliarder kr i lønns- og priskompensasjon. I 2009 passerer sektoren for første gang 300 milliarder kr.

Det blir mer penger fra staten for å bidra til økt vedlikehold og nybygging innenfor skolesektoren. Også svømmehaller inngår i rentekompensasjonsordningen. Slik skulle det også bli mer svømming, og det er bra. Og det blir mer penger til rehabilitering av kirkebygg. Kanskje blir det flere gudstjenester – vi får se.

Det blir mer penger til de ressurskrevende tjenestene – til dem som er mest avhengig av at vi stiller opp. Mens forrige regjering reduserte ordningen da behovet økte, har vår regjering laget en bedre ordening og økt bevilgningene med nesten 1,3 milliarder kr i løpet av to budsjettår, og det er verdt å merke seg. Staten stiller opp mer enn noen gang før overfor disse menneskene, og kommunene gir dem tilbudene og tryggheten.

Det blir mer inntektsutjevning mellom norske kommuner og dermed mer rettferdighet mellom folk i dette lan-

det. Det blir mer «skreddersøm» – det vil si flere ulike tilskudd som skal bidra til å møte de ulike utfordringer som kommunene i landet vårt står overfor. Det gjelder distriktstilskuddet, tilskuddet til lavinntektskommuner, vekstkommunetilskuddet og hovedstadstilskuddet. Samtidig er skjønnsmidlene beholdt. Det samme gjelder småkommunetilskuddet, som det nå heter, og Nord-Norge-tilskuddene.

Gjennom en inntektsgarantiordning og endring i tidspunkt for telling av innbyggere tas det enda mer hensyn til utfordringene i kommuner med større endringer i folketall eller andre forhold. Vi har med andre ord gått møysommelig til verks i vårt lagspill med Kommune-Norge.

Det blir enda mer penger til barnehagesatsingen vår og mer til økt timetall og kvalitet i skolen.

Jeg kunne nevnt flere eksempler på rød-grønn offensiv og helhetlig satsing på fellesskapet.

Fra kommuneproposisjonen ble lagt fram i vår og fram til budsjettet ble presentert i oktober, så Regjeringen behovet for å øke de frie inntektene fra intervallet på 3,5–4 milliarder kr til 4,7 milliarder kr. Lønnskostnadene hadde økt, og det så ut til å gå mot vanskeligere tider. Det hensyntok Regjeringa. Et godt kommuneopplegg ble godt mottatt.

Men tross store økonomiske løft fra Regjeringas side på mange områder som er viktige for å øke omfanget og kvaliteten på de kommunale tjenestene, er det nå mange kommuner og fylkeskommuner som sliter med å sy sammen budsjettene sine. Det tar vi på alvor, på ramme alvor.

Problemenes skyldes ikke bare finanskrisen, som kom hardt og brutalt på mange. Lønnsoppjøret slår ulikt ut i kommunene. Rentenivået spiller en viktig rolle i kommuneøkonomien, det må vi sjølsagt hensynta i finanspolitikken, og noen har – helt sikkert ganske så velmenende – brukt tidsbegrensede, ekstraordinære inntekter og momskompensasjon for å holde oppe eller styrke aktivitetsnivået. Noen av dem møter ekstra utfordringer nå.

I går varslet Regjeringa at det blir skuffet på enda mer kull, gjennom ytterligere finanspolitiske tiltak som vil bli presentert neste år. Tiltak i kommunesektoren skal i den sammenhengen vurderes spesielt. Her er behovene og mulighetene store, og kommunene er klare til å handle raskt. Det vet vi, bl.a. gjennom en undersøkelse KS nylig har gjort.

Dette vil være en ekstraordinær satsing alle i dagens situasjon vil være tjent med. Dette vil gi kjærkommen nybygging og rehabilitering og kjærkomne oppdrag for bygg- og anleggsbransjen. Sysselsettingsperspektivet må vi også ha med oss med hensyn til de offentlige arbeidsplassene når de finanspolitiske tiltakene skal sys endelig sammen. Vi må huske på at ordinært vedlikehold, gjennom regnskapsforskriftene, er henvist til de årlige driftsbudsjettene og dermed er avhengig av handlingsrommet i kommuneøkonomien.

Avslutningsvis vil jeg uttrykke stor tilfredshet med Regjeringas forslag til bedring av bostøtten, som innebærer 1 milliard kr mer årlig i bostøtteutbetalinger. 50 000 flere

husstander vil kunne få bostøtte, og vel 10 000 av disse er barnefamilier.

Regjeringa gjør stadig mer for dem som trenger oss aller mest, og mye til beste for oss alle. Dermed blir det mer av mye i kommunesektoren, og igjen: Mer skal det bli.

Harald T. Nesvik (FrP) [20:22:28]: Etter å ha fulgt både debatten i dag og ikke minst diverse medieutspill den senere tiden, det være seg pressekonferanser på søndag ettermiddag, det være seg innspill i media i en rekke forskjellige sammenhenger, har jeg begynt å bli litt i tvil. Det vi har til behandling i dag, er det statsbudsjettet for 2009, eller er vi allerede langt inne i en revidering av det samme budsjettet? Det er grunn til å stille seg dette spørsmålet når man har sett de signalene som kommer.

Først hørte vi at Regjeringens budsjettopplegg er godt tilrettelagt for å kunne møte problemer som finanskrisen gir oss. Så har vi endelig sett at Regjeringen har tatt inn over seg at det budsjettet som var laget, overhodet ikke var tilpasset den krisen som vi nå står midt oppe i.

Representanten Hagebakken rett før meg her viste til hvor fantastisk man har fått det til i kommunene. Da må jeg få henlede oppmerksomheten litt på den prosessen som skjer i norske kommuner akkurat nå. Finanskrisen slår også inn i Kommune-Norge. Vi ser stadig kommuner som må spare, som må endre opplegget i sin egen struktur, som snart må øke alle avgifter, det være seg vannavgifter, renovasjonsavgifter, det være seg forskjellige andre typer avgifter som kommunen tar inn, nettopp fordi inntektene til kommunen blir rammet som følge av finanskrisen fordi skatteinngangen reduseres. Jeg har ikke sett noe tiltak fra Regjeringen på det området.

Det som Regjeringen virkelig har lyktes med, og som de fortsatt lykkes med, er å skyve stadig større utgifter over på de personene i dette landet som allerede har det vanskeligst. Vi snakker om syke. Vi snakker i første rekke om kronikerne, personer som har høye utgifter fra før. Her har man virkelig lyktes i å skru til for at de skal måtte betale mer. Det skjer til tross for at Regjeringen i sin egen Soria Moria-erklæring skriver at egenandelene skal reduseres og holdes på et lavt nivå.

Jeg skal gi regjeringspartiene noen opplysninger om hva som har skjedd i den tiden de rød-grønne har sittet ved makten. Egenandelstak 1 har økt med 12,3 pst. Egenandel for legehjelp har økt med 10,25 pst. Egenandelen når det gjelder refusjon for psykologhjelp, har økt med 10,25 pst. Egenandelen for fysioterapi har økt med 10,25 pst. Jeg vet ikke om dette rimer med Soria Moria-erklæringen, der man altså skriver at egenandelene skal reduseres og holdes på et lavt nivå. Jeg tror at man i hvert fall skal revurdere sin egen erklæring.

Regjeringen har imidlertid en gyllen mulighet nå til både å kunne bedre situasjonen i eldreomsorgen og å kunne iverksette tiltak for å stanse mye av den ledigheten som vi nå kan se vil ramme innenfor bygg- og anleggssektoren. Regjeringen legger i statsbudsjettet for 2009 opp til at man skal bygge 1 000 nye omsorgsplasser/sykehjemsplasser i Kommune-Norge. I henhold til den summen som

ble lagt til grunn, legges det opp til 500 nye sykehjemsplasser og 500 nye omsorgsboliger. Dette er for lite, når vi ser på det behovet som er der ute. Nå er det mulighet til å kunne få realisert flere av de plassene som det er et skrikende behov for. Men nei, når det gjelder pleie- og omsorgssektoren, stanser man opp og sier nei, kun 1 000 plasser – til tross for at Regjeringen selv har sagt at innen 2015 må vi ha på plass minst 12 000 nye plasser.

Jeg håper den neste pakken fra Regjeringen, som kanskje kan komme allerede på søndag, vil dreie seg om at vi nå vil bygge 2 000 ekstra sykehjemsplasser, fordi man endelig tar inn over seg problemene og utfordringene innenfor omsorgssektoren.

Eirin Kristin Sund (A) [20:27:50]: I dag behandler vi et budsjett for å styrke fellesskapet, for det er det vi prioriterer. Budsjettet til de rød-grønne vil gi en kvalitetsheving av brede fellesskapsløsninger innenfor helse, omsorg, skole og barnehager. Forskjellene i levekår utjevnes, og innsatsen for samferdsel, miljø, utvikling og forskning får et betydelig løft.

Forskjellene i samfunnet skal reduseres. Derfor foreslår vi den største bevilgningsøkningen noen gang til fatigdomstiltak. Forskjellene i levekår skal utjevnes gjennom bl.a. økte minstepensjoner, utvidet bostøtte og innsats for arbeidsledige.

Regjeringens barnehagesatsing har gitt store resultater i løpet av perioden 2006–2008. Det er lagt til rette for etablering av nye barnehageplasser til 40 000 unger, og det ligger an til at de aller fleste kommuner vil ha full barnehagedekning ved utgangen av 2008.

Vi fortsetter satsingen på fellesskolen ved å øke bevilgningen til grunnopplæringen, til nye tiltak for å rekruttere lærere til den videregående opplæringen og til tilbud om videreutdanning av lærere og skoleledere i grunnskolen.

I dette budsjettet gis også vei og bane et betydelig løft.

De rød-grønne legger fram et budsjett med en historisk satsing på miljø og utvikling. Med en bistandsbevilgning på 26,2 milliarder kr er målet om 1 pst. av bruttonasjonalinntekt nådd, og det er det all grunn til å være stolt av. Med dette er vi med på å løfte opp verdens fattigste og kan skape en mer rettferdig fordeling i verden.

Jeg lurer på om representanten Leirstein og jeg har vært på samme sted de siste sju ukene, etter å ha hørt representanten tidligere i dag. De rød-grønne har altså lagt fram et statsbudsjett som er veldig offensivt, med en historisk satsing på vei og samferdsel og med et omfattende program for statlig byggevirksomhet, bl.a. en låne- og tilskuddsordning for oppussing og bygging av skoler og svømmebassenger – og det på til sammen 15 milliarder kr.

For ett år siden varslet Regjeringen at det ville bli nedgang i økonomien, og alle anslag og alle prognoser fra andre og fra vårt eget apparat ble lagt til grunn da dette statsbudsjettet ble laget. Situasjonen ble altså fulgt minutt for minutt og time for time, og det blir den fremdeles, med nye prognoser og nye anslag, for vi leker ikke økonomisk politikk, og vi leker ikke med arbeidsplassene til folk. Nettopp fordi vi er grunnleggende opptatt av å sikre og trygge norsk næringsliv og norske arbeidsplasser,

har vi igangsatt en rekke tiltak etter at budsjettet ble lagt fram, altså de siste ukene. Det må vi kanskje også fortsette å gjøre i tiden framover, om det er nødvendig. Så de rød-grønne har iverksatt tiltak som trengs, der de trengs, og når de trengs. Vi vil handle på kort varsel og med den handlekraft og den styrke som er nødvendig for å motvirke krisens virkninger.

Det er heller ikke riktig når representanten Sanner tidligere i dag sier at Regjeringen – og vi – ikke vil ha dialog. Det vil vi, og opposisjonen er hjertelig velkommen til å bli med på en dialog. Men våre pakker har altså til hensikt å sikre sysselsettingen, og miljø- og fordelingsprofilen skal ligge til grunn ved utformingen av eventuelt nye budsjettendringer. Når representanten Sanners dialog består av en oppskrift som er ren Høyre-politikk, noe som jo er helt naturlig siden det er i Høyre representanten hører til, er det like naturlig at det som vi ønsker å bruke som oppskrift, er rød-grønn politikk, altså en politikk som fullt ut er i stand til å løse norsk økonomi gjennom en turbulent tid og sikre norske arbeidsplasser og norsk virksomhet.

Når vi har en samlet opposisjon som spriker veldig i sin økonomiske politikk – der Venstre og Høyre har de samme rammene som Regjeringen, der Kristelig Folkeparti vil bruke 4 milliarder kr mer, og der Fremskrittspartiet vil bruke 30 milliarder kr mer – er det ikke lett å vite hva som egentlig er opposisjonens oppskrift eller alternative krisepakker til Regjeringens.

Når så representanten Syversen fra Kristelig Folkeparti i dag sier at budsjettet er utgått på dato, og at de ulike pakkene ikke har realøkonomisk verdi, forundrer det meg faktisk mye, for både LO, næringslivet, finansnæringen og andre som Regjeringen er i tett dialog med, sier at dette virker, og ønsker pakkene velkommen. Da kan jeg kanskje retorisk si at dette ikke er realøkonomiske pakker, men det er i aller høyeste grad realpolitikk i disse pakkene.

Dette budsjettet som vi skal vedta i dag, vil gi folk en bedre hverdag. Det er usikkerhet i finanspolitikken i hele verden, men vi skal nå bruke et titalls milliarder for at folk skal ha et arbeid å gå til, et hus og et hjem å bo i og et fellesskap å leve gode liv i.

Kåre Fostervold (FrP) [20:33:08]: Det er i dag gjentatte ganger blitt påpekt at man skal være rimelig rød-grønn for ikke å innse at regjeringspartienes budsjett har gått ut på dato. Finanskrisen har endret de fleste forutsetninger for statsbudsjettet, men Regjeringen velger altså å lukke øynene for det. Men det betyr ikke at det var et bra budsjett før finanskrisen slo inn i norsk økonomi.

Regjeringen har nok en gang neglisjert utfordringene som bl.a. industrien har stått overfor. Regjeringens budsjett tar ikke høyde for de nødvendige veiprosjektene som vil sikre økt konkurransekraft eller utløse investeringer i mange hjørnesteinsbedrifter som ligger i distriktene. Avskrivningssatsene i Regjeringens budsjettforslag som er de laveste i Europa, legger heller ikke opp til at man skal investere for derigjennom å produsere produkter med mindre energiforbruk eller mindre utslipp av klimagasser. Samtidig klarer regjeringspartiene å signalisere at man heller ikke i fremtiden kan regne med gra-

tiskvoter for CO₂, noe som kan sende prosessindustrien utenlands.

Det er ikke første gang industrien får oppleve at man blir motarbeidet av denne regjeringen. Det har nå gått opp for den delen av industrien som trodde på valgløftene om et industrikraftregime, at de er blitt holdt for narr. Nå innrømmer Regjeringen at den ikke vil komme med noe som er i nærheten av det som ble lovet i valgkampen, og Regjeringen henviser til kraftkjøp til markedsbaserte priser. Nå er altså den kraftkrevende industrien overlatt til de samme markedskreftene som Regjeringen skylder på når noe går galt.

Samtidig har regjeringspartiene fjernet fremtidige muligheter til å eie egen kraftproduksjon for derigjennom å være selvforsynt med billig kraft. Når Regjeringen praktisk talt spenner bein under alle de nye kraftprosjektene av betydning, enten gjennom å legge ned veto mot større vannkraftprosjekter eller gjennom å stille urealistiske rensekraft til gasskraftprosjekter, har man oppskriften på høye kraftpriser. Da gir man et klart signal til industrien om at denne ikke er et prioritert næringsfelt, og fremtiden for mange arbeidsplasser blir usikker.

Fremskrittspartiet har lagt frem et budsjettforslag som tar hensyn til mange av de utfordringene som næringslivet generelt står overfor. Vi styrker bedriftene gjennom å redusere skatter og avgifter. Vi gjør det lettere og billigere å få varene ut i markedet. Vi satser mer på næringsrelatert forskning og utvikling. Vi styrker utdanningsinstitusjonene og får derigjennom tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Vi satser på økt kraftproduksjon, som vil gi rimeligere kraftpriser for den kraftkrevende industrien. Vi gir tilgang til mer risikokapital for å utløse investeringer. Vi styrker det statlige virkemiddelapparatet som skal bistå næringslivet. Vi styrker helsevesenet, slik at folk kan gå på jobb istedenfor å stå i helsekø. Og vi gir skattelettelse for folk flest, slik at man kan opprettholde kjøpekraften og holde økonomien i gang. Fremskrittspartiet velger å satse offensivt – både på bedre velferd og på å sikre arbeidsplasser.

Vi er inne i en tid da Regjeringens gambling med arbeidsplasser ikke er den rette medisin. Et budsjett som legger opp til skatteskjerpelser for næringslivet, viser at regjeringspartiene ikke er av samme mening. I en tid med finanskriser og vanskeligere tilgang på kapital legger Regjeringen opp til en politikk som vil tappe bedriftene for egenkapital. Man skal ha sterke nerver for å investere i bedriften sin med denne regjeringen. Å komme løpende med daglige krisepakker i stedet for å ta imot invitasjonen fra opposisjonspartiene om å lage en bred tiltakspakke for å bøte på finanskrisen er ikke en løsning for den tillitskrisen dette faktisk er.

Hvis det er viktigere for denne regjeringen å hindre næringslivet skattelettelse enn det er å sikre arbeidsplasser, vil Regjeringen aldri finne løsningen på denne krisen. Da vil det som i utgangspunktet var et dårlig budsjett, bli et katastrofalt budsjett.

La meg til slutt bemerke at jeg registrerer at næringsministeren velger ikke å være til stede i denne debatten, noe som er ganske oppsiktsvekkende i en tid da befolkningen vender seg til storting og regjering for å redde be-

drifter, arbeidsplasser, hus og hjem. At nærings- og handelsministeren mener at hun ikke har en viktig rolle i dette arbeidet, tar jeg til etterretning.

Eva Kristin Hansen (A) [20:37:51]: Det har vært interessant å følge denne debatten. For å si det slik: Det har vært mye fram og tilbake – rundt prognoser, om budsjettet er oppdatert nok eller ikke, og spekulasjoner om hvordan finanskrisen faktisk vil slå ut. Det er åpenbart mange profeter i dette bygget.

I dag la Nav fram tall som viser at den registrerte ledigheten har økt kraftig den siste måneden. Vi må over fem år tilbake i tid for å finne en tilsvarende vekst i løpet av en måned. Mange har snakket om dette her i dag, og det er all grunn til å være bekymret.

Men det jeg da må si, er at jeg stusser litt over at enkelte representanter kritiserer Regjeringen sterkt for å være passiv og lite oppdatert, mens de selv kutter i tiltak nettopp til dem som blir arbeidsledig – slik som Høyre. De har lagt fram et alternativt budsjett hvor de kutter i det totale antall tiltaksplasser og kutter i dagpengeordningen. Hvis Høyre er så bekymret, og hvis de mener at de i større grad enn andre har tatt inn over seg dagens situasjon, blir slike kutt helt uforståelig for meg.

Jeg leser i finansinnstillingen at Høyre vil ha et bedre jobbmarked, ikke et tiltaksmarked, at vi må bedre rammevilkårene til næringslivet, at det bør gjøres mer for dem som står i fare for å miste jobben, og at det skal gjøres mer på den enkelte arbeidsplass. Greit nok alt det, men det hjelper fint lite for dem som faktisk har mistet jobben sin, og som ikke bare kan suse rett inn i en ny jobb, som trenger hjelp til å finne seg en ny en, som trenger kvalifisering hvis det kuttes i arbeidsmarkedstiltakene og i dagpengene.

Det er viktig at vi nå gir norske virksomheter trygghet, og gjør det vi kan for å sikre arbeidsplassene våre. Derfor behandler vi i dag et offensivt budsjett med mål om akkurat det. Og derfor har også Regjeringen varslet ekstraordinære tiltak. Så må vi følge utviklingen nøye og sette inn nye tiltak når og der det trengs. Det er viktig med mer styring nå, ikke mindre. All erfaring fra finanskrisen verden over er et bevis på det. Der har vi i Norge et godt utgangspunkt med den velferdsmodellen som vi har, og som flere har nevnt i debatten i dag – med en sterk og stor offentlig sektor, med et anstendig arbeidsliv, hvor staten driver en aktiv næringspolitikk, og hvor vi sikrer folk lik tilgang til gode velferdstjenester som helse, skole og omsorg.

For Arbeiderpartiet har det alltid vært viktig å ha en aktiv arbeidsmarkedspolitikk, både i gode og dårlige tider. Derfor har vi hele tiden hatt et høyt tiltaksnivå, selv om ledigheten har vært lav. Vi utvider ungdomsgarantien. Vi har jobbet fram reformer for å få flere i arbeid, slik som Nav-reformen og nye virkemidler som kvalifiseringsprogrammet, arbeidsavklaringspenger og arbeidsevneevaluering.

Arbeid til alle er det mest effektive virkemiddelet vi har for å forhindre fattigdom. Jeg har merket meg at flere under debatten i dag har etterlyst en mer offensiv fattigdomssatsing. Til det vil jeg si: Regjeringen har med de årlige bevilgningene til tiltak mot fattigdom økt med oppi-

mot 3 milliarder kr utover det som Bondevik II-regjeringen la fram i 2005. Med det er det ikke sagt at all fattigdom har forsvunnet, for så enkelt er det ikke. Vi har handlingsplanen mot fattigdom, som legger vekt på å gi folk større mulighet til å komme seg i arbeid, til at barn og unge skal få utvikle seg, og til å bedre levevilkårene for dem som er vanskeligst stilt.

I årets budsjett er det spesielt én sak jeg synes det er viktig å trekke fram. Det er den betydelige satsingen på bruk av bostøtten som et virkemiddel mot fattigdom. Den ordningen vil bety veldig mye for veldig mange. Kampen mot fattigdom handler om å ha en helhetlig politikk, med forebygging, med en offensiv arbeidsmarkedspolitikk, med gode velferdstjenester for alle og målrettede tiltak overfor dem som har det vanskeligst. En slik politikk ligger til grunn i det budsjettet vi skal behandle i dag.

Per Ove Width (FrP) [20:42:17]: I Regjeringens Soria Moria-erklæring uttrykkes det at det skal satses på nordområdene. Forsvarsministeren uttrykte tidlig etter sin inntrøden at Forsvaret skulle styrkes i Nord-Norge. Dessverre har vi ikke sett mye til denne varslede satsingen.

Fremskrittspartiets holdning har alltid vært at Forsvaret må få tilført midler i forhold til de oppgaver vi pålegger Forsvaret. Fremskrittspartiet mener at vi må styrke både økonomien til Forsvaret og organisasjonens størrelse. Vi er av den oppfatning at Norge må stå sterkt rustet mot trusler rettet mot infrastruktur og myke mål. Vi mener derfor at det er nødvendig å heve den generelle kompetanse og forståelse for dagens og morgendagens trusselbilde.

Hærens tilstedeværelse i Nord-Norge må styrkes. Det er avgjørende at vi har styrker i Nord-Norge for å vise vilje og evne til tilstedeværelse og suverenitetshevdelse. Med den senere tids utvikling i Russland med en fokusering på bedre materiell og mer øving er det tydelig at Russland nå har en mer effektiv offensiv tilnærming til interessebeskyttelse. Det er verdt å merke seg at den modernisering som skjer i det russiske forsvaret, også medfører at de satses på hurtigværende og mobile avdelinger som vil være i stand til å ivareta eller underbygge russiske interesser i nordområdene. Når vi da vet at Hæren ifølge generalinspektøren ikke kan forsvare annet enn en bydel i Oslo, er det ikke bare skremmende, men katastrofalt. Fremskrittspartiet ønsker at det skal etableres en bataljon liknende Telemark bataljon for å styrke Hærens struktur, slik at Hærens oppgaver kan løses på en forsvarlig måte. Vi ønsker derfor i vårt alternative budsjett å øke driftsbudsjettet med 750 mill. kr.

Vi er bekymret over at Sjøforsvaret har det laveste antall fartøyer i moderne tid. Det som verre er, er at de vi har, stort sett ligger i havn. Regjeringens manglende forståelse for behovet for flere fartøyer og flere operative seilingsdøgn er forunderlig. At Regjeringen ikke forstår viktigheten av flåtebasert ulike steder langs vår langstrakte kyst, er ubegripelig.

At det er behov for en base i nord, burde være selv-sagt. Fremskrittspartiet mener at Olavsvern er et perfekt anlegg for våre nye MTB-er, fregatter osv., som skal operere i nordområdene. Det er etter vår mening svært vik-

tig at Forsvarets tilstedeværelse i våre havområder i nord styrkes. Russlands satsing i nordområdene og aggressive fiskeripolitikk viser behovet for tilstedeværelse av så vel kystvaktfartøyer med helikoptre som marinefartøyer, for å vise et norsk nærvær.

Vi tar også inn over oss de utfordringer Sjøforsvaret har i forbindelse med utdanning av mannskaper. Vi ønsker derfor i vårt alternative budsjett å øke driftsbudsjettet med 400 mill. kr.

Fremskrittspartiet er opptatt av at også Luftforsvaret har merket den økende aktiviteten i Russland. De stadige avskjæringer ved norsk luftrom viser at Norge har behov for et solid luftforsvar med kapasiteter for å ivareta norsk suverenitetshevdelse, avskrekking og overvåking. Dessverre ivaretar ikke dagens budsjett disse økte aktivitetene.

Når det gjelder plassering av basestrukturen, er det viktig å vurdere hvor flyene skal patruljere og øve. Nærhet til disse områdene må spille en viktig rolle i valget av lokalisering. Det er viktig at vi i denne sammenheng ser framover og tar hensyn til de eventuelle begrensninger eller krav som stilles til de nye kampflyene som skal anskaffes. Innfasing av nye transportfly vil påføre Luftforsvaret ekstra kostnader. Vi ønsker på denne bakgrunn å styrke driftsbudsjettet med 180 mill. kr i vårt alternative budsjett.

Kystvakten har i dag, etter Fremskrittspartiets mening, et for lavt aktivitetsnivå. Kystvakten vil, i og med det framlagte budsjettet, få en liten økning i antall operative seilingsdøgn i Nord-Norge, men det mangler fortsatt mye for at Kystvakten skal kunne ha en stor nok tilstedeværelse i havområdene. I denne sammenheng er også antall fartøyer for lavt for å ivareta våre interesser i de norske områdene. Dessverre ser vi også at luftovervåkingen vil bli ytterligere kuttet i år, som følge av forestående vedlikehold av våre Orion-fly. Dette er et dårlig signal å sende til andre fiskerinasjoner som opererer i våre havområder. Vi ønsker å styrke Kystvaktens kapasitet, utdanningsnivå og tilstedeværelse. Derfor foreslår vi i vårt alternative budsjett å styrke driftsbudsjettet med 350 mill. kr.

Jeg skulle også sagt noe om Heimevernet, men det kommer min medrepresentant Per Roar Bredvold til å ta for seg i hele sitt innlegg senere.

Vi er opptatt av at Forsvaret må få det materiell som er best egnet til å løse de oppgaver Forsvaret til enhver tid er pålagt. I denne forbindelse er det nødvendig å øke materiellanskaffelsene for å kunne utruste Forsvaret på en tilfredsstillende måte, ut fra de kriterier som er gitt gjennom de ulike oppdrag. Vi ønsker derfor i vårt alternative budsjett i denne forbindelse å styrke kapitlet for større utstyrsanskaffelser gjennom utenlandsbudsjettet med 2 milliarder kr.

Torny Pedersen (A) [20:47:50]: Tre rød-grønne regjeringssår er gått. Det er helt umulig ikke å være stolt over de resultatene som den rød-grønne regjeringen har oppnådd.

Vi har endret kurs på svært viktige og grunnleggende samfunnsområder. Vi har stoppet den uansvarlige skattelettepolitikken som høyresiden førte, en type skattelette som gjorde at velbeslåtte herrer kunne slå seg på brystet.

Disse titalls milliardene som høyresiden ville strø ut til de rikeste av oss, har vi i stedet valgt å bruke på fellesskapsoppgaver i samfunnet. Kommunene, der folket bor, har på tre år fått i underkant av 30 milliarder kr i overføringer. Det løser ikke alle utfordringene i Kommune-Norge, men mange. Samtidig vil finanskrisen skape ytterligere utfordringer framover, noe Regjeringen gjør noe med.

Fremskrittspartiet mener finanskrisen har oppstått på grunn av for mange lover og regler i markedet. Hvor fjern går det an å bli fra virkeligheten? Hele verden, utenom de blåeste av de blå, mener nå at markedet burde vært styrt bedre, og at fremtiden tilsier at markedet ikke kan styre alene. Det må styres og kontrolleres.

Fremskrittspartiet vil i sitt alternative budsjett for 2009 øse ut langt over 30 milliarder kr mer enn oss fra oljeformuen, bl.a. ved å gi 29 milliarder kr i skattelette. Jeg vil spørre Høyre: Er dette et ansvarlig parti? Og lar det seg eventuelt gjøre å regjere sammen med et parti som alltid snur kappen etter vinden?

Jeg er stolt over de rød-grønnes tiltakspakker som nå kommer i tur og orden. Ja, jeg sa i tur og orden, for Regjeringen har god oversikt over når tiltak må settes inn, og hvor de skal brukes. Opposisjonen roper stadig at vi er på etterskudd og ikke tar de riktige grepene. Men her holder Regjeringen stø kurs og forholder seg også til nærings- og arbeidslivet ute. Trepartisamarbeidet virker, i tillegg til samarbeidet med kommunene og fylkeskommunene.

Jeg er for tiden spesielt stolt over å være fra Nord-Norge. Den rød-grønne regjeringen har en sterk og god politikk for vår nordlige landsdel. Nordområdesatsingen er mangfoldig og vil i fremtiden gi resultater på mange områder. Neste års budsjett styrker nordområdesatsingen med over 500 mill. kr. Da har vi styrket satsingen i nord med over 1 milliard kr på disse tre årene, med mange ulike tiltak.

I tillegg har vi besluttet at Reitan ved Bodø skal være Forsvarets operative hovedkvarter. Her har Fremskrittspartiets formann, Siv Jensen, bedyret en reversering dersom hun kommer til makten, men det vil jo aldri skje etter alt det spriket som avdekkes mellom partiene i opposisjon – heldigvis, vil jeg si, på vegne av det norske folk.

De rød-grønne har skapt håp og optimisme i hele landsdelen, og vi som bor der, skal bidra til en fortsatt bærekraftig forvaltning av både sjø- og landområder, noe som vil skape næringsvirksomhet og spennende arbeidsplasser. Og nettopp arbeidsplasser er det mange som er opptatt av i disse dager. Vi hører om flere og flere bedrifter som må permittere eller si opp ansatte. Men med flere målrettede tiltak, handling på kort varsel og flere rentenedganger vil denne regjeringen løse Norge gjennom en økonomisk turbulent tid og sikre norske arbeidsplasser og norske virksomheter den hjelpen de trenger i en økonomisk krisetid.

Selv i en tid med økonomiske uroligheter som denne, fører vi en troverdig og forutsigbar politikk. Vi handler der de borgerlige krangler. Vi satser der de borgerlige kutter. Vi setter fellesskap og solidaritet foran egoisme og skattelette. Om noen skulle være det minste i tvil: Vi er klare til å fortsette vår samfunnskamp også i fremtiden.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [20:53:18]:

Noreg står betre rusta enn mange andre land til å handtera den internasjonale finanskrisa, m.a. fordi vi har ein omfattande offentleg sektor. Kommunane spelar ei stor rolle i det norske samfunnet, ikkje berre fordi dei har ansvaret for sentrale oppgåver, som skule og pleie- og omsorgstjenester, dei er òg ein viktig bidragsytar for å halda hjula i gang i økonomiske nedgangstider. Til dømes er kommunesektoren sin del av talet på sysselsette 19 pst. Kommunane er ein stor kjøpar av oppdrag frå byggenæringa fordi dei forvaltar 32 mill. m² og har planar om fleire. Det er faktisk det same som 10 pst. av landet si samla bygningsmasse. KS har anslått at kommunane er klare til å realisera investeringsprosjekt til 30 milliardar kr innanfor bygg og anlegg allereie i 2009, under føresetnad av at staten gjev auka løyvingar. Kommunane er ein sektor som er eit stabiliserande element i krisetider.

Kommunebudsjettet for neste år vart godt motteke. KS var positivt overraska fordi dei fekk meir pengar enn det som var varsla i mai. Byggenæringens Landsforening var fornøgd, for dei såg at det her låg inne tilskotsordningar til utleigebustader og omsorgsplassar og låneordningar til vedlikehald både på skular, basseng og kyrkjer. Vanskelegstilte på bustadmarknaden var fornøgd med bustøtta, som altså gjer det mogleg for 50 000 nye husstandar å setja nøkkelen inn i ein tryggare heim. 8,4 milliardar kr utgjer ein forskjell.

Så langt i denne perioden er det grunn til å vera imponert over alt det kommunane har fått til med dei midlane som dei har fått tilført. Det er klart det betyr noko at det kvar dag i 2006 og 2007 var 31 nye som fekk arbeid. Klart det betyr noko at det vart tilsett 17 nye innan pleie og omsorg, og at 35 nye ungar fekk barnehageplass kvar dag desse to åra. Det utgjer ein forskjell. Aktivitetsveksten har halde fram inn i 2008. TBU har nyleg anslått veksten til vel 3 pst. Det betyr endå fleire tilsette innan omsorg, skular og barnehagar i år.

Eg er audmjuk overfor den situasjonen som kommunane no står i. Det er ikkje tvil om at kostnadsauken vil gjera situasjonen krevjande for nokre kommunar både no i 2008 og i 2009. Det er derfor Regjeringa har lagt opp til ein sterkare vekst i inntektene enn det vi varsla i kommuneproposisjonen. Uroa i verdsøkonomien gjev uro i budsjettbehandlinga i mange kommunar. Mellom anna er det uvisse rundt skatteanslaga for 2009. Det er noko som vi sjølv sagt følgjer nøye med på.

I tillegg har Regjeringa no varsla finanspolitiske tiltak i januar/februar som ikkje minst kjem til å bety noko for kommunesektoren. Sektoren er nemnt heilt spesielt. Det er greitt å vita at her er det betydelege behov, det er her mogleg å setja i gang tiltak raskt som har betydning for sysselsetjinga, og det er viktig å utnytta desse moglegheitene. På mitt budsjett ligg det òg 200 mill. kr i distriktpolitiske tiltak. Meininga er m.a. at fylkeskommunen skal verta ein endå viktigare regional utviklingsaktør. Men med dei tiltaka som vi no skal setja i verk, er det ei moglegheit for å kopla den situasjonen som vi no ser innan bygg og anlegg, med å få løyst viktige oppgåver rundt omkring i mange lokalsamfunn, viktige oppgåver som faktisk er

reine investeringar for framtida. Det gjeld tiltak som er etterlyste, som kommunane har vore nøydde til å prioritera ned fordi dei har prioritert nye oppgåver. Det gjeld infrastruktur som får stor betydning for busetjinga i dette landet framover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [20:58:39]: Fremskrittspartiet er det eneste partiet som i sitt alternative statsbudsjett faktisk har kommet med konkrete og virkningsfulle tiltak mot den situasjonen vi nå møter som følge av finanskrisen. Vi har foreslått relativt store ekstrabevilgninger, nettopp for å vedlikeholde kommunale bygg, som i dag har et etterslep på 142 milliarder NOK, vi øker rentekompensasjonsordningen, og vi setter inn ekstra midler på nærmere 3 milliarder kr for å få fortgang i utbyggingen av sykehjemsplasser.

Her er det viktig å ta grep svært raskt, og det er også fullt mulig å gjøre det. Man trenger altså ikke å vente i flere måneder med å komme med tiltak som vi i realiteten vet veldig lite om så langt. Hva er vitsen med å vente så lenge, mens kommunene fortviler i sine budsjettbehandlinger, og vi ser oppsigelser i bygg- og anleggsbransjen?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [20:59:46]: Eg trur det aller viktigaste no er eit velfungerande bankvesen. Der har Regjeringa allereie kome med tiltak. Det har òg Regjeringa gjort overfor Kommunalbanken, som er ein veldig viktig aktør for kommunesektoren. Så må eg faktisk få minna om at når det gjeld dei tiltaka som Amundsen no reknar opp, er det ei styrking i det budsjettet som skal verka frå 1. januar. Det er planar klare som ein då kan kombinera og setja i verk straks. Så blir diskusjonen då eigentleg eit spørsmål om dosering, og Regjeringa er altså no klar til å setja inn ytterlegare tiltak i månadsskiftet januar/februar. Eg tek fullstendig avstand frå ei beskriving der det blir sagt at Regjeringa er bakpå. Regjeringa la fram eit budsjett som mange kalte for ekspansivt. Det må no få verka, og så blir det ytterlegare tiltak i januar/februar.

Bent Høie (H) [21:00:57]: Høyre foreslo også å doble ordningen med rentekompensasjon, slik at kommunene får 5 milliarder kr i stedet for 2 milliarder kr, som Regjeringen foreslår til nybygg og oppgradering av bygg.

Men jeg er helt enig med statsråden når hun sier at det er en forutsetning å ha et velfungerende bankmarked. Det har en ikke på kommunesektoren i dag. Kommunekreditt har lånestopp, og i realiteten har Kommunalbanken monopol. Vil Regjeringen ta grep som sørger for at en sikrer konkurransen når det gjelder utlån til kommunene, f.eks. gjennom at staten kjøper Kommunekreditt nå av Eksportfinans – det er til salgs – og lar statens eierandel i Kommunekreditt forvaltes av SIVA, slik at en holder Kommunekreditt på armlengdes avstand fra Kommunalbanken, altså sørger for et fungerende marked for kommunene der det er konkurranse, slik at kommunene opplever å få en lavest mulig rente på de lånene som de nå skal ta opp nettopp for å holde hjulene i gang.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [21:02:00]: Regjeringa er veldig oppteken av å sikra ein velfungerande lånemarknad òg for kommunesektoren. For min del hadde eg tidleg møte med ulike aktørar her, med Kommunekreditt om situasjonen der, med Kommunalbanken, KS osv. Eg synest det er interessant å registrera no det breie engasjementet som er her for nettopp å sikra for det fyrste Kommunalbanken. Det kan vi gjera fordi staten eig 80 pst., og der har vi altså no tilført eigenkapital slik at kommunane kan låna mellom 15 og 20 milliardar kr. Så er det klart at både for kommunane og for samfunnet er det viktig at det her er konkurrerende institusjonar. Derfor er det meldt ifrå Regjeringa at staten som deleigar av Eksportfinans vil bidra til ei god strukturell løysing for Kommunekreditt, slik at Kommunekreditt framleis kan bidra til god konkurranse for kommunane på lånemarknaden. Men eg trur at Bent Høie er enig med meg i at konkrete løysingar kan vi ikkje ta her.

Björg Tørresdal (KrF) [21:03:18]: Statsråden sa i sitt innlegg at Kommunenes Sentralforbund, KS, sa mye positivt da budsjettet kom. Kristelig Folkeparti sa også mye positivt, og vi støttet alle de tiltak som er satt i verk overfor kommunene. Men KS har også sagt mer i de ukene som gikk etter at statsbudsjettet ble lagt fram. De sa bl.a. at det ser ut til at skatteinntektene ikke blir slik i kommunene som det var lagt opp til i statsbudsjettet. Det har en forståelse for, men det er en alvorlig situasjon for dem som nå sitter og planlegger neste års budsjett rundt om i det ganske land.

Statsråden svarte at dette følger vi med på, og hun sa videre at det kommer mer til våren. Men kommunene må vite hva som kommer akkurat nå. Kan statsråden gi en garanti for at uavhengig av om størrelsen på svikten blir 2 eller 3 milliarder kr, så vil den bli kompensert? Ja eller nei?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [21:04:14]: Eg må seia at eg vart overraska då eg såg at KS var sitert på at skatteinntektene kunne gå ned med 3 milliardar kr. Eg høyrde faktisk òg representanten Tørresdal på ein kanal seia at ho visste at skatteinntektene kom til å bli lågare neste år.

Det er eit tal, 4,5 milliardar kr, som har festna seg – altså fyrst 3 milliardar kr i redusert skatt og så 1,5 milliardar kr i tap i aksjemarknaden. Eg har ikkje sett at KS verken har bekrefta eller avkrefta det talet, men eg har aldri før opplevd at KS har overprøvd Finansdepartementet sitt skatteanslag. Det vi veit for framtida no, er at det er usikkert. Kommunane gjer klokt i å halda seg til Regjeringa sine tal for skatteanslaget. Så skal eg forsikra om at vi er ei regjering som vil sikra den lokale velferda. Det betyr at vi følgjer nøye med og stiller opp med tiltak, slik som vi allereie har varsla.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Torbjørn Hansen (H) [21:05:44]: Det er tøffe tider for norske bedrifter og arbeidstakere, med bankkrise og kon-

junkturnedgang. I en slik tid skulle man kanskje tro at en flertallsregjering ville være en fordel, med effektive beslutningsmekanismer og armslag til å håndtere utfordringer på løpende bånd.

Virkeligheten ser dessverre ut til å være motsatt. Vi aner dessverre en tilbakeholdning i en tid hvor tusenvis av ansatte mister jobben, og hvor bedrifter gjennomfører dramatiske omstillingsprosesser.

Det gikk ikke mange dagene fra budsjettet ble lagt fram, til det ble åpenbart for alle at kartet ikke stemte med terrenget når det gjaldt utviklingen i norsk økonomi.

SSB la bare en uke etterpå fram nye tall som viste dramatisk økende arbeidsledighet, fallende investeringer, en oppbremsing i norsk økonomi som vi ikke har sett maken til på flere tiår.

Hva gjør flertallsregjeringen med budsjettet når den får slik ny kunnskap? Svaret er kort og godt ingenting. Man gjør ingenting. Regjeringspartiene foreslår ikke en eneste endring i budsjettet. Tvert imot sitter man der, med hendene i fanget – i seks lange uker, helt fram til i går. Det eneste man gjorde i går, var å varsle at man skal sitte i to nye måneder på tenkeloftet for å gruble på mulige endringer i budsjettet i månedsskiftet januar/februar 2009. Det er åpenbart at ekstratiltak vedtatt i januar/februar neste år ikke vil ha effekt før tidligst høsten 2009. Dette blir altfor passivt.

Jeg registrerte at representanter fra regjeringspartiene tidligere i dag påstod at Regjeringen har støtte i næringslivet for håndteringen av krisen. La meg derfor sitere tittelen på NHOs reaksjon av i går: «tiltak kommer for sent».

Næringspolitikken de siste årene har heller ikke bidratt til å gjøre bedriftene bedre rustet til å møte situasjonen vi står oppe i nå. Stoltenberg kom til dekket bord i 2005, og har kun administrert de gode tidene. Han har valgt å øke skattene for næringslivet med 10 milliarder kr i forhold til vårt siste budsjettforslag, nedprioritert forskning og utvikling og nedprioritert veibygging i forhold til det økonomiske handlingsrommet.

Høyre har derimot systematisk prioritert motsatt. Høyre vil investere i fremtiden, i vekstfremmende tiltak som økt satsing på kunnskap og forskning, mer penger til veibygging og vekstfremmende skattelettelse. Dette er i samsvar med handlingsregelen, som slo fast at inntektene fra oljefondet skulle brukes til vekstfremmende formål, forskning, infrastruktur og skattelettelse.

NHO har beregnet at Stoltenberg II-regjeringen har prioritert helt andre formål i de gode tidene. Regjeringen har brukt kun 15 pst. av oljeinntektene på vekstfremmende tiltak. Bondevik II-regjeringen brukte 90 pst. Da er det heller ikke overraskende at konjunkturbarometeret til NHO viser at rammebetingelsene for bedrifter og norske arbeidsplasser er blitt svekket hvert eneste år etter at denne regjeringen overtok. Da er det også klart at flere bedrifter enn nødvendig vil gå over ende, flere enn nødvendig vil bli arbeidsledige med Regjeringens prioriteringer i denne perioden.

Mitt inntrykk er at Regjeringen sitter i en ideologisk hengemyr hvor egenkapitalen i bedriftene har fått merkelappen «formue» som eies av «de rike» og «de som har

mest fra før». Derfor øker Regjeringen i Norge skatten for bedriftene, mens nesten alle andre land i verden kutter skattene, uavhengig av politisk orientering.

La meg forklare hvordan fjerningen av 80 pst.-regelen fungerer. NHO-presidenten stod prisverdig fram i VG 11. november for å forklare denne sammenhengen. Han må betale 2,2 mill. kr i skatt av en inntekt på 1,8 mill. kr. Søsteren hans må betale 1,1 mill. kr i skatt av en inntekt på vel 400 000 kr. Konsekvensen er selvfølgelig at bedriften de eier, må ta ut egenkapital for å betale formuesskatten, og det svekker tryggheten til dem som jobber i denne bedriften. Denne symbolpolitikken rammer tusenvis av familiebedrifter i Norge, som må betale Regjeringens formuesskatt i en tid med oppsigelser og permitteringer.

Økningen av arveavgiften for familiebedrifter er et annet graverende eksempel på næringspolitikken til denne regjeringen. Restauranteier i Bergen, Eric Saudan, femte generasjon bedriftseier, forklarer effekten av Regjeringens økonomiske politikk i Økonomisk Rapport utgave 11/2008. Hans arvinger vil få en 25-dobling av arveavgiften med Regjeringens forslag – en 25-dobling. Det er ganske utrolig at Regjeringen mener at det å svekke norske arbeidsplasser er god fordelingspolitikk.

Dette landet trenger en ny kurs. Vi trenger en ny næringspolitisk kurs som gir flere arbeidsplasser, som styrker bedriftene og som øker framtidens velferd. Regjeringen må droppe symbolpolitikken. Regjeringen må bli aktiv istedenfor passiv. Man må droppe skatteøkningen og heller legge på bordet en politikk som skaper trygge arbeidsplasser, og som skaper framtidens bedrifter, som kan skape framtidens velferd.

S o l v e i g H o r n e hadde her overtatt presidentplassen

Torstein Rudihagen (A) [21:10:54]: Det blir diskutert om statsbudsjettet er ekspansivt nok for å møte utfordringene i kjølvatnet av finanskrisa. Krava vi hører er skattelette og meir pengebruk til auka aktivitet framover. Somme vil gi same medisin uansett kva lidinga er, men er dei gode dokterar? Arbeidarpartiet meiner at det viktigaste er å gjere dei riktige tiltaka til rett tid. Det har Regjeringa synt at ho kan, og det med trygg og stor autoritet i ein jungel med rop på ulike verkemiddel. Folket kan stole på at det vil Regjeringa halde fram med.

Statsbudsjettet er ekspansivt. Vi skal bruke 92 milliarder kr frå pensjonsfondet, like mykje som venta avkastning. Framover vil Regjeringa setje i gang dei tiltaka som trengst, der dei trengst, og når dei trengst. Regjeringa vil handle på kort varsel og med den handlekraft og styrke som er naudsynt for å motverke følgjene av krisa.

Det er avgjerande nå at vi ikkje gjer noko som ødelegg for ei låg rente. Mange er avhengige av låg rente for å greie låna sine i ei vanskeleg tid, og låg rente er avgjerande for at næringslivet skal investere og halde hjula i gang. Eit statsbudsjett må balansere dei ulike omsyna. Det grunnleggjande er å tryggje norsk næringsliv og norske arbeidsplassar. Derfor blir oppgåva å auke aktiviteten utan samstundes å få renteoppgang.

I statsbudsjettet ligg det store satsingar som vil motverke lågkonjunkturen, m.a. på samferdsel. Samferdselsbudsjettet blir 3,2 milliardar kr høgare i 2009 enn i 2008. Her er også dette året auke på både vedlikehald og investeringar. Samferdselsbudsjettet har auka kvart år sidan Stoltenberg-regjeringa tok over. Som eit døme: Da Bondevik la fram sitt siste budsjett, i 2005, ville Regjeringa investere 1,3 milliardar kr i jernbanen. Vi vil no investere 3,2 milliardar kr i jernbanen. Differansen er nok til å byggje den fokuserte strekninga Barkåker–Tønsberg i Vestfold – kvart år!

Dei alternative budsjetta frå opposisjonspartia inneheld mange forslag om lån, ulike fondsordningar, OPS osv. Vi har mest tru på pengar. Vi har vist vilje og evne til å leggje pengane på bordet. Denne satsinga på samferdsel vil halde fram i åra som kjem. Det er sjølvsagt òg lettare å få til samanhengande rasjonelle utbyggingar med eit stort samferdselsbudsjett. Altså: meir pengar og meir for pengane.

I 2009 vil Regjeringa setje i gang heile 14 nye vegprosjekt over heile landet. Også for jernbanen er budsjettet stort nok til å starte to nye store prosjekt i 2009, i tillegg til at det blir halde høgt tempo i dei store utbyggingane mellom Lysaker og Sandvika og mellom Sandnes og Stavanger. Så har Regjeringa varsla at ein på nyåret vil kome med nye tiltak som m.a. kan utnytte ledig kapasitet i bygg- og anleggsbransjen. Da bør det bli enda meir fart i veg- og jernbanebygginga, for investering i samferdselsinfrastruktur er god motkonjunkturpolitikk. Det gir dobbel effekt med auka sysselsetjing og enda viktigare: det effektiviserer samfunn og næringsliv.

Vi må samstundes auke trafikktryggleiken og redusere auken i utsleppa. Derfor bør auka tiltak òg omfatte jernbane. Da må fleire jernbaneprojekt gjerast klare til utbygging, Jernbaneverket må på offensiven, og dei må få meir pengar til planlegging, slik at gode prosjekt kan setjast i gang. Vi skal byggje både veg og bane, men det er ein tankekross at det finst så mykje større planreservar for veg enn for jernbane. Sjølvsagt er Jernbaneverket prega av tidlegare «magre år». Det låge investeringsnivået gjorde at Jernbaneverket ikkje såg meining i å gjere ferdig planar som berre blei liggjande til dei blei forelda. No er situasjonen annleis. På tre år er investeringane auka med 140 pst. Jernbanesatsinga vil halde fram i ein ny raud-grøn transportplan, og derfor må planarbeidet prioriterast meir.

2009-budsjettet og andre tiltak vil auke aktiviteten. Men det åleine vil ikkje vere riktig medisin. Vi kan ikkje møte finanskrisa berre med meir pengar i budsjettet. Dei ulike tiltaka må verke i hop. Derfor har Regjeringa sett inn klare, målretta tiltak i alt frå bankpakke til styrking av Kommunalbanken, Innovasjon Norge og krisepakke for eksportnæringa, for å nemne noko. Denne regjeringa er tett på utviklinga, og handlar der det er naudsynt for å sikre norsk økonomi, norske verksemdar og norske arbeidsplassar.

Per-Willy Amundsen (FrP) [21:15:48]: Regjeringens opplegg for kommunene neste år er, som flere har sagt i dag, fullstendig utdatert allerede før det er vedtatt. Vi har

en situasjon hvor Regjeringen opererer med et skatteanslag som er fullstendig urealistisk, og som vil bety tapt skatteinngang for kommunene til neste år, en hardere økonomisk hverdag. Selv KS har vært ute og advart mot dette. Dette kunne man gjort noe med. I stedet vender man seg bort og sier at man skal følge situasjonen, og så viser man til noen pakker som visstnok skal komme til neste år.

Kostnadsøkningen i kommunene har vært stor de siste årene. Selv om man har hatt bruttoøkning i kommunerammen, har nettoeffekten i praksis uteblitt. Situasjonen for kommunene før finanskrisen var at vi var tilbake til 2005-nivå, og med finanskrisen vil dette bli mye, mye verre. Derfor har Fremskrittspartiet, som eneste parti, tatt høyde for det. Vi foreslår konkrete styrking av kommunenes situasjon til neste år. Vi gjør det på en fornuftig måte, som ivaretar det frafalt av arbeidsplasser som vi kommer til å oppleve, og som vi allerede opplever. Derfor styrker vi vedlikeholdet i kommunene med 3 milliarder kr. Bygg- og anleggsarbeid kunne starte opp 1. januar 2009 hvis Stortinget hadde vedtatt det. Vi foreslår også 3 milliarder kr til igangsetting av bygging av nye sykehjem. Vi foreslår en konkret styrking av eldreomsorgen på 1 milliard kr. Vi foreslår også 700 mill. kr direkte for å styrke skolen og 200 mill. kr for å forbedre finansieringsordningen av ressurskrevende tjenester. Vi tredobler også rentekompensasjonsordningen fordi de – skal vi si – ikke helt omfangsrike 62 mill. kr, som er realiteten i det som ligger i statsbudsjettet, monner overhodet ikke. Det må langt mer midler til.

Så vil jeg henlede oppmerksomheten på den store budsjettvinneren, som knapt nok har vært omtalt som det. Det er faktisk en av postene med størst økning. Kostnaden ved norsk innvandringspolitikk, norsk asylpolitikk vil neste år utgjøre 8,6 milliarder norske kroner. Det er en økning på 2,9 milliarder kr bare til neste år. Dette har etter hvert blitt et dramatisk utgiftsområde. Da har vi ikke engang tatt med kostnadene som kommer av en feilslått integreringspolitikk. De 8,6 milliarder kr er de kapitler og poster som gjelder bosetting, som gjelder å ta imot og behandle asylsøknader, og en del av det som går på IMDI, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Dette er en helt uholdbar situasjon. Grunnen til at det er blitt slik, er at den rød-grønne regjeringen er i ferd med å sette en historisk norgesrekord – en ganske tvilsom norgesrekord – i mottak av asylsøkere. 15 000 kommer til Norge inneværende år. Man legger opp til det samme i neste års statsbudsjett. Da sier man også i realiteten at de såkalte innstrammingene som Regjeringen lanserte med brask og bram i september, har null effekt. De har åpenbart ikke hatt effekt. Vi ser ingen nedgang i asyltallene.

Vi har en situasjon hvor vi tar imot fire ganger så mange asylsøkere i Norge som Danmark og Finland gjør til sammen. Vi har den raskeste asylveksten i verden, samtidig som vi er på topp i Europa når det gjelder ankomst av asylsøkere pr. innbygger. Dette er åpenbart en villet politikk fra denne regjeringen, og jeg registrerer at det kun er Fremskrittspartiet som advarer mot dette. Jeg konstaterer i hvert fall at mens man aldri har noen garanti for finansiering av sykehjemsplasser annet enn det som kom-

mer over rammen i statsbudsjettet, har man lagt opp til en automatikk i å garantere asylplasser.

Marit Nybakk (A) [21:21:16]: Jeg skal ta for meg en annen del av budsjettet som øker kraftig.

Utenriks- og utviklingsbudsjettet for 2009 er offensivt og tydelig. Norsk utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser og verdier i en globalisert verden i rask forandring. Samtidig skal den bidra til å bygge en bedre organisert verden, fremme fred og menneskerettigheter og ikke minst yte vår del av utvikling og fattigdomsbekjempelse. Stikkord her er klare prioriteringer, arbeid i internasjonale organisasjoner og et historisk høyt bistandsbudsjett.

Det er en milepæl når Norge i 2009 når målet om 1 pst. av bruttonasjonalinntekt for å bidra til utvikling i fattige land. Selv om vår utviklingspolitikk er mye mer enn bistand, går nå Norge foran i OECD-området for å nå FNs tusenårsmaal innen 2015 – åtte ambisiøse mål, bl.a.:

- en halvering av verdens fattigdom
- full grunnskoleutdanning til alle barn, gutter og jenter
- en reduksjon av barnedødeligheten med to tredjedeler
- en reduksjon av dødeligheten blant kvinner i barsel med tre fjerdedeler

I Afrika sør for Sahara er de farligste dagene i livet den dagen du blir født og når du setter barn til verden. Derfor legger norsk bistand og utviklingspolitikk stor vekt på kvinners reproduktive helse. Vi har også forpliktet oss til å bidra med 1 milliard dollar over en tiårsperiode for å få ned barnedødeligheten og for å sikre at barn vokser opp.

Men utviklingspolitikk er ikke bare bistand. Utenrikspolitikk, sikkerhetspolitikk, klima- og miljøpolitikk henger nøye sammen. Regjeringen har i denne perioden forsterket dette. Utenriksministeren og utviklingsministeren samarbeidet på tvers av opptrukne linjer. Et godt eksempel er Afrika-strategien, der utenrikspolitisk dialog og samarbeid med afrikanske land om globale spørsmål går hånd i hånd med bistand og utviklingstiltak.

Et annet eksempel er handlingsplanen for handelsrettet bistand «Aid for trade», som i et par år har vært en av vinnerne i bistandsbudsjettet. Der er målet å gi de fattigste landene handelskompetanse. Hva betyr det? Gjennom oppbygging av målrettet infrastruktur, håndverk, næringsliv og eksportfasiliteter kan utviklingsland oppnå økonomisk utvikling gjennom deltakelse i internasjonal handel. I handlingsplanen legges det særlig vekt på å sikre at både handelskompetanse og handel tjener de svakeste gruppene, fremmer kvinners stilling og er bærekraftig når det gjelder miljø og klima. I det handelsrettede utviklingssamarbeidet legges det også vekt på å legge til rette for regional handel mellom fattige land, f.eks. mellom landene i det sørlige Afrika. Men også demokrati, menneskerettigheter og godt styresett er viktige forutsetninger for utvikling, noe som også preger bistandsbudsjettet.

I morgen starter det viktige møtet i Doha i Qatar om finansiering av utvikling. Her vil fokus trolig være på et bredt spekter av utviklingspolitiske problemstillinger. Her har Norge satt opp fire prioriteringer ved vår utviklingsminister: Forholdet mellom klima og utvikling, ulovlig kapitalflukt, betydningen av å fokusere på kvinner i utvik-

lingsarbeidet og gjeld. Finanskrisen kan nemlig komme til å føre til at nye land tar opp lån, og spørsmålet om ansvarlighet i långivingen er blitt helt sentralt.

Kan jeg til slutt få legge til at i den videre debatten om bistand og bistandsbudsjettet og om utviklingspolitikken er det også viktig å sette opp klare prioriteringer. Av og til har det vært slik at de årlige bistandsbudsjettene i altfor stor grad har passert uten å fokusere særlig på innholdet. Hva er det vi prioriterer? Hva er det vi eventuelt prioriterer ned? Jeg tror vi må få en større bevisstgjøring om hvor Norge kan bidra best for å få resultater. Det gjelder både geografisk og det gjelder sektorer.

Det får vi muligheten til når Stortinget på nyåret får en stortingsmelding om utvikling.

Anders Anundsen (FrP) [21:26:30]: Norge skal satse på kunnskap, og vi skal bli en kunnskapsnasjon. Vi skal ligge i den internasjonale eliteklassen hva gjelder grunnopplæring, høyere utdanning og forskning. Norge skal være en ledende drivkraft for kunnskap og læring. Likevel gjør Norge veldig lite for å komme seg opp fra et middelmåtig bedriftslagsnivå til å spille i eliteserien.

Det statsbudsjettet Regjeringen har lagt frem, fører til at de fleste skolene i Norge må kutte i sine budsjetter. I praksis betyr det at det blir færre lærere og færre assistenter i skolen. Det fører til at målene i Kunnskapsløftet om tilpasset opplæring, ikke kan nås.

Det er underlig at vi i festtaler og for så vidt i alle andre taler fra kunnskapsministeren, hører om hvordan vi skal satse på kunnskap i alle ledd, mens politikken i virkeligheten viser det motsatte. Jeg er fristet til å si noen ord om hvordan sannheten ikke endrer seg, selv om løgnene blir gjentatt ofte, men jeg skal la det være.

Det kunne være artig å høre hvordan en kunnskapsminister fra SV mener at en får mer kunnskap av å kutte lærerstillinger i skolen, eller hvordan den enkelte elev skal få bedre tilpasset opplæring ved at det blir flere elever pr. lærer.

Fremskrittspartiet har foreslått å øremerke 700 mill. kr til grunnopplæringen. Det ville sikre skolen midler til å opprettholde og øke kvaliteten i opplæringen. Det ville være et tydelig bevis på at Norge slutter å prate om læring og begynner å handle.

Det samme ser vi i høyere utdanning. Også her skulle Regjeringen satse på kunnskapsutvikling og kvalitet. Forventningene var enorme i universitets- og høyskolesektoren da denne regjeringen ble dannet i 2005. Det første som skjedde, var at de kuttet i høyere utdanning, og etter tre år med kutt, skulle nå UH-sektoren få et lite løft, slik at man kunne nærme seg bevilgningsnivået for 2006. Men den gang ei. Helt bevisst har Regjeringen oversett lønns- og pensjonskostnadene som gir UH-sektoren en smell på over 400 mill. kr. Som UH-rådet sa under budsjettøringen: Hvileskjæret var dramatisk, men nå er det bråstopp!

Så har Regjeringen funnet 160 mill. kr i en skuff og sagt at dette skal gå til UH-sektoren. Det er bra. Men jeg må si jeg undres litt over hvordan denne regjeringen tenker når jeg ser at statsråd Tora Aasland til NRK i dag sier: Det er viktig at en bruker dette til å styrke undervisningen.

Situasjonen er altså slik at i går måtte universitets- og høyskolesektoren kutte 400 mill. kr. I dag må de kutte 260 mill. kr. Hvordan kan det bedre undervisningen? Hvordan klarer man å se at det skal være en forbedring i forhold til det som er status for studentene? Det går rett og slett ikke. Slik kan man bare ikke regne. Men denne regjeringen gjør det igjen og igjen.

Det er helt nødvendig at denne regjeringen allerede nå varsler universitets- og høyskolesektoren om at også resten av disse pengene kommer på plass senest i revidert nasjonalbudsjett. Hvis ikke kommer denne regjeringens troverdighet på kunnskapsområdet til å bli husket som en av tidenes verste.

Siden statsbudsjettet ble lagt frem, har konjunktorene snudd i rekordfart. I perioder med økende arbeidsledighet vil flere starte på høyere utdanning. Det er ikke tatt høyde for slik vekst i dette budsjettet.

På i hvert fall ett område har denne regjeringen holdt stø kurs. Det er innenfor kirkepolitikken. Der har Regjeringen helt siden den tok over i 2005, gradvis kuttet bevilgningene til folkekirken. Denne gangen har de gjort det helt, og det er i en ganske spesiell og kanskje dramatisk situasjon der alle snakker om å utvikle demokratiet i folkekirken, samtidig som alle partiene er enige om å løse båndene til statskirken. Da er det lite klokt å gjøre Kirken enda fattigere og dårligere i stand til å utføre sine viktige oppgaver for 85 pst. av befolkningen.

Alt i alt er dette budsjettet fra flertallsregjeringen nok en skamplett på lovnadene fra den samme regjeringen i Soria Moria-erklæringen. Det er nok et bidrag til å redusere forventningene til kunnskapsvekst i Norge, nok et bevis på at enkelte er mer opptatt av retorikk og enda flere løfter enn å gjennomføre de tunge løftene som skal til for å gjøre Norge til en kunnskapsnasjon i eliteserien. Heldigvis er det bare et snaut år igjen!

Dag Ole Teigen (A) [21:31:50]: Statsbudsjettet for 2009 inneholder en rekke viktige grep både for å møte den vanskelige økonomiske situasjonen vi er inne i, og for å styrke velferdssamfunnet. Her blir det også tatt viktige helse- og omsorgspolitiske grep. Blant de viktigste sakene finner vi:

- en gledelig, nødvendig og etterlengtet satsing på rusfeltet
- en rekke grep i sykehusbudsjettet
- satsing på mer samhandling i helsetjenestene
- oppfølging av Omsorgsplan 2015, med bl.a. støtte til 1000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger i 2009
- midler til å forbedre nasjonale medisinske kvalitetsregistre

Noen av de viktigste målene i helsepolitikken må være å redusere helseforskjeller som er knyttet til levekår, gi alle et like godt helsetilbud uansett hvor i Norge de bor, og å tilpasse helsetjenesten til en framtid med et annet sykdomsbilde enn i dag. Noen sykdommer er heldigvis på retur, eller det finnes bedre og mer effektiv behandling enn tidligere, mens andre store folkesykdommer er i kraftig vekst, som kreft, KOLS, diabetes og demens.

Veksten i disse sykdomsgruppene gjør behovet for samhandling og for en sterk kommunehelsetjeneste enda sterkere enn før. I Arbeiderpartiet er vi derfor svært positive til den samhandlingsreformen som statsråd Bjarne Håkon Hanssen har varslet i april, og til at vi allerede i budsjettet får en forsmak på reformen gjennom midler som er prioritert til pilotprosjekter og forskjellige samhandlingstiltak.

Dette er et godt helsebudsjett som skal kunne gi svært gode helsetjenester i Norge. Men en debatt om helse kan fort bli slik at regjeringspartiene blir anklaget for å skryte. La meg derfor si helt tydelig at alt selvsagt ikke er perfekt. Det er nettopp derfor helsepolitikken engasjerer meg så sterkt.

La meg likevel nøkternt og saklig konsentrere meg om sykehusene og gå gjennom de viktigste grepene som blir tatt. Det første sykehusbudsjettet som jeg var med på å vedta, for 2006, var på rundt 73 milliarder kr. For 2009, bare tre år senere, har Regjeringen foreslått 102,7 milliarder kr til sykehusene. Jeg sier ikke at disse tallene uten videre er direkte sammenlignbare, men jeg sier at de iallfall er et signal om at sykehus samlet sett har hatt svært høy prioritet i de budsjettene som er lagt fram. Sykehusbudsjettet stiller vel nå i en egen klasse på statsbudsjettet sammen med folketrygden og pensjonsfondet som de eneste som overstiger den symbolske summen 100 milliarder kr.

Pensjonskostnader blir det ryddet opp i. Det som kom i revidert, blir fulgt opp, slik at det bevilges en økning på over 3,9 milliarder kr i forhold til budsjettet som ble vedtatt i fjor. Driftskreditter i private banker blir omgjort til lån i Norges Bank.

Førrige regjering budsjetterte aldri med aktivitetsvekst i sykehusene. Den rød-grønne regjeringen gjorde det for 2008, og gjør det for 2009. Derfor legger budsjettet opp til å finansiere økt pasientbehandling med over 1 milliard kr, som kommer alle regionene til gode.

Skjevdeling mellom regionene skal rettes opp, og den blir rettet opp med friske midler og uten kutt i Helse Sør-Øst. Til sammen blir det foreslått 600 mill. kr til Helse Vest, Helse Midt-Norge og Helse Nord som en del av satsingen for å gi en rettferdig inntektsfordeling mellom regionene. Skjevdelingen skal bli historie. I tillegg foreslås det å styrke basisbevilgningen til regionene med til sammen en halv milliard kroner for å lette omstillinger i regionene.

Samlet sett blir det altså tatt grep for å finansiere pensjonskostnader, for å finansiere økt pasientbehandling og skjevdeling i 2009. Det blir bevilget midler for å lette omstillingen i sykehusene, og vi husker at det ble tatt grep i 2008-budsjettet for å gjøre det enklere å fornye sykehusbygg og utstyr. Flere av disse grepene er viktige for å rydde opp i strukturelle utfordringer som har vært der siden sykehusreformen.

Jeg sier altså ikke at ting er perfekt, men jeg sier at det har skjedd en betydelig utvikling, og at det blir en betydelig utvikling i 2009.

Jeg begynte med å nevne at vi i 2009 får en satsing på rusfeltet. Vi vet at behandlingstilbudet som finnes på dette feltet, ikke er godt nok. For å si det som det er, tror jeg at de manglene vi har innen rusfeltet, ikke ville blitt godtatt

på mange andre områder. Nå skal vi følge opp Opptrappingsplanen for rusfeltet. Vi må få på plass mer behandling som virker, og en sammenhengende behandlingsskjede. Man skal også sørge for at behandlingsgarantien for barn og unge under 23 år virker.

Robert Eriksson (FrP) [21:37:39]: Vi har hørt så langt i denne debatten at Regjeringen og Regjeringens representanter i denne salen påpeker at man har et veldig ekspansivt budsjett for neste år – et budsjett som vil imøtekomme den arbeidsledigheten som man antar vil komme i løpet av kort tid. Hvordan har det seg da at både KF og kommunene etterlyser nye og forsterkede tiltak? Hvordan har det seg da at Unio går ut og krever nye tiltak? Hvordan har det seg da at bygg- og anleggsbransjen er bekymret, og ikke bare bekymret – de gir et klart varsku om at man kan risikere å komme opp i 60 000 nye arbeidsledige i løpet av de kommende to årene?

Hva er virkemidlene til Regjeringen? Hva har vi hørt fra denne salen i dag? Jo, vi har hørt at arbeids- og inkluderingsministeren har sagt at vi har en ekspansivitet, men det eneste han klarer å vise til, er at det skal bygges 1 000 nye studentboliger. 1 000 nye studentboliger! Hvis man tar 1 000 nye studentboliger og fordeler på alle kommunene i Norge, er det i overkant av to studentboliger pr. kommune. For én entreprenørbedrift, for én bygg- og anleggsbedrift, tar det, hvis man har støpt ferdig og er klar til å begynne å sette opp treverket, rundt fire måneder å få bygd de to boligene. Det er bare for én bedrift. Bare i mitt eget fylke, Nord-Trøndelag, sier Maskinentreprenørenes Forbund nå at man innen tolv måneder frykter å ha en ledig kapasitet på 81 pst. – 81 pst.! Det sier noe om hvor stor arbeidsledighet vi kommer til å få, og hvor lite målrettet de tiltakene som Regjeringen legger fram i dette budsjettet, vil være for å bekjempe den arbeidsledigheten som vil komme.

Jeg tror det er veldig mange som sitter rundt omkring og undrer seg. Jeg tror det er veldig mange personer som frykter fremtiden: Hvordan skal man få endene til å møtes? De frykter at de må gå ned i inntekt på grunn av at arbeidsplassen er usikker. Hvis en person som tjener 350 000 kr, blir arbeidsledig, betyr det at vedkommende har en brutto lønnsreduksjon pr. måned på 11 000 kr. Det betyr videre at man har en samfunnskostnad totalt sett på årsbasis for én person på 333 400 kr. Hvis byggebransjens tall er riktige, og vi risikerer å få 60 000 nye arbeidsledige, betyr det i overkant av 20 milliarder kr i ekstra kostnader for staten. Hvorfor ikke da sette i gang med tiltak tidligere for å unngå at vi får denne massive arbeidsledigheten? Hvorfor skal man vente, slik finansministeren sa på Redaksjon EN i går? Der sa hun at hun vil følge utviklingen nøye i tiden framover, og så skal hun komme med nye tiltak i januar/februar. Men hvis man allerede på dette tidspunktet ser behovet for å komme med nye tiltak, allerede nå ser behovet for at det kan bli enda større arbeidsledighet, hvorfor skal man da vente til folk blir arbeidsledige før man setter i gang tiltakene? Hvorfor kan man ikke sette dem i gang i forkant for å unngå den arbeidsledigheten? Det må jo være en offensiv og ekspansiv politikk. Det er den politikken Fremskrittspartiet har tatt høyde for i sitt statsbudsjett.

Det er vel ingen i denne salen som er uenig i de tiltakene som allerede er iverksatt. Det man er uenige om, er at de tiltakene som er iverksatt, kanskje kommer for sent og er for svake, og at man må forsterke dem.

Avslutningsvis registrerer jeg i NTB i dag at arbeids- og inkluderingsministeren har uro for økt arbeidsløshet, at man vil vurdere å forlenge permitteringsreglene, og at det vil være et av de tiltakene som skal komme på plass i forbindelse med tiltakspakkene i januar/februar. Meg bekjent foreslår både Fremskrittspartiet og Høyre endringer og utvidelse av permitteringsreglene i dag. Hvorfor kan ikke da regjeringspartiene allerede i dag bli med og støtte det forslaget? Hvorfor må de vente til januar/februar med å støtte det, og ikke gjøre det nå?

Ingrid Heggø (A) [21:42:03]: Arbeid for alle og tryggleik i kvardagen er og vert eit varemerke for Arbeidarpartiet, og det avspeglar seg også i årets budsjett.

Eg konstaterer med glede representanten Sponheim sitt syn, som er samanfallande med Regjeringa sitt – at vi først må la finanskrisepakka verka og få ned renta før vi set i gang fleire andre tiltak.

Etter 20 år i bank veit eg at det er to ting som utkrystalliserer seg når det gjeld privatøkonomien. Det er arbeid, og det er rentenivået. Ein må spørja om Framstegspartiet ikkje har oppdaterte tal og prognosar i dag, for dei kan umogleg meina at rett medisin når arbeidsløysa går opp, er kutt i kvalifiseringsprogrammet, som nettopp skal ta tak i dei som har problem med å komma seg tilbake i jobb, eller at kutt i Kredittilsynet er rett i desse dagar.

Så håpar eg verkeleg at folk får med seg at skatteletten til Høgre for dei som tener 300 000 kr, er på ca. 900 kr. Har ein barn i barnehage, er skatteletten oppbrukt etter 4 1/2 månad. Men skatteletten er på 96 000 kr viss inntekta er over 3 mill. kr. Er det rettferdig? Og skatteletten finansierer ein ved å ta frå bistand – frå dei aller, aller fattigaste.

Både Høgre og Framstegspartiet seier dei er redde for at arbeidsløysa aukar meir enn prognosane seier. Er det rett medisin å la bøndene gå ut i arbeidsløysa – ja, til og med å gripa rett inn i dei inngåtte landbruksavtalene? Eg må nesten nemna i denne samanhengen at eg har merka meg at fredsplikta når det gjeld tarifforhandlingar og lønn, heller ikkje er heilag. Kva slags samfunn skal vi ha? Korleis vert samfunnet viss ein skal bryta inngåtte avtalar og ikkje overhalda fredsplikta? Det er spørsmål som veljarane må ta stilling til.

Den norske samfunnsmodellen består av ein stor og sterk offentleg sektor, som er ein viktig buffer mot økonomiske svingingar. Når Regjeringa vel å setja inn tiltak i offentleg sektor – investeringar i offentlege bygg, veg og bane – gir det eit raskare resultat enn skattelette. Og ved satsing på offentleg sektor vender vi oss til det som skjer i landet. Ved å setja inn skattelette, vil tiltaka rette seg like mykje mot utlandet.

Den norske modellen er også eit godt utvikla treparts-samarbeid og eit velordna arbeidsliv. Då må vi ha velfungerande fagforeningar. Her må det føyast til at Framstegspartiet går så langt at dei ikkje ynskjer fagforeningar, men

at kvar og ein av oss skal forhandla om eiga lønn. Kaos? Ja.

Tryggleik i kvardagen er eit godt tryggningsnett, gjennom trygdeordningar, offentleg helsestell, skule, omsorg og barnehage. Det gjev tryggleik for familiane. Ein vil framleis ha grunnleggjande velferdstilbod trass i eventuelle svingingar i økonomien.

Biletet av lov-og-orden-partiet Framstegspartiet slår no store sprekkar. Eg vil starta med å visa til alkoholpolitikken til Framstegspartiet. Vi kjenner alle samanhengen mellom tilgjengelegheit, pris og konsum. Ein kan her visa til Finland, som for nokre år sidan hadde kraftige kutt i alkoholavgifta. Og kva skjeddde? Jau, konsumet auka og valdsbruken auka. No reverserer Finland, medan Framstegspartiet også i år har kutt i alkoholavgifta, på 10 pst. Kutt i skatteetaten gjer heller ikkje at vi vil kunna avdekkja fleire kriminelle, snarare tvert om.

Eg vil understreka betydninga av å sjå justispolitikken i eit breitt velferdspolitisk perspektiv. Gode velferdstilbod bidreg til utjamning av skilnader og førebygging av kriminalitet. I årets budsjett aukar Regjeringa satsinga på justissektoren med 1,7 milliardar kr nominelt – 9,4 pst. I perioden 2006–2009 er auken om lag 5 milliardar kr. Dette har alt gjeve resultat. Talet på melde brotsverk har gått ned, gjennomsnittleg behandlingstid for oppklarte brotsverk har gått ned, medan oppklaringsprosenten har gått opp.

Vi skal ha eit nært og sterkt politi over heile landet, og eg er glad for at Regjeringa har teke tak i utfordringane knytte til bemanningssituasjonen i politiet. Det er ein utfordrande situasjon, og ei av hovudutfordringane er mangel på utdanna politifolk. Auka opptak burde ha kome i førre stortingsperiode, men no er vi inne på rett nivå. Av andre tiltak vil eg nemna seniortiltaka, som berre i haust har gjort at nesten 150 seniorar står lenger i jobb. I tillegg jobbar vi med å få inn fleire sivile.

Avslutningsvis vil eg gje honnør til denne regjeringa for styrkinga av arbeidet med å bekjempe vald og overgrep i nære relasjonar. Vi kjem til å ha etablert seks barnehus, eit i kvar helseregion, før året er omme. Dermed overoppfyller vi løfta frå Soria Moria om å etablere eit barnehus.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tor-Arne Strøm (A) [21:47:37]: Jeg tror Ola nordmann skal være glad for at vi har en regjering som har orden i eget hus, orden i økonomien og en stødig hånd på finanspolitikken, og ikke minst en stødig statsminister, en stødig finansminister og en stødig leder av finanskomiteen. Det er de rød-grønne glade for.

I en situasjon som nå, med den mest alvorlige finanskrisen verden har sett siden 1930-tallet, bruker Regjeringen mer krefter og mer oppmerksomhet på å møte de problemene enn man noen gang har gjort. Det er litt av en øvelse.

For de rød-grønne på Stortinget og Regjeringen er kampen mot arbeidsledigheten den viktigste jobben – jobb nr. 1. I en slik situasjon er det avgjørende å gjøre de rette

tingene til rett tid, og ikke minst på rett måte. Vi er opp-tatt av å sikre norske arbeidsplasser og norsk næringsliv. Det er derfor Regjeringen har satt i gang en rekke tiltak, og nye tiltak vil sikkert komme i tiden som ligger framfor oss. For det er faktisk slik at denne krisen ikke vil gå over i løpet av natten. Det er vel ingen som tror det heller.

Det viktigste er jo at renten har gått ned, og at den fortsatt vil gå ned. Det har stor betydning for de fleste, og ikke minst for å sikre norske arbeidsplasser. Det er også viktig å vise en del tålmodighet. Det har heldigvis ikke minst statsministeren vår gjort.

Vi legger fram et statsbudsjett med bl.a. en historisk satsing på samferdsel, som også er et viktig bidrag i denne situasjonen, ikke minst overfor bygg- og anleggsbransjen, der det er stigende arbeidsledighet. Bondevik II-regjeringen og Fremskrittspartiet som støtteparti har aldri vært i nærheten av en slik satsing, og det synes jeg snart man burde ta inn over seg.

Vi er tett på utviklingen, og jeg synes nesten det er skammelig at opposisjonen leter med lys og lykte etter å finne ting som man kan gå ut og kritisere Regjeringen for. Det opposisjonen gjør nå, er å skape misnøye og usikkerhet. Jeg tror det er en bevisst strategi. Jeg tror også at det er en feilslått strategi og feil politikk. Folk er ikke dumme, folk følger med og ser at Regjeringen fører en stødig politikk for å møte det som kommer.

Den norske modellen er god, vi har en stor offentlig sektor, og det er viktig også for de økonomiske svingningene. Vi har også et godt utviklet trepartssamarbeid i landet. Vi har et godt og velordnet arbeidsliv og et godt samspill ikke minst mellom stat og marked.

Så helt til slutt: Når man snakker om at folk blir arbeidsledige, som opposisjonen gjør nå, får vi håpe at man greier å begrense det. Men det var faktisk slik at Bondevik II-regjeringen med Fremskrittspartiet som støtteparti raserte arbeidstakernes rettigheter under forrige periode. Dem har vi styrket.

Peter Skovholt Gitmark (H) [21:50:55]: Foregående taler sa at Regjeringen hadde en stødig hånd på økonomien. Komiske Ali kunne ikke ha sagt det bedre. Dette budsjettet er et gammelt budsjett. Det er et budsjett som i stor grad var snekret før sommerferien. Og litt enkelt sagt: Dette er et budsjett som var laget lenge før finanskrisen. Budsjettet hadde derfor til hensikt å gjøre noe helt annet enn å takle dagens situasjon, for budsjettet var laget for en situasjon med overopphetet økonomi og full sysselsetting. Bildet i dag er dessverre noe helt annet. Det er fristende å tro Erik Bruce i Nordea, som hadde et innlegg om at finanskrisen reddet budsjettet, på at dette budsjettet er godt egnet for nettopp det, siden det var så ekspansivt. Problemet er jo at det overhodet ikke er tilfellet. Det var jo finansministeren som for få dager siden sa at dette budsjettet var meget godt tilpasset dagens situasjon, for så å gå ut et par dager i etterkant og si at dessverre var det slik at budsjettet overhodet ikke adresserte finanskrisen, og at Regjeringen ville legge på bordet en tiltakspakke i januar/februar.

Igjen til representanten Strøm: Det er jo litt pussig at

vedkommende retter fokuset over på «de rette tingene til rett tid». Dette er jo den gale politikken til gal tid, dette er jo et budsjett som overhodet ikke adresserer dagens problemer, derav også tiltakspakken som kommer senere.

Hele debatten knyttet til budsjettet blir jo underlig når man legger til grunn at vi nå vedtar et gammelt budsjett som i stor grad skal omkalfatres om få måneder. Jeg vil gå så langt som å si at det er på kanten av forakt for Stortinget hva man nå gjør finansdebatten om til. NHOs sjef-økonom Tor Steig sier til DN.no at Regjeringen har ofret næringslivet og gitt pokker i finanskrisen. Det er Steigs ord, men jeg synes de er treffende.

Arbeiderpartiet har vært villig til å ofre arbeidsplasser for ikke å gi Høyre rett i at det nå trengs bl.a. skattelettelser for å bevare norsk industri og sysselsetting. Vi trenger en ny kurs som inkluderer infrastruktur, forskning, fornybar energi og vekstfremmende skattelettelser.

Innenfor miljøfeltet trenger Norge i all hovedsak tre ting: Det er bevaring av tropisk skog, det er teknologi, og i all hovedsak CCS som den aller viktigste, og det er en kraftfull satsing på fornybar energi. Innen fornybar sektor ser vi at vi har blant de dårligste rammevilkårene i hele Europa. Skal vi ta i bruk det norske kraftmarkedet for å eksportere det vi kan for å erstatte kullkraft, trenger vi et helt nytt regime.

Og til representanten Heggø: Det var ikke slik at vi gav skattelettelser på 96 000 kr til dem som tjente 3 mill., nei, vi opphevd Regjeringens skatteskjerpelser for disse – de som skaper arbeidsplasser, og de som trygger vår velferd.

Marianne Marthinsen (A) [21:54:24]: Tidligere i år skrev Financial Times på kommentar plass: «Husk 14. mars 2008. Det var den dagen drømmen om en global frimarkedskapitalisme døde.» Da hadde boligkrisen i USA tatt knekken på banken Bear Stearns, men det var ennå ingen som kunne ane omfanget av finanskrisen. Nå sier den amerikanske sentralbanksjefen at USA var dager fra et totalt sammenbrudd, med børskrakk, konkurser og massiv arbeidsledighet som resultat. Den faren er fortsatt ikke over.

Det er i tider som disse at den norske velferdsstaten viser sin overlegenhet. For mange virker det som det er en motsetning mellom en effektiv, konkurransedyktig økonomi og stor grad av fordeling, med skatter og store offentlige budsjetter. Den norske velferdsstaten beviser det motsatte. Fordeling er lønnsomt, fordeling sørger for at folk kan ta utdanning, bruke det beste i seg. Det sørger for at folk kan holde seg friske, for at man tør å satse. Det tjener alle på. Men det er kanskje når det er krise at vi virkelig ser hvor stabiliserende en stor offentlig sektor virker på økonomien. Vi bærer ikke folk inn og ut av sykehjem etter som konjunktorene svinger. Folk må ikke avslutte utdannelsen sin eller ta ungene ut av barnehagen. Selv om arbeidsledighet er veldig, veldig alvorlig for dem som rammes, har vi et sikkerhetsnett som gjør at folk kan opprettholde en viss levestandard. Alt dette virker enormt stabiliserende på økonomien. Når hver enkelt av oss må bære alt ansvar for egen velferd, blir vi paralyisert når krisen rammer. En

sterk stat har rygg til å bære en krise, til å holde hjulene i gang og minimere effekten av den. Det bidrar til å gjøre hverdagen tryggere for oss alle.

Det har blitt varslet at Regjeringen vil komme med en sysselsettingspakke i månedsskiftet januar/februar. En sånn offensiv holdning er helt nødvendig. Samtidig vil jeg understreke hvor viktig det er at en sånn pakke er med på å bygge opp under den omleggingen av økonomien som vi trenger. De tre f-ene i krise, food, fuel and finance, er symptomer på noe av det samme. De er et resultat av spekulasjonsøkonomien, av staters manglende evne til å kanalisere ressursene bort fra spekulasjon og inn i den reelle økonomien der arbeidsplassene skapes. Det er bakgrunnen for at man internasjonalt snakker om en såkalt Green New Deal. Og hva betyr det? Jo, det betyr å gripe de mulighetene finanskrisen åpner for til å kanalisere arbeidskraft inn i bærekraftig industri og næringsutvikling. Det betyr investeringer i fornybar energi, utvikling av klimateknologi, energieffektive byggeprosjekter, jernbaneinvesteringer osv. Vi må i Norge også klare å gripe den muligheten en sånn sysselsettingspakke gir til å underbygge overgangen til en grønnere økonomi. Vi skal sette inn flere ressurser. Det er nødvendig. Da er det viktig at vi klarer å kanalisere dem inn i de delene av økonomien som vi skal bygge utvikling og sysselsetting rundt i framtiden.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [21:57:38]: Etter å ha hørt på denne debatten i dag, har jeg to store bekymringer. Den ene er alle de rød-grønne representantenes hyllest av dette budsjettet og den manglende evnen til å ta inn over seg den spesielle situasjonen verdensøkonomien og norsk økonomi nå er inne i. Den andre og viktigste bekymringen jeg har, er at nærings- og handelsministeren ikke har vist seg i Stortinget i dag, og ikke har holdt innlegg her om den alvorlige situasjonen norsk næringsliv nå er inne i. Det er svært bekymringsfullt, og det er et alvorlig signal til norsk bedriftsliv, til norske bedriftsledere og ikke minst til de ansatte i de tusenvis av norske bedrifter som i dag lurer på hvilken fremtid de har. Nærings- og handelsministerens oppgave er å være bedriftenes viktigste talsmann. Vi må bare innse at hun har sviaktet der.

Den økonomiske krisen som vi er inne i, er mer alvorlig enn de fleste av oss aner. Vi ser hva som skjer internasjonalt, vi ser hva som skjer i den viktigste forbruksdrivende økonomien i verden: Amerikansk økonomi har stoppet helt opp. Dette kommer til å bli svært alvorlig inn i 2009, og det vil måtte komme ganske mange aktive pakker for å få rettet opp dette.

Som medlem av næringskomiteen har jeg daglig kontakt med bedrifter i de fleste bransjer, og det de melder tilbake, er svært alvorlig. De melder tilbake at det er tilnærmet full stopp i de fleste bransjer, handelsnæringen melder om sviktende salg og eksportbedriftene melder om det samme.

Det vi nå trenger, er en sjokkstart av norsk økonomi. Sentralbanksjefen har en viktig rolle der i å få satt renten godt ned nå, slik at folk merker det raskt på sin privatøkonomi. Men i tillegg må vi også ta lærdom av hva in-

ternasjonale ledere foreslår, nemlig massive skattelettelser. Vi ser nå hva EUs ledere nettopp har foreslått, vi ser hva Barack Obama også har foreslått: skattelettelser til middelklassen, altså til folk flest. Også sosialdemokraten i London, Gordon Brown, foreslår det samme.

Og så trenger vi nå en aktiv SMB-politikk – en aktiv politikk for små og mellomstore bedrifter – i denne alvorlige krisen.

Gunnar Gundersen (H) [22:00:59]: Når dagen starter med at man leser i VG at det er et «tullebudsjett» vi i dag skal vedta, blir det en underlig start på dagen. Regjeringen varslet plutselig en krisepakke i går, dagen før denne debatten. Fram til nå har man sagt at budsjettet er godt tilpasset situasjonen, og dialog med opposisjonen har vært blankt avvist. Når det gjelder høyere utdanning og forskning, har Regjeringen i løpet av noen uker gått fra å gi inntrykk av ikke engang å vite at lønnsveksten har løpt fra Regjeringens kostnadsjustering, til å finne 160 mill. kr i dag. Det hele lukter av en regjering uten retning og kontroll, og som er livredd for en reell debatt rundt budsjettet i Stortinget.

Hvor mye av finanskrisen som er reelle problemer, og hvor mye som er psykologi, vet ikke jeg. Men det jeg leser, og det jeg ser, er at vanlige nordmenn opplever at deres verdier desimeres. Husmarkedet faller, jobber er usikre, rentemarkedet svinger, og lån er vanskelig å få. Usikkerheten er stor. Som enkeltmennesker reagerer vi med å redusere vårt forbruk og spare mer. Kjøp utsettes, beslutninger tas ikke nå, og man blir avventende. Det forsterker nok krisen, men er det rasjonelle reaksjonsmønsteret for hver enkelt av oss. Skal det bli annerledes, må staten faktisk korrigere.

I dette bildet blir det nokså spesielt å lese at finansministeren oppfordrer oss til å shoppe så det svir, slik hun gjorde i VG lørdag 22. november. Maken til demonstrasjon av at man ikke skjønner krisens dynamikk og innhold, skal vi lete lenge etter. Å be hver enkelt nordmann via sin egen lønnskonto kompensere for finanskrisen, er sterkt. Da kunne hun i hvert fall ha fulgt Høyres forslag om å heve bunnfradraget og innslaget for toppskatt. Det kunne vært et bidrag til den enkelte.

Jeg har merket meg at mange rød-grønne debattanter forsøker å gi markedet skylda. Et marked er jo kun en hjelper for at du og jeg skal kunne gjøre våre egne valg. Et «fritt» marked krever regulering, det er faktisk ingen markedsform som krever så mye regulering med hensyn til informasjon, konkurranse og andre forutsetninger. Dagens krise er et eksempel på hvor ille det kan bli når deler av markedet er overregulert, mens andre deler er underregulert eller ikke regulert i det hele tatt. Når produktene i tillegg blir så kompliserte at ingen forstår dem, men kjøper dem ut fra grådighet, som statsministeren sa, går det fryktelig galt. Men det er også greit å huske at noen norske kommuner var de første som falt for grådigheten. Det illustrerer utfordringen. Dette er ikke markedets feil, det er like mye politikkenes forømmelse. Markedet er en god tjener, men en elendig herre. Markedet er effektivt, og det må ikke ødelegges,

men det er en total misforståelse å tro at det ikke skal reguleres.

Per Roar Bredvold (FrP) [22:04:11]: Jeg ønsker å bruke mine minutter på Heimevernet og dets rolle. Og ikke minst: Forsvaret bør få tildelt mer penger. Her bør Heimevernet få sin andel.

Nå forlot akkurat forsvarsministeren salen. Det var jo litt synd, men jeg får sende det jeg skal si, skriftlig til henne.

Det er ikke mange år siden Heimevernet bestod av 83 000 mann og 18 distrikter. Så ble det redusert til 50 000 mann, og nå til 45 000. Det er de som ønsker at Heimevernet skal ytterligere ned, og tallet 30 000 er nevnt. Da kan det etter min mening like gjerne nedlegges helt og legges inn under Hæren. Antall distrikter har også gradvis blitt redusert og er snart på det halve av opprinnelig 18 distrikter.

Fremskrittspartiet ønsker en større oppgradering av Heimevernet samt flere soldater. Fremskrittspartiet ser viktigheten av et stort nok heimevern for å sikre tilhørighet og kjennskap til de lokale forhold rundt omkring i landet. Dermed må og bør man bevilge mer penger bl.a. til trening og øving av alle i den grad dette er nødvendig, ikke bare av befal og noen spesialister. Kanskje kan dette også hjelpe på finanskrisen. Det tror jeg.

Fremskrittspartiet er opptatt av at Heimevernet de senere år har fått en mer sentral rolle i forbindelse med samfunnsikkerhet og bistand ved kriser. Fremskrittspartiet ser dette som en følge av et bredere og mer sammensatt trusselbilde. Heimevernet har i dag et territorielt ansvar og skal i tillegg kunne forsterke annen militær tilstedeværelse i utsatte områder. Videre skal de ivareta andre typer spesielle oppdrag og kan etter anmodning også yte bistand til sivile myndigheter. De skal ha en hurtig og utholdende evne til å beskytte viktig infrastruktur, støtte nasjonal krisehåndtering, forsterke militær tilstedeværelse i landet etter behov og støtte det sivile samfunn basert på det moderniserte totalforsvarskonseptet. Dette innebærer samarbeid med lokale myndigheter som f.eks. politi, fylkesmenn, kommuner og etater innenfor rammen av totalforsvaret. Et heimevern som kjenner nærområdene og lokale sikringsobjekter, vil spille en viktig rolle i forbindelse med krisehåndtering og samfunnsikkerhet. Heimevernet skal fortsatt være mobiliseringsbasert med kort reaksjonstid, godt trent og utrustet.

Fremskrittspartiet vil her understreke den avgjørende viktigheten av at Heimevernets avdelinger holder et tilfredsstillende trenings- og øvelsesnivå. Til dette trenger Heimevernet og Forsvaret mer penger.

Fremskrittspartiet ønsker å øke Heimevernets evne til samvirke med andre forsvarsgrener og styrke Heimevernets anvendbarhet. Dette vil videreutvikle Heimevernet til et enda mer relevant og effektivt verktøy for nasjonal suverenitetshverdelse, krisehåndtering og støtte til det sivile samfunn. Fremskrittspartiet ser meget positivt på at ordningen med frivillige heimevernsoldater for å støtte forsvarsgrenenes deltakelse i operasjoner i utlandet utvides.

Oddvar Hallset Reiakvam (FrP) [22:07:27]: Eg vil begynne innlegget mitt med å gratulere Regjeringa med å ha oppfylt eit valløfte. Dei raud-grøne gjekk til val med løfte om å redusere forskjellen mellom fattige og rike, og no står hovudindeksen på Oslo Børs lågare enn han gjorde då Stoltenberg-regjeringa tiltredde, så forskjellen mellom fattig og rik har faktisk blitt mindre.

Mange representantar frå regjeringspartia har i dag hevda at den finanskrisa vi no står oppe i, skriv seg frå den frie marknaden. Men ingen av dei har sagt kvifor det er den frie marknaden si skuld. Det er ikkje spesielt overraskande, for dei kunne ikkje ha kome lenger vekk frå sannheita. Representanten Lundteigen har ved fleire høve i dag nemnt tidlegare Federal Reserve-sjef Alan Greenspan sin famøse opptreden i den amerikanske kongressen tidlegare i haust. Vi kunne då sjå den tidlegare sentralbanksjefen fossro for å redde sitt eige ettermæle ved å prøve å framstille det som om det var dårleg risikohandtering frå nesten alle dei amerikanske bankane som var skuld i krisa, og ikkje hans feilslåtte pengepolitikk. Den siste tida av Greenspan sin periode som sentralbanksjef var prega av manipulativt låge renter. Dette fører som kjent med seg ein del ulemper. Ei av dei er bobler i økonomien. Kombinasjonen av kunstig låge renter og justeringane i The Community Reinvestment Act som kom på slutten av 1990-talet, førte til at til og med personar utan inntekt fekk moglegheit til å ta opp lån og kjøpe seg bustad. Dette førte til det kom mange nye kjøparar inne på bustadmarknaden, og prisane steig kraftig. Men då rentene etter kvart auka frå dei kunstig låge nivåa, sprakk bobla. Amerikanarane, som lenge hadde vore vande med å finansiere privat forbruk ved å auke lånet på bustaden, vart no nøydde til å stramme inn livreima, og forbruket gjekk ned. Konsekvensane av den amerikanske venstresida sin snillisme og sentralbanken sin feilslåtte marknadsmanipulasjon ser vi no, med finanskrisa, konkursar og resesjon.

Fleire offentlege reguleringar er ikkje løysinga på problema våre. Tvert imot, dei er årsaka til problema. Men no er krisa allereie komen, og no må det handlings til. I tida framover vil vi sjå at vi får meir ledig kapasitet innanfor anleggssektoren, men det er ingen grunn til at anleggsarbeidarane skal måtte gå på arbeidsløysetrygd for det. NRK Sogn og Fjordane melde i dag at rassesongen no er i gang, og at mange vegar er stengde. Rassikringsbehovet er enormt, og Nasjonal rassikringsgruppe har hevda at det er behov for ein milliard i løyvingar i året til dette føremålet. Regjeringa er langt frå å nå dette målet. Framstegspartiet gjer i sitt budsjett framlegg om å doble løyvingane til rassikring. Her kan vi både utnytte ledig kapasitet i anleggsbransjen og redde fleire liv ved å rassikre utsette vegstrekingar.

Det einaste tiltaket for auka sysselsetjing som det ser ut som Regjeringa kjem med i dette statsbudsjettet, er den enorme auken i løyvingane til UDI.

Karin Yrvin (A) [22:10:37] (A): Allerede for noen år siden begynte de første å advare om at en finanskrisa i USA var på vei. Med utgangspunkt i boblen i boligmarkedet var en slik krise uunngåelig. Amerikanske sub-

prime-lån ble tatt opp i stor skala, til og med med negativ egenkapital. Det gjorde at fallet i USA ble ekstra hardt.

Bankkrisen i Norge på slutten av 1980-tallet hadde sitt utspring i en lignende situasjon. Økt forbruk, for høyt investeringsnivå, økte aksjekurser og prisstigning la høyt press på økonomien. Mange brukte lånte penger på spekulative investeringer og forbruk. Vi fikk en gjelds- og bankkrise med rekordhøy arbeidsledighet, og først på begynnelsen av 1990-tallet begynte en ny oppgangstid for Norge. Krisen viste hvor viktig det var å ha egenkapital og reell sikkerhet for lån og utlån. På grunn av denne situasjonen er det vi står overfor i Norge, mindre alvorlig enn det kunne ha vært. Men ingen land slipper unna en internasjonal krise i en globalisert økonomi. Derfor står også Norge overfor tøffe tider. Dette landet er godt rustet til å møte det fordi vi har et bedre regulert bank- og finansmarked. Men vi må også gjøre vårt. Regjeringen har lagt fram et ekspansivt budsjett som oppfyller handlingsregelen. Det sprøytes nå inn kapital i banksektoren for å styrke eksportnæringen. På kort sikt reduseres nedturen således gjennom bevisste strukturelle grep, inkludert bidrag for å holde finansmarkedene våre relativt likvide. Bankene er styrket, GIEK og Innovasjon Norge er styrket, Kommunalbanken er styrket og Eksportfinans er styrket. Dette er riktige og viktige grep. Nå må tiltakene få virke, slik at vi får den nødvendige korleksjon gjennom en rentenedgang.

Krisens omfang har gjort at forståelsen av behovet for en aktiv tilnærming gjør seg gjeldende i hele verden. Det er oppmuntrende å se at det internasjonale samfunnet gjennom G20 nå reagerer så raskt som de gjorde i Washington. Flere land, spesielt USA, Kina og Storbritannia, har de siste ukene lagt fram omfattende krisepakker. Vel så viktig er det nettopp å ha langsiktige grep. De er like viktige som de kortsiktige. Dette er en gylden mulighet til å overhale hele det internasjonale regulatoriske finanssystemet. Vi må ha trygge finansinstitusjoner gjennom lover og regler som begrenser muligheten for bobler i økonomien. Et avgjørende element er en ny WTO-avtale med bedre maktforhold, hvor verden spiller en mer aktiv rolle. Så må vi ha en seriøs samtale om den internasjonale finansstrukturen. «Laissez faire»-ideologien som har fått råde, står for fall. Etter min mening bør også en ny finansiell struktur inneholde krav til prising av karbonintensitet. Får vi en slik ny avtale, vil en nedtur i framtiden ikke være så alvorlig som den vi ser nå.

Elisabeth Aspaker (H) [22:13:48]: Opposisjonen har satt store spørsmålstejn ved virkelighetsorienteringen i det framlagte statsbudsjettet. VG har i dag gått enda lenger og kalt budsjettet et tullebudsjett fordi sentrale premisser i budsjettopplegget er kraftig rokket ved av finanskrisen.

Også når det gjelder omtalen av politiets situasjon, er det grunn til å stille spørsmål ved Regjeringens virkelighetsorientering. Når man hører justisministeren og representanter fra regjeringspartiene, kan man jo forledes til å tro at det meste går på skinner for politiet. Men sannheten er snarere den motsatte. Rygggraden i rettsstaten er blitt så sårbar at det ikke lenger er en selvfølge at politiet kan rykke ut ved kriminelle handlinger, og mange opplever

økt utrygghet. Det er også foruroligende når politiet lokalt rapporterer at det forebyggende arbeidet stadig blir salderingspost når budsjetter og oppgaver ikke går i hop. Hvilken pris samfunnet senere må betale for en slik utvikling, er det i dag ingen som vet.

Et kjent ordtak lyder: Anledning gjør tyv. Høyre frykter nå at det vil være resultatet om ikke politiet ressursmessig settes i stand til å bekjempe både den alvorlige, organiserte kriminaliteten og den kriminaliteten som rammer folk flest. For Høyre er det også en selvfølge at politiet må ha tid til å yte god, gammeldags service overfor publikum.

Finanskrisen setter daglig nye, negative spor også her til lands. Stadig flere enkeltpersoner og bedrifter får føle krisen på kroppen og opplever en stadig mer presset økonomisk situasjon. Risikoen øker da for at grensen for det lovlige utfordres.

Nettopp i denne situasjonen er det så viktig at politiet har evne til å håndheve loven. Hele samfunnsmoralen utfordres om økonomisk kriminalitet ikke forfølges. Det burde bekymre Regjeringen at politiet bare har kapasitet til å ta en brøkdel av sakene med økonomisk kriminalitet, fordi det rammer fellesskapet når midler unndras beskatning og andre velferdsordninger utnyttes på det groveste.

Politikrisen var et faktum lenge før finanskrisen, men det synes å være et mønster i krisehåndteringen. I begge tilfeller har Regjeringen kommet uforståelig bakpå, enda man burde vite nok til å handle og til å sette inn tiltak tidlig.

I sitt alternative budsjett har Høyre pekt på en rekke tiltak som kan bidra til å løse politikrisen – tiltak som raskt vil kunne få effekt. Da er det bemerkelsesverdig å oppleve en justisminister som skygger banen, mens folk Norge rundt opplever et politi som stadig kommer til kort fordi budsjettene er for trange.

Dagens regjering levnes liten ære i politikretser – og det med rette. Høyre har i hele stortingsperioden prioritert politiet høyt for å gi folk trygghet der man bor. Det er en prioritering Høyre vil holde fast ved også i tiden som kommer.

Odd Einar Dørum (V) [22:16:50]: Bare for å fortsette i politimetaforer, der siste taler slapp: La oss si at noen, uten å spørre deg, hadde tømt stua di for alt som var der. Så kom de etterpå, uten å spørre deg, og satte tilbake en tredjepart og fortalte at det var en satsing. Hva snakker jeg om? Jeg snakker i klart, folkelig språk om Regjeringens behandling av universiteter og høyskoler.

Dette er jo en helt selsom prosedyre. Det er selvfølgelig hyggelig i forbindelse med «Thanksgiving» å få 160 mill. kr, men det mangler fortsatt 240–260 mill. kr. Og mangler det så mye for dem som skal drive universiteter og høyskoler, blir det enten ledige stillinger eller press på undervisningstilbudene. Denne situasjonen eksisterte allerede ved det gamle hvilekjæret. Når hvilekjæret gjentas på nytt igjen – for det eksisterer jo fortsatt – er det en uendret situasjon.

Den usedvanlig lavmælte og nøkterne leder av Universitets- og høyskolerådet, Jarle Aarbakke, sier det slik i dag:

Det er hyggelig å ha penger – kampen for resten fortsetter. Han pakker det jo ikke inn på noen måte.

Etter å ha hørt statsråden i dag skulle man nesten tro at dette bare var et rent teknisk problem, og at det i grunnen ikke var en kompensasjon, det var en satsing. De pengene som skulle dekke lønn og pensjon, fikk de ordne opp med selv. Men hvordan i all verden skal en sektor passe på en overraus stat som går inn i et lønnsoppgjør? Universiteter og høyskoler kan jo ikke overstyre den lønnspolitikken, de får resultatet i fanget – og de får følgene av det i fanget. Sluttresultatet blir – når vi skal opptre som politikere og ikke som bokholdere – at det mangler penger. Så kan man betegne det som man vil, men det mangler penger for å sørge for at det blir satset på en skikkelig måte – med undervisning og med forskning.

Noe av det farligste man gjør ved å være så korttenkt, er at man undergraver langsiktigheten i institusjoner som er helt avgjørende som en del av en motkonjunkturpolitikk, fordi grunnforskningen, satsingen ved universiteter og høyskoler, er avgjørende for alt som har med næringsutvikling å gjøre – det å satse også mot næringsutvikling henger nøye sammen.

På slutten av denne debatten valgte jeg å ta ordet fordi jeg er en av dem som er glad når en regjering er nødt til å komme med 160 mill. kr – én uke etter at statsråden i møte med sektoren sa at det ikke var noen penger å få. Da skjønner jeg at det har skjedd et eller annet som er ok. Jeg skal oversette dette til klart, politisk språk: Da skjønner jeg at det nytter å utøve et press, og jeg skjønner at det nytter å påføre SV så mye smerte at det på indre bane kan utløse penger.

Jeg lover å opprettholde det presset inntil resten av pengene kommer. For universiteter og høyskoler blir ikke drevet på en skikkelig måte før resten av hvilekjæret er null ut. Jeg lover at Venstre skal fortsette på en utrettelig og tålmodig måte. På samme måte som vi holdt på med det forrige hvilekjæret som ble fjernet, skal vi holde på slik at dette hvilekjæret blir borte. Hvorfor skal vi gjøre det? Jo, fordi norsk forskning og de som jobber der – forskere, lærere og studenter – fortjener at man gjør det, og det er å bygge landet på en skikkelig måte. Det er korttenkt ikke å gjøre det. Vi lover at vi skal stå på, og da blir det kanskje flere gode resultater etter slikt press.

Karin Andersen (SV) [22:20:05]: Det virker som om deler av opposisjonen ikke har fått med seg at vi i dag skal vedta et budsjett som øker innsatsen på veldig mange viktige områder – barnehager, jernbane, skole og pensjoner. Også på mange andre områder øker aktiviteten i norsk økonomi og vil bidra i den situasjonen vi ser nå, der arbeidsledigheten øker. Det virker som om man har glemt det man sa for noen uker siden, da man var bekymret over at det budsjettet som var lagt fram, var for ekspansivt og for ambisiøst. Nå har man glemt det.

Noe av det som er veldig positivt i dette budsjettet i forhold til fordeling, er de skattegrepene som gir skattelette til vanlige folk. De som har små formuer og som arver litt, får skattelette nå. Det er jo veldig tydelig ut fra debatten at både Høyre og Fremskrittspartiet synes det er

helt uinteressant at vanlige folk får stor skattelette på disse områdene. De er bare bekymret over de aller rikeste som ikke skal få lov til å la være å betale noe.

Så har minstepensjonene blitt hevet. Til neste år har vi lagt inn 2,1 milliarder kr. Det er et løft – nå har vi nesten nådd 2 G, som vi skal nå til neste år. Bostøtten øker med 1 milliard kr, og vi har en rusopprappingsplan som er kjempeviktig, men som sjølsagt kunne fått en økning.

Nå er det viktig at renta skal ned. Arbeidsledigheten skal holdes lav. Vi skal ha en bedre fordeling av goder og byrder, og vi skal ha tiltak som kan få ned skadelige klimautslipp. Da er det viktig – når vi skal begynne å diskutere hva vi skal legge inn i denne pakka – at vi løser viktige oppgaver, men også at innretningen er slik at vi ikke risikerer at renta flyr opp igjen. Det er nå jobb nr. 1. Da er det mange områder hvor man kan sette inn tiltak. For eksempel har opprustning av skoler og sykehjem vært nevnt. Jeg vil nevne et viktig område, nemlig universell utforming og tilgjengelighet. Det er mange områder i samfunnet hvor man kan sette inn enkle tiltak og større tiltak. Det vil skaffe arbeidsplasser. Det vil gjøre samfunnet mye bedre.

Rusbehandling og barnevern er områder der vi veit at det særlig i førstelinjetjenesten i kommunene trengs en større innsats. Det vil gi arbeidsplasser, og det vil ikke minst være en veldig viktig investering på sikt, slik at flere får et bedre liv. I tillegg til det er det prosjekter innenfor både jernbane og energisparing som ville løse miljøoppgaver og samtidig skaffe mange arbeidsplasser. Så det skal bli spennende å være med på arbeidet med de pakkene som nå skal legges fram.

Svein Roald Hansen (A) [22:23:21]: Finanskrisen har ikke bare slått inn i land etter land. Den har også skapt grunnlag for en ny tenkning internasjonalt om hvordan vi framover skal skape fornuftigere rammer for og bedre kontroll med finansnæringen.

De siste ukene har jeg kunnet følge møter i Nordisk Råd, i den felles parlamentariskkomiteen i EØS og i EFTAs parlamentariskkomité. Finanskrisen har vært tema i debattene. Alle har i sine innlegg hatt det samme budskap: Det er behov for bedre reguleringer. Det er behov for internasjonal samordning av reguleringene. Det er behov for sterkere kontrollmekanismer, også med rating-selskapene, og det er behov for mer åpenhet i den næringen. Dette har vært gjennomgangsmelodien uansett politisk ståsted hos talerne. Det gir håp om at det ut av denne krisen kommer et sterkere internasjonalt samarbeid og et bedre regelverk. Det vil være et viktig demningsverk mot nye, liknende kriser.

Jeg har bare hørt ett unntak fra dette, og det var Fremskrittspartiets leder, Siv Jensen, som i Nordisk Råd var mer bekymret for at de hun betegnet som «sosialistene», skulle misbruke denne finanskrisen til å undergrave globaliseringen og markedets plass i den blandingsøkonomiske modell.

Fremskrittspartiet er også nokså ensomt i sitt syn på hva som egentlig er årsaken til finanskrisen, at det skulle være for mye politisk styring og ikke for dårlig og for lite politikk.

Opposisjonen har i denne debatten klaget over at regjeringspartiene ikke har sett det riktig å foreta endringer i budsjettet med bakgrunn i den utviklingen som er skjedd i økonomien siden budsjettet ble lagt fram. Alle er glade for det Regjeringen har gjort og fått enstemmig oppslutning om i Stortinget, og som har hatt umiddelbar virkning. Det ligger mange tiltak som vil gi stimulanser i økonomien, i det budsjettet som vi nå vedtar.

Det er varslet at det kan komme flere tiltak allerede i vinter, og fordelene med å vente er at de nye tiltakene kan målrettes bedre, fordi vi vil vite mer om hvor de alvorligste flaskehalsene er. Opposisjonen mener at de har lagt inn flere tiltak mot krisen i sine budsjettforslag. Jeg går ut fra at Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti – og Fremskrittspartiet for den saks skyld – ikke mener at de budsjettene, om de var blitt vedtatt, ikke hadde skapt behov for ytterligere tiltak, kanskje allerede i februar.

Så en kort merknad til representanten Ola Borten Moe, som mente vi kunne prise oss lykkelig for at vi ikke er med i eurosamarbeidet. Den norske krona har ikke akkurat stått seg så strålende. Den har sunket med vel 20 pst. mot euroen og 40 pst. mot dollaren. Uten eurosamarbeidet ville vi nå risikert en kjede av devalueringer, hvor landene forsøkte å velte byrdene over på hverandre.

Øyvind Halleraker (H) [22:26:34]: 35 talere fra regjeringspartiene har i dag vært på denne talerstolen med det samme retoriske budskap, at dette budsjettet er egnet til å møte krisetidene vi nå går i møte. Fra statsministeren til siste taler nå har det vært hevdet at budsjettet innebærer en større satsing på vegbygging, og er et av Regjeringens viktigste tiltak for å møte krisen.

Men det er altså ikke slik. Selv om bevilgningsøkningen kan friste rød-grønne politikere til å skryte på seg stor-satsing, holder ikke dette, simpelthen fordi kostnadsøkningen er atskillig større enn bevilgningsøkningen. Det viser også antall kilometer bygd veg, men heller ikke innenfor vedlikehold strekker midlene til. I år blir det f.eks. asfaltert 400 kilometer veg mindre enn i fjor. Høyre har oppdaget dette, og vi foreslår derfor i dag å styrke investeringene i veger med nær 1 milliard kr. I tillegg ville avkastningen fra vårt vedlikeholdsfond gitt ytterligere 1 milliard kr til vedlikeholdssoppgavene.

Til overmål er den satsingen som ligger i budsjettet på stamveger og riksveger, kun 45 pst. statsfinansiert. 55 pst. er finansiert av andre. Departementets egne tall viser at etterslepet på veginvesteringer etter første fireårsperiode i NTP er hele 623 mill. kr.

Vi har i hele dag hørt fra rød-grønne politikere at denne regjeringen har oppfylt NTP etter fire år. Jeg står med et brev fra departementet foran meg, og her heter det at det er 29 prosjekter med lavere statlige bevilgninger i perioden 2006–2009 enn i Statens vegvesens handlingsprogram for denne perioden – totalt 2,3 milliarder kr. Med referanse til departementets egne tall, innhentet fra Statens vegvesens handlingsprogram, kan altså dette dokumenteres. Når retorikken fra en samlet posisjon er så totalt i utakt med virkeligheten, er det kanskje på tide å ta dette inn over seg og innse at historiske tall ikke er egnet til å beskrive vir-

keligheten når kostnadene har økt så mye som de faktisk har.

Jenny Klinge (Sp) [22:29:37]: Det er sagt mykje godt og mykje gale i denne debatten, og eg skal prøve å bidra til meir av det første, for det er ikkje nødvendig å lage retoriske høgdepunkt av mistillit og kritikk på grunn av det statsbudsjettet vi har til handsaming no. Eg vil ta utgangspunkt i samferdselsområdet, som denne regjeringa har gjort ein stor innsats for.

Dei mykje omtala NTP-rammene er vi den første regjeringa som har oppfylt. Når vi i budsjettet for 2009 går til det skrittet å overoppfylle Nasjonal transportplan, viser det ei klar retning framover. Det viser at NTP ikkje lenger treng å vere ei urealistisk ønskeliste, som skapar store forventningar og tilhøyrande vonbrot, men eit reelt politisk styringsverktøy for den samferdselspolitikken vi vil føre.

Rassikring er ein av dei mange postane som har fått ein solid auke i neste års budsjett. Dei problema som ras og rasfare skapar, har vorte grundig demonstrert i haust, gjennom dei hendingane vi har sett i ulike delar av landet, der raset på Oppdølstranda nok var det verste.

Senterpartiet har klare ambisjonar om å få på plass ein rassikringsmilliard i seinare års budsjett, fordi det vil bidra til å få gjennomført viktige rassikringsprosjekt, som igjen vil gi betre framkommelege vegar og skape tryggleik for dei som ferdast langs desse vegane.

Vi er inne i ein sær spesiell situasjon, med uro i finansmarknaden og, ikkje minst, bratt stigande arbeidsløyse. Eg forstår svært godt dei som er utolmodige etter å få på plass nødvendige krisepakker, men eg er samtidig trygg på at denne regjeringa vil følgje situasjonen og utviklinga tett, for å setje inn tiltak når dei trengst, og der dei trengst.

Samferdsel er eit av dei områda som er mest aktuelle å satse på for å auke sysselsetjinga. I tillegg til å sikre arbeidsplassar vil ei større satsing her vere avgjerande for å sikre eit meir konkurransedyktig næringsliv framover. Den krisepakka som finansministeren har varsla kjem over nyttår, vil nødvendigvis i stor grad gå til nettopp samferdsel.

Rolf Terje Klungland (A) [22:31:54]: Dagen i dag har vist en opposisjon som prinsipalt og mentalt er på barnehagestadiet. Vil ha, vil ha, sier ungene. Når de da kanskje endelig får noe, sier de: Vil ikke, vil ikke. Jeg skal derfor prøve meg på en litt pedagogisk vri.

Øverst i velferdssamfunnets hjørnetann bodde fire opposisjonspartier. Samtlige ville bygge huset i hjørnetanna større. De boret og hamret i munnen til Jens, men uansett hva de gjorde, var hjørnetanna til Jens ikke stor nok. De som bodde i tanna til Jens, kunne ikke bli enige om romfordelingen i tanna, men de ble enige om å rope så høyt de kunne: Vi vil ha større tann, Jens, vi vil ha større tann. Jens kunne ikke hjelpe. Han gav dem mer verktøy og næring, men det økte bare smerten og kravene. En dag var det så vondt at han spurte mor Kristin om hjelp. Du må tette hullene, Jens, sa Kristin. Sammen gikk de til sentralbanksjefen, som stengte hjørnetanna og skylte op-

posisjonen ut i det store intet. Slik ble velferdstanna hel igjen.

Inge Lønning (H) [22:33:41]: Jeg tillater meg å bemerke at norsk skole knapt har gått glipp av noen stor pedagog ved at representanten Klungland valgte et annet yrke.

7. oktober i år sa finansministeren da hun presenterte finan-stalen for Stortinget:

«I en urolig finansverden med forhold som vi ikke rår over, står vi i Norge fortsatt støtt.»

Det var gripende ord.

Enda mer gripende var avslutningen av finan-stalen, hvor finansministeren sa:

«Vi tar vare på verdiene, og vi forbereder Norge på framtiden. Det er det jeg inviterer Stortinget til å være med på.»

Den invitasjonen har ingen hørt noe mer til siden. Derimot har Regjeringen i tide og utide demonstrert at den anser Stortinget som helt overflødig i det norske folkestyret. Regjeringen har etter at statsbudsjettforslaget ble presentert i oktober, løpende modifisert og forandret sine egne forslag, fortrinnsvis gjennom pressekonferanser på søndag ettermiddag. Dagen før Stortingets finansdebatt meddelte finansministeren at Regjeringens finansdebatt fortsetter, og resultatet av det skal man få vite om to måneder. Det betyr i realiteten at det statsbudsjettet vi behandler i dag, er norgeshistoriens første virtuelle statsbudsjett. Det burde egentlig ha vært behandlet i MiniTinget og ikke i Stortinget, for det er i MiniTinget man har opplegg for virtuelle debatter.

Jeg må si at jeg for det norske folkestyrets skyld håper at vi ikke kommer til å oppleve særlig mange flere flertallsregjeringer av den type som systematisk demonstrerer at den anser Stortinget som overflødig, fordi den vet best selv. Når denne regjering etter lange interne tautrekninger regjeringspartiene imellom bestemmer seg for historiens største investering, jagerflykjøp, får Stortinget kjennskap til dette gjennom en pressemelding. Hittil er det det eneste Stortinget vet om saken.

Grunnloven og Stortingets forretningsorden har klare bestemmelser om tidsfrister og regler for Stortingets budsjettbehandling. Jeg anser den måten Regjeringen har håndtert forløpet på i høst, som å ligge på kanten av så vel Grunnlovens bestemmelser som forretningsordenens bestemmelser om Stortingets plikt når det gjelder å fatte vedtak om statsbudsjett. Det statsbudsjettet vi vedtar i dag, er i beste fall en arbeidshypotese, ikke et budsjett for neste år.

Thomas Breen (A) [22:37:14]: Det som fikk meg til å ta ordet, var innlegget fra Høyres Aspaker i sted. Hun snakket om krise i politiet og om at Regjeringen ikke erkjenner at det er krise der. Vi sier at det er veldig anstrengt i politiet om dagen. Hovedgrunnen til det er at vi mangler politiutdannet personell. Aspaker vet godt at jeg og flere med meg fra regjeringspartiene har erkjent at vi skal ta vår del av det ansvaret, fordi satsingen de første fem årene av 2000-tallet var altfor lav.

Men også Høyre må selvfølgelig bære en stor del av det ansvaret.

Så kritiserer hun Regjeringens satsing på Økokrim, som altså er en satsing vi har doblet. Økokrim har nå doblet så stor kapasitet som da vi tok over etter bl.a. Høyre ved forrige skifte. Så sier hun også at det forebyggende arbeidet nå lider under denne regjeringen. Det er altså denne regjeringen som har sittet med styringen når nasjonen har fått opprettet 260 politiråd rundt omkring i Norges land – fra null under den forrige regjering. I tillegg jobber vi iherdig med å utvikle målekriterier slik at det arbeidet faktisk skal bli prioritert. Og så avslutter Aspaker med å si at det er et mønster i hvordan Regjeringen ikke håndterer kriser.

Når vi, etter at vi tok over etter Bondevik II, utdanner flere politifolk ved Politihøgskolen, er det plutselig ikke nok for Høyre. Når vi får en dobling på Økokrim, er det plutselig ikke nok for Høyre. Og når vi satser på å opprette politiråd, som det ikke ble opprettet noen av i forrige periode, er heller ikke den satsingen god nok for Høyre.

Det er ikke noe mønster i hvordan Regjeringen håndterer kriser, men det er et tydelig mønster i hvordan Høyre kritiserer Regjeringen for hvordan den håndterer kriser.

Sannheten er den at for noen få måneder tilbake stod Høyres finanspolitiske talsmann, Sanner, og forlangte et meget stramt budsjett. Så kom budsjettet. Så har vi fått krisepakker på flere hundre milliarder kroner. Igjen er altså Høyres medisin at det Regjeringen gjør, ikke er nok, selv om det er langt mer enn det de selv hadde forutsett.

Erna Solberg (H) [22:40:01]: Kanskje representanten Breen burde reflektert over det som ble uttalt av politimesteren i Bergen under debatten om politisituasjonen slik den er for øyeblikket, hvor han slår fast at når det er færre ansatte i år for å løse problemene i Bergen enn det det var i fjor, skyldes det de økonomiske rammene til politiet. Det er de som sitter der ute som har dette presset på seg. De har altså færre ansatte enn i fjor, og det skyldes de økonomiske rammene. Det skyldes ikke aksjoner – de kom etter dette – det skyldes ikke noe av det andre. Det skyldes de økonomiske rammene vi sa var for små i fjor, og derfor er det færre ansatte ved Bergen politikammer i år enn i fjor. Det bør Arbeiderpartiet ta inn over seg i justisdebatten.

Når jeg tok ordet, var det egentlig for noe annet. Det var for å ta opp en åpenbar misforståelse fra tidligere i dag. Siden den har gjentatt seg i flere innlegg i løpet av kvelden, tenkte jeg at jeg skulle si det på en annen måte. Siden finansministeren er her, mens statsministeren har gått, håper jeg hun kan medbringe følgende: Selv om det ødelegger et retorisk poeng for Regjeringen, må de begynne å lytte til hva andre partier faktisk sier. Det er ikke sikkert vi på noe tidspunkt har kritisert dette budsjettet for å være for ekspansivt. Vi advarte mot et for ekspansivt budsjett før budsjettet kom – ja – men da budsjettet kom, konstaterte vi at slik som den økonomiske situasjonen er, er det ingen som vet hvor krittstreken for oljepengebruken skal ligge. Det er for mange ting som beveger seg i norsk økonomi til å være 100 pst. sikker på det. Og selv om det var annerledes enn det noen trodde, inklusiv finansminis-

teren, da hun litt hånflirende på radioen – det går an å høre det på stemmeleiet – om morgenen sa at Høyre kommer helt sikkert til å si det, så er det faktisk slik at vi mener at økonomisk politikk skal drives i ulike porsjoner når økonomien forandrer seg. Derfor mente vi i fjor at man brukte for mye penger. Men i år vet vi ikke, og jeg tror heller ikke Regjeringen for øyeblikket vet om det passer med den oljepengedoseringen som er nå.

Derfor må man slutte å gå rundt og si at Høyre sa at dette var et ekspansivt budsjett, og nå har de endret det. Regjeringen sier jo også – det er bare å gå inn i tallene i budsjettet og se – at dette budsjettet ikke er mer ekspansivt enn det budsjettet vi styrer etter for inneværende år. Det kan man ikke snakke seg bort fra. Det står i de dokumentene som finansministeren har sendt til Stortinget at det var 0,7 pst. vekstimpuls i år, og det er 0,7 pst. for neste år. Det betyr at budsjettet ikke passer til den økonomiske situasjonen.

Statsråd Tora Aasland [22:43:22]: Jeg tror jeg skylder representanten Dørum en utdyping av mitt innlegg fra tidligere i dag. Det virker på representanten Dørum og enkelte andre som om Regjeringen overhodet ikke har omtanke for universitetene og høyskolene og bare påfører dem kutt etter kutt. Slik er det selvfølgelig ikke.

Det som er situasjonen for høyskolene og universitetene i dag, har ingenting med kutt i basisbevilgningen å gjøre. Basisbevilgningen er av denne regjeringen tilbakeført fra og med revidert nasjonalbudsjett dette år, og det er foreslått videreført i sin helhet i budsjettåret 2009. Sektoren er dermed styrket og ytterligere styrket i forbindelse med 2008-budsjettet, gjennom de gledelige 160 mill. kr som er kommet til på det budsjettet i løpet av kort tid nå. Så det er altså ikke påført noen nye kutt.

Så er det slik at universiteter og høyskoler har et selvstendig budsjettansvar – som er i gode og onde dager. De har et ansvar når det er dårlige tider, og de har et ansvar når det er gode tider. Endringer i lønns- og prisforutsetninger og i pensjonspremier er derfor i utgangspunktet innenfor deres eget ansvarsområde, hver institusjon for seg. Det er også slik det blir informert om det. Så har vi den situasjonen som både Dørum og jeg er bekymret over, nemlig at summen av et godt statlig lønnsoppgjør og samtidig varsel om økte pensjonspremier i 2009 ble en uventet stor kostnadsøkning både i 2008 og i 2009. Jeg har hatt og har meget god kontakt med Universitets- og høyskolerådet. Vi har en felles forståelse av de utfordringene som i utgangspunktet er institusjonenes egne. Jeg er veldig glad for at Regjeringen har klart å styrke institusjonenes budsjetter for 2008. Som selvstendige budsjettansvarlige institusjoner har de selvfølgelig full rett til å overføre midler til 2009. Det betyr ikke at jeg ikke kommer til å kjempe for at de skal ha en god situasjon også i 2009.

Når det gjelder pensjonspremien, har den i tre år forut for dette vært atskillig lavere enn den rammen som var lagt inn. Og når det gjelder lønns- og prisveksten, er det en utfordring som denne typen nettobudsjetterte virksomhet er utsatt for, nemlig at det ikke blir korrigert etterskuddsvis på faktisk resultat av lønnsoppgjør. Dette vil Regjerin-

gen se nærmere på, og jeg skal være med på den diskusjonen fram mot revidert nasjonalbudsjett. Jeg kan betro både representanten Dørum og andre at jeg personlig ønsker at institusjonene fortsatt skal være nettobudsjettert, at de fortsatt skal ha sitt ansvar med frihet. Det skal fortsatt være en viktig del av deres akademiske frihet, så de får gjort jobben sin på en skikkelig måte.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [22:46:37]: Aldri har jeg opplevd så mange kunnskapsløse innlegg og angrep på markedsøkonomien og forklaringer på finanskrisen. I realiteten er det et skjult angrep på USA. Jeg synes faktisk det er på tide at noen står opp og snakker positivt om USA. Det har jeg tenkt å gjøre.

Jeg lurer på hvorfor man ikke liker USA. Hva er det med USA? Jeg tror man er fascinert av USA. Også de som står i denne sal og sier at de ikke liker USA, reiser dit på ferie, og innerst inne er de fascinert av USA. De sier at de liker amerikanere – jo, amerikanere er de glad i, men det er noe med det amerikanske systemet. Og så kan de ikke fordra George Bush – huff a meg, George Bush! Men de var likevel litt glad i Clinton – Clinton var de glad i.

Det er litt spesielt – når det er en slik hyllest til velferdsstaten, burde vi kanskje sette oss ned og tenke litt igjennom og reflektere, med all den velstanden vi har, over hva det er med denne velferdsstaten. Hva er det som er så mye å skryte av? Hvorfor tror vi her oppe at vi er så mye klokere og flinkere enn amerikanere flest? Vi har 700 000 som lever av trygdeoverføringer i dette landet. Hadde det vært i USA, hadde det vært 56 millioner mennesker. 700 000 mennesker utgjør 30 pst. av befolkningen mellom 18 og 67 år i Norge. Kan man tenke seg at USA ville vært så innovativt og hatt et så fleksibelt arbeidsmarked dersom de skulle hatt den såkalte velferdsstaten som vi gjemmer oss bak her oppe, vi, trygghetssøkende nordmenn, som sitter her og håper at staten skal hjelpe oss, og som med en gang vi flytter ut fra familiene våre, vil at staten skal komme og ta over? Nei, det er derfor USA er så vellykket.

Har vi så mye å skryte av når det gjelder helse, utdanning og kunnskapsnivå, og når det gjelder integrering? Har vi så mye å skryte av her oppe i forhold til amerikanerne? Jeg tror faktisk ikke det. Hva med vår justispolitikk, eller vår forsvarsevne? Har vi så mye å skryte av at vi kan sitte på vår høye hest og kritisere amerikanerne? Markedsøkonomien, som amerikanerne er en garantist for, har fått hundrevis av millioner av mennesker ut av fattigdom. Hadde det ikke vært for at amerikanerne står som en garantist for markedsøkonomien, hadde ikke vi heller kunnet høste fruktene av markedsøkonomien. Den økonomien som mange her i denne salen indirekte hyller, er planøkonomien, som uten unntak har ført til akkurat det motsatte av markedsøkonomien, nemlig mangel på politisk frihet og mangel på vekst, velstand og velferd.

Jeg synes vi i denne salen skal være litt mindre kjepphøye og litt mer nøkterne i beskrivelsen av dette «fantastiske» samfunnet, vi, som har funnet all den oljen og gassen ute i Nordsjøen, vi bør heller se på hva amerikanerne faktisk gjør. Vi beundrer amerikanerne. Da bør vi slutte å stå her på talerstolen og kritisere deres sty-

ringssystem – og indirekte kritisere det amerikanske samfunn.

Björg Tørrisdal (KrF) [22:49:43]: Det kunne vært fristende å bruke mine tre minutter til å kommentere den forrige taler og hans hyllest til markedsøkonomien i USA, men jeg skal la det ligge og konsentrere meg om det som jeg synes er kjempeviktig å få på plass, nemlig en garanti til Kommune-Norge om at de vil få kompensert en svikt i skatteinntektene, som vi ikke vet hvor stor er, men som vi vet kommer.

Kristelig Folkeparti er veldig opptatt av kommuneøkonomien. Vi er opptatt av at den skal være forutsigbar, for dessverre er det slik, som mange har vært inne på i dag, at det hersker stor usikkerhet rundt kommunenes skatteinntekter til neste år. Kristelig Folkeparti mener at Regjeringen må gi garantier til kommunesektoren om at en skattesvikt utover i 2009 vil bli kompensert. Den store usikkerheten som hersker, fører til at mange kommuner planlegger å stramme inn på sin virksomhet. Landet trenger økt offentlig aktivitet, ikke redusert. Kommunene legger fram sine budsjetter nå.

En undersøkelse Kommunal Rapport har gjort, viser at halvparten av rådmennene foreslår kutt i stillinger i kommunene neste år. Vi vet ikke sikkert hvor stor svikten i skatteinntektene blir, men vi vet at den kommer. Det vil føre til kutt i antall lærere i skolen og i helsepersonell i omsorgssektoren. Som sagt mener Kristelig Folkeparti at uavhengig av størrelsen på svikten må det gå an for Regjeringen å gi en garanti og skape trygghet ute i Kommune-Norge.

I sitt innlegg i salen i dag sa statsråd Kleppa at Regjeringen følger med på situasjonen. Det er bra. Hun sa videre at det vil komme flere tiltak på nyåret. Det er også bra, men statsråden vet at kommunene ikke kan utsette sin budsjettbehandling til etter nyttår.

På min replikk, eller mitt spørsmål, til statsråden i debatten i kveld om en slik garanti til kommunene, svarte statsråden bl.a. at hun var overrasket over uttalelser om at skattesvikten kunne bli på 3 milliarder kr. Hun svarte videre at kommunene må stole på Regjeringens anslag når det gjelder inntektene for neste år. Jeg skulle ønske at statsråden hadde sagt klart og tydelig at svikten i skatteinntektene i en eller annen form vil bli kompensert, uavhengig av om den blir på 1 eller 4 milliarder kr. Det er ikke for sent, men det haster.

Jeg håper kommunalministeren kommer på banen og skaper den tryggheten som trengs når man planlegger skoler, barnehager, eldreomsorg, kulturtilbud og alt det viktige som kommunene bruker pengene til.

Bård Hoksrud (FrP) [22:52:34]: Jeg var egentlig litt usikker på hvorvidt jeg skulle ta ordet i denne debatten, men gjør det etter å ha hørt samferdselsministeren, Senterpartiets partileder, prate varmt om kommuneøkonomi og satsing på samferdsel.

Jeg har først lyst til å gå litt inn på kommuneøkonomien, for den er jo fantastisk bra, ifølge ministerens innlegg tidligere her i dag. Den er tydeligvis så bra at det skjer

nedleggelse en masse av skoler og pleie- og omsorgstilbud over hele landet. Jeg tror derfor flertallspartiene her i denne sal og regjeringsapparatet har en annen virkelighetsoppfatning enn man har i det virkelige livet rundt i hele landet, hvor kommunepolitikere baler med dårlig kommuneøkonomi og kommunebudsjetter som man ikke får til å gå i hop, på tross av alle hyllingstalene som vi har hørt her i dag – og for så vidt gjennom hele dette året – om hvor fantastisk denne regjeringen har satset på kommuneøkonomien. Jeg tror at de fleste som driver og baler med kommunebudsjetter nå, ikke opplever det på samme måte som enkelte gjør i denne sal.

Det er også artig når man hører på representanten Jenny Klinge, som skryter denne regjeringen opp i skyene – skryter av hvor fantastisk flink Regjeringen har vært til å følge opp Nasjonal transportplan og alle de utfordringene man har der.

Da synes jeg det er litt interessant å se på hva man har gjort i 2008, og hva man har tenkt å gjøre på samferdselsområdet i 2009 som virkelig betyr noe – det med bakgrunn i at det til nå i år er langt flere drepte i trafikken enn det var i fjor. Denne regjeringen har bevilget midler til 51 km ny motorvei. Jeg tror alle i denne sal vet hvor stort behovet for ny motorvei er. Regjeringen har bevilget midler til 10 km midtdelere i 2008, og i 2009 blir det bevilgninger til 30 km midtdelere. Man skal bevilge midler til 69 km ny firefelts motorvei. Det er himmelvidt fra det behovet som er der. Vi vet at behovet er 520 km med midtdelere. Da ville man sannsynligvis redusert antall skadde og drepte i trafikken med 80 til 100 hvert eneste år til en kostnad på 500 milliarder kr. Da er 30 km med midtdelere ikke for annet enn smuler å regne.

I tillegg skryter man hemningsløst av at man oppfyller Nasjonal transportplan. Man oppfyller den kanskje når det gjelder kroner og øre, men jeg synes jo faktisk – iallfall når det gjelder veier som ligger i Nasjonal transportplan, og som man har sagt at man skal bygge – at det som betyr noe, er at veiene blir realisert og bygd slik som de skulle. Og når man så får en liste fra Samferdselsdepartementet med 29 prosjekter til over 2,3 milliarder kr som ikke er oppfylt i Nasjonal transportplan for 2006–2009 og handlingsprogrammet for Statens vegvesen, har en ikke oppfylt Nasjonal transportplan, som enkelte prøver å framstille det som fra denne talerstol.

Inge Ryan (SV) [22:55:55]: Jeg tar ordet på bakgrunn av innlegget fra representanten Inge Lønning.

Jeg har ikke tenkt å innlate meg i polemikk med Inge Lønning. Jeg tror ikke det kommer noe ut av det, men jeg føler behov for å gi tilbakemeldinger på et par relativt kraftige påstander om at Regjeringa ikke viser respekt for Stortinget, og at man ikke legger fram et skikkelig budsjett.

Det er nå engang slik at vi har en flertallsregjering i Norge. Det er lenge siden vi har hatt det. Det betyr at arbeidsformen blir noe annerledes enn om man hadde hatt en mindretallsregjering. Det er opplagt at det blir mindre forhandlinger i Stortinget når man forhandler i en regjering som har flertall. Men påstanden om at man ikke har respekt for Stortinget, at man ikke involverer Stortinget, er

jeg veldig uenig i. Vi vet at man i flere store saker faktisk søker å få til flertall utover det som er nødvendig, f.eks. i forbindelse med klimaforlik, pensjon og formålsparagraf. Jeg vet også at man i mange sammenhenger informerer de parlamentariske lederne i forkant av viktige beslutninger. For min del kan jeg si at jeg konstant prøver å ha en god dialog med opposisjonen i Stortinget, tar imot tips fra dem og bringer det videre. Å påstå at Regjeringen viser arroganse, og at man ikke bryr seg om Stortinget, er noe jeg er helt uenig i.

Det er nå engang slik at man har en del krevende saker som det ikke er enkelt å involvere andre i. Det tror jeg også representanten Lønning vet. Når man holder på med børsensitive ting, kan man knapt nok involvere så veldig mange fordi man er redd for at noe kan komme ut, og at det kan skje arbeidsuhell. Det har vi hatt en rekke eksempler på i den siste tida gjennom finanskrisen.

Når det gjelder flykjøpet, var vel planen at man i utgangspunktet skulle kjøpe amerikanske fly. Men denne regjeringen bestemte at man skulle ha skikkelige anbud. Man hadde tre tilbydere. Man hadde skikkelige prosesser på det, og mange var involvert. Til slutt satt man igjen med to, og når man så skulle ta valget, var det såpass sensitivt med tanke på børs at man måtte gjøre det på den måten.

Så til budsjettet: Vi har lagt fram et budsjett som er tilpasset den krevende situasjonen som er nå, ved at man får lavkonjunktur. Allerede da man jobbet med budsjettet i vår, så man disse skyene og tok høyde for det. Og da man avsluttet budsjettarbeidet i august–september, la man opp til et budsjett for nettopp å møte disse utfordringene. Så viser det seg at krisen i verdensøkonomien blir mye sterkere enn det man hadde trodd. Da må det jo være bra at man sier at man skal styrke ytterligere når man får tid til å jobbe med det og se på hva slags virkemidler som er rett å sette inn. Jeg tror nok opposisjonen hadde reagert enda kraftigere hvis man hadde varslet en tiltakspakke i morgen og ikke varslet dette dagen før finansdebatten.

Jeg tror finansministeren gjorde helt rett ved å varsle dagen før, slik at man vet hva som kommer når man får jobbet mer med disse krevende sakene.

Carl I. Hagen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [22:59:26]: Universiteter og høyskoler er blitt «styrket og ytterligere styrket», sier statsråd Tora Aasland. Det er i sannhet en ganske besynderlig påstand fra en regjering som i sin regjeringserklæring skriver at budsjettene og bevilgningene til universiteter og høyskoler skal øke, men som etterlater seg et hvileskjær så stort at universiteter og høyskoler fortsatt sliter med konsekvensene av det. Det er ingen tvil om at universitets- og høyskolesektoren fortsatt sliter med konsekvensene av hvileskjæret fra 2007. Allerede for mange måneder siden ble det varslet at sjøl om pengene kom tilbake i budsjettet for 2009, ville Høgskolen i Hedmark måtte kutte 40 stillinger. Praksis for tannlegestudenter ved Det odontologiske fakultet ved Universitetet i Oslo må kuttes. Juridisk fakultet kutter studentopptaket med 200. Det kut-

ter i eksamensavvikling, og det kutter studentenes undervisningstid med 71 pst. Og det er på tross av at Regjeringa har vært så mild og snill i sine gaver, ifølge den sjøl, at den har tilbakeført til sektor det den tok i budsjettet for 2007.

Jeg blir enormt provosert over en regjering som ikke klarer å stå ved de kuttene den har foretatt. Det er helt ærlig av Regjeringa å mene at universiteter og høyskoler må klare seg med de bevilningene de nå får, men det er ikke en ærlig sak å prøve å kamuflere de store og dramatiske kuttene som universiteter og høyskoler i Norge har blitt til del.

Kvalitetsreformen er ikke lenger fullfinansiert. Og jeg spør: Hva er det Regjeringa forventer at opposisjonen skal gjøre – ikke kritisere det faktum at universiteter og høyskoler i dag har langt mindre å rutte med enn de skulle ha hatt etter forutsetningene for Kvalitetsreformen, og at de må kutte så dramatisk i studie- og forskningstilbud at det går sterkt ut over kvaliteten?

En av grunnene til at sektoren fortsatt sliter med kuttet fra 2007, er at daværende statsråd Djupedal lovet at pengene skulle komme tilbake i budsjettet for 2008. Det skjedde ikke. Mange universiteter og høyskoler lot være å kutte i budsjettene for 2007 og håpet dermed at Regjeringa skulle holde sitt løfte til sektoren om å føre pengene tilbake i 2008. Først i revidert budsjett for 2008 kom halvparten av pengene tilbake.

Jeg må si at det er på grensen til frekt av en regjering først å kutte bevilningene til høyskoler og universiteter med 275 mill. kr, etterpå innrømme at det nok var en tabbe, for så å legge pengene tilbake litt etter litt – og etterpå forvente ros fra sektoren og ros fra opposisjonen fordi den legger tilbake de pengene den sjøl har tatt! Det er ingen satsing på universiteter og høyskoler – det er en gradvis nedbygging, og det er en uthuling av kjernen i Kvalitetsreformen.

Presidenten: Presidenten mener å huske at ordet «frekt» står på en liste over ord som ikke bør benyttes fra talerstolen.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [23:02:19]: Jeg sa det var på grensen til frekt, president.

Inge Lønning (H) [23:02:33]: Jeg må si at jeg er imponert over hva SV har lært gjennom tre år i regjering. Hvem ville ha trodd for tre–fire år siden at vi skulle få en finansminister fra SV som trygler norske forbrukere om å drive julehandelen i været så langt som mulig? Hvem ville ha trodd at vi skulle oppleve en parlamentarisk leder for SV som forteller Stortinget at det viktigste hensyn for SV i regjering er hensynet til børsen? Da har man virkelig lært mye.

Børssensitive informasjon – jeg fikk ikke helt tak i hva det skulle dreie seg om. Hvis jeg oppfattet det riktig, skulle det være en begrunnelse for at Regjeringen ikke fant noen som helst grunn til å involvere Stortinget på forhånd før den gikk ut med pressemeldingen om historiens største investering. Det er det som er min kritikk, at denne re-

gjeringen ikke forholder seg til Stortinget – den forholder seg til et lite utvalg av regjeringspartienes stortingsgrupper og tror at det er Stortinget.

Derfor var mitt poeng, som jeg ikke tror at SVs parlamentariske leder helt oppfattet, at det norske folkestyret i dagens situasjon ville ha vært svært godt tjent med at vi hadde hatt en «normal» regjeringssituasjon, dvs. en mindretallsregjering som hadde vært nødt til å samarbeide i Stortinget, som hadde vært nødt til å invitere til en nasjonal dugnad for å finne den riktige løsning på den finanskrisen som Norge også kommer til å rystes av. Jeg tror ikke det er til vinning for det norske folkestyret at vi isteden sitter med en syntetisk flertallsregjering der det meste av energien går med til å bli enige innbyrdes, på kammeret, i regjeringskvartalet og deretter informere Stortinget gjennom pressen om hva man er blitt enig om.

Jeg tror ikke det norske folkestyret vil overleve særlig mange stortingsperioder med en regjering som neglisjerer Stortinget så systematisk som denne regjeringen gjør.

Statsråd Kristin Halvorsen [23:05:16]: Jeg skal være forsiktig med å blande meg inn i debatter mellom parlamentariske ledere og andre prominente medlemmer av Stortinget om forholdet mellom storting og regjering. Men la meg bare si at i min tid i Stortinget var det ikke slik at mindretallsregjeringer la fram sakene uten å ha konkludert først. Det var riktignok slik at man ikke hadde flertall bak de konklusjonene man kom til, men det var ikke fri flyt, åpent seminar og tre partier som la fram ulike standpunkter og inviterte resten av Stortinget til å være med og diskutere på det grunnlaget. Problemet var at man ikke hadde flertall for det man hadde diskutert seg fram til.

Jeg har ikke sagt at folk skal shoppe så det svir. Jeg har ikke bare én høne å plukke med VG, jeg har en hel høsegård. Men jeg har sagt at folk bør oppføre seg normalt. Det er altfor mange av dem som har helt vanlige framtidsutsikter, som også sitter på gjerdet og avlyser normal aktivitet, f.eks. helt nødvendig oppussing av hytta eller andre fornuftige ting. Det er ikke lurt, for det forsterker finanskrisen. Ellers er jeg ingen stor shopper. Jeg beklager det overfor representanten Lønning.

Når det så gjelder spørsmålet om sensitiv børsinformasjon, var problemet med f.eks. kampflysaken følgende: Den prosessen som vår regjering hadde satt i gang for å sørge for at det var konkurranse om kampfly, innebar et eget kampflyprosjekt og to eksterne kvalitetssikrere. I det øyeblikket deres konklusjoner ble kjent, var det helt opplagt at den ene kandidaten falt bort, fordi den var dyrere og ikke nådde opp i forhold til nasjonale sikkerhetsbehov. Den informasjonen er meget sensitiv for de to selskapene, og det er helt opplagt at man har plikt til å følge noen helt enkle spilleregler for dette. Meg bekjent har aldri SV protestert på at man skal følge noen spilleregler som gir seg av verdipapirhandelloven.

Så til Erna Solberg – for jeg har jo sitatene fra Høyre den dagen budsjettene kom. Det som var gjennomgangstonen den dagen, var at Regjeringen gjør det vanskeligere for Norges Bank å sette ned renten. Det var gjennomgangstonen i alt. Det er det samme som å si at budsjettet

er for ekspansivt. Og statsministeren har sine ord helt i behold. Noen annen måte er det ikke mulig å lese det på.

Så bare to ord til slutt også om ekspansiviteten i budsjettet. Da vi la fram budsjettet for 2008, var ekspansiviteten på 0,3 pst., og da vi la fram budsjettet for 2009, var ekspansiviteten på 0,7 pst. Grunnen til at budsjettet for 2008 ser mer ekspansivt ut i ettertid, er at budsjettet for 2007 ble strammere enn det det var lagt opp til. Men det er altså slik at lederen av finanskomiteen har sine ord i behold. Når man sammenligner budsjettene på det tidspunktet de ble lagt fram, er budsjettet for 2009 det mest ekspansive vår regjering har lagt fram. Og det er rett og rimelig og innenfor handlingsregelen og alt. Handlingsregelen betyr nemlig at når det er ledig kapasitet og tegn til ny arbeidsløshet, er det fornuftig å ligge over det som er den beregnede avkastningen av Pensjonsfondet, nemlig 4 pst.

Jan Tore Sanner (H) [23:09:20]: Da må jeg få lov til å sitere fra et brev som finansministeren sendte meg i går. På et skriftlig spørsmål som jeg sendte finansministeren nettopp om spørsmålet om ekspansivitet, om ikke det var riktig at budsjettet for 2008 i en høykonjunktur var like ekspansivt som budsjettet for 2009, som legges frem i begynnelsen av en nedgangskonjunktur, svarer finansministeren:

«Slik tallene nå står, anslås det at budsjettpolitikken gir om lag samme stimulans til innenlandsk etterspørsel i 2008 og 2009.»

Det står i fjerde avsnitt, hvis finansministeren har problemer med å finne det i brevet. Så det kan ikke være noen tvil om at det budsjettet som legges frem for 2009, har samme ekspansivitet som budsjettet for 2008, slik det står i dag.

La meg også understreke at Høyre ikke har anklaget Regjeringen for å ha lagt frem et for ekspansivt budsjett. Jeg måtte irettesette finansministeren etter finans-talen her i Stortinget, hvor hun gikk på autopilot og lot som om Høyre hadde påstått at budsjettet var for ekspansivt. Det hadde vi ikke, for fra denne talerstolen gjorde jeg det helt klart at i den situasjonen vi nå er i, skal ingen være skråsikre på hvor krittstreken går i forhold til bruk av oljepenger. Derfor har Høyre lagt seg på samme bruk som Regjeringen i sitt alternative budsjett, og vi er også åpne for at det kan bli behov for kraftigere virkemidler utover vinteren og våren hvis det viser seg at nedturen blir kraftigere.

La meg også si at jeg er overrasket over at det er Sosialistisk Venstreparti som forsvarer den maktarrogansen som vi er vant til fra Arbeiderpartiets side, at det er SV som forsvarer at debattene flyttes bort fra det åpne rom, bort fra parlamentet og inn i de lukkede rom i regjeringsbygget. Det er ganske oppsiktsvekkende at vi i går måtte ty til NTB og Nettavisen for å få vite at budsjettet for 2009 nærmest ble underkjent, med en beskjed om at det skulle vare midlertidig til ut i januar/februar, og hvor finansministeren kommer ned og holder en pressekonferanse i vandrehallen i Stortinget og informerer om at det

vil komme en ny tiltakspakke om en syv-åtte ukers tid. Det er ikke å vise respekt for Stortinget. Der skal Stortinget informeres direkte. Det hadde vært naturlig at den informasjonen kom til Stortinget på et tidligere tidspunkt, og at man hadde dialog med Stortingets finanskomité om hvordan dette skulle håndteres. Men vi opplever i stedet en maktarroganse av det gamle arbeiderpartikjennemerket, og jeg er overrasket over at det er SV som forsvarer det fra denne talerstol.

Presidenten: Representanten Erna Solberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Erna Solberg (H) [23:12:39]: Det slår meg at finansministeren ikke helt har forstått hvilken psykologi vi lever under for øyeblikket. Det er nemlig slik at nesten alle jobber er usikre, iallfall utenfor offentlig sektor. Så når finansministeren sier at alle dere som tror dere har en ordentlig jobb og at alt er greit, så er sannheten at det er veldig mange som ikke vet om jobben deres for øyeblikket er sikker, som ikke vet om de kan betale de regningene som kommer – og derfor bruker ikke folk penger.

Derfor hadde det vært så lurt at vi hadde stått sammen om noen tiltak, og ikke gjort dette til et show-opplegg med dryppende tiltak fra Regjeringen annenhver søndag fremover. Nå håper jeg at vi kommer inn i bedre rutiner på det.

En annen ting jeg synes vi må tenke gjennom, er at hvis vi skal få noen av de virkemidlene som skal til for å løfte dette fremover, så trenger vi dem raskere enn i januar/februar. Skal kommunenes aktivitet økes, f.eks. på byggeområdet, kommer virkningene nesten ett år etter at vi eventuelt gir beskjed om at noe skal gjøres.

Presidenten: Statsråd Kristin Halvorsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Det blir korrigeret. Statsråden har ordet i 3 minutter. Det betyr ikke at statsråden *må* benytte de 3 minuttene. (Munterhet i salen)

Statsråd Kristin Halvorsen [23:14:12]: Her var det et privilegium jeg ikke var helt klar over, men det var godt vi fikk det i orden.

Først til ekspansiviteten i 2008-budsjettet og 2009-budsjettet. Brevet som ble sendt til representanten Jan Tore Sanner i går, er en lang versjon av den kortversjonen jeg gav her på talerstolen for kun kort tid siden. Hvis vi kan være enige om at det er den riktige framstillingen, så er vi enige om et viktig faktagrunnlag.

Så til spørsmålet om å forholde seg til Stortinget. Vi er opptatt av å ha et godt forhold til Stortinget. Men det må også være slik at Stortinget vet at når saker legges fram for Stortinget, står en samlet regjering bak. Slik er det når det er mindretallsregjeringer også. Det betyr at det er en del diskusjoner man må ta for å komme fram til hva man skal legge fram for Stortinget. At en mindretallsregjering

så må forhandle med ett eller to eller tre opposisjonspartier etter at man har lagt fram en sak, gir litt mer action i Stortinget.

Jeg har ikke noe ønske om å opptre arrogant i forhold til Stortinget – tvert imot. Derfor ble det som både statsministeren og jeg har sagt i mange runder, om nødvendigheten av å overvåke hvordan finanskrisen slo ut i arbeidsmarkedet, og hvordan Regjeringen tenker rundt det å komme tilbake til det, sendt i brev til Stortinget og offentliggjort på den måten. Jeg mener at det hadde vært mye vanskeligere for Stortinget om det skulle bli kjent én, to eller tre dager etter finansdebatten hva som var tempoplanen for hvordan man tenker seg å gå videre.

Så til Erna Solbergs beskrivelse av at nå er det utrygt for alle. Det er ikke riktig, og jeg tror kanskje ikke hun mente å si det heller. Pensjonister i Norge vet stort sett hvilken pensjon de får. Mange ansatte i offentlig sektor vet stort sett hvilken lønn de har å forholde seg til neste år. Mange som jobber i privat sektor, er heller ikke blant de mest utsatte. Men for mange av dem som jobber i eksportindustrien, og som nå kanskje er særlig utsatt fordi det er etterspørselssvikt, er arbeidsplassene utrygge. Problemet er at hvis alle de som har det rimelig trygt, oppfører seg som om de har det utrygt, blir det enda mer utrygt for dem som har det utrygt fra før. Hvis f.eks. et pensjonistekepar som har tenkt å kjøpe seg en ny lenestol, tenker at nå må jeg jammen tenke meg litt om og vente til neste år, er det ikke rart at det er tomt i møbelbutikkene. Hvis pensjonister som vet hva de får i pensjon neste år, har lyst på en godstol på sine gamle dager, synes jeg virkelig de skal gå i butikken og unne seg den godstolen. Det er ikke å fyre opp under noen – hva skal jeg si – forbruksfest heller. Det er bare å oppfordre folk som har trygge rammebetingelser, til å oppføre seg normalt.

Reidar Sandal (A) [23:17:48]: Eg registrerer med betydeleg overrasking at finanspolitisk talsperson i Høgre, Jan Tore Sanner, tek ordet på slutten av denne debatten og framfører den budskapet at ein nærmast har underkjent budsjettet for 2009. Med respekt å melde er det sjølvsagt verken sakleg eller reell dekning for ein slik påstand. Vi kjem om nokre minutt til å vedta statsbudsjettet for 2009, som blir sett i verk frå årsskiftet, og som kjem til å ha stor verknad for ulike sektorar i landet vårt, sjølv om Sanner måtte meine, tru og påstå noko anna.

Eg vil minne om at vi har teke store og viktige grep i haust. Statsbudsjettet for neste år blei lagt fram 7. oktober. I tida etterpå er det foreslått å setje i verk ei rekkje tiltak for å motverke dei problema som vi står overfor i norsk økonomi, og det har vore målretta tiltak som har blitt svært godt motteke i næringslivet både på arbeidstakar- og arbeidsgivarsida. Det synest eg vi skal merke oss.

Så svarte finansministeren etter eit initiativ frå meg at Regjeringa varslar finanspolitiske tiltak rett over nyttår. Det er for å ta høgde for den ekstraordinære situasjonen vi har, og at dei tiltaka er baserte på god kunnskap, på analyse og på anslag som er dei beste som kan gjerast, og som òg skal resultere i tiltak som er målretta.

Eg er audmjuk overfor dei oppgåvene som vi står fram-

for. Det bør gjelde anten vi tilhøyrrer opposisjonen eller posisjonen. Eg trur ikkje det tener saka at ein slår om seg med negative karakteristikkar av andre.

Så vil eg avslutte med å seie: Eg er oppteken av Stortinget si rolle, og eg er oppteken av å vareta den funksjonen som parlamentet skal ha i forhold til den utøvande makta. Det har eg vore. Det var noko av bakgrunnen for at eg tok eit initiativ overfor Regjeringa. Den rolla har eg tenkt å prøve å utøve etter beste evne i den tida eg er i dette huset.

Presidenten: Inge Lønning har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Inge Lønning (H) [23:20:50]: Jeg forstår at finansministeren mener at Stortinget egentlig burde være Regjeringen evig takknemlig for at Stortinget dagen før finansdebatten får beskjed om at Regjeringens interne finansdebatt skal fortsette i to måneder til, og da vil offentligheten få vite hva man er kommet frem til. Men det vil egentlig forandre alle forutsetninger for det budsjettet Stortinget inviteres til å vedta i dag. Jeg synes ikke det bør utløse noen takknemlighet fra Stortingets side.

Jeg fastholder at dette etter min vurdering er en neglisjering av Stortingets grunnlovspålagte plikt når det gjelder å vedta et forsvarlig budsjett for landet i kommende år. Det er jo derfor det er detaljerte bestemmelser om tidsfrister og saksbehandling. Det er i virkeligheten å sette alt dette ut av kraft når Regjeringen, uten å fortelle noe om innholdet, sier at man om to måneder vil komme med noe som egentlig forandrer hele statsbudsjettet for 2009.

Presidenten: Jan Tore Sanner har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Jan Tore Sanner (H) [23:22:28]: Jeg lyttet med interesse til Reidar Sandals personlige bekjennelse om sin ydmykhet og respekt overfor Stortinget. Jeg må bare få si det på den måten at hvis ingen i opposisjonen oppfatter at regjeringspartiene er ydmyke og har respekt overfor opposisjonen, er det kanskje ikke opposisjonen det er noe galt med.

I går fikk finanskomiteen kopi av dette brevet som Sandal sendte til finansministeren, ca. en halv time før finansministeren hadde en forhåndsinnkalt pressekonferanse i vandrehallen her ute. Jeg synes ikke det virker særlig respektfullt overfor Stortinget, og jeg mener at det er så nær man kan komme en underkjennelse av budsjettet som det i det hele tatt er mulig å komme. Det er i hvert fall en klar markering av at det budsjettet vi vedtar nå i kveld, er av høyst midlertidig karakter.

Heikki Holmås (SV) [23:23:38]: Til Inge Lønning, som peker på alle regler og alle retningslinjer vi har her i Stortinget, er det en ting, eller egentlig to som er viktig å si. Det ene er at vi har finanskriser. Jeg tror alle de som har deltatt i debatten – i hele debatten og ikke bare på slutten av debatten – har fått med seg at det har vært gjennomgangstemaet som alle har berørt. Det gir ekstra-

ordinære tiltak i en ekstraordinær situasjon. Det er det Regjeringen varsler om når den sier det den gjør, om at den skal komme tilbake til dette senere.

Det andre er at i motsetning til det Inge Lønning framfører, har bl.a. representanten Flåtten på et tidligere tidspunkt i tidligere debatter sagt at Stortinget er beredt til å ta saker fortløpende for å håndtere denne krisen, og at de er villig til å være med på det.

Når det sies at Regjeringen er arrogant, er det en ting som det er fristende å si til Inge Lønning, som en av røverne sa til en av de andre røverne i Kardemomme by om tante Sofie: Hun hørte ikke, hvorpå den andre sier: Hun ville ikke høre.

Det er situasjonen for Inge Lønning. Det er helt klart at det vi har sagt, er at i forlengelsen av og i arbeidet med denne pakken skal Stortinget bli hørt. Opposisjonen skal bli hørt, og opposisjonen skal komme med innspill. Jeg har selv sagt om enkelte ting som har blitt tatt opp i salen, at dette er noen av de innspillene vi må ta med videre. I forbindelse med et forslag om å utvide permitteringsordningene, som er fremmet av Jan Tore Sanner, har vi oppfordret dem til å oversende det, for det er et av de forslagene vi må vurdere videre. Sånn må det være. Derfor blir opposisjonen lyttet til, men Inge Lønning vil ikke høre. Jeg håper alle de andre har ørene åpne, fordi det er en invitt.

Reidar Sandal (A) [23:25:45]: Eg registrerer at representanten Lønning bruker sterke ord. Det er vi for så vidt vane med at Lønning frå tid til anna gjer. I dag brukte han uvanleg sterke ord. Eg vil seie at representanten Lønning kom i skade for å ta ord i sin munn som han kan kome til å angre på. Representanten Lønning sa nemleg at det no skal kome forslag frå Regjeringa om tiltak som endrar heile innhaldet i budsjettet for 2009. Då vil eg seie det slik: Korleis kan representanten Lønning seie noko slikt før han kjenner innhaldet i den finanspolitiske pakken som Regjeringa skal leggje fram om ei tid, og berre slengje om seg med negative utsegner på denne måten? Det er i alle fall ikkje tillitsvekkjande for ein som stiller store krav til andre.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–7.

(Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går til votering i sakene nr. 1–7 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Presidenten foreslår at finansministerens redegjørelse i Stortingets møte den 7. oktober 2008 om stats- og nasjonalbudsjettet for 2008 vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Komiteens leder ønsker ordet til noe som har med voteringen å gjøre.

Jeg ber om at andre som måtte ha noe å si til voteringsopplegget og subsidiær stemmegiving, gjør seg klar.

Reidar Sandal (A) [23:33:22]: Eg vil gjere merksam på eit forslag som representanten Jan Tore Sanner har sett fram, som gjeld permitteringsreglar i arbeidslivet.

Det er altså slik at arbeidet med å motverke ei veksande arbeidsløyse i landet vårt har svært høg prioritet for Regjeringa og for regjeringspartia. I dette arbeidet vil innretning av tiltak og utforming av regelverk for dagpengeordninga stå sentralt.

I den samanhengen er det naturleg også å vurdere å forlengje perioden for utbetaling av dagpengar. På dette grunnlaget oppmodar eg representanten Sanner om å gjere forslaget sitt om til eit oversendingsforslag.

Jan Tore Sanner (H) [23:34:16]: Høyre er opptatt av resultater, så hvis hr. Sandal kan love meg at vi skal ha god dialog om utformingen av det forslaget, aksepterer vi selvsagt å gjøre forslaget om til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til stemmeforklaring.

Under debatten er det satt fram 77 forslag. Forslagene nr. 1 til og med nr. 75 er inntatt på sidene 181–189 i innstillingen, mens forslagene nr. 76 og 77 er omdelt i salen.

Følgende forslag foreligger:

- forslagene nr. 1–7, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 8–12, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslagene nr. 13–16, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 17 og 18, fra Jan Tore Sanner på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 19–59, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 60, 61, 76 og 77, fra Jan Tore Sanner på vegne av Høyre
- forslagene nr. 62–74, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 75, fra Lars Sponheim på vegne av Venstre
- forslag nr. 76, fra Jan Tore Sanner på vegne av Høyre, er omgjort til et oversendelsesforslag. Forslaget lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å legge frem forslag om å utvide permitteringsperioden for å skape større trygghet for arbeidstagerne i forbindelse med nedgangskonjunkturen i norsk økonomi som vi nå går inn i.»

Presidenten foreslår at forslaget sendes Regjeringen uten realitetsvotering.

– Det anses vedtatt.

Det voteres så over forslag nr. 75, fra Venstre. Forslaget lyder:

«A
Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	12 433 609 000
2	Familie og forbruker	58 961 076 000
3	Kultur	6 022 586 000
4	Utenriks	30 839 210 000
5	Justis	16 052 716 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	12 024 431 000
7	Arbeid og sosial	262 064 713 000
8	Forsvar	33 002 122 000
9	Næring	3 301 557 000
10	Fiskeri	707 851 000
11	Landbruk	13 589 399 000
12	Olje og energi	-119 170 266 000
13	Miljø	3 772 974 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 483 491 000
15	Helse	129 555 744 000
16	Kirke, utdanning og forskning	40 946 295 000
17	Transport og kommunikasjon	29 047 337 000
18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	71 358 080 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	11 744 841 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon mv.	28 704 016 000
22	Skatter og avgifter	-956 097 449 000
23	Utbytte	-35 964 252 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland	-346 211 519 000»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 97 mot 6 stemmer ikke
bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 23.36.01)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 62–74,
fra Kristelig Folkeparti.
Forslag nr. 62 lyder:

«A
Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	12 655 309 000
2	Familie og forbruker	59 321 676 000
3	Kultur	5 902 386 000
4	Utenriks	31 164 810 000
5	Justis	16 181 216 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	14 854 981 000
7	Arbeid og sosial	262 133 113 000
8	Forsvar	33 080 122 000
9	Næring	3 853 357 000
10	Fiskeri	707 851 000
11	Landbruk	13 695 799 000
12	Olje og energi	-119 117 266 000
13	Miljø	3 697 343 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 495 791 000
15	Helse	132 552 244 000
16	Kirke, utdanning og forskning	39 527 895 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
17	Transport og kommunikasjon	29 069 337 000
18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	68 916 980 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	12 552 841 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon mv.	29 031 516 000
22	Skatter og avgifter	-956 732 149 000
23	Utbytte	-35 944 752 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland	-341 991 200 000

B

Stortinget ber Regjeringen komme med en sak til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 som innebærer at ansvaret for de enslige mindreårige asylsøkere over 15 år overføres fra utlendingsmyndighetene til barnevernet fra 1. september 2009.»

Forslag nr. 63 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere forslaget fra det offentlig nedsatte Utviklingsutvalget om opprettelse av et større fond for investeringer i lavinntektsland, særlig Afrika og de minst utviklede land (MUL), finansiert av midler som ikke hentes fra bistandsbudsjettet.»

Forslag nr. 64 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa om å leggja fram forslag om å oppretta eit desimeringsfond for fangst av små kongekrabbe»

Forslag nr. 65 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa om å leggja fram forslag om at landbruksnæringa skal få høve til å søka om midlar til nyinvesteringar frå dei kommunale næringsfonda på lik line med næringslivet elles.»

Forslag nr. 66 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av sykehusene samlede driftsunderskudd for 2008, akkumulerte gjeld og økonomiske styring og presentere nødvendige forslag for Stortinget i tilknytning til Revidert nasjonalbudsjett for 2009.»

Forslag nr. 67 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen igangsette en bred utredning av systemet for sykehusfinansiering som bedre enn dagens stykkprissystem fanger opp behovet for helhet i tjenestekjeden fra forebygging og primærhelsetjeneste til spesialisthelsetjeneste og rehabilitering.»

Forslag nr. 68 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til universitets- og høyskolesektoren.»

Forslag nr. 69 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnbetalinger og høyere reell

lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til de private skolene.»

Forslag nr. 70 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette en statlig belønningsordning for gang- og sykkelvei, etter modell fra den statlige belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene. Ordningen skal ha som formål å påvirke transportplanleggingen i kommuner og fylkeskommuner, og fungere som et insentiv for bedre tilrettelegging for gående og syklende.»

Forslag nr. 71 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak der omorganisering av Jernbaneverket, Statens vegvesen og Kystverket til statsforetak vurderes.»

Forslag nr. 72 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede modell for statlig låneordning for samferdselsformål, og legge dette frem for Stortinget i forbindelse med Nasjonal transportplan 2010–2019.»

Forslag nr. 73 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvordan nye, større investeringsprosjekter kan prosjektfinsieres for å sikre rasjonell og sammenhengende utbygging av prosjektene.»

Forslag nr. 74 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i sin styringsdialog med kommunene legge til rette for at de midler som i 2009 er tenkt benyttet til 5 flere uketimer innført høsten 2008 og 2 flere uketimer som innføres høsten 2009, kan omprioriteres med henholdsvis 500 mill. kroner til å ansette 1000 flere lærere og 200 mill. kroner til å ansette flere yrkesgrupper på ungdomstrinnet som rådgivere, helsesøstre og miljøarbeidere.»

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 96 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.36.17)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 60 og 61, fra Høyre.

Forslag nr. 60 lyder:

«A
Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	11 580 809 000
2	Familie og forbruker	58 577 476 000
3	Kultur	5 747 386 000
4	Utenriks	30 291 810 000
5	Justis	16 246 716 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	11 032 981 000
7	Arbeid og sosial	261 737 013 000
8	Forsvar	33 580 122 000
9	Næring	4 098 357 000
10	Fiskeri	702 851 000
11	Landbruk	11 665 799 000
12	Olje og energi	-119 017 266 000
13	Miljø	3 528 843 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 465 791 000
15	Helse	129 209 744 000
16	Kirke, utdanning og forskning	39 956 395 000
17	Transport og kommunikasjon	29 048 337 000
18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	72 314 080 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	11 852 841 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon mv.	28 921 516 000
22	Skatter og avgifter	-952 197 749 000
23	Utbytte	-35 942 252 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland	-346 190 000 000

B

Stortinget ber Regjeringen om å etablere et vedlikeholdsfond til samferdselsformål på 40 mrd. kroner. Den årlige avkastningen skal komme i tillegg til ordinære bevilgninger, og benyttes til å møte utfordringene med det store etterslepet på vedlikehold av vei- og jernbanenettet.»

Forslag nr. 61 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan Petroleumstilsynets tilsynsoppgaver best kan ivaretas når petroleumsaktiviteten øker i de nordlige havområdene, enten ved opprettelse av et avdelingskontor i Harstad eller på annen måte.»

Votering:

Forslagene fra Høyre ble med 89 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.36.34)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 77, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at kommunene i tiltakssonen i Nord-Troms blir behandlet likt med kommunene i Finnmark ved fordelingen av Nord-Norge-tilskuddet.»

Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.37.02)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 19–59, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 19 lyder:

«A
Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	11 311 561 000
2	Familie og forbruker	59 101 271 000
3	Kultur	4 942 783 000
4	Utenriks	19 882 706 467
5	Justis	16 973 716 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	10 030 730 000
7	Arbeid og sosial	261 137 961 000
8	Forsvar	35 165 122 000
9	Næring	4 471 257 000
10	Fiskeri	501 331 000
11	Landbruk	7 388 995 000
12	Olje og energi	-119 987 666 000
13	Miljø	3 441 843 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 465 791 000
15	Helse	134 481 416 000
16	Kirke, utdanning og forskning	40 030 616 967
17	Transport og kommunikasjon	33 197 977 000
18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	73 825 626 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	12 748 324 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon mv.	28 416 059 000
22	Skatter og avgifter	-928 580 249 000
23	Utbytte	-33 602 252 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland	-324 246 680 566

B

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at permitteringsordningen utvides til 42 uker fra 1. januar 2009.

C

Stortinget ber Regjeringen øke pensjonen for alle minstepensjonister til 2 G fra 1. mai 2009.

D

Stortinget ber Regjeringen fjerne ordningen med egenandel på hjelpemidler på arbeidsplass for selvstendig næringsdrivende fra 1. januar 2009.

E

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om å fjerne loven om supplerende stønad til personer over 67 år for nye tilfeller med virkning fra 1. januar 2009.

F

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endringer i tjenestemannsloven om å avvikle ordningen med ventelønn fra 1. januar 2009 for nye tilfeller.

G

Stortinget ber Regjeringen opprette en ny bataljon på linje med Telemarksbataljonen. Dette for å avlas-

te norske soldater i skarp utenlandstjeneste, og for å styrke Forsvarets tilstedeværelse på norsk territorium.

H

Stortinget ber Regjeringen fremlegge en sak om å opprette et nedfiskingsfond for kongekrabbe som en oppfølging av St.meld. nr. 40 (2006–2007) Om forvaltning av kongekrabbe.

I

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en avvikling av dagens kvoteordning for melk.

J

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en ordning med omsettelige produksjonskvoter for kumelk som ikke begrenses til kommune, fylke eller regionnivå, men som gjøres landsomfattende.

K

Stortinget ber Regjeringen åpne for økt import av økologisk mat gjennom lavere tollsatser for disse varene.

L

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å opprette et energi- og petroleumsforskningsfond på 10 mrd. kroner, hvor avkastningen benyttes til teknologisk

forskning for å bedre utvinningsgraden, økonomien og sikkerheten på kontinentalsokkelen, samt andre relevante energiforskningsprosjekter.

M

Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2009 fremme forslag om innlemmelse i egenandelstak 2-ordningen for personer med særlig høye utgifter, og personer med dårlig betalingssevne, knyttet til sykdom/skade i munnhulen.

N

Stortinget ber Regjeringen, i løpet av vårsesjonen 2009, legge frem en sak knyttet til finansiering av vedlikeholdsetterslepet av medisinsk utstyr og bygningsmasse ved norske sykehus.

O

Stortinget ber Regjeringen om å innføre et finansieringssystem i grunnskole, videregående opplæring og fagskoler basert på at staten betaler skolepenger direkte til den skolen som eleven selv velger. Det legges til grunn en økonomisk likebehandling av offentlige og private skoler. Stykkprisen skal innrettes etter størrelse på skolen og differensieres etter elevenes individuelle behov for tilpasset opplæring.

P

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om å fjerne merverdiavgiften på digitale læremidler i grunnopplæringen og i høyere utdanning.

Q

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak for Stortinget om å justere målene for forskningsandel av BNP til henholdsvis 1,4 pst. for staten og 1,6 pst. for de private.

R

Stortinget ber Regjeringen opprette et infrastrukturfond pålydende 300 mrd. kroner. Fondet bygges opp over inntil 5 år, og avkastningen øremerkes realinvesteringer i veinetten, jernbane- og kollektivnettet samt bredbånd/IKT-infrastrukturen med forutsigbar og varig finansiering av infrastruktur-investeringene som overordnet mål.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om etablering av et statlig barnevernstilsyn.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Riksrevisjonen utfører en forvaltningsrevisjon av bistanden.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen bidra med midler til finansiering av arbeidet med brannskadde barn i Etiopia gjennom Burn Care Foundation.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å legge frem en oversikt over alle norske subsidieordninger for å be-

lyse i hvilken grad de understøtter en samstemt norsk utviklingspolitikk.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utrede ulike aspekter rundt etablering av et fond for investeringer i det private næringsliv i u-land.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede sikkerhetsnivået ved norske domstoler, samt utrede nødvendig utbedringsbehov.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag som tillater private å forestå fengselsdrift. Slike privat fengsel skal gjelde korte dommer inntil 90 dager der det ikke foreligger ekstraordinære forhold.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre avgiftsfritak på tjenestekjøretøy for politiet fra og med 1. januar 2010.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og igangsette prosjekt med å leie soningsplasser i gjerningspersonens opprinnelsesland, eller i andre land med ledig soningskapasitet.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for økt kompetanse i kommunal sektor for å bekjempe korrupsjon og økonomisk kriminalitet.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for et nytt lokale for spesialenhetene og alternativ plassering av et moderne og fremtidsrettet treningssenter for politioperative disipliner i Oslo.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle bruken av fremskutt prøveløslatelse. Det igangsettes ikke nye tiltak med soningsrabatter.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 fremlegge en beskrivelse og vurdering av kommunale omsorgstiltak ved prøveløslatelse av psykisk utviklingshemmede som er idømt særreaksjoner eller varetektssurrogat.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en politistudie etter modell fra Forsvaret.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen senke innslagspunktet i finansieringsordningen for ressurskrevende tjenester fra 835 000 kroner til 600 000 kroner i statsbudsjettet for 2010, samtidig som den enkelte kommunes utgifter utover innslagspunktet legges til grunn for den statlige kompensasjonen. På sikt senkes innslagspunktet til 400 000 kroner pr. bruker.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig gjennomgå lover og forskrifter som Arbeidstilsynet håndhever med sikte på å fjerne unødvendige lover, samt å forenkle eksisterende lovverk og forskrifter.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at forvaltningen av helserefusjoner fra folketrygden blir liggende hos NAV.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen tilpasse gebyrinntektene til driften av Brønnøysundregistrene ved å innarbeide nivået på gebyrene i tråd med selvfinansieringsprinsippet, senest i statsbudsjettet for 2010.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en omorganisering og samling av standardiseringsvirksomheten med sikte på å etablere en ordening hvor det overordnede ansvar for alt standardiseringsarbeid legges til Nærings- og handelsdepartementet.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten av etablering av ett eller flere strukturfond etter en fond-i-fond-løsning som forvaltes profesjonelt og som kan bidra når norske bedrifter har behov for økt kapitalstyrke.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen oppheve forskrift om utførselskvote av fisk og fiskevarer fra sportsfiske.»

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om oppheving av lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om utvikling av konsesjonsgrenser gitt i medhold av lov om regulering av ervervsmessig husdyrhold.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven).»

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta et initiativ for å videreutvikle prosjektet «Ny nordisk mat».»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge en proposisjon om kraftsituasjonen i Midt-Norge, der man bl.a. utreder en «negativ auksjonsordning» for å stimulere til utbygging av ny kraft samt bruk av redusert elavgift for helt eller delvis å kompensere strømkunders ekstrautgifter.»

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen overføre finansieringsansvaret for syketransporten og rehabiliteringstjenesten til NAV-systemet.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen overføre finansieringsansvaret for TNF-hemmerne og MS-medisinen til NAV-systemet.»

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten for å innføre PSA-screening som en obligatorisk ordening for risikogrupper.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2010 fremme forslag om å erstatte de regionale helseforetakene med et statlig sykehusdirektorat.»

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om oppjustering til 100 pst. tilskudd til friskolenes drift og med opptrappingsplan for dette knyttet til den årlige budsjettbehandlingen.»

Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endret studiefinansiering, slik at staten garanterer for studielån i ordinære banker. Statens lånekasse for utdanning omstruktureres til kun å håndtere stipendordninger for elever og studenter, samt administrering av garantiordningen. Dimensjoneringen av Statens lånekasse for utdanning reduseres i samsvar med overstående.»

Forslag nr. 52 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak om byggvedlikehold innenfor universitets- og høyskoleområdet med vurdering og forslag mht. museale bygg spesielt samt rehabilitering, normalvedlikehold og behov for nybygg. Stortinget ber om at en tilsvarende ordening med rentekompensasjon som brukes for skolebygg også vurderes for denne sektoren. Stortinget forutsetter også at spørsmål knyttet til husleie for nye byggprosjekter behandles og avklares i saken.»

Forslag nr. 53 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette en ordening med kjøp av vitenskapelig utstyr til forskningsinnsats ved universitet og høyskoler for å gjennomføre en nødvendig oppgradering i løpet av en periode på fem år og med finansiering over et eget utenlandsbudsjett.»

Forslag nr. 54 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om endring i budsjettssystemet slik at bygging av infrastruktur innenfor samferdselsområdet behandles som investering og ikke som årlig utgift, for å sikre at vedtatt Nasjonal transportplan også omfatter flerårige finansieringsvedtak.»

Forslag nr. 55 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at veg-, bane- og kyststatene kan prosjektfinsiere store utbyggingsprosjekter ved hjelp av rimelige, statlige lån som tilbakebetales over investeringsobjektets levetid. Stortinget legger til grunn at dette skal tilrettelegge for å realisere effektive, sikre og miljøvennlige samferdselsnett i løpet av 20 år.»

Forslag nr. 56 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sette i gang forsøk med samlet utbygging av store samferdselsprosjekter for å sikre deltagelse av internasjonale entreprenører og ber Regjeringen bruke statlig reguleringsmyndighet for å sikre nødvendig planavklaring og full statlig prosjektfinansiering av forsøkene. Stortinget peker på strekningen Gardermoen–Otta som aktuell strekning for et slikt forsøk.»

Forslag nr. 57 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest legge frem stortingsmelding om skipsvrak langs kysten.»

Forslag nr. 58 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om opprettelsen av et Statens transporttilsyn som skal ha totalansvar for tilsyn og kontroll innenfor samferdselssektoren.»

Forslag nr. 59 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå ligningsmyndighetenes saksbehandlingsrutiner i forbindelse med skjønnsligning, og legge frem forslag om at bevisbyrden i skjønnsligningssaker legges på ligningskontorene, og ikke på skattyter.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.37.20)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 17 og 18, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for nye lokaler for Politihøgskolen i sammenheng med operativt treningssenter på Østlandet.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av godtgjørings- og kompensasjonsordninger for medlemmer av forliksrådene.»

Votering:

Forslagene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 76 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.37.37)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 13–16, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en handlingsplan om avbyråkratisering av landbruket.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en strategi for eksport av norsk saue- og lammekjøtt.»

Forslag nr. 15 lyder:

Stortinget ber Regjeringen foreta en evaluering av virkemidlene i landbrukspolitikken gjennom en «helse sjekk av landbrukspolitikken i Norge.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge opp til at klimakvoteloven etter 2012 tildeler CO₂-kvote på samme vilkår som EU.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 67 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.37.57)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8–12, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en stortingsmelding om å sikre et bedre samarbeid og en klarere ansvarsfordeling mellom strafferettspleien og psykiatri, barnevern, samt utdanningssektoren i løpet av 2009.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at helseforetakene går gjennom sin virksomhet med tanke på effektivisering og konkurranseutsetting av tjenester som ligger utenfor kjernevirksomheten for å frigjøre midler til pasientbehandling. Dette kan for eksempel være renhold, vaskeri, vaktmestertjenester osv.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at den totale kapasitet som eksisterer hos private opptrenings- og rehabiliteringsinstitusjoner blir benyttet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at den totale kapasitet som eksisterer hos private rusinstitusjoner blir benyttet.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere en ordning som sikrer at kommunene benytter ledig kapasitet i rusinstitusjoner for rusmiddelavhengige som trenger et døgnkontinuerlig omsorgstilbud.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 61 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.38.18)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–7, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 med tiltak som møter den stadig økende gjeldsofferproblematikken.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 legge fram et opplegg for å frita frivillige organisasjoner for momsbelastningen knyttet til innkjøp, som kan etableres fra og med 2010.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009, om å foreta en gjennomgang av driftssituasjonen i politiet.»

Votering:

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fjerne avkortningen i pensjon mot arbeidsinntekt for 69-åringene fra 1. januar 2009.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 fremme nødvendige endringer i lov om Statens Pensjonskasse, slik at statspensjonister som gikk av med pensjon før 30. april 2000 blir likebehandlet med øvrige statspensjonister med virkning fra 1. juli 2009.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest fremme en sjøpattedyrmelding.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innlemme privatskoler i rentekompensasjonsordningen for skolebygg.»

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.38.38)

Presidenten: Det skal så voteres over innstillingens forslag til vedtak.

Komiteen hadde innstilt:

I

Rammevedtak

For Stortinget si behandling av statsbudsjettet for 2009 blir det fastsett følgende rammer for løyvingar i samsvar med inndelinga i rammeområde vedtekne av Stortinget 23. oktober 2008 og supplert 3. og 13. november 2008:

Nr.	Rammeområde	Kroner
1	Statsforvaltning	12 657 809 000
2	Familie og forbruker	59 088 476 000
3	Kultur	5 892 386 000
4	Utanriks	30 862 260 000
5	Justis	16 064 216 000
6	Innvandring, regional utvikling og bustad	12 014 681 000
7	Arbeid og sosial	262 075 013 000
8	Forsvar	33 080 122 000
9	Næring	4 429 357 000
10	Fiskeri	707 851 000
11	Landbruk	13 696 799 000
12	Olje og energi	-119 042 266 000
13	Miljø	3 657 843 000
14	Konstitusjonelle institusjonar	1 495 791 000
15	Helse	128 986 244 000
16	Kyrkje, utdanning og forskning	39 238 945 000
17	Transport og kommunikasjon	28 069 337 000
18	Rammetilskot o.a. til kommunesektoren	72 498 080 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	12 552 841 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon o.a.	29 011 516 000
22	Skattar og avgifter	-956 973 449 000
23	Utbytte	-35 662 252 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond - Utland	-346 190 000 000

Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

Videre var innstilt:

II

St.meld. nr. 1 (2008–2009) – Nasjonalbudsjettet 2009 – blir å leggje ved protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 55 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.39.08)

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Saken gjelder Budsjett-innst. S. nr. 1.

Til denne saken er det satt fram i alt 37 forslag. Det er

- forslagene nr. 1, 6, 21–23 og 34, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Jan Tore Sanner på vegne av Høyre og Venstre
- forslagene nr. 3, 7, 25–28 og 35, fra Jan Tore Sanner på vegne av Høyre
- forslagene nr. 4, 8, 29–31 og 36, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 5, 9, 10, 32, 33 og 37, fra Lars Sponheim på vegne av Venstre
- forslagene nr. 11–16, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 17, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 18, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslagene nr. 19 og 20, fra Jan Tore Sanner på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 24, fra Jan Tore Sanner på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti

Når det gjelder den videre voteringen, vil presidenten henvise til § 19 i Stortingets forretningsorden. Der går det frem at når det er gjort vedtak om beløpsrammer for de 23 rammeområdene som budsjettet er delt inn i, kan ikke de vedtatte beløp fravikes ved den videre behandling av rammeområdene. Slikt vedtak ble gjort under foregående sak, og av dette følger at en del av de fremsatte mindretallsforslagene som nå foreligger, ikke vil komme til votering og følgelig vil bortfalle fordi de bygger på andre rammebeløp enn de vedtatte. Det gjelder forslagene nr. 1–12, 15 og 16, 18 og 19, 21–23, 25, 28–30, 32 og 34–37 i den innstillingen som det nå skal voteres over, og angår rammeområdene 18, 19, 22 og 23.

For å spare tid vil presidenten ikke gjenta de mindretallsforslagene som bortfaller under de respektive rammeområdene. De øvrige forslagene berører ikke de vedtatte rammene, så disse vil det bli votert over. Presidenten tar da først disse opp til votering.

Det voteres over forslagene nr. 13 og 14, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen evaluere hvordan Skattefunn-ordningen kan innrettes for å bidra bedre til forskning og utvikling også for større virksomheter.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette et eget styringsorgan for Skattefunn, med flertall av brukerrepresentanter.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.42.04)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 17, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget slutter seg til Regjeringens forslag til vedtak om tollavgifter for budsjetterminen 2009, med følgende endring:

§ 2 skal lyde:

Departementet gis fullmakt til å iverksette endringer i GSP-ordningen slik at alle land som inngår på OECDs DAC-liste innvilges full tollfrihet, samt besørge de nødvendige notifikasjoner overfor WTO og UNCTAD.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 60 mot 43 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.42.26)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 20, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå avskrivningsreglene med sikte på å fremme endringer som stimulerer til universell utforming av bygg og som fremmer investeringer med påvist miljøeffekt og/eller energieffektivisering.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 76 mot 27 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.42.50)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 24, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett for 2009 komme tilbake med en plan for gradvis reduksjon og avvikling av formuesskatt på arbeidende kapital.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 82 mot 21 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 23.43.10)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 26 og 27, fra Høyre.

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre forskrift av 30. desember 1983 nr. 1974 om begrensnings av lønnsoppgaveplikten, slik at beløpsgrensen for lønnsoppgaveplikt for frivillige organisasjoner settes til 8 000 kroner.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen heve grensen for lønnsoppgaveplikt og dermed grensen for skattefrihet opp til 6 000 kroner for private arbeidsoppdrag i tilknytning til betalerens hjem og fritidsbolig.»

Votering:

Forslagene fra Høyre ble med 89 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.43.30)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 33, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre forskrift i ligningsloven slik at lønnsoppgaveplikt generelt settes til 3 000 kroner og til 8 000 kroner for frivillige organisasjoner.»

Presidenten antar at Høyre nå ønsker å støtte forslaget subsidiært.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 82 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.43.54)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 31, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre forskrift i ligningsloven slik at lønnsoppgaveplikt for private arbeidsoppdrag i tilknytning til betalerens hjem, og tilsvarende grense for frivillige organisasjoner, settes til 5 000 kroner.»

Presidenten antar at Høyre og Venstre ønsker å støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 76 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.44.18)

Presidenten: Det skal så voteres over innstillingens forslag til vedtak, og vi starter med rammeområde 18.

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 18
(Rammetilskudd mv. til kommunesektoren)

I

På statsbudsjettet for 2009 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
571		Rammetilskudd til kommuner		
	21	Kunnskapsutvikling og drift av inntektssystemet, <i>kan overføres</i>	8 058 000	
	60	Innbyggertilskudd	46 531 818 000	
	61	Distriktstilskudd Sør-Norge	310 661 000	
	62	Nord-Norge- og Namdalstilskudd	1 384 069 000	
	63	Småkommunetilskudd	964 791 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i>	1 636 000 000	
	65	Hovedstadstilskudd	300 000 000	
	66	Veksttilskudd	218 492 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner		
	60	Innbyggertilskudd	15 963 827 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	500 791 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571 post 64</i>	890 000 000	
	65	Tilskudd til barnevern/hovedstadstilskudd	504 573 000	
575		Ressurskrevende tjenester		
	60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	3 285 000 000	
		Totale utgifter		72 498 080 000

II

Omdisponeringsfullmakter i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Båtsfjord kommune

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2009 i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Båtsfjord kommune, får adgang til å omdisponere mellom bevilgningene under:

1. kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 60 Innbyggertilskudd.
2. kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 60 Innbyggertilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakter i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oslo kommune

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2009 i samråd med Arbeids- og inkluderingsdepartementet i forbindelse med forsøk med oppgavediffe-

rensiering i Oslo kommune, får adgang til å omdisponere mellom bevilgningene under:

1. kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 60 Innbyggertilskudd.
2. kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.
3. kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 55 mot 47 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 23.44.51)

Presidenten: Vi går så til rammeområde 19.

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 19
(Tilfeldige utgifter og inntekter)

På statsbudsjettet for 2009 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
2309		Tilfeldige utgifter		
	1	Driftsutgifter	13 088 074 000	
		Totale utgifter		13 088 074 000
I n n t e k t e r				
5309		Tilfeldige inntekter		
	29	Ymse	535 233 000	
		Totale inntekter		535 233 000

Presidenten: Presidenten antar også her at Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ønsker å stemme imot, mens Kristelig Folkeparti muligens vil støtte innstillingen, siden de har hatt et forslag som sammenfaller med denne.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 61 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.45.32)

Presidenten: Vi har nå kommet til rammeområde 22, og det er under dette området Stortinget skal vedta skatte- og avgiftsreglene og inntekter av disse for neste år. Rammeområde 22 er omfattende, og vi skal altså votere samlet over dette.

Før vi går til votering, må presidenten gjøre oppmerksom på og korrigere en feil som har oppstått under produksjonen av innstillingen. Det dreier seg om at rammeområde 23, med I og II, er blitt plassert mellom II og III under rammeområde 22. Rammeområde 23 skulle vært plassert etter rammeområde 22.

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 22
(Skatter og avgifter)

I

På statsbudsjettet for 2009 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
5501		Skatter på formue og inntekt		
	70	Toppskatt mv.	28 200 000 000	
	72	Fellesskatt	157 500 000 000	
	73	Skatt av opparbeidede forpliktelser i rederiene	1 400 000 000	
5506		Avgift av arv og gaver		
	70	Avgift	2 200 000 000	
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum		
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt	94 900 000 000	
	72	Særskatt på oljeinntekter	155 800 000 000	
	74	Arealavgift mv.	1 900 000 000	
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen		
	70	Avgift	2 400 000 000	
5511		Tollinntekter		
	70	Toll	2 228 000 000	
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	85 000 000	
5521		Merverdiavgift		
	70	Avgift	205 000 000 000	
5526		Avgift på alkohol		
	70	Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer	11 474 000 000	
5531		Avgift på tobakkvarer		
	70	Avgift	7 618 000 000	
5536		Avgift på motorvogner mv.		
	71	Engangsgift på motorvogner mv.	18 800 000 000	
	72	Årsavgift	8 304 000 000	
	73	Vektårsavgift	374 000 000	
	75	Omregistreringsavgift	2 315 000 000	
	76	Avgift på bensin	7 755 000 000	
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)	8 355 000 000	
5537		Avgifter på båter mv.		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Avgift på båtmotorer	351 000 000	
5541		Avgift på elektrisk kraft		
	70	Forbruksavgift	6 574 000 000	
5542		Avgift på mineralolje mv.		
	70	Avgift på mineralolje	1 260 000 000	
	71	Avgift på smøreolje mv.	100 000 000	
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.		
	70	CO ₂ -avgift	4 662 000 000	
	71	Svovelavgift	78 000 000	
5546		Avgift på sluttbehandling av avfall		
	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	715 000 000	
5547		Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier		
	70	Trikloreten (TRI)	2 000 000	
	71	Tetrakloreten (PER)	3 000 000	
5548		Miljøavgift på klimagasser		
	70	Hydrofluorkarbon (HFK) og Perfluorkarbon (PFK)	270 000 000	
5549		Avgift på utslipp av NO _x		
	70	Avgift på utslipp av NO _x	50 000 000	
5555		Avgift på sjokolade- og sukkervarer		
	70	Avgift	1 150 000 000	
5556		Produktavgift på alkoholfrie drikkevarer mv.		
	70	Avgift	1 686 000 000	
5557		Avgift på sukker		
	70	Avgift	196 000 000	
5559		Avgift på drikkevareemballasje		
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	780 000 000	
	71	Miljøavgift på kartong	210 000 000	
	72	Miljøavgift på plast	88 000 000	
	73	Miljøavgift på metall	152 000 000	
	74	Miljøavgift på glass	56 000 000	
5565		Dokumentavgift		
	70	Avgift	6 390 000 000	
5568		Sektoravgifter under Kultur- og kirke departementet		
	71	Årsavgift-stiftelser	13 840 000	
	72	Inntektsuavhengig vederlag TV 2	28 956 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5572		Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet		
	70	Legemiddelomsetningsavgift	66 025 000	
	71	Vinmonopolavgift	51 100 000	
	72	Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 381 000	
	73	Legemiddelkontrollavgift	60 322 000	
5574		Sektoravgifter under Nærings- og handelsdepartementet		
	70	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard	1 200 000	
5578		Sektoravgifter under Miljøverndepartementet		
	70	Sektoravgifter under Svalbard miljøvernfond	11 425 000	
5580		Sektoravgifter under Finansdepartementet		
	70	Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	245 500 000	
5582		Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet		
	70	Bidrag til kulturminnevern	6 500 000	
5583		Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser		
	70	Inntekter fra telesektoren	203 200 000	
5700		Folketrygdens inntekter		
	71	Trygdeavgift	87 600 000 000	
	72	Arbeidsgiveravgift	127 300 000 000	
		Totale inntekter		956 973 449 000

II

Fullmakt

Stortinget samtykker i at det av avgiftspliktig omsetning for legemiddelgrossister i 2009 skal betales avgift tilsvarende 0,55 pst.

III

Endring av Stortingets skattevedtak 28. november 2007 nr. 1380 for inntektsåret 2008

§ 6-4 skal lyde:

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 104 600 kroner for enslige og 181 800 kroner for ektepar og samboere som går inn under skatteloven § 2-16.

IV

**Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2009
Kapittel 1 – Generelt**

§ 1-1. Vedtakets anvendelsesområde

Dette vedtaket gjelder endelig utskrivning av skatt på inntekt og formue for inntektsåret 2009. Vedtaket legges også til grunn for utskrivning av forskudd på skatt for 2009.

Sammen med bestemmelsene om forskudd på skatt i skattebetalingsloven, gjelder dette vedtaket også når skatteplikt utelukkende følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv., og skattyteren ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

§ 1-2. Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten og kommunene

§ 2-1. Formuesskatt til staten – personlig skattyter og dødsbo

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den delen av skattyterens samlede antatte formue som overstiger 470 000 kroner. Satsen skal være 0,4 pst.

Ektefeller som ligned under ett for begge formue, jf. skatteloven § 2-10, svarer formuesskatt til staten av den delen av ektefellenes samlede antatte formue som overstiger 940 000 kroner. Satsen skal være 0,4 pst.

§ 2-2. Formuesskatt til staten – upersonlig skattyter

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, svarer formuesskatt til staten med 0,3 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefri.

§ 2-3. Formuesskatt til kommunene

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kapittel 2. Skattyter som har krav på personfradrag etter skatteloven § 15-4, skal ha et fradrag i formuen på 470 000 kroner. For ektefeller som lignes under ett for begge formue, jf. skatteloven § 2-10, skal fradraget være 940 000 kroner. Når skattyter har formue i flere kommuner, fordeles fradraget etter reglene i skatteloven § 4-30 første og annet ledd. Satsen for formuesskatt til kommunene må ikke være høyere enn 0,7 pst. Maksimumssatsen gjelder når ikke lavere sats er vedtatt av kommunen.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten, kommunene og fylkeskommunene

§ 3-1. Toppskatt

Personlig skattyter skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12, svare toppskatt til staten med 9 pst. for den delen av inntekten som overstiger 441 000 kroner, og med 12 pst. for den delen av inntekten som overstiger 716 600 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Personlig skattyter i en kommune i Finnmark, eller i kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal likevel bare svare toppskatt til staten av inntekt som nevnt i første ledd med 7 pst. av den inntekten som overstiger 441 000 kroner, og med 12 pst. for den delen av inntekten som overstiger 716 600 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Dersom skattyter er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2-3 første og annet ledd, eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 3-2. Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven, skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 9,05 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 12,55 pst.

§ 3-3. Skatt til staten

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, svarer skatt til staten med 28 pst.

§ 3-4. Skatt på grunnrenteinntekt i kraftforetak

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18-3 svares grunnrenteskatt til staten med 30 pst.

§ 3-5. Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2-3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket, svare skatt til staten med 28 pst. av inntekten.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo i dette vedtaket § 3-2 annet ledd annet strekpunkt, samt toppskatt som nevnt i § 3-1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16-20 til § 16-29 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

§ 3-6. Skatt til staten på honorar til utenlandske artister mv.

Skattepliktig etter lov om skatt på honorar til utenlandske artister mv., skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3-7. Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale og etter innskuddspensjonsloven til bo, som omhandlet i skatteloven § 5-40 fjerde ledd, skal være 45 pst.

§ 3-8. Inntektsskatt til kommunene og fylkeskommunene

Den fylkeskommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsboer skal være maksimum 2,65 pst. Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsboer skal være maksimum 12,80 pst.

Maksimumssatsene skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser.

Kapittel 4 – Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-1. Ordinære skatter

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst.

Av inntekt svares skatt med 28 pst., med mindre det skal

svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3-3. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-2. Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 50 pst.

§ 4-3. Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 2009 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4-4. Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Tonnasjesskatt

§ 5-1. Tonnasjesskatt

Aksjeselskap og allmennaksjeselskap som nevnt i skatteloven § 8-10, skal svare tonnassjesskatt, jf. skatteloven § 8-16, etter følgende satser:

- 0 kroner for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 18 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
- 12 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 6 kroner per dag per 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8-16 første ledd.

Kapittel 6 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 6-1. Minstefradrag

Minstefradrag i lønnsinntekt mv. etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav a skal ikke settes lavere enn 31 800 kroner, og ikke settes høyere enn 70 350 kroner.

Minstefradrag i pensjonsinntekt etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav b skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner, og ikke høyere enn 58 900 kroner.

§ 6-2. Foreldrefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-48 skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn. Fradragsgrensen økes med inntil 15 000 kroner for hvert ytterligere barn.

§ 6-3. Personfradrag

Fradrag etter skatteloven § 15-4 er 40 800 kroner i klasse 1 og 81 600 kroner i klasse 2.

§ 6-4. Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 109 850 kroner for enslige og 198 150 kroner for ektepar og samboere som går inn under skatteloven § 2-16.

Kapittel 7 – Forskriftskompetanse mv.

§ 7-1. Avrundingsregler og utfyllende regler

Departementet kan gi forskrift til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak, herunder regler om avrunding av inntekts-, fradrag- og formuesposter.

§ 7-2. Adgang til å fravike reglene i vedtaket

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 4-8.

V

Avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2009

§ 1

Av arv og gaver som er avgiftspliktige etter lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver, skal det fra 1. januar 2009 svares avgift til statskassen etter reglene i dette vedtaket.

§ 2

Fradrag etter arveavgiftsloven § 15 annet ledd for begravelsesomkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til et halvt grunnbeløp i folketrygden (G) ved årets inngang, dvs. 35 128 kroner, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysning kommer særskilt til fradrag.

Fradrag etter arveavgiftsloven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år settes til et grunnbeløp i folketrygden (G) ved årets inngang, dvs. 70 256 kroner pr. år.

§ 3

Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1 000.

§ 4

Av arv og gaver til arvelaterens/giverens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren/ giveren – og foreldre, svares:

Av de første 470 000 kroner	intet
Av de neste 330 000 kroner	6 pst.
Av overskytende beløp	10 pst.

§ 5

Av arv og gaver som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 470 000 kroner	intet
Av de neste 330 000 kroner	8 pst.
Av overskytende beløp	15 pst.

VI

Avgifter mv. til folketrygden for 2009

For året 2009 svares folketrygdavgifter etter følgende satser:

§ 1 Arbeidsgiveravgift

- a) For arbeidsgiveravgift som svares av foretak hjemmehørende på Svalbard er satsen 0 pst. Det samme gjelder når andre foretak utbetaler lønn og annen godtgjørelse som blir skattlagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.
- b) Når arbeidsgiver i inntektsåret 2009 driver virksomhet i sone V, er satsen 0 pst. Denne sonen omfatter:
 - Finnmark fylke,
 - kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen i Troms fylke.
- c) Når arbeidsgiver i inntektsåret 2009 driver virksomhet i sone IV, er satsen 5,1 pst. Denne sonen omfatter:
 - Troms fylke, med unntak av de kommuner som er nevnt i bokstav b og kommunen Tromsø,
 - Nordland fylke, med unntak av kommunen Bodø,
 - kommunene Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namskogan, Grong, Høylandet, Flatanger, Vikna, Nærøy, Leka, Fosnes, Overhalla, Namsos i Nord-Trøndelag fylke,
 - kommunene Frøya, Hitra, Åfjord, Roan, Osen i Sør-Trøndelag fylke,
 - kommunen Smøla i Møre og Romsdal fylke.
- d) Når arbeidsgiver i inntektsåret 2009 driver virksomhet i sone IVa, er satsen 7,9 pst. Denne sonen omfatter:
 - kommunen Tromsø i Troms fylke,
 - kommunen Bodø i Nordland fylke.
- e) Når arbeidsgiver i inntektsåret 2009 driver virksomhet i sone III, er satsen 6,4 pst. Denne sonen omfatter:
 - kommunen Snåsa i Nord-Trøndelag fylke,
 - kommunene Hemne, Snillfjord, Oppdal, Rennebu, Røros, Holtålen, Tydal i Sør-Trøndelag fylke,
 - kommunene Surnadal, Rindal, Aure, Halså i Møre og Romsdal fylke,
 - kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang i Oppland fylke,
 - kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os i Hedmark fylke.
- f) Når arbeidsgiver i inntektsåret 2009 driver virksomhet i sone II, er satsen 10,6 pst. Denne sonen omfatter:
 - kommunene Meråker, Mosvik, Verran i Nord-Trøndelag fylke,
 - kommunene Norddal, Stranda, Rauma, Tingvoll, Sunndal, Sandøy i Møre og Romsdal fylke.

- Sogn og Fjordane fylke med unntak av kommunene Flora, Førde, Sogndal,
 - kommunene Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Masfjorden, Fedje i Hordaland fylke,
 - kommunene Hjelmeland, Suldal, Utsira, Kvitsøy i Rogaland fylke,
 - kommunene Evje og Hornnes, Bygland, Valle, Bykle i Aust-Agder fylke,
 - kommunene Tinn, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje i Telemark fylke,
 - kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Nore og Uvdal i Buskerud fylke,
 - kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu i Oppland fylke,
 - kommunen Trysil i Hedmark fylke.
- g) (1) Når arbeidsgiveren i inntektsåret 2009 driver virksomhet i sone Ia, er satsen 14,1 pst. Denne sonen omfatter:
- kommunene Frosta, Leksvik i Nord-Trøndelag fylke,
 - kommunene Agdenes, Bjugn, Meldal, Midtre Gauldal, Rissa, Selbu, Ørland i Sør-Trøndelag fylke,
 - kommunene Aukra, Eide, Gjemnes, Haram, Herøy, Midsund, Nesset, Sande, Stordal, Vanylven i Møre og Romsdal fylke,
 - kommunene Flora, Førde, Sogndal i Sogn og Fjordane fylke,
 - kommunene Etne, Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Kvam, Modalen, Bømlo i Hordaland fylke,
 - kommunene Sauda, Vindafjord, Finnøy i Rogaland fylke,
 - kommunene Audnedal, Åseral, Hægebostad, Sirdal i Vest-Agder fylke,
 - kommunene Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Iveland i Aust-Agder fylke,
 - kommunene Drangedal, Nome, Hjartdal i Telemark fylke,
 - kommunene Sigdal, Rollag i Buskerud fylke,
 - kommunene Gausdal, Søndre Land, Nordre Land i Oppland fylke,
 - kommunene Nord-Odal, Eidskog, Grue, Våler, Åsnes, Åmot i Hedmark fylke.
- (2) Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 10,6 pst. overstiger 530 000 kroner for foretaket i 2009, er satsen likevel 10,6 pst. For veitransportforetak er satsen 10,6 pst. inntil differansen overstiger 265 000 kroner for foretaket i 2009. Med veitransportforetak menes i foregående punktum virksomhet omfattet av næringskodene 49.3 Annen landtransport med passasjerer og 49.4 Gods-transport på vei, herunder flyttetransport, med unntak av 49.312 (Transport med sporveis- og forstadsbane) og 49.393 (Transport med taubaner, kabelbaner og skiheiser).
- (3) Bestemmelsene i annet ledd omfatter ikke foretak som omfattes av helseforetaksloven, statsforvaltningen som omfattes av reglene i folketrygdloven § 24-5 tredje ledd

eller foretak som har krav på støtte med hjemmel i ESAs retningslinjer om statsstøtte til foretak i vanskeligheter.

h) Når arbeidsgiveren i inntektsåret 2009 driver virksomhet utenfor de områdene som er nevnt i bokstavene b til g, er satsen 14,1 pst. Dette området kalles sone I. Andre arbeidsgivere beregner avgiften etter satsen som gjelder for sone I hvis ikke annet følger av dette vedtak.

i) (1) Et foretak som er arbeidsgiver anses å drive virksomhet i den kommunen hvor foretaket er registrert. En privatperson som er arbeidsgiver anses å drive virksomhet i den kommunen hvor vedkommende er bosatt ifølge folkeregisteret.

(2) Har foretaket registrerte underenheter, jf. forskrift av 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret § 10, anses hver underenhet som egen beregningsenhet for arbeidsgiveravgift.

(3) Dersom arbeidstakeren utfører hoveddelen av sitt arbeid i en annen sone enn i den sonen virksomheten er registrert, og enhetsregisterreglene på grunn av virksomhetens art ikke påbyr at underenhet registreres i sonen hvor arbeidet utføres, skal satsen i den sonen hvor arbeidet utføres benyttes på de av arbeidstakerens lønnskostnader som knyttes seg til dette arbeidet. Med «hoveddelen» av arbeidet etter første punktum menes mer enn 50 pst. av det totale antall arbeidsdager arbeidstakeren har gjennomført for arbeidsgiveren i løpet av avgiftsterminen.

(4) Dersom en virksomhet som nevnt i første ledd eller underenhet som nevnt i annet ledd flyttes fra en sone til en annen, skal satsen i tilflyttingssonen legges til grunn fra og med påfølgende avgiftstermin etter registrert flyttedato.

j) (1) Denne bokstav gjelder foretak som

1. er beskjeftiget i produksjon av stålproduktene opplistet i Annex I til kapittel 25B om regionalstøtte i ESAs retningslinjer for statsstøtte.
2. bygger eller reparerer selvdrevet, sjøgående kommersielt fartøy. Med slikt fartøy forstås følgende:
 - fartøy på minst 100 BRT for transport av passasjerer eller gods,

- fartøy på minst 100 BRT til særlige formål,
- slepebåt på minst 365 kW,
- flytende og flyttbart uferdig skrog av ovennevnte fartøy. Dette omfatter også foretak som foretar vesentlig ombygging av fartøy som nevnt ovenfor, dersom fartøyet er over 1 000 BRT.

(2) Slike foretak skal beregne avgift etter satsen på 14,1 pst. uansett hvor foretaket er hjemmehørende.

(3) Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av satsen på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av

- en sats på 0 pst. når foretaket er hjemmehørende i en kommune som nevnt i bokstav b,
- en sats på 5,1 pst. når foretaket er hjemmehørende i en kommune som nevnt i bokstav c,
- en sats på 7,9 pst. når foretaket er hjemmehørende i en kommune som nevnt i bokstav d,
- en sats på 6,4 pst. når foretaket er hjemmehørende i en kommune som nevnt i bokstav e,
- en sats på 10,6 pst. når foretaket er hjemmehørende i en kommune som nevnt i bokstavene f og g

overstiger 530 000 kroner for foretaket i 2009, er satsene likevel i:

sone V: 0 pst.

sone IV: 5,1 pst.

sone IVa: 7,9 pst.

sone III: 6,4 pst.

sone II og Ia: 10,6 pst.

Bestemmelsen i dette ledd omfatter ikke foretak som har krav på støtte med hjemmel i ESAs retningslinjer om statsstøtte til foretak i vanskeligheter.

(4) For foretak med blandet virksomhet som har et klart regnskapsmessig skille mellom virksomhet omfattet av første ledd nr. 1 eller 2 og annen type virksomhet, kan det kreves at arbeidsgiveravgiften beregnes etter satsene i bokstavene b til f, eventuelt bokstav k, for den del av virksomheten som ikke er omfattet av første ledd nr. 1 og 2.

k) (1) Denne bokstav gjelder foretak som driver virksomhet innenfor følgende næringsgrupperinger i sone Ia eller sone IVa:

01.1–01.3	Dyrking av ettårige vekster, flerårige vekster og planteformering
01.4	Husdyrhold
01.5	Kombinert husdyrhold og planteproduksjon
01.6	Tjenester tilknyttet jordbruk og etterbehandling av vekster etter innhøsting
01.7	Jakt, viltstell og tjenester tilknyttet jakt og viltstell
02.1–02.3	Skogskjøtsel og andre skogbruksaktiviteter, avvirkning og innsamling av viltvoksende produkter av annet enn tre og del av 16.10 (produksjon av pæler)
02.40	Tjenester tilknyttet skogbruk (med unntak av tømmermåling)
03.11–03.12	Hav- og kystfiske og fangst og ferskvannsfiske
03.21–03.22	Hav- og kystbasert akvakultur og ferskvannsbasert akvakultur
10.11–10.13	Bearbeiding og konservering av kjøtt og fjørfekjøtt og produksjon av kjøtt- og fjørfevarer
10.20	Bearbeiding og konservering av fisk, skalldyr og bløtdyr
10.3	Bearbeiding og konservering av frukt og grønnsaker
10.4	Produksjon av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer

10.5	Produksjon av meierivarer og iskrem
10.6	Produksjon av kornvarer, stivelse og stivelsesprodukter, samt del av 10.89 (produksjon av kunstig honning og karamell)
10.85	Produksjon av ferdigmat
10.9	Produksjon av fôrvarer
46.2	Engroshandel med jordbruksråvarer og levende dyr
46.31	Engroshandel med frukt og grønnsaker, samt del av 10-39 (produksjon av skrellede grønnsaker og blandede salater)
46.32	Engroshandel med kjøtt og kjøttvarer
46.33	Engroshandel med meierivarer, egg, matolje og -fett
46.381	Engroshandel med fisk, skalldyr og bløtdyr
50.202	Innenriks sjøtransport med gods, men bare for så vidt gjelder drift av brønnbåter
52.10	Lagring, men bare for så vidt gjelder drift av kornsiloer, hvor virksomheten er begrenset til å omfatte produkter som ikke faller inn under EØS-avtalen, jf. avtalens artikkel 8.

(2) Slike foretak skal beregne arbeidsgiveravgift etter følgende satser når virksomheten drives i

- en kommune i sone IVa: 5,1 pst.
- en kommune i sone Ia: 10,6 pst.

(3) For foretak med blandet virksomhet som har et klart regnskapsmessig skille mellom virksomhet omfattet av første ledd og annen type virksomhet, kan det kreves at arbeidsgiveravgiften beregnes etter satsene i annet ledd for den del av virksomheten som er omfattet av første ledd og etter satsene i bokstavene b til g, eventuelt bokstav j, for den øvrige virksomheten.

- l) Når et foretak beregner arbeidsgiveravgift etter bokstav g annet ledd og bokstav j tredje ledd, kan ikke den samlede fordelingen av bagatellmessig støtte, i form av redusert arbeidsgiveravgift og annen bagatellmessig støtte til foretaket, overstige 530 000 kroner i 2009, jf. forordning (EF) nr. 1998/2006 om bagatellmessig støtte inntatt i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 29/2007. For foretak som driver virksomhet innen veitransport må slik samlet støtte ikke overstige 265 000 kroner i 2009.
- m) Satsen på 14,1 pst. skal legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt i kongelig resolusjon med hjemmel i § 3 nedenfor.

§ 2 Trygdeavgift

- a) Av pensjon i og utenfor arbeidsforhold, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangsutbetaling fra pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven, engangsutbetaling fra individuell pensjonsavtale som er i samsvar med regler gitt av departementet og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1: 3 pst.
- b) Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 2: 7,8 pst.
- c) Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 3: 11,0 pst.
- d) Avgift av næringsinntekt (annen ervervsinntekt) i jord- og skogbruk samt reindrift som overstiger 7,8 pst. av

inntekten, skal dekkes med tilskudd knyttet til næringsavtalene i landbruket. Næringsinntekt i jordbruk er i denne sammenhengen inntekt som nevnt i Finansdepartementets forskrift til skatteloven § 8-1-11. Inntekt av skogbruk og reindrift i denne sammenheng omfatter også inntekter som nevnt i forskriften § 8-1-11 nr. 1 annet ledd og nr. 2.

§ 3 Forskriftsfullmakt

Kongen gir regler om grunnlag og satser for avgifter og tilskudd etter folketrygdloven § 23-4 for visse grupper av medlemmer i trygden. Departementet kan gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i § 1.

VII

CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for budsjetterminen 2009

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- a) for gass 46 øre per standardkubikkmeter
- b) for olje eller kondensat 46 øre per liter

VIII

Produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2009

Med hjemmel i folketrygdloven § 23-5 annet ledd fastsettes:

I

I 2009 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår:

1. Trygdeavgift over 7,8 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
2. Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
3. Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.

4. Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.
5. Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggstrygd for sykepenger til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II

Produktavgiften skal være 2,8 pst. for 2009.

Avgift på omsetning av råfisk, råfiskprodukter, hval og hvalprodukter innkreves av godkjente salgslag, jf. lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 3. Ved fiske på fjerne farvann der omsetningen foregår utenom salgslag og ved omsetning av sel og produkter av sel, skal den avgiftspliktige innbetale produktavgiften til Fiskeridirektoratet.

IX

**Merverdiavgift for budsjetterminen 2009
(kap. 5521 post 70)**

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det betales 25 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.

Fra 1. januar 2009 skal det betales 11,11 pst. avgift av omsetning som nevnt i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 39 og godtgjørelse som nevnt i samme lov § 41.

§ 2

Fra 1. januar 2009 skal det betales 14 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for næringsmidler. Som næringsmidler anses enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker, unntatt

- a) legemidler,

- b) vann fra vannverk,
c) tobakkvarer,
d) alkoholholdige drikkevarer.

§ 3

Fra 1. januar 2009 skal det betales 8 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for

- a) kringkastingselskap under utøvelse av allmennkringkasting som er finansiert av kringkastingsavgift som nevnt i kringkastingsloven § 6-4,
b) tjenester som gjelder persontransport,
c) utleie av rom, herunder utleie av konferanse- og møtelokaler mv., i hotellvirksomhet og lignende virksomhet, utleie av fast eiendom til camping samt utleie av hytter, ferieleiligheter og annen fritidseiendom,
d) transport av kjøretøy på ferge eller annet fartøy på innenlands veisamband,
e) tjenester i form av rett til å overvære kinoforestillinger,
f) formidling av tjenester som nevnt i bokstav b og tjenester som nevnt i bokstav c når det gjelder avgiftspliktig utleie.

§ 4

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av avgiftsplikten.

X

**Særavgifter til statskassen for budsjetterminen
2009**

Om avgift på alkohol (kap. 5526 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Alkoholholdig drikk	Volumprosent alkohol	Kr	
	T.o.m. 0,7		avgiftslegges etter reglene for alkoholfrie drikkevarer
Brennevinsbasert	Over 0,7	6,07	per volumprosent og liter
Annen	Over 0,7 t.o.m. 2,7	2,71	per liter
	Over 2,7 t.o.m. 3,7	10,23	per liter
	Over 3,7 t.o.m. 4,7	17,72	per liter
	Over 4,7 t.o.m. 22	3,96	per volumprosent og liter
Etanol til teknisk bruk	Over 0,7		sats som for alkoholholdig drikk

Avgiftsplikten omfatter også varer som ved kjøp eller som gave innføres etter samtykke gitt i medhold av alkohollovgivningen.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten. Departementet kan videre gi forskrift om den avgiftspliktige alkoholstyrken og at det skal betales avgift på alkohol også i varer som ikke er avgiftspliktige

etter første og annet ledd, samt om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote, jf. tolloven § 4-20.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
 b) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 c) til eller fra produsents og importørs lager
1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
 4. leveres til eller innføres av diplomater, NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,
 5. kommer i retur,
- d) leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denaturert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk,
 e) brukes som råstoff mv. ved framstilling av varer,
 f) framstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket omfatter ikke brennevinsbasert drikk og gjelder kun framstilling til eget bruk.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på tobakkvarer (kap. 5531 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Produkt	Kr	Per
Sigarer	1,98	gram av pakningens nettovekt
Sigaretter	1,98	stk.
Røyketobakk, karvet skråtobakk, råtobakk i forbrukerpakning	1,98	gram av pakningens nettovekt
Skråtobakk	0,77	gram av pakningens nettovekt
Snus	0,77	gram av pakningens nettovekt
Sigarettpapir og sigarethylser	0,0302	stk.

Med en sigarett menes en sigarett som har en lengde til og med 90 mm, som to regnes sigaretten dersom den har en lengde på over 90 mm, men maks 180 mm osv. Filter og munnstykke tas ikke med ved beregningen av lengden.

Vekten av fastmunnstykke skal tas med i den nettovekt som danner grunnlaget for beregning av avgiften.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote, jf. tolloven § 4-20.

§ 2

Departementet kan fatte vedtak om at varer som er ment eller er egnet som erstatning for varer som nevnt i § 1, er avgiftspliktige. Dersom slik avgiftsplikt blir pålagt, skal avgiften betales med samme beløp som for tilsvarende tobakkvare.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
 b) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 c) til eller fra produsents og importørs lager
1. utføres til utlandet,

2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
4. leveres til eller innføres av diplomater, NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,
5. kommer i retur,

- d) kvalitetsprøves og forbrukes på fabrikk eller lager.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrift om avgrensning og utfylling av §§ 1 og 2.

Om avgift på motorvogner mv. (kap. 5536)
I. Engangsavgift på motorvogner mv.
(kap. 5536 post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved første gangs regist-

tering av motorvogner i det sentrale motorvognregisteret. Videre skal det betales avgift når

- betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ved første gangs registrering ikke lenger er oppfylt,
 - en motorvogn som ikke tidligere er registrert her i landet urettmessig tas i bruk uten registrering,
 - en oppbygd motorvogn tas i bruk før ny registrering.
- Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Avgiften skal betales med følgende beløp:

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoreffekt (kW)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per enhet/pst.	Vrakpant-avgift
Avgiftsgruppe A						kr 1 300
Personbiler, varebil kl 1, busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser	0-1 150				kr 35,04	
	1 151-1 400				kr 76,37	
	1 401-1 500				kr 152,76	
	over 1 500				kr 177,65	
		0-65			kr 127,44	
		66-90			kr 531,00	
		91-130			kr 1 274,39	
		over 130			kr 2 654,98	
Motorvogner med plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med						
- CO ₂ -utslipp 120 g/km og over			0-120		kr 0	
			121-140		kr 526,00	
			141-180		kr 531,00	
			181-250		kr 1 486,78	
			over 250		kr 2 500,00	
- CO ₂ -utslipp under 120 g/km, gjøres følgende fradrag pr g/km for den del av utslippet som ligger under 120						kr -500
Motorvogner uten plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp,						
- bensindrevne			0-1 200		kr 13,61	
			1 201-1 800		kr 35,63	
			1 801-2 200		kr 83,80	
			Over 2 200		kr 104,68	
- ikke bensindrevne			0-1 200		kr 10,43	
			1 201-1 800		kr 27,32	
			1 801-2 200		kr 64,25	
			Over 2 200		kr 80,25	

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoreffekt (kW)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per enhet/pst.	Vrakpant- avgift
Avgiftsgruppe B						kr 1 300
Varebiler klasse 2, lastebiler med tillatt totalvekt mindre enn 7 501 kg og godsrom med lengde under 300 cm og bredde under 190 cm						22 pst. av avgiftsgruppe A
Avgiftsgruppe C						kr 1 300
Campingbiler						22 pst. av avgiftsgruppe A
Avgiftsgruppe D (opphevet)						
Avgiftsgruppe E						kr 0
Beltebiler						36 pst. av verdiavgifts- grunnlaget
Avgiftsgruppe F						kr 0
Motorsykler						kr 10 101 per stk
						0–11 over 11
						kr 0
						kr 449,51
						0–125
						kr 0
						126–900
						kr 34,69
						over 900
						kr 76,08
Avgiftsgruppe G						kr 1 300
Beltemotorsykler (snøscootere)						
						0–100
						kr 14,23
						101–200
						kr 28,48
						over 200
						kr 56,93
						0–20
						kr 37,97
						21–40
						kr 75,90
						over 40
						kr 151,80
						0–200
						kr 2,98
						201–400
						kr 5,93
						over 400
						kr 11,86
Avgiftsgruppe H						kr 1 300
Motorvogner i avgiftsgruppe A, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede						40 pst. av avgiftsgruppe A

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motoreffekt (kW)	CO ₂ -utslipp (g/km)	Slagvolum (cm ³)	Sats per enhet/pst.	Vrakpant- avgift
Avgiftsgruppe I						kr 1 300
Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre						kr 3 326 per stk
Avgiftsgruppe J						kr 1 300
Busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen						40 pst. av avgiftsgruppe A

Total engangsavgift for motorvogn med CO₂-utslipp under 120 g/km, vrakpantavgift ikke medregnet, kan ikke bli negativ.

Vrakpantavgiften inngår ikke i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan gi forskrift om refusjon av vrakpantavgift for motorvogn som utføres til utlandet.

Departementet kan gi forskrift om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under.

Oppstår det tvil om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 3

Ved beregning av avgift basert på egenvekt, CO₂-utslipp, slagvolum og motoreffekt benyttes de tekniske data som fastsettes i forbindelse med motorvognens godkjenning i henhold til forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften).

Hvilke motorvogner som har plikt til å dokumentere drivstofforbruk og utslipp av CO₂ følger av kjøretøyforskriften kapittel 49.

Verdiavgiftsgrunnlag er ved innenlandsk tilvirkning prisen fra produsent og ved innførsel tollverdien.

§ 4

For motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor til framdrift (hybridbiler); inngår verken effekten knyttet til den elektriske motoren eller vekten av elektromotor og batteripakke i avgiftsgrunnlaget.

For motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet gjøres fradrag i den engangsavgift som beregnes etter § 2.

Departementet kan gi forskrift om fastsettelse av engangsavgiften for disse gruppene.

§ 5

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for engangsavgift på

- motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- motorvogner registrert på Den nordiske investerings-

bank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,

c) motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred,

d) lett pansrete motorvogner til offentlig bruk,

e) motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurokonkurranseskjøring,

f) ambulanser,

g) begravelleskjøretøy,

h) beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal nytte kjøretøyet i ambulansetjeneste,

i) motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller. Fritaket omfatter ikke tilfeller hvor batteri under kjøring tilføres strøm ved bruk av en ekstern stempeldrevet forbrenningsmotor,

j) busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på:

1. innehaver av løyve etter §§ 6 eller 9 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy, eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Fritaket gjelder også busser som utfører rutetrasport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som innehar slikt ruteløyve,
2. institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.,

k) motorvogner som innføres som arvegods etter reglene i tolloven § 5-1 første ledd bokstav e,

l) motorvogner som innføres til midlertidig bruk etter tolloven § 6-1 annet ledd,

m) beltevogner til Forsvaret,

n) spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet,

o) motorvogner som til framdrift benytter stempeldrevet forbrenningsmotor som kun kan benytte hydrogen som drivstoff. Dette gjelder også kjøretøy som til framdrift benytter slik motor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler).

For motorvogner som kan benytte etanol som drivstoff gjøres et fradag i avgiften etter § 2 på kr 10 000. Med etanol menes i denne sammenheng konsentrasjoner på minst 85 pst. etanol.

Motorvogner som nevnt i bokstav a til c er også fritatt for vrakpantavgift, jf. § 2.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Det skal skje tilbakebetaling av tilskuddsbeløp og tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift dersom

- a) bruken av bil som drosje eller for transport av funksjonshemmede, jf. § 2 avgiftsgruppe h, opphører innen 3 år etter registreringen,
- b) bruken av buss, jf. § 5 bokstav j, opphører innen 1 år etter registreringen.

Departementet kan gi forskrift om tilbakebetaling av tilskuddsbeløp og tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift.

§ 7

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgifter dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 8

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 9

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 10

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

II. Årsavgift (kap. 5536 post 72)

§ 1

For 2009 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales årsavgift til statskassen for innenlandsregistrerte motorvogner med tillatt totalvekt mindre enn 7 500 kg med følgende beløp:

- a) kr 2 740 for personbiler, varebiler, campingbiler, busser, kombinerte biler, lastebiler, samt trekkbiler med tillatt totalvekt fra og med 3 500 kg,
- b) kr 3 185 for dieseldrevne motorvogner som nevnt i bokstav a som ikke har fabrikkmontert partikkelfilter,
- c) kr 2 740 for årsprøvekjennermerker for motorvogner,

d) kr 1 025 for campingtilhengere med egenvekt over 350 kg,

e) kr 1 675 for motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge,

f) kr 390 for

1. motorvogner som er registrert på innehaver av løyve etter § 9 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede,
2. motorvogner som er registrert på innehaver av løyve etter § 6 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy, eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Dette gjelder også motorvogn som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som innehar slikt ruteløyve,
3. motorvogner som er godkjent og registrert som ambulans eller som er registrert som begravelleskjøretøy på begravellesbyrå og lignende,
4. motorvogner som er registrert på kjennemerker som lysegule typer på sort bunn,
5. motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller,
6. motorredskap,
7. beltekjøretøy,
8. trekkbiler som ikke faller inn under bokstav a eller b,
9. mopeder,
10. traktorer,
11. motorvogner som er 30 år eller eldre.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er

- a) motorvogner som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
- b) motorvogner som er registrert på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- c) motorvogner som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred,
- d) motorvogner registrert til bruk på Svalbard,
- e) campingtilhengere som er 30 år eller eldre.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

For motorvogner som er registrert per 1. januar eller som blir registrert i første halvår, og for årsprøvekjennermerker som er tildelt per 1. januar eller som blir tildelt i første halvår, skal det betales full avgift.

Det skal ikke betales avgift for motorvogner som innen avgiftens forfall leveres til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopp huggeri for vraking/hugging.

På vilkår departementet kan fastsette, skal det betales halv avgift på motorvogner som

- a) leveres til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopp huggeri for vraking/hugging i første halvår, men etter avgiftens forfall,
b) registreres eller tildeles årsprøvekjennermerker i annet halvår.

§ 4

Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. For kjøretøy som nevnt i § 1 bokstav f forhøyes avgiften med kr 50. Departementet kan gi forskrift om innkreving av tilleggsavgiften.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrift om at betalt årsavgift kan refunderes dersom motorvognen stjeles i løpet av avgiftsåret.

III. Vektårsavgift (kap. 5536 post 73)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales vektgradert årsavgift til statskassen på innlandsregistrerte kjøretøy på minst 7 500 kg. For dieseldrevne kjøretøy skal det i tillegg betales miljødifferensiert årsavgift.

1. Vektgradert årsavgift

Motorkjøretøy

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 eller flere aksler</i>		
7 500–11 999 kg	392	392
<i>2 aksler</i>		
12 000–12 999 kg	392	701
13 000–13 999 kg	701	1 252
14 000–14 999 kg	1 252	1 601
15 000 kg og over	1 601	3 132

3 aksler

12 000–14 999 kg	392	392
15 000–16 999 kg	701	932
17 000–18 999 kg	932	1 502
19 000–20 999 kg	1 502	1 831
21 000–22 999 kg	1 831	2 610
23 000 kg og over	2 610	3 841

Minst 4 aksler

12 000–24 999 kg	1 831	1 851
25 000–26 999 kg	1 851	2 672
27 000–28 999 kg	2 672	4 010
29 000 kg og over	4 010	5 759

Kombinasjoner av kjøretøy – vogntog

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 + 1 aksler</i>		
7 500–13 999 kg	392	392
14 000–15 999 kg	392	392
16 000–17 999 kg	392	530
18 000–19 999 kg	530	710
20 000–21 999 kg	710	1 140
22 000–22 999 kg	1 140	1 361
23 000–24 999 kg	1 361	2 141
25 000–27 999 kg	2 141	3 459
28 000 kg og over	3 459	5 775
<i>2 + 2 aksler</i>		
16 000–24 999 kg	692	1 089
25 000–25 999 kg	1 089	1 541
26 000–27 999 kg	1 541	2 082
28 000–28 999 kg	2 082	2 431
29 000–30 999 kg	2 431	3 742
31 000–32 999 kg	3 742	5 040
33 000 kg og over	5 040	7 449
<i>2 + minst 3 aksler</i>		
16 000–37 999 kg	4 089	5 540
38 000–40 000 kg	5 540	7 390
Over 40 000 kg	7 390	9 898

Minst 3 + 1 aksler

16 000–24 999 kg	692	1 089
25 000–25 999 kg	1 089	1 541
26 000–27 999 kg	1 541	2 082
28 000–28 999 kg	2 082	2 431
29 000–30 999 kg	2 431	3 742
31 000–32 999 kg	3 742	5 040
33 000 kg og over	5 040	7 449

Minst 3 + 2 aksler

16 000–37 999 kg	3 661	4 931
38 000–40 000 kg	4 931	6 670
Over 40 000 kg	6 670	9 679

Minst 3 + minst 3 aksler

16 000–37 999 kg	2 251	2 642
38 000–40 000 kg	2 642	3 750
Over 40 000 kg	3 750	5 742

2. Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vektklasser	Avgasskravnivå						0-utslipp
	Ikke EURO	EURO I	EURO II	EURO III	EURO IV	EURO V	
7 500–11 999 kg	4 012	2 229	1 560	951	501	312	0
12 000–19 999 kg	6 583	3 658	2 559	1 560	823	511	0
20 000 kg og over	11 705	6 705	4 755	2 859	1 509	937	0

§ 2

Departementet kan gi forskrift om hvilke fjæringssystemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan også gi forskrift om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn for beregning av avgiften.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de finner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4

Grunnlaget for avgiften er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i motorvognregisteret, for semitrailere den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Departementet kan gi forskrift om at avgiftsgrunnlaget kan settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt.

Hvis kjøretøyets totalvekt ikke går fram av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

§ 5

Følgende kjøretøy er fritatt for vektgradert og miljødifferensiert årsavgift

- traktorer,
- kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- motorredskaper,
- kjøretøy som er 30 år eller eldre, unntatt tilhengere,
- kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport),

- f) kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred. Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Departementet kan gi forskrift om utskriving av avgiften i flere terminer og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift basert på en dagsats på to pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 8

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 9

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

IV. Omregistreringsavgift (kap. 5536 post 75)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av nedenfor nevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogn og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår				
	2009 og 2008 kr	2007 kr	2006 kr	2005 til 1998 kr	1997 og eldre kr
a. Mopeder. Motorsykler. Beltemotorsykler.					
1. Mopeder	615	615	615	615	615
2. Motorsykler og beltemotorsykler med motor til og med 250 cm ³ slagvolum, samt elektrisk drevne motorsykler	1 756	1 756	1 756	1 756	1 529
3. Motorsykler og beltemotorsykler med motor over 250 cm ³ slagvolum	2 926	2 926	2 926	2 926	1 529
b. Personbiler. Busser.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 800 kg	8 594	6 511	4 908	3 281	1 529
2. over 800 kg t.o.m. 1 200 kg	11 736	9 126	6 755	4 683	1 529
3. over 1 200 kg t.o.m. 1 600 kg	16 876	13 108	9 582	6 511	1 529
4. over 1 600 kg	21 855	16 876	12 338	8 422	1 529
c. Lastebiler. Trekkbiler. Varebiler. Kombinerte biler. Campingbiler. Beltebiler.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 1 000 kg	6 980	5 371	4 217	2 683	1 529
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	10 655	8 656	6 444	4 449	1 529
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	14 036	11 226	8 334	5 701	1 529
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	19 323	15 451	11 588	7 783	7 783
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	24 844	19 819	14 899	9 934	9 934
6. over 5 000 kg	29 994	24 043	17 970	12 086	12 086
d. Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt over 350 kg.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. over 350 kg t.o.m. 1 000 kg	6 973	5 370	4 213	2 683	1 529
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	8 053	6 444	4 908	3 146	1 529
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	9 754	7 849	5 886	3 926	1 529
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	12 972	10 302	7 930	5 154	5 154
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	18 284	14 718	11 042	7 302	7 302
6. over 5 000 kg	24 137	18 952	14 174	9 446	9 446

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak eller refusjon av avgift ved omregistrering av kjøretøy

- ved ren navneendring (bevilling for/registrering av navnebytte må foreligge),
- på ektefelle,
- mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
- som er 30 år eller eldre,
- som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
- som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,

- på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred,
- som registreres på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- som har vært registrert på samme eier i to måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid),
- som tas tilbake av selger som følge av hevet kjøp etter kjøpslovens bestemmelser,
- ved fusjon mellom aksjeselskaper,
- ved omdannelse av virksomheter når tidligere og ny(e) eier(e) er identiske,

m) ved sletting av registrert eier eller medeier i motorvognregisteret.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

V. Avgift på bensin (kap. 5536 post 76)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av bensin med følgende beløp per liter:

- a) svovelfri bensin (under 10 ppm svovel): kr 4,46,
- b) lavsvovlet bensin (under 50 ppm svovel): kr 4,50,
- c) annen bensin: kr 4,50.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten. Departementet kan videre gi forskrift om at det skal betales avgift av annet flytende brennstoff som anses anvendelig som motordrivstoff. Departementet avgjør hva som er anvendelig som motordrivstoff.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på bensin til følgende anvendelsesområder:

- a) utføres til utlandet,
- b) fly, unntatt Forsvarets fly,
- c) innføres etter tolloven § 5-1,
- d) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- e) leveres til eller innføres av diplomater, NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tollloven § 5-3,
- f) vare av mindre verdi som innføres etter tolloven § 5-9,
- g) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- h) teknisk og medisinsk formål,
- i) som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
- j) båter og snøscootere i veiløse strøk,
- k) motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper,
- l) bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit),
- m) kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan ved overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 4

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

VI. Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536 post 77)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje til framdrift av motorvogn med følgende beløp per liter:

- a) svovelfri mineralolje (under 10 ppm svovel): kr 3,50,
- b) lavsvovlet mineralolje (under 50 ppm svovel): kr 3,55,
- c) annen mineralolje: kr 3,55.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten. Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales etter Stortingets vedtak om CO₂- og svovelavgift på mineralske produkter.

§ 2

Når oljer er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal det ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd.

Departementet kan i særskilte enkeltstående tilfeller bestemme at

- a) fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn bruk av merket olje,
- b) avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3

På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje

- a) I følgende motorvogner:
 1. traktorer,
 2. motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
 3. motorredskaper,
 4. tilhørende Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
 5. tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning

dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred.

- b) Til annen bruk enn framdrift av motorvogn.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på mineralolje

- a) som innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- b) som innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- c) som er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
- d) for andel av biodiesel i mineraloljen,
- e) til motorvogner tilhørende fremmede lands diplomatiske tjenestemenn som er tilsatt her og er offisielt anmeldt. Det samme gjelder for mineralolje til framdrift av motorvogn som nyttes av utsendt general-konsul, konsul og visekonsul i den utstrekning tilsvarende norske tjenestemenn nyter samme fordel i vedkommende fremmede land,
- f) til motorvogner tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på båtmotorer (kap. 5537 post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av båtmotorer (framdriftsmotorer) på minst 9 hk med kr 147,81 per hk. Avgiftsplikten omfatter også motorblokker til båtmotorer, men ikke elektriske motorer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på båtmotorer som

- a) innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
 - b) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 - c) leveres til eller innføres av diplomater, NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tollloven § 5-3,
 - d) er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
 - e) senere skal gjenutføres etter reglene i tolloven kapittel 6,
 - f) til eller fra produsents, importørs og forhandlers lager
 1. utføres til utlandet,
 2. legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
 3. leveres til bruk i fartøy registrert i registeret over merkepliktige norske fiskefarkoster, unntatt utenbordsmotorer og hekkaggregater,
 4. leveres til bruk i fartøy mv. registrert i skipsregisteret, unntatt fritidsbåter,
 5. kommer i retur,
 - g) benyttes i Forsvarets marinefartøy.
- Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om forbruksavgift på elektrisk kraft (kap. 5541 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med 10,82 øre per kWh på elektrisk kraft som leveres her i landet.

Det skal betales avgift med 0,45 øre per kWh for kraft som leveres

- a) til industri, bergverk, produksjon av fjernvarme og arbeidsmarkedsbedrifter som utover industriproduksjon. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen, og
- b) i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

Avgift skal også betales ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på kraft som

- a) er produsert ved energigjenvinningsanlegg og leveres direkte til sluttbruker,
- b) er produsert i aggregat med generator som har merkeytelse mindre enn 100 kVA og leveres direkte til sluttbruker,
- c) er produsert i nødstrømsaggregat i tilfeller hvor den normale elektrisitetsforsyning har sviktet,
- d) leveres til NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred,
- e) leveres til Den nordiske investeringsbanks offisielle virksomhet,
- f) brukes til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser,
- g) leveres energiintensive foretak i treforedlingsindustrien som deltar i godkjent energieffektiviseringsprogram. Fritaket gjelder kraft etter § 1 annet ledd bokstav a,
- h) leveres til veksthusnæringen,
- i) leveres til bruk i driften av verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
- j) er produsert i mottrykksanlegg,
- k) leveres til husholdninger og offentlig forvaltning i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord,
- l) leveres i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft,
- m) leveres til bruk til framdrift av tog eller annet skinnegående transportmiddel, herunder oppvarming av og belysning i transportmiddelet. Fritaket omfatter også trolleybuss.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542 post 70)

I

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje med kr 0,870 per liter. For mineralolje til treforedlingsindustrien skal det betales avgift med kr 0,124 per liter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er

- a) flyparafin (jetparafin) som leveres til bruk om bord i fly,
- b) olje som pålegges avgift etter Stortingets vedtak om avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift).

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på mineralolje til følgende anvendelsesområder:

- a) utføres til utlandet,
- b) skip i utenriks fart,
- c) gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart,
- d) fiske og fangst i nære farvann,
- e) fiske og fangst i fjerne farvann,
- f) anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
- g) benyttes som råstoff i industriell virksomhet dersom mineraloljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt,
- h) verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
- i) innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- j) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- k) leveres til eller innføres av NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,
- l) som er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
- m) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- n) sildemel- og fiskemelindustrien,
- o) kommer i retur til registrert virksomhets lager,
- p) til bruk til framdrift av tog eller annet skinnegående

transportmiddel, herunder oppvarming av og belysning i transportmiddelet.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkeltilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkeltilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer gjøres følgende endring i Stortingets vedtak om grunnavgift på fyringsolje mv. for budsjetterminen 2009:

§ 1 første ledd annet punktum skal lyde:

For mineralolje til treforedlingsindustrien og produsenter av fargestoffer og pigmenter, skal det betales avgift med kr 0,124 per liter.

Om miljøavgifter på mineralske produkter mv.

A. CO₂-avgift på mineralske produkter (kap. 5543 post 70)

I

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende mineralske produkter med følgende beløp:

- a) Mineralolje: kr 0,57 per liter. For mineralolje til innenriks luftfart skal det betales avgift med kr 0,67 per liter. For mineralolje til treforedlingsindustrien, silde- og fiskemelindustrien skal det betales avgift med kr 0,29 per liter.
- b) Bensin: kr 0,84 per liter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

- a) Generelle fritak for produkter som
 1. utføres til utlandet,
 2. benyttes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn den benyttede mengde råstoff skulle tilsi,
 3. innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
 4. innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
 5. leveres til eller innføres av NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,
 6. er av av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
 7. legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
 8. kommer i retur til registrert virksomhets lager,
 9. leveres til bruk som gir kvotepliktige utslipp etter klimakvoteloven.

- b) Mineralolje til bruk i motorvogner tilhørende diplomater mv.,
 1. skip i utenriks fart,
 2. fiske og fangst i fjerne farvann,
 3. fiske og fangst i nære farvann,
 4. verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
 5. fly i utenriks fart.

- c) Bensin til bruk for diplomater mv.
 1. tekniske og medisinske formål,
 2. motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper,
 3. bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit),
 4. fly i utenriks fart.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av

- a) biodiesel i mineralolje,
- b) bioetanol i bensin.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Departementet kan ved overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer gjøres følgende endringer i Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineral-ske produkter for budsjetterminen 2009:

A

§ 1 første ledd nye bokstaver c og d skal lyde:

- c) Naturgass: kr 0,49 per standardkubikkmeter.
- d) LPG: kr 0,64 per kg.

B

§ 2 første ledd ny bokstav d skal lyde:

- d) Gass til
 1. annen bruk enn oppvarming av bygg,
 2. veksthusnæringen.

B. Svovelavgift (kap. 5543 post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel med 7,4 øre per liter for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

- a) utføres til utlandet,
- b) skip i utenriks fart,
- c) fiske og fangst i fjerne farvann,
- d) fly i utenriks fart,
- e) utslippet av svovel til atmosfæren er mindre enn det som svovelinholdet i de benyttede produkter skulle tilsi,
- f) verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
- g) innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- h) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- i) leveres til eller innføres av NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,
- j) varer som er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
- k) legges inn på tollager og varene er bestemt til utførsel,
- l) kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan fastsette forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Departementet kan ved overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

**C. Avgift på smøreolje mv.
(kap. 5542 post 71)**

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av smøreolje mv. med kr 1,77 per liter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på smøreolje mv. til følgende anvendelsesområder:

- a) utføres til utlandet,
- b) utenriks fart,
- c) fiske og fangst i fjerne farvann,
- d) anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet,
- e) innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- f) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- g) leveres til eller innføres av NATO og styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred etter tolloven § 5-3,
- h) varer som er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
- i) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- j) fly, unntatt olje til Forsvarets fly,
- k) råstoff i industriell virksomhet som i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt,

- l) omsettes i detaljforpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter,
- m) verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
- n) kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Departementet kan ved overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Støv	HF	HCl	NO _x	SO ₂	Hg	Cd
kr 0,657 per gram	kr 23,23 per gram	kr 0,116 per gram	kr 0,0171 per gram	kr 0,0194 per gram	kr 31,43 per gram	kr 60,47 per gram
Pb	Cr	CuI	Mn	As ₂	Ni	Dioksiner
kr 72,20 per gram	kr 42,35 per gram	kr 0,350 per gram	kr 108,19 per gram	kr 11,06 per gram	kr 10,59 per gram	kr 2 676 300 per gram

For utslipp av CO₂ skal det betales avgift med kr 62,35 per tonn innlevert avfall.

§ 4

Ved innlevering av avfall til sluttbehandling på deponi gis det fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på avfall som

- a) innleveres til særskilt behandling etter avfallsforskriften kapittel 11,
- b) innleveres til anlegg for ombruk, gjenvinning eller sortering for gjenvinning,
- c) består av uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass,
- d) er restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien,
- e) består av forurensede jord- og løsmasser, herunder avfall fra nedlagte avfallsdeponi.

Ved forbrenning av avfall som nevnt i første ledd gis det fritak, refusjon eller ytes tilskudd for

- a) hele avgiften dersom avfallet forbrennes særskilt,
- b) avgift knyttet til utslipp av CO₂ dersom avfallet forbrennes sammen med annet avfall.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

Om avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen for sluttbehandling av avfall med de beløp som er fastsatt i §§ 2 og 3.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Ved innlevering av avfall til deponi skal det betales avgift med følgende beløp per tonn avfall:

- a) kr 447 for anlegg
 1. som oppfyller kravene til dobbel bunn- og sidetetting i avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg I punkt 3.1–3.3, eller
 2. der det etter en risikovurdering er lempet på kravene til bunn- og sidetetting etter avfallsforskriften vedlegg I punkt 3.4.
- b) kr 583 for anlegg som ikke omfattes av bokstav a.

§ 3

Ved forbrenning av avfall skal det betales avgift ved utslipp av følgende stoffer med følgende beløp:

§ 5

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER) (kap. 5547 post 70 og 71)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER), herunder gjenvunnet TRI og PER.

Avgiftsplikten omfatter TRI og PER som inngår som

bestanddel i andre produkter. Avgift betales bare dersom andelen TRI er over 1 vektprosent av produktets totale vekt eller andelen PER er over 0,1 vektprosent av produktets totale vekt.

Avgift skal betales med følgende beløp:

Innhold TRI/PER	kr per kg	
	TRI	PER
Pst.		
Over 0,1 t.o.m. 1		0,61
Over 1 t.o.m. 5	3,05	3,05
Over 5 t.o.m. 10	6,10	6,10
Over 10 t.o.m. 30	18,29	18,29
Over 30 t.o.m. 60	36,58	36,58
Over 60 t.o.m. 100	60,96	60,96

Ved beregning av avgift benyttes den høyeste av enten faktisk eller oppgitt andel TRI eller PER.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- utføres til utlandet,
- gjenvinnes til eget bruk,
- innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- leveres til eller innføres av NATO og styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred etter tolloven § 5-3,
- er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
- legges inn på tollager og varene er bestemt til utførsel,
- kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) (kap. 5548 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved inn-

førsel eller innenlands produksjon av hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), herunder gjenvunnet HFK og PFK.

Avgiftsplikten omfatter HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer. Departementet kan gi forskrift om at avgift på slike varer skal fastsettes på annen måte enn etter vekt og at avgiften i slike tilfeller skal betales etter sjablonsatser.

§ 2

Det skal betales avgift med følgende beløp:

Produkttyper	Kjemisk formel	Avgiftssats (kr/kg)
<i>HFK</i>		
HFK-23	CHF ₃	2 398
HFK-32	CH ₂ F ₂	133
HFK-41	CH ₃ F	31
HFK-43-10mee	C ₅ H ₂ F ₁₀	266
HFK-125	C ₂ HF ₅	574
HFK-134	C ₂ H ₂ F ₄	205
HFK-134a	CH ₂ FCF ₃	266
HFK-152a	C ₂ H ₄ F ₂	29
HFK-143	C ₂ H ₃ F ₃	61
HFK-143a	C ₂ H ₃ F ₃	779
HFK-227ea	C ₃ HF ₇	594
HFK-236fa	C ₃ H ₂ F ₆	1 291
HFK-245ca	C ₃ H ₃ F ₅	115
<i>PFK</i>		
Perfluormetan	CF ₄	1 332
Perfluoretan	C ₂ F ₆	1 886
Perfluorpropan	C ₃ F ₈	1 435
Perfluorbutan	C ₄ F ₁₀	1 435
Perfluorcyklobutan	c-C ₄ F ₈	1 783
Perfluorpentan	C ₅ F ₁₂	1 537
Perfluorheksan	C ₆ F ₁₄	1 517

Hvis produkttypen er ukjent, benyttes den høyeste avgiftssats av de produkttyper det kan være. Ved gassblandinger beregnes avgiften for den enkelte produkttype i blandingen. Er blandingsforholdet ukjent, benyttes satsen for produkttypen med høyest sats for hele vekten.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- utføres til utlandet,
- innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- leveres til eller innføres av diplomater, NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,
- er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,

- f) som innføres for midlertidig bruk etter tolloven § 6-1 annet ledd,
- g) legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel,
- h) gjenvinnes,
- i) kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på utslipp av NO_x (kap. 5509 post 70 og kap. 5549 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 15,85 per kg utslipp av nitrogenoksider (NO_x) ved energiproduksjon fra følgende kilder:

- a) framdriftsmaskineri med samlet installert motoreffekt på mer enn 750 kW,
- b) motorer, kjeler og turbiner med samlet installert innfyrt effekt på mer enn 10 MW, og
- c) fakler på offshoreinstallasjoner og anlegg på land.

For NO_x-utslipp ved avgiftspliktig forbrenning av avfall, skal det betales avgift etter Stortingets vedtak om avgift på sluttbehandling av avfall.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på utslipp av NO_x fra følgende kilder:

- a) fartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk havn, eller luftfartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk lufthavn,
- b) fartøy som brukes til fiske og fangst i fjerne farvann,
- c) verneverdige fartøyer, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
- d) utslippskilder omfattet av miljøavtale med staten om gjennomføring av NO_x-reduserende tiltak i samsvar med et fastsatt miljømål.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av sjokolade- og sukkervarer mv. med kr 17,29 per kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgiftsplikten omfatter også slike varer som ikke er tilsatt sukker eller søtningsmiddel.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- b) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- c) er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
- d) brukes som råstoff mv. ved framstilling av varer,
- e) til eller fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utvalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
 4. leveres til eller innføres av diplomater, NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,
 5. kommer i retur.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

**Om avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.
(kap. 5556 post 70)**

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp per liter salgsvare:

- a) alkoholfrie drikkevarer som er tilsatt sukker eller kunstig søtstoff: kr 2,71,
- b) sirup som er tilsatt sukker eller kunstig søtstoff som nyttes til ervervsmessig framstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener o.l.: kr 16,53.

Med alkoholfrie drikkevarer likestilles drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol.

Avgiftsplikten omfatter ikke varer i pulverform.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som

- a) til eller fra produsents og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
 4. leveres til eller innføres av diplomater, NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,
 5. kommer i retur,
- b) benyttes til ervervsmessig framstilling av annet enn drikkevarer,
- c) innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- d) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- e) som er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgift på sukker mv. (kap. 5557 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sukker mv. med kr 6,70 per kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgiftsplikten omfatter

- a) sukker (roe-/bete- og rørsukker),
- b) sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på sukker som

- a) innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- b) innføres til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- c) er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
- d) til eller fra produsents og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
 4. leveres til eller innføres av diplomater, NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,
 5. kommer i retur,
- e) benyttes til ervervsmessig framstilling av varer,
- f) benyttes til biavl.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak, herunder hvilken ervervsmessig framstilling av varer som omfattes av bokstav e.

§ 3

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Om avgifter på drikkevareemballasje (kap. 5559 post 70-74)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og grunnavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av drikkevareemballasje med de beløp som er fastsatt i §§ 2 og 3.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2

Det skal betales miljøavgift av drikkevareemballasje med følgende beløp per emballasjeeinheit:

- a) Glass og metall: kr 4,88
- b) Plast: kr 2,95
- c) Kartong og papp: kr 1,22

Departementet kan gi forskrift om fritak, reduksjon eller refusjon av miljøavgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem, herunder fastsette vilkår for fritak.

§ 3

Det skal betales grunnavgift på engangsemballasje med kr 1,00 per emballasjeeinheit.

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

§ 4

Emballasje som inneholder følgende drikkevarer er fritatt for grunnavgift:

- a) melk og melkeprodukter,
- b) drikkevarer framstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- c) varer i pulverform,
- d) korn- og soyabaserte melkeerstatningsprodukter,
- e) morsmelkeerstatning.

Drikkevarer som nevnt i bokstav c og e er fritatt også for miljøavgift.

§ 5

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for miljø- og grunnavgift på drikkevareemballasje

- a) med rominnhold på minst fire liter,
- b) som innføres som reisegods etter tolloven § 5-1,
- c) som innføres til bruk i transportmidler i ervervs-messig virksomhet etter tolloven § 5-2,
- d) som er av mindre verdi og som innføres etter tolloven § 5-9,
- e) som til eller fra registrert virksomhets og importørs lager
 1. utføres til utlandet,
 2. leveres direkte eller via tollager til proviant etter tolloven § 4-23,
 3. leveres til toll- og avgiftsfritt utsalg på lufthavn etter tolloven § 4-30,
 4. leveres til eller innføres av diplomater, NATO, styrker fra landene som deltar i Partnerskap

for fred og Den nordiske investeringsbank etter tolloven § 5-3,

5. kommer i retur.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

Dokumentavgift (kap. 5565 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn og tilhørende festerett til tomta. Avgift skal betales med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, men minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper betales avgift med kr 1 000 per hjemmelsoverføring.

§ 2

Fritatt for avgift er

- a) gaveandel i dokument som inneholder gave og lignende til det offentlige eller til stiftelser og legater med allmennyttige formål, eller til foreninger med allmennyttige formål som har styresete her i landet,
- b) dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner,
- c) overføring av hjemmel til fast eiendom til Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- d) egen sameieandel ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie,
- e) overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller,
- f) ideell arveandel etter loven i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentsarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel,

- g) overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg,
- h) overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av,
- i) overføring av hjemmel til fast eiendom mellom den krets av kongefamilien som har arve- og gaveavgiftsfritak, jf. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 1 femte ledd.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk og overføring av bygg under arbeid betales avgift bare av salgsver-

- UMTS	22 660 000 kroner per tildelt konsesjon,
- GSM 1800	247 000 kroner per disponert dupleks kanal (2 x 200 kHz),
- GSM 900	247 000 kroner per disponert dupleks kanal (2 x 200 kHz),
- CDMA 450	1 082 000 kroner per MHz (dupleks) disponert båndbredde.

Samferdselsdepartementet kan dersom det er nødvendig av hensyn til effektiv utnyttelse av frekvensene andre avgiftsnivået for tildelte frekvenser.

Samferdselsdepartementet fastsetter nærmere bestemmelser om beregning og oppkreving av avgiften.

§ 2

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2009 kan forestå salg av fem-sifrede telefonnummer. Prisene fastsettes av Samferdselsdepartementet.

Inntekter ved tildeling av konsesjoner (kap. 5309 post 29)

§ 1

For 2009 kan Fiskeri- og kystdepartementet og Samferdselsdepartementet innhente inntekter ved tildeling av konsesjoner.

§ 2

Inntektene innhentes ved tildeling av konsesjoner. Beløpet skal innbetales til statskassen.

§ 3

Fiskeri- og kystdepartementet og Samferdselsdepartementet kan gi forskrift om innbetaling og oppkreving av beløpet.

XI

Toll for budsjetterminen 2009

§ 1. Plikten til å svare toll

Fra 1. januar 2009 skal det svares toll ved innførsel av varer etter bestemmelsene i lov 21. desember 2007 nr. 119

dien av tomte dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan gi forskrift om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Andre avgiftsvedtak Avgift på frekvenser (kap. 5583 post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2009 skal det betales avgift til statskassen for bruk av frekvenser til drift av annen og tredje generasjons system for mobilkommunikasjon med følgende beløp:

om toll og vareførsel og etter de satser som er fastsatt etter annet ledd.

De ordinære tollsatsene for 2008 skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2009, med de endringer som følger av vedlegg 3 og 4.

§ 2. Preferansetoll

Vareførsel som er omfattet av handelsavtale inngått med fremmed stat eller gruppe av stater, skal innenfor rammen av slike avtaler innrømmes preferansetoll. Tilsvarende gjelder for vareførsel som er omfattet av bilateral eller unilateral erklæring i tilknytning til slik avtale og vareførsel som er omfattet av det generelle system for preferansetoll for utviklingsland (GSP). Preferansetollbehandling er betinget av at krav til opprinnelse mv., slik som fastsatt i opprinnelsesreglene til vedkommende handelsavtale eller preferansesystem, samt vilkår fastsatt i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel, er oppfylt.

Departementet gis fullmakt til å iverksette de tollreduksjoner og andre tollmessige forhold som følger av handelsavtale som framforhandles med annen stat.

Departementet gis fullmakt til å utvide den eksisterende særordningen for Botswana og Namibia under GSP-ordningen til å omfatte Swaziland og til etablering av et indikativt tak for import av storfekjøtt fra Swaziland på 500 tonn per år, samt til at disse endringene notifiseres overfor WTO og UNCTAD.

§ 3. Nedsettelse av ordinære tollsatser

Departementet kan sette ned den fastsatte tollsats på enkelte vareslag, slik som bestemt i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel §§ 9-1 til 9-5.

§ 4. Tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak

Kongen kan, innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller organisasjon, iverksette tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak i form av økning av den ordinære tollsatsen på enkelte vareslag, dersom det foreligger slike omstendigheter som framgår av lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel §§ 10-1 til 10-7.

§ 5. Gjennomføring av revidert overenskomst om tollfri markedsadgang for farmasøytiske produkter

Stortinget samtykker i å binde tollsatsene i henhold til den reviderte produktlisten til overenskomst mellom en gruppe WTO-medlemmer om tollfri markedsadgang for farmasøytiske produkter, som inntatt i uttrykt vedlegg.

§ 6. Kunngjøring av Stortingets tollvedtak mv.

Stortingets tollvedtak med de satser som skal gjelde for budsjettåret 2009, skal departementet kunngjøre slik som bestemt i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel § 1-6.

Departementet gis fullmakt til å innarbeide nye tariffoppdelinger eller endre gjeldende oppdelinger. Nye og endrede oppdelinger skal departementet kunngjøre slik som bestemt i første ledd.

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.46.56)

Presidenten: Da gjenstår rammeområde 23.

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 23

(Utbytte)

I

På statsbudsjettet for 2009 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
5611		Aksjer i NSB AS		
	85	Utbytte	221 000 000	
5616		Aksjeutbytte i Kommunalbanken AS		
	85	Aksjeutbytte	35 000 000	
5625		Renter og utbytte fra Innovasjon Norge		
	80	Renter på lån fra statskassen	560 000 000	
	81	Rentemargin, innovasjonslåneordningen	1 000 000	
	85	Utbytte, lavrisikolåneordningen	15 000 000	
	86	Utbytte fra investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa	3 000 000	
5630		Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as		
	85	Utbytte	8 700 000	
5631		Aksjer i AS Vinmonopolet		
	85	Statens overskuddsandel	56 800 000	
	86	Utbytte	2 000	
5651		Aksjer i selskaper under Landbruks- og matdepartementet		
	85	Utbytte	950 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5652	85	Innskuddskapital i Statskog SF Utbytte	5 000 000	
5656	85	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning Utbytte	17 184 000 000	
5680	85	Innskuddskapital i Statnett SF Utbytte	595 000 000	
5685	85	Aksjer i StatoilHydro ASA Utbytte	16 940 000 000	
5692	85	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank Utbytte	36 800 000	
		Totale inntekter		35 662 252 000

II Fullmakt

Stortinget samtykker i at statens andel i 2009 av driftsoverskuddet til AS Vinmonopolet fastsettes til 50 pst. av resultatet i 2008 før ekstraordinære poster og etter vinmonopolavgiften.

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre også her ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.47.23)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Ulf Leirstein satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 13 slik at bygging av skipstunneler likebehandles med annen infrastrukturbygging som veier, broer og tunneler.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:93 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve og Leif Helge Kongshaug om at skipstunneler likebehandles med annen infrastrukturbygging i merverdiavgiftslovgivningen – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 56 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.48.10)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Ulf Leirstein satt fram seks forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen styrke SkatteFUNN-ordningen ved at beløpsgrensen for egenutførte forsknings- og utviklingsprosjekter heves til 8 mill. kroner for bedriftsintern støtte og til 10 mill. kroner for bedriftsekstern støtte fra og med 2009, og samlet fradraggrunnlag skal ikke overstige 10 mill. kroner i inntektsåret. Beløpsgrensen indeksreguleres deretter hvert år.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen styrke SkatteFUNN-ordningen ved at regelen om maksimal timesats på 500 kroner fjernes.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen evaluere hvordan SkatteFUNN-ordningen kan innrettes for å bidra bedre til forskning og utvikling også for større virksomheter.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette et eget styringsorgan for SkatteFUNN, med flertall av brukerrepresentanter.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen styrke SkatteFUNN-ordningen ved at regelen om at ved personal- og indirekte kostnader begrenses antall timer for egne ansatte til maksimalt 1 850 timer pr. år, fjernes.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjeninnføre tilskuddsordningen for ulønnet arbeid som ikke omfattes av den ordinære SkatteFUNN-ordningen med virkning fra og med arbeid som er utført i 2008. Ulønnet arbeid som har funnet sted i 2006–2007, gis tilskudd i form av bagatellmessig støtte på samme måte som for perioden 2002–2005.»

Det voteses alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:102 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve, Jan Tore Sanner, Svein Flåtten og Gunnar Gundersen om å styrke SkatteFUNN-ordningen – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 54 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.48.56)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt frem fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Ulf Leirstein på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 4, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre.

Det voteses over forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå avskrivningsreglene i skatteloven med sikte på å lage enkle og mer konkurransedyktige regler i forhold til våre konkurrentland.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere likebehandling av oppkjøpt og egenutviklet forretningsverdi når det gjelder skattemessige saldoavskrivninger og legge dette frem i forbindelse med Revidert statsbudsjett for 2009.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen presisere regelverket

slik at produksjonsmessig utstyr avskrives i samme saldogruppe som maskiner, og ikke som bygg, og legge dette frem i forbindelse med Revidert statsbudsjett for 2009.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 67 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.49.31)

Presidenten: Det voteses så alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 4, fra Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Dokument nr. 8:122 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter og Ketil Solvik-Olsen om gjennomgang av avskrivningssatser – vedlegges protokollen.»

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:122 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter og Ketil Solvik-Olsen om gjennomgang av skattemessige avskrivningssatser – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 56 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 23.50.10)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten har Ulf Leirstein satt frem tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 legge frem vurdering og forslag på et tydelig regelverk som medfører at terskelen for å pålegge fordelsskatt for bruk av firmabil blir høyere.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 legge frem vurdering og forslag på økning av satsene for skattefri kilometergodtgjørelse til et nivå som i større grad sammenfaller med gjennomsnittlige faktiske bilbrukskostnader på ca. kr 5,50 pr. kjørte kilometer.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 legge frem vurdering og forslag som medfører lavere fordelsbeskatning for dem som bruker firmabil privat.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:136 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter og Bård Hoksrud om bedre og forenklet firmabilbeskatning – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen med 76 mot 26 stemmer bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 23.50.53)

Sak nr. 8 [23:51:01]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 23.51.
